

Begroting 2021

Inhoudsopgave

Samenvatting	6
Samenvatting	6
Voorwoord	6
Van kadernota naar begroting	10
Overzicht financiële mutaties	11
Overzicht besparingen	12
Toelichting besparingen	14
Coronacrisis financieel	19
Ontwikkeling taakstellingen	19
Structureel evenwicht begroting	20
Ontwikkeling algemene reserves	21
Mutatie reserves	22
PDF	22
Toelichting financiële mutaties (niet op website)	23
Om technische redenen verschijnt deze toelichting in de pdf tweemaal (niet op website).	23
Programma's	29
Programma begroting 2021	29
0. Bestuur en ondersteuning	30
1. Veiligheid	41
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	46
3. Economie	52
4. Onderwijs	60
5. Sport, cultuur en recreatie	66
6. Sociaal domein	78
7. Volksgezondheid en milieu	94
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	103
Paragrafen	110
Lokale heffingen	110
Omschrijving	110
Beleid en ontwikkelingen	110
Overzicht hoofdlijnen van de diverse belastingen en heffingen	111
Lokale lastendruk	111
Geraamde inkomsten	112
Kostendekkendheid tarieven	114
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	117
Omschrijving	117

Risico's	117
Weerstandsvermogen	119
Stille reserves	120
Project Nieuwe Nobelaer	121
Financiële kengetallen	123
Onderhoud kapitaalgoederen	129
Omschrijving	129
Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 1	129
Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 2	129
Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied	132
Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen gebouwen	133
Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen gebouwen	134
Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen sportaccommodaties	135
Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen sportvoorzieningen	136
Financiering	138
Financieringsbehoefte 2021	138
Kasgeldlimiet	138
Renterisiconorm	139
Renteschema	139
Opgenomen geldleningen	140
Bedrijfsvoering	141
Organisatieontwikkeling	141
Bedrijfsvoering - Besparingen	141
CAO en overig	142
Personele sterkte 2021	143
Indicatoren	143
Verbonden partijen	144
Omschrijving	144
Tweede bestuursrapportage 2020	144
Zienswijzen	144
Richtlijnen kaders begroting 2022 van de gemeenschappelijke regelingen	145
Register verbonden partijen	146
Verbonden partijen	146
Grondbeleid & Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Plus	172
Algemene ontwikkelingen	172
Wonen	172
Werken	173
Sport, educatie en cultuur	174
Uitvoeringsprogramma structuurvisie	175
Risico's	175

Investeringen	177
Omschrijving	177
Tweede bestuursrapportage 2020	177
Investeringen 2020	177
Investeringsplan 2021-2024	177
Toelichtingen Investeringsplan 2021-2024	179
Subsidies	180
Begroting 2021	180
Financieel	181
Algemeen	181
Wat zijn de kosten en opbrengsten per programma?	181
Hoe ziet de balans er in 2021 uit?	186
Reserves en voorzieningen	189
Incidentele baten en lasten per programma	194
Wat zijn de kosten en opbrengsten per taakveld?	201
Wat zijn de financiële ontwikkelingen in de komende jaren?	204
Besluitvorming	207
Besluitvorming	207
Besluitvorming	207
Contact en privacy	209
Contact	209
Contact	209
Privacybeleid	209

Samenvatting

Samenvatting

Voorwoord

De begroting 2021 kwam op een bijzondere wijze tot stand. De eerste bestuursrapportage en kadernota lieten geen positief beeld zien van onze financiële positie. Voornamelijk meerkosten in het sociaal domein leidden tot tekorten in het lopende begrotingsjaar en de jaren daarna, waarbij de reserves van de gemeente, onze spaarpot, steeds leger werd. Sinds de kadernota stelden we alles in het werk om een sluitende begroting op te stellen met maatregelen die onze financiële positie moeten verbeteren.

Uitgangspunten voor de maatregelen

Maatregelen, hoe pijnlijk ook, zijn nodig om de financiële opgave aan te pakken. Dan doen we niet zomaar. De gemeenteraad stelde bij de kadernota een aantal uitgangspunten vast waarbinnen maatregelen gezocht moesten worden. De belangrijkste uitgangspunten waren financieel van aard. De financiële ruimte is leidend; we willen een meerjarig sluitende begroting; we moeten de spaarpot weer aanvullen en geen nieuw beleid zonder oud beleid in te leveren. Een ander belangrijk uitgangspunt is meer inhoudelijk. 'Etten-Leur maken we samen' zeggen we altijd. In dit geval betekent dit dat we elkaar in de Etten-Leurse gemeenschap nodig hebben om de financiële situatie te verbeteren. We willen een sociale gemeente zijn, maar hebben een sociale gemeenschap nodig om het betaalbaar te houden. Wat kunnen inwoners zelf? Waar kunnen gemeente en inwoners samen optrekken? Er zijn veel betrokken inwoners en andere partners in onze gemeente die ideeën en initiatieven hebben waardoor de gemeente sommige taken anders, minder of zelfs niet meer kan doen. Bij de zoektocht naar maatregelen, was het belangrijk om de denkkraft van de inwoners, verenigingen en professionele partners aan te boren.

Wat hebben we gedaan?

De gemeenteraad gaf bij de behandeling van de kadernota suggesties voor mogelijke maatregelen en aanpassingen van het huidige raadsprogramma en ambitieniveau. Daarna zijn we aan de slag gegaan. Direct na de kadernota vroegen we inwoners en andere partners om met ons mee te denken. En dat deden ze! Etten-Leurse inwoners maar ook professionele partners deden suggesties via dialogen, een vragenlijst en ons digitale platform www.etten-leurdoethetgewoon.nl. Een belangrijk signaal was dat de gemeente meer gebruik kan maken van de denk- en doe-kraft van de gemeenschap. De eindrapportages zijn voor iedereen beschikbaar. Onze interne organisatie ging ook aan de slag en benutte de aangereikte informatie en suggesties.

Tekort lopend begrotingsjaar is beperkt gebleven

We startten bij de kadernota met het vooruitzicht van een tekort van € 3 miljoen. Geen best vooruitzicht. We hebben alle zeilen bijgezet en het tekort zoveel als mogelijk teruggedrongen. De organisatie zette de rem op een aantal personeelskosten, waarbij het effect van corona was dat

een aantal opleidingen niet doorging en reiskosten lager uitvielen. Mede daardoor hebben we het tekort in 2020 kunnen inperken. De onzekerheden (onder andere door de coronacrisis) zijn echter nog groot. Bij het opstellen van de jaarrekening weten we pas hoe het tekort van 2020 daadwerkelijk uitpakt. Het tekort brengen we ten laste van de reserve. Met de kennis van nu daalt onze reserve daarmee naar € 3,1 miljoen.

Gevolgen coronacrisis

Corona heeft gevolgen voor iedereen. We hebben te maken met inwoners die de ziekte niet hebben overleefd. Veel in onze altijd levendige en bruisende gemeente ligt stil. Het verenigingsleven, de sportverenigingen, onze vele evenementen en culturele activiteiten hebben het moeilijk. We proberen iedereen hierin te steunen. En gelukkig kunnen we daarbij rekenen op ELkaar.

De coronacrisis brengt voor ons als gemeente kosten en risico's met zich mee. Bij de kadernota boden we een risicoscan aan over de mogelijke financiële gevolgen en zegden toe dit na de zomer te actualiseren. De risicoscan is inmiddels geactualiseerd en verwerkt in de begroting (zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing). Kosten die we al hebben gemaakt door de crisis, zijn al verwerkt in de begroting 2020. Het Rijk compenseert deze kosten voor een deel. We reserveren nog een deel van deze compensatie voor het laatste kwartaal van dit jaar. Dat corona ons nog niet loslaat is inmiddels duidelijk geworden. Daarom is het goed om rekening te houden met extra uitgaven in het vierde kwartaal. Zie ook 'coronacrisis financieel'.

Het resultaat is toekomstbestendig

We bieden nu een sluitende meerjarenbegroting aan met een 'plus'. Met een maatregelenpakket van in totaal € 3,5 miljoen in 2021 en € 4,1 miljoen in 2022 dringen we het voorziene tekort in 2021 terug en sparen we tegelijkertijd. Omdat we de afgelopen jaren te veel inteerden op onze reserves, de spaarpot, stellen we voor om de 'plus' daaraan te besteden. De financiële vooruitzichten en risico's zijn de komende jaren nog groot. We zijn geconfronteerd met de coronacrisis en de negatieve gevolgen daarvan zullen de komende jaren nawerken. Ook staan de komende jaren nog veel grote uitdagingen op het programma. Niet alleen nieuwe uitdagingen zoals de Omgevingswet, de Warmtetransitie en de woningbouwopgave vragen om grote inspanningen maar ook het bedwingen van de kosten van het sociaal domein blijft aandacht vragen. Dit laatste is een zorg voor alle gemeenten, maar we staan zelf aan de lat om dit aan te pakken. Daarom vinden we het wijs om de overschotten die nu ontstaan, te reserveren voor de toekomstige uitdagingen.

Denkkracht Etten-Leur is groot

We vroegen Etten-Leur om met ons mee te denken. Onze inwoners en partners toonden grote betrokkenheid. Ze reageerden op vragen en stellingen, maar gaven ook talloze suggesties en adviezen mee. Dat is zo veel als mogelijk aangegeven bij het totaaloverzicht van maatregelen die u in de samenvatting vindt.

Een aantal ideeën is niet direct terug te vinden. Zoals de mening van de inwoners over kunst in de wijken. Duidelijk was dat men vond dat dit, in financieel moeilijke tijden, best even kan wachten. Kunst in de wijken is geen begrotingspost, maar wordt betaald vanuit een fonds dat wordt gevuld vanuit verkoop van grond. Daarom zien we dat in de begroting niet expliciet terug. Maar dat wil niet zeggen dat we niets doen met de mening van de inwoners hierover. We vertragen de uitgaven op dit onderdeel. Een ander veel genoemde suggestie is dat inwoners meer zelf kunnen en willen doen op het gebied van groen. Dat ziet u nu niet terug in de begroting, maar we willen wel in twee wijken gaan kijken hoe we hier de samenwerking met inwoners kunnen vinden. Daarom hebben we nu niet een besparing in de begroting opgenomen. Laten we eerst het gesprek aangaan in de wijken hoe dit het er beste uit kan zien en wat de pilots opleveren. Daarnaast zijn er tal van ideeën geopperd om elkaar als inwoners meer te helpen en zaken slimmer aan te pakken om op die manier het sociaal domein financieel te ontzien. Ook daarover gaan we verder in gesprek om te kijken wat de haalbaarheid is in de praktijk.

De inwoners deden ook suggesties om de Etten-Leurse gemeenschap vaker en meer te betrekken. Er is veel kennis en kunde bij inwoners. Inwoners willen best meedenken met onze ambtenaren. De kwaliteit van de voorzieningen in Etten-Leur wordt gewaardeerd, maar inwoners gaven ook het signaal af dat de gemeente hier zakelijker mee om kan gaan. Zakelijker op het gebied van subsidies en op het gebied van beheer en gebouwen voor verenigingen en clubs. Daarom voeren we nu maatregelen in waardoor je als inwoner vaker betaalt voor wat je gebruikt. Onze sportvoorzieningen kosten bijvoorbeeld veel geld dat nu uit gemeenschapsgeld wordt betaald. Ons idee is dat de kosten iets meer bij de sporters zelf mogen komen. De sporter in de sportschool betaalt dit ook zonder geld van de gemeente. Voor mensen die het financieel moeilijker hebben, zijn er natuurlijk mogelijkheden in het minimabeleid.

De gemeente bezuinigt ook op zichzelf

De gemeentelijke organisatie levert een flinke bijdrage aan de maatregelen. Naast de structurele taakstelling op de bedrijfsvoering, bezuinigen we op de formatie. Verder besparen we in de organisatie nog structureel op uitgaven zoals verminderen aantal printers en plotters, geen winterborrel voor de organisatie en het verlagen van budgetten voor telefonie. In 2021 besparen we incidenteel op opleidingen, beloningsbeleid en teambuildingsactiviteiten. We doen dit voor één jaar. Het is niet verantwoord om structureel te veel te besparen op zaken die de organisatie nodig heeft om zich te blijven ontwikkelen op zowel vakinhoud als competenties. Een goed werkgever moet blijven investeren om de kwaliteit van dienstverlening te behouden. Zie hiervoor ook de paragraaf bedrijfsvoering.

Plastic afval zelf wegbrengen om tariefstijging te beperken

Het denken over afval leverde een aantal mogelijke maatregelen op. Vanuit de participatie is overwegend positief gereageerd op een verandering van het inzamelen van plastic afval. Als we investeren in het mogelijk maken van het inzamelen van plastic afval op locaties in de wijk, kan deze wijze van inzamelen kostenbesparend zijn. Daarnaast lossen we de ergernis van zwerfafval en het rommelige zicht van plastic zaken op straat op. Deze kostenbesparing is geen voordeel

voor de begroting, maar houdt de kosten voor afvalstoffenheffing beter in grip. Omdat de kosten van verwerking van afval de komende jaren stijgen, kunnen we hiermee die stijging voor onze inwoners beperken. Andere maatregelen, zoals het niet meer extra ophalen van GFT in de zomer, nemen we niet op. We verwachten dat hier onvoldoende draagvlak voor is. Bovendien leidt deze maatregel tot een slechter resultaat in de gewenste scheiding van afvalstromen.

Kaalslag en stijging woonlasten voorkomen

Met het maatregelenpakket denken we dat we een kaalslag voorkomen en dat de (sociale) infrastructuur redelijk intact blijft. De lusten en lasten worden meer verdeeld. De gebruiker betaalt in plaats van dat iedereen betaalt. De onroerendzaakbelasting stijgt alleen met de afgesproken indexering en we verlagen de rioolheffing. Het ambitieniveau voor de openbare ruimte (BON) passen we aan en financieren we voor een kortere termijn. Waakzaamheid blijft geboden bij de voorziening voor de openbare ruimte om deze ook weer aan te vullen in de komende jaren. Daarom is het zo belangrijk om een overschot op de begroting te hebben. Binnen het sociale domein zullen we ook kritischer en zakelijker zijn in de uitgaven van WMO en Jeugdzorg. Maar de (sociale) infrastructuur is voor nu intact gebleven. Hier hebben we wel die sociale gemeenschap hard nodig om verdere verschraving van de voorzieningen te voorkomen. Met gezamenlijke inzet kunnen we het sociale gezicht van Etten-Leur behouden.

Een uitdagend vervolg

Etten-Leur gaat wel merken dat we als gemeente maatregelen moeten nemen om de financiële situatie te verbeteren. Maar hoe hartverwarmend en bemoedigend is het dat onze inwoners en andere partners ons laten weten dat we dit samen kunnen doen. Dat inwoners bereid zijn om elkaar en de gemeente en dus de Etten-Leurse gemeenschap te helpen. En dat is mooi, want de maatregelen staan nu alleen nog op papier. Dat ze verwerkt zijn in de begroting is slechts het begin. Nu moeten ze nog gerealiseerd worden. En daar hebben we elkaar voor nodig. Inwoners, partners, gemeentebestuur en organisatie. Samen zullen we ervoor moeten zorgen dat maatregelen slagen. Pas dan kunnen we met recht zeggen dat de financiële positie beter beschermd is en dat we tegelijkertijd goed voor Etten-Leur zorgen.

Wij willen iedereen die heeft bijgedragen aan de begroting en de maatregelen hartelijk bedanken. We hopen ook in de toekomst samen voor Etten-Leur te blijven zorgen.

Samen maken we Etten-Leur!

Het college van burgemeester en wethouders

Van kadernota naar begroting

Op 6 juli 2020 behandelde de gemeenteraad de kadernota 2021-2024.

Na de behandeling van de kadernota en de verwerking van de meicirculaire is dit de startpositie voor het opstellen van de begroting 2021.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Kadernota 2020-2024	-2.996	-3.227	-3.282	-2.740	-2.202
Meicirculaire 2020	823	272	937	737	615
Startpositie 2020-2024	-2.173	-2.955	-2.345	-2.003	-1.587

De ontwikkelingen en voorstellen in de tweede bestuursrapportage 2020 en de begroting 2021 leiden tot het volgende meerjarenperspectief 2020-2024.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Startpositie 2020-2024	-2.173	-2.955	-2.345	-2.003	-1.587
Actualisatie begroting 2020-2024	1.260	48	-390	-462	-199
Maatregelen (besparingen)	417	3.467	4.054	4.301	4.304
Saldo na 2e bestuursrapportage 2020 - begroting 2021	-496	560	1.319	1.837	2.518

2020

Het tekort in 2020 daalt onder andere door een hogere opbrengst voor leges voor omgevingsvergunningen en kabels en leidingen. We maakten afspraken met het college en de gemeenteraad om onze uitgaven dit jaar nog zoveel als mogelijk te beperken om het lopende tekort terug te dringen. De coronacrisis beperkte ons tegelijkertijd in ons handelen waardoor sommige budgetten bijna vanzelf bevroren. De bedrijfsvoering levert daardoor een flinke bijdrage om het tekort in 2020 te beperken. Tegenvallers zijn er door minder rendabele uren en een inhaalslag bij Wmo-begeleiding en jeugdzorg.

2021-2024

In de kadernota 2021-2024 presenteerden we een niet al te rooskleurig beeld: we hadden elk jaar een tekort van ongeveer € 3 miljoen. We verzamelden daarom verschillende besparingsmaatregelen. Hierdoor presenteren we voor de jaren 2021-2024 weer positieve cijfers. Deze maatregelen zijn nodig om de financiële huishouding weer op orde te brengen. Een overzicht van de maatregelen die we nemen leest u hier.

Een samenvatting van de mutaties bij het opstellen van de begroting 2021 leest u hier.

Overzicht financiële mutaties

In het overzicht leest u een samenvatting van de mutaties bij het opstellen van de begroting 2021.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Actualisatie begroting 2020-2024					
Rente geldleningen	0	120	90	150	530
Personeelskosten	1.078	0	0	0	0
Minder rendabele uren naar projecten	-852	0	0	0	0
BUIG budget	775	0	0	0	0
Leges omgevingsvergunningen	306	183	0	0	0
Leges kabels en leidingen	266	69	18	17	16
Algemene uitkering (septembercirculaire)	118	65	-537	-613	-581
Coronacompensatie	1.573	0	0	0	0
Reservering nog te maken kosten corona	-467	0	0	0	0
Leges burgerzaken	-119	-2	1	26	-52
Taakstelling accommodaties niet ingevuld	-131	0	0	0	0
Inhaalslag Wmo-begeleiding en jeugdzorg	-250	0	0	0	0
Minder parkeerinkomsten	-593	0	0	0	0
Diversen	-444	-387	38	-42	-112
Totaal actualisatie begroting	1.260	48	-390	-462	-199

Actualisatie begroting 2020-2024

De wijzigingen bij het opstellen van de begroting zijn voor 2020 en 2021 positief. Vanaf 2022 zijn deze wijzigingen negatief.

De belangrijkste oorzaak is de septembercirculaire 2020. Landelijk daalt de uitkeringsfactor de komende jaren door de stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden. Hierdoor daalt voor ons de algemene uitkering vanaf 2021. Dit zijn prognoses en dus erg onzeker.

Per programma nemen we financiële overzichten op met meer details en toelichtingen.

Overzicht besparingen

Hieronder ziet u het totaaloverzicht van besparingsmaatregelen. Per regel leest u digitaal de toelichting. Alle toelichtingen vindt u ook hier.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
0.1 Kosten bedrijfsvoering	0	474	334	334	334
0.2 Parkeren vergunninghoudersgebieden en blauwe zones (fiscaliseren)	0	140	250	250	250
0.3 Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid	0	80	80	80	80
0.4 Inzet scanauto betaald parkeren	0	50	50	50	50
0.5 Verkoop Oude Raadhuis	0	0	95	95	95
0.6 Overig	27	150	205	176	194
Totaal Programma 0 Bestuur en dienstverlening	27	894	1.014	985	1.004

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
2.1 Openbaar verlichtingsplan	50	50	50	50	50
2.2 Verlaging niveau BON	0	530	530	530	530
2.4 Invoeringskosten parkeren vergunninghoudersgebieden en blauwe zones (fiscaliseren)	0	-200	-55	-55	-55
2.5 Minder of niet maaien	0	13	13	13	13
2.6 Overig	0	50	50	50	50
Totaal Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	50	443	588	588	588

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
3.1 Toeristenbelasting	0	0	100	100	100
Totaal Programma 3 Economie	0	0	100	100	100

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
4.1 Kostwinnersregeling	0	82	82	82	82
4.2 Inzet VVE-middelen voor onderwijsachterstandenbeleid	0	60	60	60	60
4.3 Leerlingenvervoer	0	50	50	50	50
Totaal Programma 4 Onderwijs	0	192	192	192	192

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
5.1 Lagere storting voorziening buitensportaccommodaties	55	55	55	55	55
5.2 Lagere onderhoudsniveau groen (WVS)	0	175	175	175	175
5.3 Verlaging subsidie Nobelaer	0	100	100	250	250
5.4 Minder inzet WVS beheer musea	0	25	68	188	188
5.5 Huurverhoging sportparken en accommodaties	0	0	83	165	248
5.6 Minder of niet maaien	0	62	62	62	62
5.7 Verkoop Van Gogh Kerk	0	0	84	84	84
5.8 Onderhoudsvergoeding verenigingen	0	0	27	27	27
5.9 Overig	15	96	96	96	96
Totaal Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	70	513	749	1.102	1.184

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2020	2021	2022	2023	2024
6.1 Project Etten-Leur Actief	70	70	70	0	0
6.2 Niet vrij toegankelijke Jeugdzorg	0	250	400	400	400
6.3 Uitstroom bijstandsgerechtigden verhogen	0	250	0	0	0
6.4 Surplus	0	210	275	275	275
6.5 Sturing op productie en prestatie Wmo-zorgaanbieders	0	130	200	200	200
6.6 Verlagen inzet WVS	0	66	68	69	69
6.7 Leges gehandicaptenparkeerkaart	0	50	50	50	50
6.8 Van Wmo naar Wet landurige zorg	0	50	40	25	25
6.9 Dagbesteding als algemene voorziening	0	50	50	50	50
6.10 Verlaging subsidieplafonds	0	18	75	75	75
6.11 Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid	0	48	48	48	48
6.12 Bijdrage maatschappelijke participatie	0	35	35	35	35
6.13 Exploitatiebijdragen wijkgebouwen verlagen	0	0	45	30	30
6.14 Behoud bestaande formatie jeugdprofessionals	0	-115	-140	-140	-140
6.15 Overig	0	116	69	41	42
Totaal Programma 6 Sociaal domein	70	1.228	1.285	1.158	1.159

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Niet gebruikte gelden duurzaamheid	200	120	50	100	0
7.2 Alternatieve bestrijding eikenprocessierups	0	25	25	25	25
7.3 Besparing afval	0	115	115	115	115
7.4 Lagere afvalstoffenheffing	0	-115	-115	-115	-115
7.5 Overig	0	14	14	14	14
Totaal Programma 7 Volksgezondheid en milieu	200	159	89	139	39

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2020	2021	2022	2023	2024
8.1 Vergoeding bij bouwinformatieverzoeken en principeverzoeken afwijking bestemmingsplan	0	38	38	38	38
Totaal Programma 8 Volkshuisvesting	0	38	38	38	38

Toelichting besparingen

De besparingen die we in deze begroting verwerken lichten we hier per programma toe.

Programma 0 Bestuur en dienstverlening	Toelichting
0.1 Kosten bedrijfsvoering	Op de bedrijfsvoering besparen we in 2021 € 274.000 en vanaf 2022 structureel € 334.000. Dit bedrag is onder andere opgebouwd uit kleine stukjes formatie verdeeld over de hele organisatie, die niet meer opnieuw ingevuld zijn, maar bijvoorbeeld ook besparing op de formatie als gevolg van aanstaande nieuwe wetgeving. Daarnaast besparen we in 2021 incidenteel € 200.000 op opleidingen, beloningsbeleid en teambuildings-activiteiten. Ook wijzigen we de ondersteuning van evenementen. Dat betekent meer eigen verantwoordelijkheid voor de organisaties, zodat zij voortaan zelf de voorbereiding, wegafzettingen en omleidingen regelen. Meer informatie staat in de paragraaf bedrijfsvoering.
0.2 Parkeren vergunninghoudersgebieden en blauwe zones (fiscaliseren)	Het omzetten van vergunninghoudersgebieden en blauwe zones naar de manier van betaald parkeren zoals nu al geldt in het centrum (Markt, Bisschopsmolenstraat enzovoorts). Digitaal handhaven wordt hierdoor mogelijk en naheffingen uit deze gebieden komen ten gunste van de gemeente. Vergunningen blijven we in deze gebieden uitgeven. In de huidige blauwe zones is een nultarief voor beperkte parkeertijd in te voeren. De invoeringskosten hiervan leest u in programma 2.
0.3 Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid	We investeerden bij de toegangen Wmo en Jeugdzorg in het behandelen en oplossen van domein overstijgende en complexe situaties. Toegangsmedewerkers maakten een positieve ontwikkeling door waardoor extra inzet van formatie (0,5 fte Wmo en 0,5 fte Jeugd) niet meer nodig is.
0.4 Inzet scanauto betaald parkeren	Door de inzet van de scanauto kunnen wij efficiënter toezicht houden, waardoor in eerste instantie de boeteopbrengst stijgt en tegelijkertijd de betalingsbereidheid voor betaald parkeren toeneemt.
0.5 Verkoop Oude Raadhuis	In de begroting houden we rekening met de verkoop van het Oude Raadhuis, waardoor we besparen op de exploitatiekosten. We zoeken naar een alternatief voor de vergaderingen van de organisatie en de catering. Ook voor de raadsvergaderingen moeten we een alternatief vinden. Diverse fracties gaven dit bij de kadernota als suggestie mee. Zie ook de toelichting bij programma 5, punt 2.7.
0.6 Overig	Eén of meerdere besparingen, kleiner dan € 50.000. Enkele voorbeelden in dit programma zijn: minder telefoonkosten, het beëindigen van de stedenband met Siauliai en het tweejaarlijks houden van de burgerpeiling.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Toelichting
2.1 Openbaar verlichtingsplan	De toepassing van ledverlichting in het buitengebied leidt tot een lager energieverbruik. We stellen in het nieuwe openbare verlichtingsplan voor om de toepassing van ledverlichting gefaseerd over een aantal jaren uit te breiden. De jaarlijkse exploitatiekosten zijn daardoor minder. Dit plan moet nog worden vastgesteld door de gemeenteraad. Vooruitlopend daarop verlagen we de storting in het onderhoudsfonds.
2.2 Verlaging niveau BON	Een berekening van de kosten voor het onderhoud van de openbare ruimte voor een periode van tien jaar levert een besparing op. We hanteerden daarbij voor de meeste gebieden een onderhoudsniveau B. Een hoger niveau was niet haalbaar in verband met eerdere bezuinigingen. Door nu uit te gaan van onderhoudsniveau B passen we het afgesproken ambitieniveau uit het raadsprogramma aan aan de werkelijkheid en kunnen we de financiering daarop afstemmen. Alleen voor het buitengebied hanteren we onderhoudsniveau C zoals eerder is vastgelegd. Door jaarlijks minder in de voorziening te storten zal deze na 10 jaar niet meer toereikend zijn. Hiermee voldoen we niet meer aan de financiële verordening (=afpraak tussen gemeenteraad en college). We voldoen uiteraard wel aan de wettelijke regels die een minimale periode van 4 jaar voorschrijven. We gaan ervan uit dat dit een tijdelijke situatie is en we de voorziening over enkele jaren weer voor een langere periode op het gewenste peil kunnen brengen. Daarom stellen we de gemeenteraad voor om deze en andere onderhoudsvoorzieningen niet voor 10 jaar toereikend te maken maar voor minimaal 4 jaar.
2.4 Invoeringskosten parkeren vergunninghoudersgebieden en blauwe zones (fiscaliseren)	De maatregelen om de parkeerzones aan te passen aan het nieuwe parkeerbeleid kosten extra geld. De opbrengst hiervan leest u in programma 0.
2.5 Minder of niet maaien	Wij gaan grote grasstroken niet meer of veel minder maaien. Dit heeft een positief effect op de biodiversiteit. Wij zorgen er wel voor dat er meterstroken gemaaid blijven worden zodat de zichtbaarheid van weggebruikers gegarandeerd blijft. De stelling in de participatie over het inzaaien van bloemzaadmengsels en minder maaien kon rekenen op grote steun op het digitale

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Toelichting
2.6 Overig	platform. (De financiële verwerking van deze maatregel is verdeeld over twee programma's. Daarom komt dit ook terug bij programma 5, punt 2.6.) Eén of meerdere besparingen, kleiner dan € 50.000.
Programma 3 Economie	Toelichting
3.1 Toeristenbelasting	Deze maatregel is gericht op het verhogen van de inkomsten. Het is een verandering ten opzichte van het raadsprogramma. Diverse fracties gaven dit bij de kadernota als suggestie mee. In de participatie is de invoering van toeristenbelasting getoetst bij inwoners. Op het platform en via Instagram reageerden velen voor invoering (94% respectievelijk 87% stemden voor invoering). De maatregel kan dus rekenen op steun van onze inwoners en past bij de stelregel 'de gebruiker betaalt'. De maatregel is gericht op het heffen van toeristenbelasting bij toeristen (niet de seizoens-arbeidsmigranten).
Programma 4 Onderwijs	Toelichting
4.1 Kostwinnersregeling	Het Rijk verhoogde de Rijksbijdrage Voor- en Vroegschoolse Educatie. Dit zijn geoordeelde middelen. Deze Rijksbijdrage biedt ruimte om de kostwinnersregeling te kunnen declareren. Hierdoor besparen we op de post kinderopvang. Als we de Rijksbijdrage niet volledig besteden, moeten we het restant terugbetalen aan het Rijk. We voeren hiermee de kostwinnersregeling ongewijzigd uit.
4.2 Inzet VVE-middelen voor onderwijsachterstandenbeleid	Het betreft activiteiten voor kinderen met een onderwijsachterstand van 0-6 jaar. De activiteiten blijven we ongewijzigd uitvoeren maar brengen we ten laste van de Rijksbijdrage Voor en vroegschoolse educatie (zie punt 2.2 bij de financiële ontwikkelingen in Programma 4).
4.3 Leerlingenvervoer	We passen de verordening van het leerlingenvervoer aan. Hierdoor kunnen we strenger indiceren aan de toegang. Dit is een extra opgave bovenop het terugbrengen van de uitgaven voor het leerlingenvervoer per schooljaar met € 137.000.
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	Toelichting
5.1 Lagere storting voorziening buitensportaccommodaties	We verlagen de storting in de voorziening buitensportaccommodaties. Door het verkorten van de doorkijkperiode die we voor de voorziening hanteren (10 jaar) kunnen we jaarlijks een lager bedrag storten.
5.2 Lagere onderhoudsniveau groen (WVS)	We verlagen het onderhoudsniveau en laten een aantal werkzaamheden niet meer uitvoeren door het Werkvoorzieningschap. Enkele voorbeelden hiervan zijn het niet meer steken of knippen van graskanten, het omwisselen van rozenstruiken naar andere beplanting, boomspiegels niet meer onkruidvrij maken, minder of geen zwerfval verwijderen in plantvakken, minder blad verwijderen. Dit komt goed uit omdat het voor de Werkvoorzieningschap steeds moeilijker wordt om mensen uit de doelgroep in te zetten. Als zij andere krachten daarvoor moeten inhuren, lopen de kosten verder op. Doordat we een aantal werkzaamheden niet meer of minder uitvoeren, besparen we juist op het groencontract.
5.3 Verlaging subsidie Nobelaer	De Nobelaer moet, als het nieuwe gebouw in gebruik wordt genomen, op basis van eerder gemaakte afspraken € 800.000 bezuinigen. Dat bedrag bestaat uit een verlaging van de subsidie (€ 300.000) en een hogere huur (€ 500.000). Daarbovenop verlagen we de subsidie in 2021 en 2022 extra met € 100.000. Voor de jaren 2023 en 2024 kijken we met de Nobelaer naar nog een extra verlaging van € 250.000 per jaar. Dit nemen we nu wel alvast als een taakstelling op in onze begroting.
5.4 Minder inzet WVS beheer musea	We brengen de beheerskosten van de musea terug. We doen een groter beroep op de zelfwerkzaamheid, inzet van vrijwilligers en inzet van inwoners met een uitkering waaronder ook statushouders met inzet van werkverplichting. Door deze lagere inzet besparen we op de WVS-kosten.
5.5 Huurverhoging sportparken en accommodaties	De kostendekkendheid van de sportparken en -accommodaties is te laag. De binnensportaccommodaties kennen een kostendekkendheid van minimaal 50%. Bij de sportparken is dat gemiddeld 15%. Daarom verhogen we de huurprijzen. Hoe de verenigingen uiteindelijk de huurverhoging gaan betalen is aan de verenigingen zelf. Dat kan door de contributie te verhogen of door manieren te zoeken om de inkomsten te verhogen (zoals nu bijvoorbeeld door DSE gedaan wordt door NAC hierop te laten trainen). Het spreekt voor zich dat we de mogelijkheden om dit te doen verruimen. Minima kunnen bij stijging van contributie terugvallen op het minimabeleid. De maatregel is ook getoetst bij inwoners: 73% stond sympathiek tegenover een grotere eigen bijdrage voor het sporten op sportparken.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	Toelichting
5.6 Minder of niet maaïen	Wij gaan grote grasstroken niet meer of veel minder maaïen. Dit heeft een positief effect op de biodiversiteit. Wij zorgen er wel voor dat er meterstroken gemaaid blijven worden zodat de zichtbaarheid van weggebruikers gegarandeerd blijft. De stelling in de participatie over het inzaaien van bloemzaadmengsels en minder maaïen kon rekenen op grote steun op het digitale platform. (De financiële verwerking van deze maatregel is verdeeld over twee programma's. Daarom komt dit ook terug bij programma 2, punt 2.5.)
5.7 Verkoop Van Gogh Kerk	In de begroting houden we rekening met de verkoop van de Van Gogh Kerk aan de Van Gogh Vastgoed NV. Een raadsvoorstel hierover verwachten we uiterlijk in het eerste kwartaal 2021 aan te bieden. Voor de huwelijken en speciale raadsvergaderingen, die in de kerk worden gehouden, zoeken we een alternatief. Diverse fracties gaven verkoop van de kerk bij de kadernota als suggestie mee. In de participatie is de verkoop van gemeentelijke trouwlocaties getoetst bij inwoners. Op het platform reageerden velen (76%) voor verkoop. De maatregel kan dus rekenen op steun van onze inwoners. Als we ook het Oude Raadhuis zouden verkopen, kunnen we een extra besparing realiseren en tegelijkertijd een raadzaal realiseren in de hal van het stadskantoor. Zie hiervoor programma 0, punt 2.7.
5.8 Onderhoudsvergoeding verenigingen	We vergoeden het verrichten van zelfwerkzaamheid door de verenigingen op de gemeentelijke sportparken niet meer. Dit is naast de huurverhoging een van de andere maatregelen om de kostendekkendheid van de sportparken te verhogen. Vanuit de participatie was hier steun voor.
5.9 Overig	Deze post bestaat uit besparingsmaatregelen kleiner dan € 50.000. Enkele voorbeelden in dit programma zijn: bij nieuwe aanplant planten wij kleinere bomen en struiken, Koepel en afbouw jeugdsubsidie door meer inzet buurtsportcoaches en stoppen versnipperactie.

Programma 6 Sociaal domein	Toelichting
6.1 Project Etten-Leur Actief	Het project Etten-Leur Actief loopt tot en met 2022. De communicatie en activiteiten van dit project brachten we binnen de bestaande middelen over bij de buurtsportscoaches en Avoord.
6.2 Niet vrij toegankelijke Jeugdzorg	De niet vrij toegankelijke jeugdzorg is resultaat gefinancierd. In onze regio nemen we op inhoud en proces / bedrijfsvoering maatregelen om de kosten van jeugdzorg te verminderen. Dit doen we samen met onze aanbieders. Lokaal gaan we strakker sturen bij aanbieders om resultaten te bereiken. Samen met aanbieders lopen experimenten om het digitale berichtenverkeer (toewijzing, start- en stopberichten) efficiënter in te richten. Daarnaast scherpen we ons beleid aan om opvoedproblemen niet onnodig te problematiseren en etiketteren. Ook in de dialoog met de zorgprofessionals werden deze zaken aangedragen.
6.3 Uitstroom bijstandsgerechtigden verhogen	Juist in deze coronatijd zien we een toename van het aantal bijstandsgerechtigden. Op basis van eerdere ervaringen zetten we tijdelijk een extra formatieplaats in om de uitstroom te bevorderen. We gaan ervan uit dat deze een uitstroom bereikt van ongeveer 20 bijstandsgerechtigden op jaarbasis.
6.4 Surplus	Samen met Surplus brachten we bij diverse activiteiten de dubbelingen in coördinatie en organisatie terug. Daarnaast verminderen we de inzet op producten, zoals van het maatschappelijk opbouwwerk en het jongerenwerk. Samen met Surplus en overige partners voeren we in 2021 fase 2 uit. In de participatie is veel gezegd over Surplus. Deels de oproep om te kijken waar het minder kan, maar ook de waarschuwing om de sociale ondersteuning voor inwoners niet te veel geweld aan te doen. In de zogenaamde fase 2 gaat we met elkaar kijken hoe we dit behoedzaam kunnen doen.
6.5 Sturing op productie en prestatie Wmo-zorgaanbieders	De maatwerkvoorziening Begeleiding is resultaat gefinancierd. We formuleren de te bereiken doelen scherp. Hierdoor kunnen we beter sturen op de te bereiken resultaten door de aanbieders. Per 2021 wordt landelijk het administratieprotocol gewijzigd. We voeren dit per 2021 in waardoor het berichtenverkeer (toewijzing, start- en stopberichten) efficiënter werkt. Met name deze zaken kwamen ook naar voren in de dialoog met de zorgprofessionals.
6.6 Verlagen inzet WVS	Vanaf 2021 faciliteren we het beheer onder andere bij de scoutinggebouwen niet meer met WVS-medewerkers. We doen een beroep op de eigen verantwoordelijkheid en zelfwerkzaamheid. Multifunctioneel gebruik van een gebouw kan bijdragen aan spreiding van de kosten en inzet beheer. Inzet van vrijwilligers wordt breed gedragen onder de inwoners, blijkt uit het participatietraject.
6.7 Leges gehandicaptenparkeerkaart	We gaan leges (voor de uitvoering en inwinnen medisch advies) heffen op de afgifte van gehandicaptenparkeerkaarten. Deze kaarten verstrekken we nu kosteloos. Het heffen van leges is ook in andere gemeenten gebruikelijk. We beperken de uitvoeringskosten zoveel als mogelijk.
6.8 Van Wmo naar Wet langdurige zorg	We sturen strakker op de uitstroom van cliënten van de Wmo naar de Wet langdurige zorg wanneer een cliënt in aanmerking komt voor de Wlz. De Wet langdurige zorg is een voorliggende voorziening voor de Wmo. Wanneer een cliënt in aanmerking komt voor Wlz hoeft de gemeente

Programma 6 Sociaal domein	Toelichting
6.9 Dagbesteding als algemene voorziening	geen Wmo-voorzieningen meer te verstrekken. De Wlz is zodanig gewijzigd dat er geen sprake meer is van een grote terugval in zorg. Vanaf 2020 experimenteren we met een dagbesteding als algemene voorziening (Het Stekkie). Cliënten kunnen hier zonder indicatie gebruik van maken. Dit bespaart op de duurdere individuele maatwerkvoorzieningen. Bij een algemene voorziening subsidiëren we voor de inzet van professionele ondersteuning. Deze subsidie is lager dan het toekennen van indicaties voor de maatwerkvoorziening Begeleiding Groep / Dagbesteding. In de participatie stemde 80% van de deelnemers voor de stelling over dagbesteding als algemene voorziening.
6.10 Verlaging subsidieplafonds	We verstrekken ongeveer € 380.000 subsidies. Bij sport korten we vanaf 2021 structureel € 20.000 op de subsidies. Voor de subsidies aan maatschappelijke organisaties, zoals musea, buurtschappen enzovoorts brengen we het subsidieplafond vanaf 2021 terug met € 18.000. Voor de verlaging vanaf 2022 gaan we in overleg met de betreffende organisaties. Vooralsnog gaan we uit van een verlaging van € 75.000 per 2022 voor deze organisaties.
6.11 Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid	We investeerden bij toegangen medewerkers in het behandelen en oplossen van domein overstijgende en complexe situaties. Toegangsmedewerkers maakten een positieve ontwikkeling door waardoor extra inzet van het Algemeen Maatwerk en wijkzuster niet meer nodig is. Voor de overige besparing op formatie zie de financiële ontwikkelingen in programma 0, punt 2.3.
6.12 Bijdrage maatschappelijke participatie	Op dit moment ontvangen zo'n 500 huishoudens in Etten-Leur een budget voor maatschappelijke participatie via de Webshop. Kinderen in de leeftijd van 5 tot 12 jaar ontvangen een bijdrage van € 170 per jaar. Vanaf 12 jaar ontvangt men € 200 per jaar. Voorgesteld wordt de bijdrage voor volwassenen terug te brengen tot € 100. In de praktijk wordt gemiddeld 30% van het budget voor volwassenen niet besteed. Het budget dat in totaal voor alle personen in het gezin beschikbaar is, kan voor alle personen binnen dat huishouden worden ingezet. Daarom vinden wij het verantwoord om het budget voor volwassenen met 50% te verlagen.
6.13 Exploitatiebijdragen wijkgebouwen verlagen	Samen met de exploitanten van de wijkgebouwen en het Turfschip gaan we in gesprek om naar wegen toe zoeken om vanaf 2022 de gemeentelijke bijdrage in de exploitatie te verlagen. We zien hiertoe kansen.
6.14 Behoud bestaande formatie jeugdprofessionals	De laatste twee jaar kregen we voor veiligheid jeugdzorg er extra taken bij. Hiervoor ontvingen we gedurende twee jaar extra middelen van het Rijk. We breidden hiervoor de formatie jeugdprofessionals uit. Om de taken van veiligheid te blijven uitvoeren, houden we de bestaande formatie in stand. Op deze manier kunnen we deze taken uitvoeren en kunnen we blijven sturen op preventie en het voorkomen van dure trajecten.
6.15 Overig	Deze post bestaat uit besparingsmaatregelen kleiner dan € 50.000. Enkele voorbeelden in dit programma zijn: besparen op budget van HALT, buurpreventie, preventieactiviteiten Surplus en op budget GGD plusproducten.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu	Toelichting
7.1 Niet gebruikte gelden duurzaamheid	In de begroting 2020 namen we een bedrag op voor de uitvoering van de Regionale Energiestrategie en kregen we een subsidie van € 20.000 voor de Warmte Transitie Visie. Een deel is benut maar voor de overige gelden zijn geen concrete plannen. We nemen dit bedrag als besparing op. Voor de jaren 2021, 2022 en 2023 maakten we een nieuwe inschatting van de uitgaven.
7.2 Alternatieve bestrijding eikenprocessierups	Door een meer biodiverse omgeving te creëren verwachten we een nog betere bestrijding van de eikenprocessierups. Hiermee besparen we kosten in het onderhoud. Daarnaast is het inzaaien van bloemenmengsel goed voor de instandhouding van bijen en vlinders. De stelling in de participatie over het inzaaien van bloemzaadmengsels en minder maaien kon rekenen op grote steun op het digitale platform.
7.3 Besparing afval	We stoppen met het huis-aan-huis inzamelen van plastic afval. In de participatie heeft hierover een stelling gestaan. Een ruime meerderheid was het ermee eens dat dit een prima oplossing is. Het is goedkoper, maar ook voorkomt het zwerfafval en ergernissen van het wegwaaien van plasticafvalzakken. Niet iedereen is er gelukkig mee. Mensen vragen aandacht voor voldoende inzamelcontainers en het tijdig legen daarvan. Hier is rekening mee gehouden bij de invulling van de maatregelen. Wij verwachten dat de andere maatregelen (zie ontwikkelingen programma 7) niet op een brede steun kunnen rekenen. Vandaar dat wij in het tarief alleen het stoppen met het huis aan huis ophalen van het plastic meegenomen hebben. De overige maatregelen verwerken we niet.
7.4 Lagere afvalstoffenheffing	Door lagere kosten voor afval wijzigt de afvalstoffenheffing. Het voordeel van het wijzigen van het huis-aan-huis ophalen van plastic afval is een voordeel voor de afvalstoffenheffing, niet voor de begroting.
7.5 Overig	Eén of meerdere besparingen, kleiner dan € 50.000.

Programma 8 Volkshuisvesting	Toelichting
8.1 Vergoeding bij bouwinformatieverzoeken en principeverzoeken afwijking bestemmingsplan	Bouwinformatieverzoeken zijn tot nu toe gratis maar vragen wel inzet van personeel. Afgelopen jaren namen we met succes maatregelen om het aantal terug te dringen. Voor de resterende verzoeken willen we voortaan leges vragen. Tegelijk breiden we de informatie met de meest gestelde vragen op de website uit. We houden zo de dienstverlening op peil. Ook voor de behandeling van principe verzoeken tot afwijking van het bestemmingsplan brengen we leges in rekening.

Coronacrisis financieel

In het overzicht ziet u de compensatie die we ontvangen van het Rijk voor het opvangen van de kosten van de coronacrisis. Ook de kosten tot nu toe vermelden we.

Coronacompensatie		(bedragen x € 1.000)
Vergoeding Rijk (junicirculaire)	898	
Vergoeding Rijk (septembercirculaire)	675	
Totaal ontvangen compensatie		1.573
Minder inkomsten parkeren	-613	
Hogere bijdrage WVS	-431	
Diversen	-62	
Totaal kosten coronacrisis		-1.106
Overschot ontvangen compensatie		467

Het overschot reserveren we voor de kosten die we nog verwachten.

Ontwikkeling taakstellingen

Om een sluitende begroting te presenteren nemen we diverse taakstellingen op. Taakstellingen zijn besparingen die we nog moeten realiseren. Het is onzeker of het lukt om deze besparingen te behalen.

Na de verwerking van de mutaties van de tweede bestuursrapportage 2020 en de begroting 2021 is de stand van zaken van de taakstellingen als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Sociaal domein	0	-877	-822	-777	-777
Bedrijfsvoering	0	-592	-389	-376	-376
Verbonden partijen	0	0	-136	-136	-136
Afstoten gebouwen	0	-66	-51	-36	-36
Totaal	0	-1.535	-1.398	-1.325	-1.325

Structureel evenwicht begroting

Voor een structureel evenwicht in de begroting is inzicht in de incidentele lasten en baten noodzakelijk. Lasten en baten zijn structureel als deze jaarlijks in de begroting worden opgenomen (vier jaar of langer). Korter dan vier jaar is in principe incidenteel. Deze basisregel is een hulpmiddel bij het bepalen van incidentele posten. Mutaties in de reserves zijn, op enkele uitzonderingen na, een incidentele last (storting in de reserve) of incidentele baat (onttrekking aan de reserve).

In de overzichten van de 'incidentele baten en lasten per programma' leggen we uit welke incidentele lasten en baten we opnemen in de begroting.

Het structureel resultaat ziet er als volgt uit:

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2021	2022	2023	2024
Saldo meerjarenbegroting	560	1.319	1.837	2.518
<i>Saldo incidentele baten en lasten (positieve bedragen betekent per saldo hogere incidentele lasten dan baten)</i>	643	659	613	502
Resultaat structureel	1.203	1.978	2.450	3.020

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er in de begroting 2021 meer incidentele lasten dan incidentele baten zijn opgenomen. Daardoor is het structurele resultaat ook positief.

De provincie geeft in de richtlijnen aan dat de gemeente in aanmerking komt voor het normale toezicht wanneer de begroting 2021 reëel en structureel in evenwicht of positief is. Dit wordt repressief toezicht genoemd.

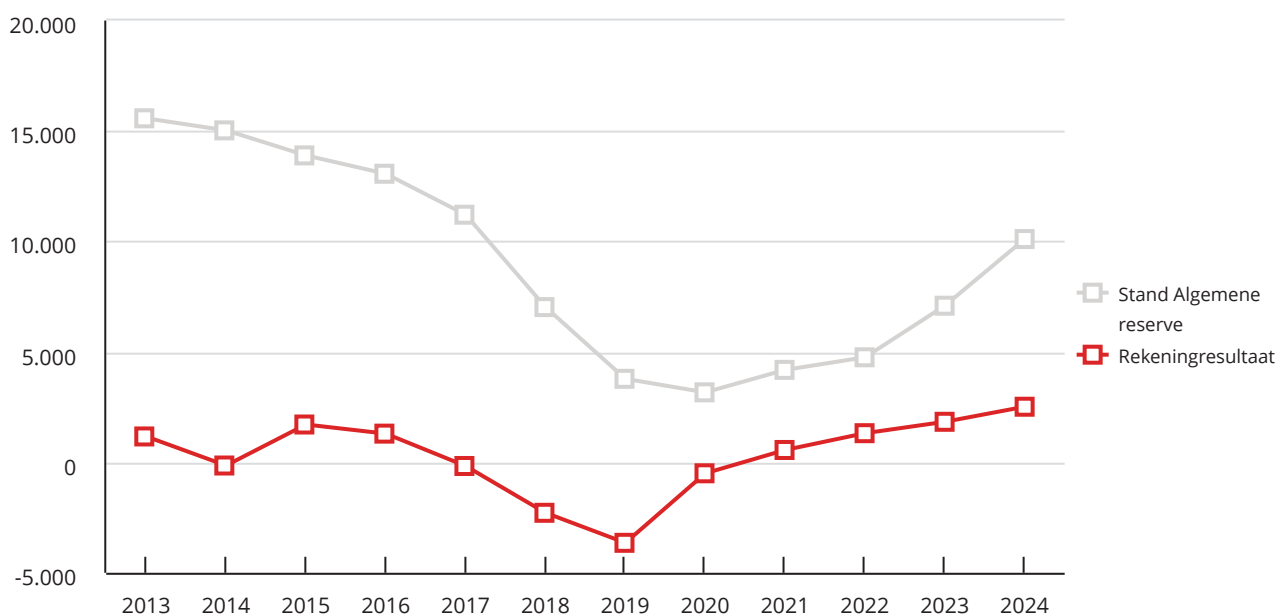
De begroting 2021 is met de maatregelen in deze begroting (structureel) positief. We verwachten dat we met het aanbieden van deze begroting voldoen aan de eis van de provincie.

Ontwikkeling algemene reserves

Op basis van de geactualiseerde meerjarenbegroting 2020-2024 brengen we het verloop van de algemene reserve in de komende jaren in beeld. Het overzicht van alle reserves en voorzieningen vindt u hier.

Na aftrek van het verwachte tekort van € 0,5 miljoen in 2020 is het totaalbedrag in de algemene reserve per 31 december 2020 nog maar € 3,1 miljoen. Naast de dekking van het tekort in 2020 ligt er in 2022 ook nog een claim op deze algemene reserve. Deze claim is verwerkt in de cijfers. Het versterken van de algemene risicoreserve is dan ook gewenst.

In de grafiek ziet u het verloop van de algemene reserve vanaf 2013 tot en met 2024. Vanaf 2021 tot en met 2024 houden we rekening met het verwachte positieve rekeningresultaat. Op basis daarvan stijgt de algemene reserve de komende jaren en bedraagt eind 2024 bijna € 10 miljoen. Hiermee zijn we bijna terug op het niveau van 2017. Het spreekt voor zich dat bij lagere rekeningresultaten de algemene reserve minder snel stijgt.

Mutatie reserves

Bij de tweede bestuursrapportage 2020 bekeken we of we geplande werkzaamheden daadwerkelijk in 2020 uitvoeren. Het is mogelijk dat we werkzaamheden moeten uitstellen naar 2021. Wanneer dat zo is, verlagen we de budgetten voor 2020 en reserveren we dit bedrag. Voor het jaar 2021 doen we juist het tegenovergestelde: we onttrekken aan de reserve en vergroten het budget. In feite houden we nu al rekening met resultaatbestemmingen bij de jaarrekening van 2020.

In deze bestuursrapportage verlagen we budgetten in 2020 met € 168.000. In 2021 verhogen we de budgetten met hetzelfde bedrag. Het gaat om € 150.000 voor herziening bestemmingsplannen en € 18.000 voor invoering Wet inburgering.

Mutaties reserves 2020

Bij de programma's geven we de mutaties bruto weer. Dit houdt in dat als we een uitgave betalen uit een reserve we dit apart aangeven. De gemeenteraad krijgt hierdoor inzicht in deze mutaties.

De totale reservemutaties in 2020 zijn:

(bedragen x € 1.000)		2020
Stortingen in reserves		2.781
Onttrekkingen aan reserves		3.055
Saldo		274

Toelichting:

De belangrijkste reservemutaties in de tweede bestuursrapportage 2020 zijn:

- reserve rekeningsaldi : € 168.000 toevoeging vanwege overheveling van budgetten naar 2021 (zie toelichting hierboven);
- reserve landschapsbeheer/-beleid: de bijdrage van € 170.000 voor kwaliteitsverbetering landschap storten we in de reserve;
- reserves grondbedrijf: de kosten van € 35.000 voor de verplaatsing van het kunstwerk van het Stationsplein naar het nieuwe Banakkerterrein betalen we uit de reserves grondbedrijf;
- reserves grondbedrijf: bijstellingen van de reservemutaties als gevolg van de actualisatie van de begroting grondbedrijf.

Een toelichting op de mutaties met reserves vindt u bij de programma's.

PDF

Klik op deze link om het Pdf bestand van de begroting 2021 te lezen.

Toelichting financiële mutaties (niet op website)

Onderwerp	Toelichting
Rente geldleningen	De rentekosten dalen door de lage rentestanden op de financiële markten.
Personeelskosten	Het voordeel op personeelskosten lichten we uitgebreid toe in de paragraaf Bedrijfsvoering. Er zijn minder uren aan investeringen, grondbedrijf en voorzieningen (rendabele producten) toegerekend. Een belangrijke oorzaak is de krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor zijn vacatures niet of later ingevuld dan verwacht. De personeelskosten zijn hierdoor lager. Ook liepen enkele projecten vertraging op door de coronacrisis. Andere oorzaken zijn ziekte van medewerkers en andere prioriteiten bij projecten.
Minder rendabele uren naar projecten	
BUIG budget	Het Rijk verhoogde het budget Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG) voor de uitkeringslasten. We houden rekening met een stijging van de uitkeringslasten vanaf 2021. We verwachten dat de kosten en de opbrengsten vanaf 2021 aan elkaar gelijk zijn.
Leges omgevingsvergunningen	We actualiseerden de verwachting voor de opbrengst aan bouwleges.
Leges kabels en leidingen	Voor een goed beheer besteden we meer tijd aan het toezicht bij de aanleg van kabels en leidingen. We brengen de extra uren via leges in rekening bij de netwerkbedrijven. Dit jaar verwachten we eenmalig een hogere opbrengst, de komende jaren stabiliseert de opbrengst. Zie ook correctie op programma 1.
Algemene uitkering (septembercirculaire)	We actualiseerden de begroting op basis van de septembercirculaire. Landelijk daalt de uitkeringsfactor de komende jaren door de stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden. Hierdoor daalt voor ons de algemene uitkering vanaf 2021. In de jaren 2020 en 2021 wordt de opschalingskorting bevroren waardoor we in deze jaren een klein voordeel hebben.
Coronacompensatie	In de septembercirculaire is het tweede corona compensatiepakket opgenomen. We ontvangen bedragen voor misgelopen inkomsten zoals precariobelasting en marktgeld. We ontvangen ondermeer compensatie van noodvang van kinderen van ouders met een cruciaal beroep en voor het niet innen van de eigen bijdrage voor de WMO.
Reservering nog te maken kosten corona	In totaal ontvingen we via de algemene uitkering € 1.573.000 aan compensatie voor de kosten van de coronacrisis. Tot nu toe maakten we voor € 1.106.000 kosten. Het verschil reserveren we voor de kosten die we nog verwachten.
Leges burgerzaken	We actualiseren de leges burgerzaken op basis van de nog te verwachten aantallen. Door de coronacrisis is het aantal aanvragen minder dan verwacht.
Taakstelling accommodaties niet ingevuld	De taakstellende besparing op gemeentelijke accommodaties realiseren we dit jaar niet.
Inhaalslag Wmo-begeleiding en jeugdzorg	Door de coronacrisis verwachten we dit najaar nog een inhaalslag van het aantal inwoners dat een beroep doet op de maatwerkvoorziening Begeleiding.
Minder parkeerinkomsten	Door de coronacrisis zijn de parkeeropbrengsten lager.
Diversen	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

Om technische redenen verschijnt deze toelichting in de pdf tweemaal (niet op website).

Programma 0 Bestuur en dienstverlening	Toelichting
0.1 Kosten bedrijfsvoering	Op de bedrijfsvoering besparen we in 2021 € 274.000 en vanaf 2022 structureel € 334.000. Dit bedrag is onder andere opgebouwd uit kleine stukjes formatie verdeeld over de hele organisatie, die niet meer opnieuw ingevuld zijn, maar bijvoorbeeld ook besparing op de formatie als gevolg van aanstaande nieuwe wetgeving. Daarnaast besparen we in 2021 incidenteel € 200.000 op opleidingen, beloningsbeleid en teambuildings-activiteiten. Ook wijzigen we de ondersteuning van evenementen. Dat betekent meer eigen verantwoordelijkheid voor de organisaties, zodat zij voortaan zelf de voorbereiding, wegaftzettingen en omleidingen regelen. Meer informatie staat in de paragraaf bedrijfsvoering.
0.2 Parkeren vergunninghoudersgebieden en blauwe zones (fiscaliseren)	Het omzetten van vergunninghoudersgebieden en blauwe zones naar de manier van betaald parkeren zoals nu al geldt in het centrum (Markt, Bisschopsmolenstraat enzovoorts). Digitaal handhaven wordt hierdoor mogelijk en naheffingen uit deze gebieden komen ten gunste van de gemeente. Vergunningen blijven we in deze gebieden uitgeven. In de huidige blauwe zones is een nultarief voor beperkte parkeertijd in te voeren. De invoeringskosten hiervan leest u in programma 2.
0.3 Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid	We investeerden bij de toegangen Wmo en Jeugdzorg in het behandelen en oplossen van domein overstijgende en complexe situaties. Toegangsmedewerkers maakten een positieve ontwikkeling door waardoor extra inzet van formatie (0,5 fte Wmo en 0,5 fte Jeugd) niet meer nodig is.
0.4 Inzet scanauto betaald parkeren	Door de inzet van de scanauto kunnen wij efficiënter toezicht houden, waardoor in eerste instantie de boeteopbrengst stijgt en tegelijkertijd de betalingsbereidheid voor betaald parkeren toeneemt.

Programma 0 Bestuur en dienstverlening	Toelichting
0.5 Verkoop Oude Raadhuis	In de begroting houden we rekening met de verkoop van het Oude Raadhuis, waardoor we besparen op de exploitatiekosten. We zoeken naar een alternatief voor de vergaderingen van de organisatie en de catering. Ook voor de raadsvergaderingen moeten we een alternatief vinden. Diverse fracties gaven dit bij de kadernota als suggestie mee. Zie ook de toelichting bij programma 5, punt 2.7.
0.6 Overig	Eén of meerdere besparingen, kleiner dan € 50.000. Enkele voorbeelden in dit programma zijn: minder telefoonkosten, het beëindigen van de stedenband met Siauliai en het tweejaarlijks houden van de burgerpeiling.
	1 koppeling Tangelo
	2 koppeling Tangelo
	3 koppeling Tangelo
	4 koppeling Tangelo
	5 koppeling Tangelo
	6 koppeling Tangelo
	7 koppeling Tangelo
	8 koppeling Tangelo
	9 koppeling Tangelo
	10 koppeling Tangelo
	11 koppeling Tangelo
	12 koppeling Tangelo
Tangelo: TekstB2	koppeling Tangelo
	13 koppeling Tangelo
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Toelichting
2.1 Openbaar verlichtingsplan	De toepassing van ledverlichting in het buitengebied leidt tot een lager energieverbruik. We stellen in het nieuwe openbare verlichtingsplan voor om de toepassing van ledverlichting gefaseerd over een aantal jaren uit te breiden. De jaarlijkse exploitatiekosten zijn daardoor minder. Dit plan moet nog worden vastgesteld door de gemeenteraad. Vooruitlopend daarop verlagen we de storting in het onderhoudsfonds.
2.2 Verlaging niveau BON	Een berekening van de kosten voor het onderhoud van de openbare ruimte voor een periode van tien jaar levert een besparing op. We hanteerden daarbij voor de meeste gebieden een onderhoudsniveau B. Een hoger niveau was niet haalbaar in verband met eerdere bezuinigingen. Door nu uit te gaan van onderhoudsniveau B passen we het afgesproken ambitieniveau uit het raadsprogramma aan aan de werkelijkheid en kunnen we de financiering daarop afstemmen. Alleen voor het buitengebied hanteren we onderhoudsniveau C zoals eerder is vastgelegd. Door jaarlijks minder in de voorziening te storten zal deze na 10 jaar niet meer toereikend zijn. Hiermee voldoen we niet meer aan de financiële verordening (=afpraak tussen gemeenteraad en college). We voldoen uiteraard wel aan de wettelijke regels die een minimale periode van 4 jaar voorschrijven. We gaan ervan uit dat dit een tijdelijke situatie is en we de voorziening over enkele jaren weer voor een langere periode op het gewenste peil kunnen brengen. Daarom stellen we de gemeenteraad voor om deze en andere onderhoudsvoorzieningen niet voor 10 jaar toereikend te maken maar voor minimaal 4 jaar.
2.4 Invoeringskosten parkeren vergunninghoudersgebieden en blauwe zones (fiscaliseren)	De maatregelen om de parkeerzones aan te passen aan het nieuwe parkeerbeleid kosten extra geld. De opbrengst hiervan leest u in programma 0.
2.5 Minder of niet maaien	Wij gaan grote grasstroken niet meer of veel minder maaien. Dit heeft een positief effect op de biodiversiteit. Wij zorgen er wel voor dat er meterstroken gemaaid blijven worden zodat de zichtbaarheid van weggebruikers gegarandeerd blijft. De stelling in de participatie over het inzaaien van bloemzaadmengsels en minder maaien kon rekenen op grote steun op het digitale platform. (De financiële verwerking van deze maatregel is verdeeld over twee programma's. Daarom komt dit ook terug bij programma 5, punt 2.6.)
2.6 Overig	Eén of meerdere besparingen, kleiner dan € 50.000.
Tangelo: TekstB3	
Programma 3 Economie	Toelichting

Programma 0 Bestuur en dienstverlening	Toelichting
3.1 Toeristenbelasting	Deze maatregel is gericht op het verhogen van de inkomsten. Het is een verandering ten opzichte van het raadsprogramma. Diverse fracties gaven dit bij de kadernota als suggestie mee. In de participatie is de invoering van toeristenbelasting getoetst bij inwoners. Op het platform en via Instagram reageerden velen voor invoering (94% respectievelijk 87% stemden voor invoering). De maatregel kan dus rekenen op steun van onze inwoners en past bij de stelregel 'de gebruiker betaalt'. De maatregel is gericht op het heffen van toeristenbelasting bij toeristen (niet de seizoens-arbeidsmigranten).
Tangelo: TekstB4	
Programma 4 Onderwijs	Toelichting
4.1 Kostwinnersregeling	Het Rijk verhoogde de Rijksbijdrage Voor- en Vroegschoolse Educatie. Dit zijn geoordeelde middelen. Deze Rijksbijdrage biedt ruimte om de kostwinnersregeling te kunnen declareren. Hierdoor besparen we op de post kinderopvang. Als we de Rijksbijdrage niet volledig besteden, moeten we het restant terugbetalen aan het Rijk. We voeren hiermee de kostwinnersregeling ongewijzigd uit.
4.2 Inzet VVE-middelen voor onderwijsachterstandenbeleid	Het betreft activiteiten voor kinderen met een onderwijsachterstand van 0-6 jaar. De activiteiten blijven we ongewijzigd uitvoeren maar brengen we ten laste van de Rijksbijdrage Voor en vroegschoolse educatie (zie punt 2.2 bij de financiële ontwikkelingen in Programma 4).
4.3 Leerlingenvervoer	We passen de verordening van het leerlingenvervoer aan. Hierdoor kunnen we strenger indiceren aan de toegang. Dit is een extra opgave bovenop het terugbrengen van de uitgaven voor het leerlingenvervoer per schooljaar met € 137.000.
Tangelo: TekstB5	
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	Toelichting
5.1 Lagere storting voorziening buitensportaccommodaties	We verlagen de storting in de voorziening buitensportaccommodaties. Door het verkorten van de doorkijkperiode die we voor de voorziening hanteren (10 jaar) kunnen we jaarlijks een lager bedrag storten.
5.2 Lagere onderhoudsniveau groen (WVS)	We verlagen het onderhoudsniveau en laten een aantal werkzaamheden niet meer uitvoeren door het Werkvoorzieningschap. Enkele voorbeelden hiervan zijn het niet meer steken of knippen van graskanten, het omwisselen van rozenstruiken naar andere beplanting, boomspiegels niet meer onkruidvrij maken, minder of geen zwerfvuil verwijderen in plantvakken, minder blad verwijderen. Dit komt goed uit omdat het voor de Werkvoorzieningschap steeds moeilijker wordt om mensen uit de doelgroep in te zetten. Als zij andere krachten daarvoor moeten inhuren, lopen de kosten verder op. Doordat we een aantal werkzaamheden niet meer of minder uitvoeren, besparen we juist op het groencontract.
5.3 Verlaging subsidie Nobelaer	De Nobelaer moet, als het nieuwe gebouw in gebruik wordt genomen, op basis van eerder gemaakte afspraken € 800.000 bezuinigen. Dat bedrag bestaat uit een verlaging van de subsidie (€ 300.000) en een hogere huur (€ 500.000). Daarbovenop verlagen we de subsidie in 2021 en 2022 extra met € 100.000. Voor de jaren 2023 en 2024 kijken we met de Nobelaer naar nog een extra verlaging van € 250.000 per jaar. Dit nemen we nu wel alvast als een taakstelling op in onze begroting.
5.4 Minder inzet WVS beheer musea	We brengen de beheerskosten van de musea terug. We doen een groter beroep op de zelfwerkzaamheid, inzet van vrijwilligers en inzet van inwoners met een uitkering waaronder ook statushouders met inzet van werkverplichting. Door deze lagere inzet besparen we op de WVS-kosten.
5.5 Huurverhoging sportparken en accommodaties	De kostendekkendheid van de sportparken en -accommodaties is te laag. De binnensportaccommodaties kennen een kostendekkendheid van minimaal 50%. Bij de sportparken is dat gemiddeld 15%. Daarom verhogen we de huurprijzen. Hoe de verenigingen uiteindelijk de huurverhoging gaan betalen is aan de verenigingen zelf. Dat kan door de contributie te verhogen of door manieren te zoeken om de inkomsten te verhogen (zoals nu bijvoorbeeld door DSE gedaan wordt door NAC hierop te laten trainen). Het spreekt voor zich dat we de

Programma 0 Bestuur en dienstverlening	Toelichting
	mogelijkheden om dit te doen verruimen. Minima kunnen bij stijging van contributie terugvallen op het minimale beleid. De maatregel is ook getoetst bij inwoners: 73% stond sympathiek tegenover een grotere eigen bijdrage voor het sporten op sportparken.
5.6 Minder of niet maaien	Wij gaan grote grasstroken niet meer of veel minder maaien. Dit heeft een positief effect op de biodiversiteit. Wij zorgen er wel voor dat er meterstroken gemaaid blijven worden zodat de zichtbaarheid van weggebruikers gegarandeerd blijft. De stelling in de participatie over het inzaaien van bloemzaadmengsels en minder maaien kon rekenen op grote steun op het digitale platform. (De financiële verwerking van deze maatregel is verdeeld over twee programma's. Daarom komt dit ook terug bij programma 2, punt 2.5.)
5.7 Verkoop Van Gogh Kerk	In de begroting houden we rekening met de verkoop van de Van Gogh Kerk aan de Van Gogh Vastgoed NV. Een raadsvoorstel hierover verwachten we uiterlijk in het eerste kwartaal 2021 aan te bieden. Voor de huwelijken en speciale raadsvergaderingen, die in de kerk worden gehouden, zoeken we een alternatief. Diverse fracties gaven verkoop van de kerk bij de kadernota als suggestie mee. In de participatie is de verkoop van gemeentelijke trouwlocaties getoetst bij inwoners. Op het platform reageerden velen (76%) voor verkoop. De maatregel kan dus rekenen op steun van onze inwoners. Als we ook het Oude Raadhuis zouden verkopen, kunnen we een extra besparing realiseren en tegelijkertijd een raadzaal realiseren in de hal van het stadskantoor. Zie hiervoor programma 0, punt 2.7.
5.8 Onderhoudsvergoeding verenigingen	We vergoeden het verrichten van zelfwerkzaamheid door de verenigingen op de gemeentelijke sportparken niet meer. Dit is naast de huurverhoging een van de andere maatregelen om de kostendekkendheid van de sportparken te verhogen. Vanuit de participatie was hier steun voor.
5.9 Overig	Deze post bestaat uit besparingsmaatregelen kleiner dan € 50.000. Enkele voorbeelden in dit programma zijn: bij nieuwe aanplant planten wij kleinere bomen en struiken, Koepel en afbouw jeugdsubsidie door meer inzet buurtsportcoaches en stoppen versnipperactie.

Tangelo: TekstB5

Programma 6 Sociaal domein	Toelichting
6.1 Project Etten-Leur Actief	Het project Etten-Leur Actief loopt tot en met 2022. De communicatie en activiteiten van dit project brachten we binnen de bestaande middelen over bij de buurtsportscoaches en Avoord.
6.2 Niet vrij toegankelijke Jeugdzorg	De niet vrij toegankelijke jeugdzorg is resultaat gefinancierd. In onze regio nemen we op inhoud en proces / bedrijfsvoering maatregelen om de kosten van jeugdzorg te verminderen. Dit doen we samen met onze aanbieders. Lokaal gaan we strakker sturen bij aanbieders om resultaten te bereiken. Samen met aanbieders lopen experimenten om het digitale berichtenverkeer (toewijzing, start- en stopberichten) efficiënter in te richten. Daarnaast scherpen we ons beleid aan om opvoedproblemen niet onnodig te problematiseren en etiketteren. Ook in de dialoog met de zorgprofessionals werden deze zaken aangedragen.
6.3 Uitstroom bijstandsgerechtigden verhogen	Juist in deze coronatijd zien we een toename van het aantal bijstandsgerechtigden. Op basis van eerdere ervaringen zetten we tijdelijk een extra formatieplaats in om de uitstroom te bevorderen. We gaan ervan uit dat deze een uitstroom bereikt van ongeveer 20 bijstandsgerechtigden op jaarbasis.
6.4 Surplus	Samen met Surplus brachten we bij diverse activiteiten de dubbelingen in coördinatie en organisatie terug. Daarnaast verminderen we de inzet op producten, zoals van het maatschappelijk opbouwwerk en het jongerenwerk. Samen met Surplus en overige partners voeren we in 2021 fase 2 uit. In de participatie is veel gezegd over Surplus. Deels de oproep om te kijken waar het minder kan, maar ook de waarschuwing om de sociale ondersteuning voor inwoners niet te veel geweld aan te doen. In de zogenaamde fase 2 gaat we met elkaar kijken hoe we dit behoedzaam kunnen doen.
6.5 Sturing op productie en prestatie Wmo-zorgaanbieders	De maatwerkvoorziening Begeleiding is resultaat gefinancierd. We formuleren de te bereiken doelen scherp. Hierdoor kunnen we beter sturen op de te bereiken resultaten door de aanbieders. Per 2021 wordt landelijk het administratieprotocol gewijzigd. We voeren dit per 2021 in waardoor het berichtenverkeer (toewijzing, start- en stopberichten) efficiënter werkt. Met name deze zaken kwamen ook naar voren in de dialoog met de zorgprofessionals.
6.6 Verlagen inzet WVS	Vanaf 2021 faciliteren we het beheer onder andere bij de scoutinggebouwen niet meer met WVS-medewerkers. We doen een beroep op de eigen verantwoordelijkheid en zelfwerkzaamheid. Multifunctioneel gebruik van een gebouw kan bijdragen aan spreiding van de kosten en inzet

Programma 0 Bestuur en dienstverlening	Toelichting
	beheer. Inzet van vrijwilligers wordt breed gedragen onder de inwoners, blijkt uit het participatietraject.
6.7 Leges gehandicaptenparkeerkaart	We gaan leges (voor de uitvoering en inwinnen medisch advies) heffen op de afgifte van gehandicaptenparkeerkaarten. Deze kaarten verstrekken we nu kosteloos. Het heffen van leges is ook in andere gemeenten gebruikelijk. We beperken de uitvoeringskosten zoveel als mogelijk.
6.8 Van Wmo naar Wet langdurige zorg	We sturen strakker op de uitstroom van cliënten van de Wmo naar de Wet langdurige zorg wanneer een cliënt in aanmerking komt voor de Wlz. De Wet langdurige zorg is een voorliggende voorziening voor de Wmo. Wanneer een cliënt in aanmerking komt voor Wlz hoeft de gemeente geen Wmo-voorzieningen meer te verstrekken. De Wlz is zodanig gewijzigd dat er geen sprake meer is van een grote terugval in zorg.
6.9 Dagbesteding als algemene voorziening	Vanaf 2020 experimenteren we met een dagbesteding als algemene voorziening (Het Stekkie). Cliënten kunnen hier zonder indicatie gebruik van maken. Dit bespaart op de duurdere individuele maatwerkvoorzieningen. Bij een algemene voorziening subsidiëren we voor de inzet van professionele ondersteuning. Deze subsidie is lager dan het toekennen van indicaties voor de maatwerkvoorziening Begeleiding Groep / Dagbesteding. In de participatie stemde 80% van de deelnemers voor de stelling over dagbesteding als algemene voorziening.
6.10 Verlaging subsidieplafonds	We verstrekken ongeveer € 380.000 subsidies. Bij sport korten we vanaf 2021 structureel € 20.000 op de subsidies. Voor de subsidies aan maatschappelijke organisaties, zoals musea, buurtschappen enzovoorts brengen we het subsidieplafond vanaf 2021 terug met € 18.000. Voor de verlaging vanaf 2022 gaan we in overleg met de betreffende organisaties. Vooralsnog gaan we uit van een verlaging van € 75.000 per 2022 voor deze organisaties.
6.11 Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid	We investeerden bij toegangen medewerkers in het behandelen en oplossen van domein overstijgende en complexe situaties. Toegangsmedewerkers maakten een positieve ontwikkeling door waardoor extra inzet van het Algemeen Maatwerk en wijkzuster niet meer nodig is. Voor de overige besparing op formatie zie de financiële ontwikkelingen in programma 0, punt 2.3.
6.12 Bijdrage maatschappelijke participatie	Op dit moment ontvangen zo'n 500 huishoudens in Etten-Leur een budget voor maatschappelijke participatie via de Webshop. Kinderen in de leeftijd van 5 tot 12 jaar ontvangen een bijdrage van € 170 per jaar. Vanaf 12 jaar ontvangt men € 200 per jaar. Voorgesteld wordt de bijdrage voor volwassenen terug te brengen tot € 100. In de praktijk wordt gemiddeld 30% van het budget voor volwassenen niet besteed. Het budget dat in totaal voor alle personen in het gezin beschikbaar is, kan voor alle personen binnen dat huishouden worden ingezet. Daarom vinden wij het verantwoord om het budget voor volwassenen met 50% te verlagen.
6.13 Exploitatiebijdragen wijkgebouwen verlagen	Samen met de exploitanten van de wijkgebouwen en het Turfschip gaan we in gesprek om naar wegen toe zoeken om vanaf 2022 de gemeentelijke bijdrage in de exploitatie te verlagen. We zien hiertoe kansen.
6.14 Behoud bestaande formatie jeugdprofessionals	De laatste twee jaar kregen we voor veiligheid jeugdzorg er extra taken bij. Hiervoor ontvingen we gedurende twee jaar extra middelen van het Rijk. We breidden hiervoor de formatie jeugdprofessionals uit. Om de taken van veiligheid te blijven uitvoeren, houden we de bestaande formatie in stand. Op deze manier kunnen we deze taken uitvoeren en kunnen we blijven sturen op preventie en het voorkomen van dure trajecten.
6.15 Overig	Deze post bestaat uit besparingsmaatregelen kleiner dan € 50.000. Enkele voorbeelden in dit programma zijn: besparen op budget van HALT, buurpreventie, preventieactiviteiten Surplus en op budget GGD plusproducten.

Tangelo: TekstB7

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Toelichting

7.1 Niet gebruikte gelden duurzaamheid	In de begroting 2020 namen we een bedrag op voor de uitvoering van de Regionale Energiestrategie en kregen we een subsidie van € 20.000 voor de Warmte Transitie Visie. Een deel is benut maar voor de overige gelden zijn geen concrete plannen. We nemen dit bedrag als besparing op. Voor de jaren 2021, 2022 en 2023 maakten we een nieuwe inschatting van de uitgaven.
7.2 Alternatieve bestrijding eikenprocessierups	Door een meer biodiverse omgeving te creëren verwachten we een nog betere bestrijding van de eikenprocessierups. Hiermee besparen we kosten in het onderhoud. Daarnaast is het inzaaien van bloemenmengsel goed voor de instandhouding van bijen en vlinders. De stelling in de participatie

Programma 0 Bestuur en dienstverlening	Toelichting
	over het inzaaien van bloemzaadmengsels en minder maaien kon rekenen op grote steun op het digitale platform.
7.3 Besparing afval	We stoppen met het huis-aan-huis inzamelen van plastic afval. In de participatie heeft hierover een stelling gestaan. Een ruime meerderheid was het ermee eens dat dit een prima oplossing is. Het is goedkoper, maar ook voorkomt het zwerfafval en ergernissen van het wegwaaien van plasticafvalzakken. Niet iedereen is er gelukkig mee. Mensen vragen aandacht voor voldoende inzamelcontainers en het tijdig legen daarvan. Hier is rekening mee gehouden bij de invulling van de maatregelen. Wij verwachten dat de andere maatregelen (zie ontwikkelingen programma 7) niet op een brede steun kunnen rekenen. Vandaar dat wij in het tarief alleen het stoppen met het huis aan huis ophalen van het plastic meegenomen hebben. De overige maatregelen verwerken we niet.
7.4 Lagere afvalstoffenheffing	Door lagere kosten voor afval wijzigt de afvalstoffenheffing. Het voordeel van het wijzigen van het huis-aan-huis ophalen van plastic afval is een voordeel voor de afvalstoffenheffing, niet voor de begroting.
7.5 Overig	Eén of meerdere besparingen, kleiner dan € 50.000.
	70 nummering voor koppeling aan Tangelo
	71 nummering voor koppeling aan Tangelo
	72 nummering voor koppeling aan Tangelo
	73 nummering voor koppeling aan Tangelo
Tangelo: TekstB8	
Programma 8 Volkshuisvesting	Toelichting
8.1 Vergoeding bij bouwinformatieverzoeken en principeverzoeken afwijking bestemmingsplan	Bouwinformatieverzoeken zijn tot nu toe gratis maar vragen wel inzet van personeel. Afgelopen jaren namen we met succes maatregelen om het aantal terug te dringen. Voor de resterende verzoeken willen we voortaan leges vragen. Tegelijk breiden we de informatie met de meest gestelde vragen op de website uit. We houden zo de dienstverlening op peil. Ook voor de behandeling van principe verzoeken tot afwijking van het bestemmingsplan brengen we leges in rekening.

Programma's

Programma begroting 2021

Hoe meten we de maatschappelijke effecten van onze programma's met onze effectindicatoren? Wat gaan we dan doen om die effecten te behalen? En wat gaat dat de komende jaren kosten in vergelijking met vorig jaar? We werken dat voor de negen programma's uit.

Bij de "financiële ontwikkelingen" nemen we ook de financiële wijzigingen van 2021 t/m 2024 op. Hierdoor heeft u direct een totaaloverzicht van de financiële aanpassingen in alle jaren. Deze aanpassingen verwerken we uiteraard ook in de begroting 2021.

0. Bestuur en ondersteuning

Wat willen we bereiken?

Een bestuurskrachtige, toekomstbestendige en aantrekkelijke gemeente voor jong en oud die effectief en efficiënt de maatschappelijke opgaven uitvoert in samenwerking met inwoners, bedrijven en organisaties en aan hen een optimale dienstverlening levert.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor vertrouwen in de gemeente geven is minimaal 6,5.
2. Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor samenwerking met de gemeente geven is minimaal 6,2.
3. Het gemiddelde cijfer dat de inwoners geven voor de communicatie en voorlichting van de gemeente is minimaal 6,8.
4. Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening is minimaal 7,7.
5. In het kader van duurzaamheid heeft tenminste één gemeentelijk pand dat we in exploitatie hebben energielabel A.
6. Etten-Leur hoort in 2020 niet tot de vijf goedkoopste gemeenten in de regio. Het college zet zich in om de bestaande woonlasten stabiel te houden en waar mogelijk te verlagen.

Ontwikkelingen

Verkiezingen

Voor de Tweede Kamerverkiezing van 17 maart 2021 moet de gemeente extra voorzorgsmaatregelen treffen. De maatregelen zijn opgelegd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en zijn bedoeld om veilig stemmen in een tijd van corona mogelijk te maken. We ontvangen van het Rijk een compensatie om deze maatregelen uit te voeren. Het is nog niet duidelijk of deze compensatie de extra kosten dekt.

Gemeenschappelijke regelingen

Om de positie van raadsleden te versterken in de samenwerkingsverbanden tussen gemeenten, vindt een aanpassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) plaats. Nadat deze nieuwe

wet van kracht wordt, bevorderen we dat alle gemeenschappelijke regelingen binnen een jaar daarvan zijn aangepast aan de nieuwe Wgr. Op basis van de nieuwe Wgr en de uitgevoerde evaluatie actualiseren we ook de nota verbonden partijen. Tot het moment van actualisering blijven we werken op basis van de in 2015 vastgestelde nota.

Rekenkamer

Een aanpassing van de Gemeentewet over de rekenkamer(functie) is in voorbereiding. Op basis van deze wetsaanpassing maken we nieuwe afspraken met de Rekenkamer West-Brabant voor de komende jaren. Aangezien de wetwijziging is vertraagd maken we tijdelijke afspraken voor 2021.

Samenwerken met partners

Om de effecten en doelstellingen van deze begroting te behalen, is samenwerking met partners noodzakelijk. Deze samenwerking namen we op in de uitvoeringsnota participatie 'Samen maken we Etten-Leur'. De rol en positie van de gemeenteraad om samen met maatschappelijke partners te besturen en de wijze waarop deze kan worden versterkt, brachten we in beeld in het onderzoek van Berenschot 'Verstandig verder met participatie'. De raads werkgroep participatie werkte vervolgens voorstellen voor verbetering van 'de raad luistert' uit. Op basis van deze voorstellen gaat de gemeenteraad de communicatie over 'de raad luistert' verbeteren en experimenteren om de participatie in 'de raad luistert' te verbeteren.

Wat gaan we hiervoor doen in 2021?

Doelstelling 1: Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor vertrouwen in de gemeente geven is minimaal 6,5.

1.1 We versterken door het organiseren van raadsbezoeken en het invoeren van de nieuwe uitvoeringsnota participatie 'Samen maken we Etten-Leur' het contact van de gemeenteraad met de samenleving. We betrekken inwoners en andere partners vroegtijdig bij plannen en projecten.

1.2 We verbeteren de communicatie over de 'raad luistert', zodat inwoners een beter beeld krijgen wat ze kunnen verwachten en achteraf een terugkoppeling krijgen wat, mede op basis van hun inbreng, is besloten.

1.3 We organiseren een brainstormbijeenkomst met de raad. Op basis van de resultaten experimenteren we met 'de raad luistert'. Doel van deze experimenten is het beter tot zijn recht laten komen van de inbreng van inwoners en de gemeenteraad.

1.4 We evalueerden de werking van de Nota Verbonden Partijen en doen op basis van de resultaten van deze evaluatie en de aangekondigde wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen voorstellen voor actualisering van deze nota.

Doelstelling 2: Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor samenwerking met de gemeente geven is minimaal 6,2.

2.1 We bieden inwoners en andere partners ruimte voor initiatieven. We betrekken hen bij plannen, activiteiten en voorzieningen. We stellen ons flexibel op als dat nodig is. We luisteren naar de meningen van inwoners en onze partners. We doen wat we zeggen.

2.2 We kiezen ervoor om met onze inwoners en andere partners te komen tot gezamenlijke doelen en proberen deze samen te bereiken (maatschappelijk akkoord).

Doelstelling 3: Het gemiddelde cijfer dat de inwoners geven voor de communicatie en voorlichting van de gemeente is minimaal 6,8.

3.1 We voeren het communicatiebeleid uit zoals opgenomen in het communicatieplan 'Spreken is zilver, luisteren is goud'.

Doelstelling 4: Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening is minimaal 7,7.

4.1 We verbeteren voortdurend de dienstverlening. Zowel digitaal als in het persoonlijk contact. Enkele maatregelen door de bezuinigingen leiden tot minder verbeteringen. De waardering voor de dienstverlening kan daardoor afnemen. We stemmen de dienstverlening af op ieders persoonlijke behoefte (maatwerk). Het uitgangspunt daarbij is dat wij inwoners, bedrijven en organisaties behandelen zoals zij behandeld willen worden (gastheerschap).

Doelstelling 5: In het kader van duurzaamheid heeft tenminste één gemeentelijk pand dat we in exploitatie hebben energielabel A.

5.1 We nemen maatregelen die nodig zijn om gymlokaal Lambertusstraat naar energielabel A te krijgen.

Doelstelling 6: Etten-Leur hoort in 2020 niet tot de vijf goedkoopste gemeenten in de regio. Het college zet zich in om de bestaande woonlasten stabiel te houden en waar

mogelijk te verlagen.

6.1 We voeren de nota verbonden partijen actief uit met bijzondere aandacht voor kostenbeheersing.

6.2 We zetten ons actief in om subsidies binnen te halen voor projecten die bijdragen aan de realisering van het raadsprogramma.

6.3 We starten met een procedure om reclamemasten te realiseren.

Hoe gaan we dit meten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor het vertrouwen in de gemeente (schaal 1-10)	2019	6,6	6,5
Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de samenwerking met de gemeente (schaal 1-10)	2019	6,4	6,2
Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de communicatie en voorlichting van de gemeente (schaal 1-10)	2019	6,9	6,8
Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening (schaal 1-10)	2019	7,0	6,9
Plaats goedkoopste gemeenten in West-Brabant voor woonlasten gemeente. ¹	2020	3	10
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (BBV)	2020	643	760
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (BBV)	2020	666	794
De gemiddelde WOZ-waarde van woningen (BBV)	2020	239.000	269.000

¹ COELO-atlas

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.

Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we vooral afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Actualisatie begroting 2020-2024					
1.1 Algemene uitkering (meicirculaire)	1.280	575	1.156	1.107	965
1.2 Algemene uitkering (coronacompensatie)	898	0	0	0	0
1.3 Algemene uitkering (septembercirculaire)	118	65	-537	-613	-581
1.4 Algemene uitkering (coronacompensatie)	675	0	0	0	0
1.5 Te verwachten kosten coronacrisis	-467	0	0	0	0
1.6 Personeelskosten	1.118	0	0	0	0
1.7 Rendabele uren	-852	0	0	0	0
1.8 Rente en afschrijvingen	63	0	0	0	0
1.9 Telefoonkosten	50	0	0	0	0
1.10 Gas water elektriciteit	47	0	0	0	0
1.11 Onvoorzien	40	0	0	0	0
1.12 Indexering bijdrage gemeenschappelijke regelingen	0	150	150	150	150
1.13 Bijdrage Regio West-Brabant (RWB)	0	-30	-33	-34	-41
1.14 Rente geldleningen	0	120	90	150	530
1.15 Parkeerinkomsten	-227	0	0	0	0
1.16 Taakstelling verbonden partijen	0	-150	-14	-14	-14
1.17 Leges burgerzaken	-119	-2	1	26	-52
1.18 Wachtgeld oud wethouders	-95	0	0	0	0
1.19 Voorziening APPA	-64	0	0	0	0
1.20 Bijdrage Belastingssamenwerking West-Brabant West	-58	-63	-63	-63	-63
1.21 Bijdrage ICT WBW	-45	0	0	0	0
1.22 Precariobelasting	-20	0	0	0	0
1.23 Externe vergaderingen Raad	-9	-14	0	0	0
1.24 Overig	109	-6	5	1	2
Besparing					
2.1 Kosten bedrijfsvoering	0	474	334	334	334
2.2 Parkeren vergunninghoudersgebieden en blauwe zones (fiscaliseren)	0	140	250	250	250
2.3 Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid	0	80	80	80	80
2.4 Inzet scanauto betaald parkeren	0	50	50	50	50
2.5 Verkoop Oude Raadhuis	0	0	95	95	95
2.6 Overig	27	150	205	176	194
Totaal wijzigingen	2.469	1.539	1.769	1.695	1.900

Wat kost het?

We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

0. Bestuur en ondersteuning (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	19.730	18.726	18.968	18.696	18.435	18.915
Baten	78.164	82.210	82.498	83.214	83.894	85.680
Totaal saldo van baten en lasten programma	58.434	63.484	63.530	64.518	65.459	66.765
<i>Mutaties eigen vermogen:</i>						
Toevoeging reserves	1.008	215	457	500	500	500
Onttrekking reserves	884	544	137	-	-	-
Resultaat programma	58.309	63.813	63.210	64.018	64.959	66.265
<i>Incidenteel</i>						
Incidentele lasten	844	1.389	593	687	641	530
Incidentele baten	1.136	1.736	137	-	-	-
Resultaat structureel programma	58.017	63.466	63.666	64.705	65.600	66.795

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor vertrouwen in de gemeente geven is minimaal 6,6.

Uitvoeringrichting

1.1 We versterken door het organiseren van raadsbezoeken en het invoeren van de nieuwe uitvoeringsnota participatie 'Samen maken we Etten-Leur' het contact van de gemeenteraad met de samenleving. We betrekken inwoners en andere partners vroegtijdig bij plannen en projecten.

Door de corona uitbraak organiseerden we minder raadsbezoeken en annuleerden we noodgedwongen een aantal bezoeken. Wel inventariseerden we bij onze inwoners op welke wijze we 'de raad luistert' laagdrempeliger kunnen maken voor belangstellenden. Met de raads werkgroep participatie bespreken we de verbeterplannen waarna we deze voorleggen aan het seniorenconvent (alle fractievoorzitters).

1.2 We evalueren de werking van de Nota Verbonden Partijen en doen op basis van de resultaten van deze evaluatie en de aangekondigde wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen voorstellen voor actualisering van deze nota.

Het evaluatierapport is in concept gereed. Dit rapport bespreken we met de bestuurlijk opdrachtgevers. Daarna wordt het evaluatierapport samen met een raadsvoorstel aangeboden aan het college. Het college doet een voorstel aan de raad.

1.3 We voeren de motie uit waarmee de raad aangaf dat in beeld moet worden gebracht wat de consequenties zijn voor de door ons bepaalde maatschappelijke effecten wanneer de begroting van een verbonden partij met 5, 10 of 15% wordt verlaagd.

De gemeenteraad stelde richtlijnen op die aan de verbonden partijen zijn meegegeven. De motie namen we hierin op. De verbonden partijen reageerden op deze richtlijnen met hun kaderbrieven 2021. We moeten helaas vaststellen dat de richtlijn voor het in beeld brengen van de consequenties door de verbonden partijen niet worden uitgewerkt. Daarom stuurden we een brief aan alle gemeenteraden in West-Brabant om (nog meer) samen op te trekken en te onderzoeken wat wel haalbare bezuinigingsopties op de bedrijfsvoering zijn.

Doelstelling 1:

Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor vertrouwen in de gemeente geven is minimaal 6,6.

Uitvoertoght

1.4 We evalueren halverwege de raadsperiode de uitvoering van het raadsprogramma.

We spraken met de werkgroep raadsprogramma af deze evaluatie niet uit te voeren. Voor de noodzakelijke bezuinigingen vroegen we input van inwoners en partners om te kijken welke bijstellingen in het raadsprogramma worden doorgevoerd. Hierdoor levert deze vorm van participatie voor een aanzienlijk deel dezelfde informatie op.

Doelstelling 2:

Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor samenwerking met de gemeente geven is minimaal 6,4.

Uitvoertoght

2.1 We bieden inwoners en andere partners ruimte voor initiatieven. We betrekken hen bij plannen, activiteiten en voorzieningen. We stellen ons flexibel op als dat nodig is. We luisteren naar de meningen van inwoners en onze partners. We doen wat we zeggen.

2.2 We kiezen ervoor om met onze inwoners en andere partners te komen tot gezamenlijke doelen en proberen deze samen te bereiken (maatschappelijk akkoord).

De bijeenkomst in maart 2020 om concrete initiatieven te realiseren kon niet doorgaan door de coronacrisis. Een grote bijeenkomst is nodig om initiatiefnemers en deelnemers aan initiatieven te vinden en aan elkaar te verbinden. Het vervolg starten we weer op vanaf het voorjaar 2021 (als de dan geldende coronamaatregelen dit toelaten).

Doelstelling 3:

Het gemiddelde cijfer dat de inwoners geven voor de communicatie en voorlichting van de gemeente is minimaal 6,8.

Uitvoertoght

3.1 We voeren het communicatiebeleid uit zoals opgenomen in het communicatieplan Spreken is zilver, luisteren is goud.

Doelstelling 4:

Tenminste vijf administratieve- en dienstverleningsprocessen zijn vereenvoudigd en beter gestroomlijnd.

Uitvoertoght

4.1 We vereenvoudigen en stroomlijnen tenminste vijf administratieve- en dienstverleningsprocessen.

We zijn projectmatig bezig met de implementatie van de Omgevingswet, waarbij ook gekeken wordt naar het vereenvoudigen en stroomlijnen van processen op de door de Omgevingswet gevraagde vernieuwende manier. Dit vergt een goede, gedegen voorbereiding waarbij rekening gehouden moet worden met meerdere aspecten, waarvan de nieuwe komende wetgevingsverandering een grote impact heeft en waarbij op dit moment nog te veel onduidelijkheden over zijn. Vooruitlopen op deze ontwikkelingen blijkt, hoe ambitieus ook, niet mogelijk te zijn geweest

4.2 We handhaven de regels die nodig zijn. Regels die geen toegevoegde waarde hebben, schaffen we af.

Doelstelling 5:

Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening is minimaal 8,0.

Uitvoertagging

5.1 We verbeteren voortdurend de dienstverlening. Zowel digitaal als in het persoonlijk contact. We stemmen de dienstverlening af op ieders persoonlijke behoefte (maatwerk). Het uitgangspunt daarbij is dat wij inwoners, bedrijven en organisaties behandelen zoals zij behandeld willen worden (gastheerschap).

5.2 We voeren het programma ambitie dienstverlening uit.

Doelstelling 6:

In het kader van duurzaamheid heeft tenminste één gemeentelijk pand dat we in exploitatie hebben energielabel A.

Uitvoertagging

6.1 We nemen maatregelen die nodig zijn om gymlokaal Lambertusstraat naar energielabel A te krijgen.

We krijgen advies over de te nemen maatregelen. Daarna vragen we offertes aan en bepalen we of we qua tijd en geld binnen de afspraken blijven.

Doelstelling 7:

We blijven voor de woonlasten behoren tot de vijf goedkoopste gemeenten in West-Brabant.

Uitvoertagging

7.1 We voeren de nota verbonden partijen actief uit met bijzondere aandacht voor kostenbeheersing.

7.2 We zetten ons actief in om subsidies binnen te halen voor projecten die bijdragen aan de realisering van het raadsprogramma.

7.3 We starten met een procedure om reclamemasten te realiseren.

Een biedingsprocedure neemt tijd in beslag. Vervolgens heeft de partij aan wie het gegund wordt ook nog tijd nodig om de mast te realiseren en te plaatsen.

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma leveren de volgende verbonden partijen een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling Regio West-Brabant (RWB);
- Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB);
- Gemeenschappelijke Regeling ICT West-Brabant-West;
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG);
- Stichting Inkoopbureau West-Brabant;
- Benego (Belgisch Nederlands Grens Overleg).

Toelichting financiële ontwikkelingen (niet op website)

Onderwerp	Toelichting
1.1 Algemene uitkering (meicirculaire)	Vanuit de meicirculaire 2020 passen we de begroting voor 2020 met € 823.000 aan. Het bedrag dat we extra ontvangen bedraagt € 1.280.000 en nemen we op onder programma 0. Van dit bedrag is € 199.000 voor het opsporen en ruimen van bommen en € 285.000 voor het sociaal domein. Deze bedragen nemen we op in programma 2 en 6.
1.2 Algemene uitkering (coronacompensatie)	Eind juni werd de verdeling gepubliceerd van het eerst compensatiepakket voor gemeenten voor de coronacrisis. We informeerden de raad hierover in de brief van 8 juli 2020.
1.3 Algemene uitkering (septembercirculaire)	We actualiseerden de begroting op basis van de septembercirculaire. Landelijk daalt de uitkeringsfactor de komende jaren door de stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden. Hierdoor daalt voor ons de algemene uitkering vanaf 2021. In de jaren 2020 en 2021 wordt de opschalingskorting bevroren waardoor we in deze jaren een klein voordeel hebben.
1.4 Algemene uitkering (coronacompensatie)	In de septembercirculaire is het tweede corona compensatiepakket opgenomen. We ontvangen bedragen voor misgelopen inkomsten zoals precariobelasting en marktgeld. We ontvangen ondermeer compensatie van noodvang van kinderen van ouders met een cruciaal beroep en voor het niet innen van de eigen bijdrage voor de WMO.
1.5 Te verwachten kosten coronacrisis	In totaal ontvingen we via de algemene uitkering € 1.573.000 aan compensatie voor de kosten van de coronacrisis. Tot nu toe maakten we voor € 1.106.000 kosten. Het verschil reserveren we voor de kosten die we nog verwachten.
1.6 Personeelskosten	Het voordeel op personeelskosten lichten we uitgebreid toe in de paragraaf Bedrijfsvoering.
1.7 Rendabele uren	Er zijn minder uren aan investeringen, grondbedrijf en voorzieningen (rendabele producten) toegerekend. Een belangrijke oorzaak is de krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor zijn vacatures niet of later ingevuld dan verwacht. De personeelskosten zijn hierdoor lager. Ook liepen enkele projecten vertraging op door de coronacrisis. Andere oorzaken zijn ziekte van medewerkers en andere prioriteiten bij projecten.
1.8 Rente en afschrijvingen	We actualiseerden de activastaat (investeringen). Door lagere boekwaarde en latere afronding van enkele investeringen ontstaat een voordeel in de begroting.
1.9 Telefoonkosten	We sloten goedkopere contracten af voor mobiele en vaste telefonie.
1.10 Gas water elektriciteit	In 2020 namen we de nieuwe klimaatinstallaties van het Stadskantoor en BVC in gebruik. De verwachte kosten aan elektriciteit en gas zijn lager dan verwacht.
1.11 Onvoorzien	Het restant van de post onvoorzien zetten we in voor de dekking van het negatieve saldo van deze tweede bestuursrapportage.
1.12 Indexering bijdrage gemeenschappelijke regelingen	We verwerkten de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen. Hierdoor verlagen we de stelpost die we daarvoor opnamen.
1.13 Bijdrage Regio West-Brabant (RWB)	We verwerken de goedgekeurde begroting 2021 van de gemeenschappelijke regeling Regio West-Brabant.
1.14 Rente geldleningen	De rentekosten dalen door de lage rentestanden op de financiële markten.
1.15 Parkeerinkomsten	Door de coronacrisis zijn er veel minder bovengrondse parkeerinkomsten dan verwacht.
1.16 Taakstelling verbonden partijen	De begrotingen 2021 van de verbonden partijen zijn vastgesteld. Hieruit blijkt dat de taakstelling voor 2021 niet wordt gerealiseerd. Vanaf 2021 bezuinigen we op de plustaken van de GGD.
1.17 Leges burgerzaken	We actualiseren de leges burgerzaken op basis van de nog te verwachten aantallen. Door de coronacrisis is het aantal aanvragen minder dan verwacht.
1.18 Wachtgeld oud wethouders	We betaalden wachtgeld aan oud-wethouders.
1.19 Voorziening APPA	Bureau RAET berekende voor ons de hoogte van de voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Onder andere bestuurswisselingen, verwachte uitkeringsperiode en het rentepercentage zijn geactualiseerd.
1.20 Bijdrage Belastingssamenwerking West-Brabant West	We verwerken de eerste bestuursrapportage van 2020 en de goedgekeurde begroting 2021 van de gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking West-Brabant.
1.21 Bijdrage ICT WBW	In 2019 startte Etten-Leur als eerste deelnemer met de vernieuwing van de werkplekken. Dit leidt tot hogere afschrijvingskosten in 2020 en een hogere bijdrage.
1.22 Precariobelasting	Door de coronacrisis besloot de raad om voor 2020 geen precariobelasting te heffen voor terrassen.
1.23 Externe vergaderingen Raad	Door de coronacrisis worden de raadsvergaderingen op een externe locatie gehouden.
1.24 Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.
x	
xx	
2.1 Kosten bedrijfsvoering	We besparen op de bedrijfsvoering. We lichten dit toe in de paragraaf bedrijfsvoering.
2.2 Parkeren vergunninghoudersgebieden en blauwe zones (fiscaliseren)	Het omzetten van vergunninghoudersgebieden en blauwe zones naar de manier van betaald parkeren zoals nu al geldt in het centrum (Markt, Bisschopsmolenstraat enzovoorts). Digitaal handhaven wordt hierdoor mogelijk en naheffingen uit deze gebieden komen ten gunste van de gemeente. Vergunningen blijven we in deze gebieden uitgeven. In de huidige blauwe zones is een

Onderwerp	Toelichting
	nultarief voor beperkte parkeertijd in te voeren. De invoeringskosten hiervan leest u in programma 2.
2.3 Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid	We organiseren het behandelen en oplossen van complexe en domein overstijgende situaties op een andere manier. We gaan ervan uit dat dit vanaf 2021 voor de toegangsmedewerkers regulier werk is. Voor de overige besparingen zie programma 6.
2.4 Inzet scanauto betaald parkeren	Door de inzet van een scanauto verwachten we een stijging van de parkeerinkomsten.
2.5 Verkoop Oude Raadhuis	In de begroting houden we rekening met de verkoop van het Oude Raadhuis (Bestuursvergadercentrum), waardoor we besparen op de exploitatiekosten.
2.6 Overig	Eén of meerdere besparingen, kleiner dan € 50.000. Enkele voorbeelden in dit programma zijn: de bemensing van stembureaus met alleen ambtenaren, het beëindigen van de stedenband met Siauliai en het tweejaarlijks houden van de burgerpeiling.

1. Veiligheid

Wat willen we bereiken?

Een veilig en leefbaar Etten-Leur.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. Minimaal 83% van de inwoners voelt zich veilig in de buurt.
2. Wanneer veiligheidsvraagstukken zich in een ongewenste richting ontwikkelen handelt de gemeente onmiddellijk in nauwe samenwerking met netwerkpartners.

Wat gaan we hiervoor doen in 2021?

Doelstelling 1: Minimaal 83% van de inwoners voelt zich veilig in de buurt.

1.1 In de zomer van 2020 voerde de gemeente een onderzoek uit onder 2.500 inwoners van Etten-Leur. We vroegen naar mogelijke verbeterpunten op het gebied van veiligheid. De komende tijd brengen we alle voorstellen in beeld en gaan we in gesprek met alle inwoners die hun contactgegevens hebben achtergelaten.

1.2 De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om onveilige situaties te verbeteren door actief in contact te treden met onze inwoners. De aanbevelingen brengen we in kaart en toetsen we op financiële en feitelijke haalbaarheid.

1.3 Wanneer de evaluatie van het onderzoek daarvoor aanleiding geeft, herhalen we het onderzoek elke twee tot vier jaar om onveilige situaties te verbeteren.

Doelstelling 2: Wanneer veiligheidsvraagstukken zich in een ongewenste richting ontwikkelen handelt de gemeente onmiddellijk in nauwe samenwerking met netwerkpartners.

2.1 We bewaken voortdurend de veiligheidssituatie in de gemeente. We doen dit op basis van cijfers en signalen van de netwerkpartners en van onze collega's in het stadskantoor. De speerpunten uit het veiligheidsprogramma 'Veiligheid door Verbinding' zijn richtinggevend.

Wanneer zich echter een actuele crisis (bijvoorbeeld pandemie of gezinsdrama) voordoet richten we alle tijd en aandacht op dat veiligheidsvraagstuk.

2.2 We werken in een netwerk samen met onze partners. De gemeente heeft daarin de regierol. Samen waarborgen we de veiligheid en leefbaarheid. Waar mogelijk zorgen we voor het bevorderen en versterken, preventie en bewustwording.

2.3 We betrekken andere maatschappelijke vraagstukken bij veiligheid en stimuleren daarmee de verbinding tussen veiligheid en zorg.

2.4 We pakken signalen op die wijzen op criminaliteit en ondermijning. In de aanpak van de georganiseerde criminaliteit zijn we een belangrijke partner.

Hoe gaan we dit meten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Percentage inwoners dat zich meestal/altijd veilig voelt in de buurt	2019	86	87
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners (BBV)	2018	4,9	5,4
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners (BBV)	2018	6,5	5,5
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners (BBV)	2018	2,2	1,7
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners (BBV)	2018	0,9	0,9
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar (BBV)	2019	131	182
Aantal verwijzingen Halt	2019	41	58
Percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen (BBV)	2018	1,14	0,0
Percentage jongeren (12-21 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar) (BBV)	2019	0,4	0,3

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten.

Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.

Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we vooral afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Actualisatie begroting 2020-2024					
1.1 Bijdrage Veiligheidsregio	37	-1	-16	-32	-95
1.2 Leges kabels en leidingen	-59	-81	-82	-83	-84
1.3 Overig	19	36	37	38	38
Totaal wijzigingen	-3	-46	-61	-77	-141

Wat kost het?

We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

1. Veiligheid (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	3.499	3.573	3.647	3.731	3.807	3.890
Baten	117	29	9	10	11	11
Totaal saldo van baten en lasten programma	-3.382	-3.544	-3.638	-3.722	-3.796	-3.879
<i>Mutaties eigen vermogen:</i>						
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	-	-	-	-	-	-
Resultaat programma	-3.382	-3.544	-3.638	-3.722	-3.796	-3.879
<i>Incidenteel</i>						
Incidentele lasten	-	-20	-	-	-	-
Incidentele baten	-	-	-	-	-	-
Resultaat structureel programma	-3.382	-3.564	-3.638	-3.722	-3.796	-3.879

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling	Uitvoering
1. Samen met onze partners de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente waarborgen en waar mogelijk bevorderen en versterken.	Het werk is toegenomen (met name het aantal meldingen van personen met verward gedrag en het aantal meldingen van jongerenoverlast is sterk gestegen), maar we weten elkaar over het algemeen nog altijd goed te vinden.
2. Het verhogen van het veiligheidsgevoel. Met partners werken we aan preventie en bewustwording en pakken we de regierol op.	
3. Samen met partners de georganiseerde criminaliteit aan te pakken.	De reguliere aanpak loopt door. Extra aandacht door bijvoorbeeld het organiseren van (netwerk)bijeenkomsten is door de coronacrisis tijdelijk vooruit geschoven.
4. We betrekken andere maatschappelijke vraagstukken bij veiligheid (verbinding veiligheid en zorg).	
5. Veiligheid vergroten door samenwerking in een netwerk.	

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma levert de volgende verbonden partij een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant.

Toelichting financiële ontwikkelingen (niet op website)

Onderwerp	Toelichting
1.1 Bijdrage Veiligheidsregio	We verwerken de goedgekeurde begroting 2021 van de Veiligheidsregio Midden en West-Brabant. In 2020 ontvingen we het jaarrekeningresultaat van 2019.
1.2 Leges kabels en leidingen	We voeren een administratieve wijziging door. We zetten de activiteiten voor kabels en leidingen over naar programma 2.
1.3 Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.
x	

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat willen we bereiken?

De openbare ruimte is veilig ingericht voor alle gebruikers.

Verkeersveiligheid, bereikbaarheid en doorstroming van het verkeer zorgen voor een goede leefbaarheid.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. De score 'infrastructuur en bereikbaarheid' in de TELOS¹ duurzaamheidsbalans (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 45.
2. Het aantal geregistreerde verkeersongevallen per 1.000 inwoners is lager dan 6.
3. We proberen de normen voor de kwaliteit van het beheer van wegen en openbare verlichting te behalen².

Ontwikkelingen

Aanpassen onderhoudsniveau openbare ruimte

In de afgelopen jaren ontbraken de middelen om de voorziening Beheren op Niveau op het gewenste peil te brengen. Dit leidde tot een aanpassing van het onderhoudsniveau. De tekorten op de begroting vragen om een structurele herijking van het onderhoudsniveau. We stellen voor om wegen, voetpaden en fietspaden in woonwijken, centrumgebied, bedrijventerreinen en bijzonder gebieden vast te stellen op niveau B (3) en voor het buitengebied op niveau C (2). Meer informatie deze niveaus leest u in de paragraaf kapitaalgoederen.

De normering sluit aan op de normen van het kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur CROW. In het verleden zijn namen en nummers voor de aanduiding gebruikt, nu wordt gebruik gemaakt van de letters A+ (5) tot en met D (1). Aanleg gebeurt altijd op niveau A+/A, het beheer zal plaatsvinden op niveau B (3) of C (2).

Wat gaan we hiervoor doen in 2021?

Doelstelling 1: De score 'infrastructuur en bereikbaarheid' in de TELOS³ duurzaamheidsbalans (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 45.

1.1 Als onderdeel van de omgevingsvisie formuleren we een programma met maatregelen voor

¹ Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.

² De normen leest u bij 'Hoe gaan we dit meten?'

³ **Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling**

de korte, middellange en lange termijn om de verkeersafwikkeling en doorstroming op het lokale wegennet te verbeteren.

1.2 We nemen maatregelen om het gebruik van de elektrische auto te stimuleren (waaronder verruimen aanbod oplaadpalen).

1.3 We stellen een parkeerbeleid vast en nemen daarin het parkeren in het centrum, het vergunninghoudersgebied, de blauwe zones en het digitaliseren en fiscaliseren van parkeerproducten mee.

1.4 Bij de herinrichting van wegen kijken we samen met bewoners naar mogelijkheden om het aantal parkeerplaatsen uit te breiden. Dit mag niet ten koste gaan van de hoeveelheid groen.

1.5 We bereiden maatregelen voor ter verbetering van de verkeersdoorstroming bij de spoorwegovergang Lichttorenhoofd-Lage Vaartkant.

Doelstelling 2: Het aantal geregistreeerde verkeersongevallen per 1.000 inwoners is lager dan 6.

2.1 Aan de hand van een programma pakken we gevaarlijke situaties voor voetgangers en fietsers aan.

2.2 We treffen (aanvullende) maatregelen rondom de brede scholen 'Sonate' en 'Hasselbraam' om de verkeersveiligheid te verbeteren.

Doelstelling 3: We proberen de normen voor de kwaliteit van het beheer van wegen en openbare verlichting te behalen⁴.

3.1 We voeren het onderhoud van de openbare ruimte uit in overeenstemming met de aangepaste kwaliteitsniveaus.

3.2 Zoals staat in het Openbaar verlichtingsplan, vervangen we gefaseerd de huidige openbare verlichting door (energiezuinige) ledverlichting.

⁴ De normen leest u bij 'Hoe gaan we dit meten?'

Hoe gaan we dit meten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Score duurzaamheidbalans infrastructuur en bereikbaarheid (score 1-100) ¹	2019	45	43,7
Geregistreerde verkeersongevallen per 1.000 inwoners	2018	6,1	5,7

¹ Telos universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.

Prestatie-indicator	gewenst niveau	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
• Centrumgebied	B (3)	2019	3,8	3,6
• Bijzondere omgeving	B (3)	2019	3,6	3,5
• Groengebieden	B (3)	2019	3,7	3,7
• Hoofdwegenstructuur	B (3)	2019	3,5	3,5
• Fietspaden	B (3)	2019	3,6	3,5
• Woonwijken	B (3)	2019	3,6	3,6
• Buitengebied	C (2)	2019	3,6	3,6
• Bedrijventerrein	B (3)	2019	3,5	3,5

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we vooral afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Actualisatie begroting 2020-2024					
1.1 Leges kabels en leidingen	325	150	100	100	100
1.2 Verbeteren wandel- en fietspaden in landelijk gebied	0	-50	-50	0	0
1.3 Reserve Landschapsbeheer	0	50	50	0	0
1.4 Minder reclameinkomsten	-25	0	0	0	0
1.5 Algemene uitkering (meicirculaire)	-199	0	0	0	0
1.6 Parkeeropbrengsten	-366	0	0	0	0
1.7 Verkeersveiligheid	0	-100	-100	-100	-100
1.8 Overig	26	-44	-44	-44	-44
Besparing					
2.1 Openbaar verlichtingsplan	50	50	50	50	50
2.2 Verlaging niveau BON	0	530	530	530	530
2.3 Invoeringskosten parkeren vergunninghoudersgebieden en blauwe zones (fiscaliseren)	0	-200	-55	-55	-55
2.4 Minder of niet maaien	0	13	13	13	13
2.5 Overig	0	50	50	50	50
Totaal wijzigingen	-189	449	544	544	544

Wat kost het?

We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Meerjarenraming 2022	Meerjarenraming 2023	Meerjarenraming 2024
Lasten	6.305	7.645	7.261	6.841	7.003	7.039
Baten	2.583	2.817	2.987	2.595	2.603	2.604
Totaal saldo van baten en lasten programma	-3.723	-4.828	-4.273	-4.246	-4.401	-4.434
<i>Mutaties eigen vermogen:</i>						
Toevoeging reserves	700	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	-	-	50	50	-	-
Resultaat programma	-4.423	-4.828	-4.223	-4.196	-4.401	-4.434
<i>Incidenteel</i>						
Incidentele lasten	97	275	243	98	48	48
Incidentele baten	82	-308	90	90	40	40
Resultaat structureel programma	-4.408	-4.245	-4.070	-4.188	-4.393	-4.426

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

De score 'infrastructuur en bereikbaarheid' in de TELOS¹

duurzaamheidsbalans (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 45.

Uitvoeringrichting

1.1 Als onderdeel van de omgevingsvisie formuleren we een programma met maatregelen voor de korte, middellange en lange termijn om de verkeersafwikkeling en doorstroming op het lokale wegennet te garanderen. Eind 2020 stellen we een voorstel voor een programma op, De vaststelling voorzien we in het najaar 2021.

1.2 We nemen maatregelen om het gebruik van de elektrische auto te stimuleren (waaronder verruimen aanbod oplaadpalen).

1.3 Samen met partners werken we aan een plan voor het herinrichten van het Burchtplein. We kijken daarbij naar de stalling van fietsen.

1.4 We plaatsen een oplaadpunt voor de elektrische fiets in de bewaakte fietsenstalling aan het Burchtplein.

1.5 We stellen een parkeerbeleid vast en nemen daarin mee het parkeren in het centrum, het vergunninghoudersgebied en de blauwe zones en het digitaliseren van parkeerproducten.

1.6 Bij de herinrichting van wegen kijken we samen met bewoners naar mogelijkheden om het aantal parkeerplaatsen uit te breiden. Dit mag niet ten koste gaan van de hoeveelheid groen.

1.7 Voor de verbetering van de verkeersveiligheid voeren we maatregelen door in de Wilgenlaan.

¹ Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.

Doelstelling 2:

Het aantal geregistreerde verkeersongevallen per 1.000 inwoners is lager dan 6.

Uitvoeringrichting

2.1 Aan de hand van een plan van aanpak passen we gevaarlijke situaties voor voetgangers en fietsers volgens programma aan.

2.2 We treffen (aanvullende) maatregelen rondom de brede scholen 'D'n Overkant' en 'Sonate' om de verkeersveiligheid te bevorderen.

Doelstelling 3:**We proberen de normen voor de kwaliteit van het beheer van wegen en openbare verlichting te behalen¹.****Uitvoering**

3.1 We zetten de huidige programma's voor het onderhoud en beheer van de openbare ruimte volgens de uitgangspunten van 'Beheren op Niveau' voort. We kunnen niet garanderen dat de kwaliteitsniveaus altijd worden behaald. We houden het wel veilig.

Bij de bezuinigingen stellen we voor de huidige vastgestelde kwaliteitsniveau's in "Beheren op Niveau" te wijzigen. We kunnen dan niet garanderen dat deze niveau's altijd worden behaald. We houden het wel veilig.

¹ De normen leest u bij 'Hoe gaan we dit meten?'

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma levert de volgende verbonden partij een bijdrage:

- Coöperatie Parkeerbeheer Zuidwest Nederland UA.

Toelichting financiële ontwikkelingen (niet op website)

Onderwerp	Toelichting
1.1 Leges kabels en leidingen	Voor een goed beheer besteden we meer tijd aan het toezicht bij de aanleg van kabels en leidingen. We brengen de extra uren via leges in rekening bij de netwerkbedrijven. Dit jaar verwachten we eenmalig een hogere opbrengst, de komende jaren stabiliseert de opbrengst. Zie ook correctie op programma 1.
1.2 Verbeteren wandel- en fietspaden in landelijk gebied	De provincie verplicht gemeenten om stedelijke ontwikkeling te combineren met landschapskwaliteitsverbetering. We verbeteren wandel- en fietspaden in het landelijk gebied.
1.3 Reserve Landschapsbeheer	We vormden een reserve voor landschapskwaliteitsverbetering. We gebruiken een gedeelte om wandel- en fietspaden in landelijk gebied te verbeteren
1.4 Minder reclameinkomsten	Door de coronacrisis verwachten we minder reclameinkomsten te ontvangen. Bedrijven maakten minder reclame.
1.5 Algemene uitkering (meicirculaire)	In de meicirculaire 2020 ontvangen we € 199.000 voor het opsporen en ruimen van bommen. Het geld dat we ontvangen nemen we op in programma 0. De verwachte uitgaven nemen we hier op.
1.6 Parkeeropbrengsten	Door de coronacrisis zijn de parkeeropbrengsten lager.
1.7 Verkeersveiligheid	Om effectief en snel problemen in de verkeersveiligheid op te lossen is er jaarlijks geld nodig.
1.8 Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.
x	
xx	
2.1 Openbaar verlichtingsplan	De toepassing van ledverlichting in het buitengebied leidt tot een lager energieverbruik. We stellen in het nieuwe openbare verlichtingsplan voor om de toepassing van ledverlichting gefaseerd over een aantal jaren uit te breiden. De jaarlijkse exploitatiekosten zijn daardoor minder. De storting in het onderhoudsfonds kan omlaag.
2.2 Verlaging niveau BON	Een herberekening van de kosten voor het onderhoud van de openbare ruimte voor een periode van tien jaren levert een besparing op. We hanteerden daarbij voor de meeste gebieden een onderhoudsniveau B. Alleen voor het buitengebied hanteren we onderhoudsniveau C.
2.3 Invoeringskosten parkeren vergunninghoudersgebieden en blauwe zones (fiscaliseren)	De maatregelen om de parkeerzones aan te passen aan het nieuwe parkeerbeleid kosten extra geld. De opbrengst hiervan leest u in programma 0.
2.4 Minder of niet maaien	We gaan minder of niet meer maaien en zaaien grasstroken zoveel als mogelijk in met bloemenzaad. We verwerken deze besparing voor een deel in programma 2 en een deel in programma 5.

3. Economie

Wat willen we bereiken?

In Etten-Leur heerst een goed ondernemersklimaat en denken we actief mee met ondernemers.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. De waardering van het ondernemingsklimaat (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,85.
De waardering van het vestigingsklimaat (op een schaal van 1 -10) bedraagt minimaal 7.
2. De waardering van de bedrijfsomgeving (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal voor:
 - staat openbare ruimte: 6,80
 - veiligheid: 7,33
 - bereikbaarheid: 6,48
 - bevoorrading: 7,53
 - parkeermogelijkheden: 6,69
3. De waardering voor de directe dienstverlening (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,8
De waardering voor de samenwerking met ondernemers (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,15.
4. De waardering van ondernemers voor de communicatie en voorlichting (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,32.

Ontwikkelingen

Economische recessie

De maatregelen voor de bestrijding van de coronacrisis hebben ingrijpende gevolgen voor de economie. Vele sectoren en bedrijven zijn hard getroffen. Het Rijk heeft met diverse steunpakketten geprobeerd de gevolgen te verzachten. Gemeenten vervullen daarbij een rol. Het huidige steunpakket loopt tot medio 2021 door.

Ondanks deze steunpakketten zullen sommige ondernemers het niet redden. We verwachten nieuwe leegstand in bedrijfspanden. De werkloosheid zal toenemen. Omscholing is nodig om mensen aan een nieuwe baan te helpen, zeker in die sectoren waar er sprake is van een tekort op de arbeidsmarkt. Tegelijk zien we nieuwe kansrijke initiatieven ontstaan. Juist in de periode van economische recessie is een extra inspanning van gemeenten nodig.

Wat gaan we hiervoor doen in 2021?

Doelstelling 1: De waardering van het ondernemingsklimaat (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,85.

De waardering van het vestigingsklimaat (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 7.

1.1 Samen met de gemeenten binnen de Regio West-Brabant voeren we het actieprogramma van de 'Economische Agenda West Brabant' uit. Het actieprogramma bevat programma's voor economie, arbeidsmarkt, mobiliteit en ruimte.

1.2 We stellen als onderdeel van de omgevingsvisie het beleid voor de economische ontwikkeling vast.

Doelstelling 2: De waardering van de bedrijfsomgeving.

2.1 We houden de bestaande bedrijventerreinen vitaal door het stimuleren van (her)gebruik of (her)ontwikkeling van panden en terreinen.

2.2 We starten met de voorbereiding van een plan voor een (slimme en duurzame) herontwikkeling van het terrein Oude Kerkstraat 2 (Fri-Jado).

2.3 We besluiten als onderdeel van de omgevingsvisie over de aanleg van een nieuw bedrijventerrein.

2.4 We voeren gerichte acties uit om langdurige leegstand van winkels, kantoren en bedrijfspanden te voorkomen of te beëindigen. We maken daarbij strategische keuzes en denken mee bij verandering van bestemming door verruimde toepassing van het afwijkingsbeleid op grond van het Besluit Omgevingsrecht en transformatie van winkelpanden naar woningen (ontwikkelingen aanloopstraten).

2.5 We werken samen met ondernemers en (vastgoed)eigenaren aan de introductie van het plan 'De nieuwe winkelstraat' in het centrumgebied. Het doel is een gevarieerd aanbod. We zetten het gesprek met ondernemers en (vast)goedeigenaren over extra reclame-inkomsten voort. Deze inkomsten benutten we voor de uitvoering van het plan 'de nieuwe winkelstraat'.

Doelstelling 3: De waardering voor de directe dienstverlening (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,8.

De waardering voor de samenwerking met ondernemers (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,15.

3.1 We helpen ondernemers die gebruik willen maken van (landelijke) tijdelijke financiële regelingen voor de compensatie van de gevolgen van coronacrisis.

3.2 We stimuleren en ondersteunen startende ondernemers.

3.3 We organiseren met de andere De6-gemeenten (Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen en Zundert) een ondernemersevent (gericht op cyberveiligheid) in samenwerking met het CCV (centrum voor criminaliteitspreventie). Ook zijn we aanwezig bij netwerkevents voor startende ondernemers.

3.4 Vanuit accountmanagement leggen we rechtstreeks contact met ondernemers (individuele bedrijfsbezoeken, netwerkbijeenkomsten). We organiseren een ondernemersevent (Roode Looper) voor alle Etten-Leurse ondernemers. Ook proberen we hen te bereiken via diverse sociale media, afgestemd op hun behoefte. Tot slot zorgen we voor een goede bereikbaarheid van contactpersonen.

3.5 We benutten netwerkbijeenkomsten/evenementen, open koffie-momenten en individuele bedrijfsbezoeken voor overleg met ondernemers over hun toekomstplannen. Voorbeelden hiervan zijn (bedrijfs)innovatie, verduurzamen van vastgoed en/of productieproces, duurzaam ondernemen, bestrijding van overlast en handhaving.

3.6 We voeren de actielijst uit die in samenspraak met Etten-Leurse ondernemers is opgesteld (waaronder Midden- en Kleinbedrijf en Industriële Kring Etten-Leur) aan de hand van de ondernemerspeiling. De acties zijn gericht op het verbeteren van de dienstverlening, de bedrijfsomgeving, de relatie tussen ondernemer en de gemeente en het ondernemersklimaat.

Doelstelling 4: De waardering van ondernemers voor de communicatie en voorlichting (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,32.

4.1 Om de vrijetijdseconomie te stimuleren, nog meer toeristen te trekken en hun verblijfsduur te verlengen, ondersteunen we het Toeristisch Informatiepunt en het platform van Etten-Leur City App.

4.2 We zetten de samenwerking met het streeknetwerk LandStad De Baronie en Van Gogh Brabant voort en werken samen met de Regio West-Brabant (RWB) aan recreatie en toerisme.

4.3 We streven naar behoud en verbetering van de kwaliteit van (toeristische en recreatieve) voorzieningen (zoals Van Gogh Kerk, musea, het winkelhart, de Nieuwe Nobelaer, de Westpolderplas met jachthaven, horeca, de bioscoop en wandel- en fietsroutes).

Hoe gaan we dit meten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Waardering van het ondernemingsklimaat (schaal van 1-10)	2018	6,80	6,85
Waardering van het vestigingsklimaat (schaal van 1-10)	2018	6,80	7,03
De waardering van de bedrijfsomgeving (schaal 1-10):			
- staat openbare ruimte	2018	6,90	7,36
- veiligheid	2018	6,90	7,33
- bereikbaarheid	2018	6,90	6,48
- bevoorradig	2018	-	7,53
- parkeermogelijkheden	2018	6,30	6,69
Waardering ondernemers directe dienstverlening (schaal van 1-10)	2018	6,40	6,80
De waardering voor de samenwerking met ondernemers (schaal van 1-10)	2018	-	6,15
Het aantal vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar (BBV)	2019	127,0	133,3
De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (BBV).	2019	53,6	53,5
De waardering voor de communicatie en voorlichting (schaal van 1-10)	2018	6,17	6,32

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.

Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we vooral afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Actualisatie begroting 2020-2024					
1.1 Weekmarkt	-21	0	0	0	0
1.2 Aanleg openbaar gebied	-107	0	0	0	0
1.3 Versterking lokale economische structuur	0	-30	-30	-30	-30
1.4 Reserve Cultuur	0	30	0	0	0
1.5 Overig	29	-6	-6	-6	-6
Besparing					
2.1 Toeristenbelasting	0	0	100	100	100
Totaal wijzigingen	-99	-6	64	64	64

Wat kost het?

We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

3. Economie (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	364	501	355	347	352	357
Baten	287	205	174	289	292	295
Totaal saldo van baten en lasten programma	-76	-296	-181	-57	-60	-62
<i>Mutaties eigen vermogen:</i>						
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	5	-	30	-	-	-
Resultaat programma	-71	-296	-151	-57	-60	-62
<i>Incidenteel</i>						
Incidentele lasten	-	107	-	-	-	-
Incidentele baten	140	46	30	-	-	-
Resultaat structureel programma	-211	-235	-181	-57	-60	-62

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

De waardering van het ondernemingsklimaat (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,85.

De waardering van het vestigingsklimaat (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 7.

Uitvoering

1.1 Samen met de gemeenten binnen de Regio West-Brabant voeren we het actieprogramma van de Economische Agenda West Brabant uit. Het actieprogramma bevat programma's voor economie, arbeidsmarkt (afstemming vraag en aanbod), mobiliteit (bereikbaarheid) en ruimte (het vastleggen van de ruimtelijke consequenties).

1.2 We stellen als onderdeel van de omgevingsvisie het beleid voor de economische ontwikkeling vast.

Doelstelling 2:

De waardering van de bedrijfsomgeving

Uitvoering

2.1 We houden de bestaande bedrijventerreinen vitaal door het stimuleren van (her)gebruik of (her)ontwikkeling van panden en terreinen. We starten met de voorbereiding van een plan voor een (slimme en duurzame) herontwikkeling van het terrein Oude Kerkstraat 2 (Fri-Jado).

2.2 We besluiten als onderdeel van de omgevingsvisie over de aanleg van een nieuw bedrijventerrein.

De besluitvorming over de aanleg van een nieuw bedrijventerrein vindt pas 2021 plaats.

2.3 Als eigenaar van gronden beoordelen we bij verkoop de gevolgen voor verbreden van het werkgelegenheidsaanbod. Dit uitgangspunt hanteren we ook bij plannen voor herontwikkeling van bedrijfsterreinen.

2.4 We voeren gerichte acties uit om langdurige leegstand van winkels, kantoren en bedrijfspanden te voorkomen of te beëindigen. We maken daarbij strategische keuzes en denken mee bij verandering van bestemming door verruimde toepassing van het afwijkingsbeleid op grond van het Besluit Omgevingsrecht en transformatie van winkelpanden naar woningen.

2.5 Als onderdeel van de samenwerking met Breda, Oosterhout en Moerdijk (BOEL-M) presenteren studenten van de Breda University of Applied Science (BUAS) en Avans Hogeschool een studie over verslimmen en verduurzamen van de kantoren langs de Oostpoort. We benutten de studie voor het overleg met eigenaren.

2.6 We werken samen met ondernemers en (vastgoed)eigenaren aan de introductie van het plan 'de Nieuwe Winkelstraat' in het centrumgebied. Het doel is een gevarieerd aanbod. We gaan na of we extra reclame-inkomsten kunnen genereren door middel van gezamenlijke acties.

Eerder dit jaar bleek dat de beoogde extra inkomsten uit reclame niet zonder meer haalbaar zijn. We zetten het overleg hierover voort. De maatregelen voor de bestrijding van het coronavirus zijn bepalend voor de voortgang.

Doelstelling 3:**De waardering voor de directe dienstverlening (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,8.****De waardering voor de samenwerking met ondernemers (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,15.****Uitvoeringrichting**

3.1 We stimuleren en ondersteunen startende ondernemers met onder andere een welkomstkaart met informatie over de gemeente en haar diensten.

3.2 We organiseren met de andere De6-gemeenten (Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen en Zundert) een startersevent (gericht op behoeftepeiling en verbinding). Ook zijn we aanwezig bij netwerkevents voor startende ondernemers.

3.3 Vanuit accountmanagement leggen we rechtstreeks contact met ondernemers (individuele bedrijfsbezoeken, netwerkbijeenkomsten), proberen we hen te bereiken via diverse sociale media afgestemd op hun behoefte en zorgen we voor een goede bereikbaarheid van contactpersonen.

3.4 We benutten netwerkbijeenkomsten/evenementen, open koffiemomenten en individuele bedrijfsbezoeken voor overleg met ondernemers over hun toekomstplannen. Voorbeelden hiervan zijn (bedrijfs)innovatie, verduurzamen van vastgoed en/of productieproces, duurzaam ondernemen, bestrijding van overlast en handhaving.

3.5 Aan de hand van de resultaten van de ondernemerspeiling maken we met Industriële Kring Etten-Leur (IKE) en Midden- en Kleinbedrijf Etten-Leur (MKB) een actielijst. Deze is gericht op het verbeteren van de dienstverlening, de bedrijfsomgeving, de relatie ondernemer-gemeente en het ondernemersklimaat.

Door de coronacrisis vond de communicatie met ondernemers nog niet plaats. Samen met ondernemers onderzoeken we op welke wijze de communicatie van de eindresultaten dit jaar nog kan plaatsvinden.

3.6 We onderzoeken de mogelijkheden om in samenhang met het plan voor de vrijgekomen schoollocatie aan de Banakkerstraat het buurtwinkelcentrum aan de Kerkwerf te verbeteren.

Doelstelling 4:**De waardering van ondernemers voor de communicatie en voorlichting (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,32.****Uitvoeringrichting**

4.1 We zetten de samenwerking met het streeknetwerk LandStad De Baronie en Van Gogh Brabant voort en werken samen met de Regio West-Brabant (RWB) aan recreatie en toerisme.

4.2 Gelet op hun aantrekkingskracht voor bezoekers van buiten Etten-Leur streven we naar het behoud en het verbeteren van de kwaliteit van (recreatie) voorzieningen. We noemen; de Van Gogh Kerk, musea, het Winkelhart, de Nieuwe Nobelaer, de Westpolderplas/haven, de horeca, de bioscoop en wandel- en fietsroutes.

4.3 Om de vrijetijdseconomie te stimuleren, nog meer toeristen te trekken en hun verblijfsduur te verlengen ondersteunen we het Toeristisch Informatiepunt en het platform van Etten-Leur City App.

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma levert de volgende verbonden partij een bijdrage:

- N.V. Rewin (Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Rewin West-Brabant).

Toelichting financiële ontwikkelingen (niet op website)

Onderwerp	Toelichting
1.1 Weekmarkt	Door de coronacrisis stonden er minder marktkramen op de markt. Hierdoor brachten we minder marktgelden in rekening.
1.2 Aanleg openbaar gebied	Extra budget voor de verkeersafwikkeling Gezondheidscentrum Achter de Molen.
1.3 Versterking lokale economische structuur	Om economische activiteiten van ondernemers te stimuleren en ondersteunen nemen we een bedrag in de begroting op. In 2021 zetten we hier eenmalig de reserve Cultuur voor in.
1.4 Reserve Cultuur	In 2021 zetten we de reserve Cultuur voor economische activiteiten in.
1.5 Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.
x	
xx	
2.1 Toeristenbelasting	Door de invoering van toeristenbelasting stijgen de inkomsten.

4. Onderwijs

Wat willen we bereiken?

We willen dat inwoners zich ontwikkelen tot mensen die in staat zijn zelfstandig te functioneren en een positieve bijdrage leveren aan de samenleving.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. We bevorderen een optimaal gebruik van de brede scholen.
2. Leerlingen volgen zoveel mogelijk onderwijs in Etten-Leur.
3. Het percentage volwassenen dat laaggeletterd is, is maximaal 5%.
4. Het percentage van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs en mbo dat voortijdig (dus zonder startkwalificatie) het onderwijs verlaat is maximaal 1,5%. Het aantal leerplichtigen dat ongeoorloofd afwezig is per 1.000 inwoners (relatief verzuim) is maximaal 25.
5. Bevorderen van de uitstroom naar werk, van leerlingen uit speciaal voortgezet onderwijs en praktijkonderwijs.

Wat gaan we hiervoor doen in 2021?

Doelstelling 1: We bevorderen een optimaal gebruik van de brede scholen.

- 1.1 We voeren het Integraal Huisvestingsplan uit.
- 1.2 We voeren structureel overleg met het primair onderwijs.
- 1.3 Samen met onze partners voeren we de aanbevelingen uit, van de evaluatie van de brede scholen. Dat gaat om de resultaatgebieden hart van de wijk, geïntegreerde pedagogische voorziening, een sluitend uitdagend dagarrangement, heel Etten-leur leest, zorg en ondersteuning.

Doelstelling 2: Leerlingen volgen zoveel mogelijk onderwijs in Etten-Leur.

- 2.1 We voeren samen met de schoolbesturen de Lokale Onderwijsagenda uit.

2.2 We bieden maatschappelijke stages aan aan scholen die dit in hun onderwijspakket hebben.

Doelstelling 3: Het percentage volwassenen dat laaggeletterd is, is maximaal 5%.

3.1 We voeren in nauwe samenwerking met de De6-gemeenten (Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen en Zundert) en de arbeidsmarktregio het regionale uitvoeringsplan (2020-2024) uit ter voorkoming en bestrijding van laaggeletterdheid. Op basis van dit uitvoeringsplan werken we in de regio toe naar een eenduidige aanpak en een uniforme registratie.

Doelstelling 4: Het percentage van het aantal leerlingen in het voorgezet onderwijs en mbo dat voortijdig (dus zonder startkwalificatie) het onderwijs verlaat is maximaal 1,5%. Het aantal leerplichtigen dat ongeoorloofd afwezig is per 1.000 inwoners (relatief verzuim) is maximaal 25.

4.1 We voeren de leerplichtfunctie uit in samenwerking met lokale en regionale partners.

4.2 We voeren samen met de gemeenten Zundert en Rucphen het implementatieplan uit van het in 2019 vastgestelde 'Thuiszitterspact' met als doel, dat geen enkel kind langer dan drie maanden thuis zit zonder passend onderwijsaanbod.

Doelstelling 5: Bevorderen van de uitstroom naar werk, van leerlingen uit speciaal voortgezet onderwijs en praktijkonderwijs.

5.1 We voeren het uitvoeringsprogramma 'West-Brabant werkt aan morgen' uit samen met de scholen en ondernemers.

Hoe gaan we dit meten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Percentage volwassenen dat laaggeletterd is	2013	-	1,0
Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar in voortgezet onderwijs en MBO) dat voortijdig, dus zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat (BBV)	2018	1,4	1,8
Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1000 inwoners, leeftijd 5-18 jaar (absoluut verzuim) (BBV)	2018	3,3	2,2
Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners, leeftijd 5-18 jaar (relatief verzuim) (BBV)	2018	29,4	22,0

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.

Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we vooral afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Actualisatie begroting 2020-2024					
1.1 Overig	-35	-24	-26	-27	-29
Besparing					
2.1 Kostwinnersregeling	0	82	82	82	82
2.2 Inzet VVE-middelen voor onderwijsachterstandenbeleid	0	60	60	60	60
2.3 Leerlingenvervoer	0	50	50	50	50
Totaal wijzigingen	-35	168	166	165	163

Wat kost het?

We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

4. Onderwijs (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	6.644	7.113	7.395	7.324	6.447	6.448
Baten	1.121	1.275	1.913	1.915	1.037	1.040
Totaal saldo van baten en lasten programma	-5.523	-5.839	-5.483	-5.409	-5.409	-5.408
<i>Mutaties eigen vermogen:</i>						
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	577	565	568	542	527	512
Resultaat programma	-4.945	-5.273	-4.914	-4.867	-4.882	-4.896
<i>Incidenteel</i>						
Incidentele lasten	18	158	-	-	-	-
Incidentele baten	18	-	-	-	-	-
Resultaat structureel programma	-4.945	-5.115	-4.914	-4.867	-4.882	-4.896

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

We bevorderen een optimaal gebruik van de brede scholen.

Uitvoertagging

1.1 We voeren het Integraal Huisvestingsplan uit.

We werken projectmatig aan diverse projecten uit het integraal huisvestingsplan. We houden de raad op de hoogte over de stand van zaken met raadsbrieven.

1.2 We voeren structureel overleg met het primair en voortgezet onderwijs.

1.3 Elke brede school heeft een parttime huismeester en er is één facilitair coördinator voor alle brede scholen.

We onderzoeken de effectiviteit van de allround huismeesters en onderzoeken een alternatief.

1.4 Samen met onze partners voeren we de aanbevelingen op de genoemde resultaatgebieden (hart van de wijk, geïntegreerde pedagogische voorziening, een sluitend uitdagend dagarrangement, heel Etten-leur leest, zorg en ondersteuning) van de evaluatie van de brede scholen uit.

Voor de bezuinigingen herplaatsten we de manager brede scholen. Dit betekent dat we de taakverdeling en mogelijk ook de ambitie brede scholen opnieuw formuleren en bijstellen.

Doelstelling 2:

Leerlingen volgen zoveel mogelijk onderwijs in Etten-Leur.

Uitvoertagging

2.1 We voeren samen met de schoolbesturen de Lokale Onderwijsagenda uit.

2.2 We voeren actief overleg met onderwijsinstellingen (mbo en hbo) om te kijken of uitbreiding van het onderwijsaanbod in Etten-Leur mogelijk is.

We voeren hierover gesprekken.

2.3 We bieden maatschappelijke stages aan aan scholen die dit in hun onderwijspakket hebben.

Door de coronacrisis ontvingen wij geen verzoeken.

Doelstelling 3:

Het percentage volwassenen dat laaggeletterd is, is maximaal 5%.

Uitvoertagging

3.1 We voeren in nauwe samenwerking met de De6 gemeenten en de arbeidsmarktregio het regionale uitvoeringsplan (2020-2024) uit ter voorkoming en bestrijding van laaggeletterdheid. Op basis van dit uitvoeringsplan werken we in de regio toe naar een eenduidige aanpak en een uniforme registratie.

Doelstelling 4:

Het percentage van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs en mbo dat voortijdig (dus zonder startkwalificatie) het onderwijs verlaat is maximaal 1,5%. Het aantal leerplichtigen dat ongeoorloofd afwezig is per 1.000 inwoners (relatief verzuim) is maximaal 25. **Uitvoering**

4.1 We voeren de leerplichtfunctie uit in samenwerking met lokale en regionale partners.

4.2 We voeren samen met de gemeenten Zundert en Rucphen het implementatieplan uit van het in 2019 vastgestelde 'Thuiszitterspact'. Het doel is, dat geen enkel kind langer dan drie maanden thuis zit zonder passend onderwijsaanbod.

Doelstelling 5:

Uitstroom bevorderen van leerlingen uit speciaal voortgezet onderwijs en praktijkonderwijs naar werk. **Uitvoering**

5.1 We voeren het uitvoeringsprogramma 'West-Brabant werkt aan morgen' uit samen met de scholen en ondernemers.

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma levert de volgende verbonden partij een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten regio West-Brabant.

Toelichting financiële ontwikkelingen (niet op website)

Onderwerp	Toelichting
1.1 Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.
x	
xx	
2.1 Kostwinnersregeling	De kostwinnersregeling / eenverdienersregeling brengen we niet meer ten laste van het budget kinderopvang maar declareren we ten laste van de Rijksbijdrage Voor en vroegschoolse educatie / onderwijsachterstandenbeleid.
2.2 Inzet VVE-middelen voor onderwijsachterstandenbeleid	Het onderdeel 0-6 jaar van de onderwijsagenda brengen we structureel ten laste van de Rijksbijdrage Voor en vroegschoolse educatie (VVE) / onderwijsachterstandenbeleid.
2.3 Leerlingenvervoer	In de begroting brachten we de uitgaven leerlingenvervoer al terug tot het niveau 2019. We besparen extra op het leerlingenvervoer door het aanpassen van de verordening, een striktere naleving van de verordening en monitoring van de uitgaven.

5. Sport, cultuur en recreatie

Wat willen we bereiken?

We willen een aantrekkelijke gemeente zijn voor onze eigen inwoners en de inwoners van omliggende gemeenten om te sporten, te genieten van cultuur en te recreëren.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over de sportvoorzieningen is minimaal 85%. Het percentage niet-wekelijkse sporters van 19 jaar en ouder is niet meer dan 46%.
2. Sportverenigingen nemen zelf verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van hun accommodaties.
3. Alle inwoners, in het bijzonder de jeugd, de senioren, inwoners met een beperking en inwoners met een minimum inkomen, kunnen plezier beleven aan cultuur en evenementen.
4. Het percentage inwoners dat vindt dat er voldoende groen in de buurt is, is minimaal 86%.
5. De score natuur en landschap (Telos⁵ duurzaamheidsscore) is minimaal 51 (schaal 1-100).
6. We behouden het bestaande voorzieningenniveau en het aanbod van Nieuwe Nobelaer.

Ontwikkelingen

Nieuwe Nobelaer

De ontwikkelingen over de bouw en aanbesteding van Nieuwe Nobelaer leest u in de rapportage over de grote projecten.

Wat gaan we hiervoor doen in 2021?

Doelstelling 1:

Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over de sportvoorzieningen is minimaal 85%.

Het percentage niet-wekelijkse sporters van 19 jaar en ouder is niet meer dan 46%.

1.1 We behouden het gevarieerde aanbod aan sportmogelijkheden voor de verschillende doelgroepen. We hanteren meer kostendekkende huur voor de velden. We bieden ondersteuning

⁵ Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.

bij trajecten als verduurzaming en gezamenlijke inkoop. Om de exploitatie van de verenigingen gunstig te beïnvloeden geven we verenigingen extra ruimte om extra inkomsten te genereren.

1.2 Samen met de vrijwilligerscentrale 'Etten-Leur voor elkaar' versterken we het vrijwilligerswerk binnen sportclubs en we stimuleren het bemiddelen voor openstaande vacatures binnen sportbesturen. Hiervoor organiseert "Etten-Leur voor elkaar" themabijeenkomsten voor organisaties en verenigingen over het aanbod van cursussen, bemiddelingen en ondersteuning voor vrijwilligers.

1.3 Door de inzet van buurtsportcoaches voeren we het activiteitenpakket uit zoals opgenomen in het programma 'Etten-Leur actief'. We leggen hierbij een directe relatie met het lokale Sportakkoord.

1.4 We creëren in gesprek met verenigingen mogelijkheden om senioren, jeugd, inwoners met een beperking en inwoners met een minimum inkomen mee te laten doen. We attenderen daarbij extra op de financiële ondersteuningsmogelijkheden die er zijn voor bepaalde activiteiten.

Doelstelling 2: Sportverenigingen nemen zelf verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van hun accommodaties.

2.1 We gaan met de sportverenigingen in gesprek om hen (nog) meer onderhoudstaken zelf uit te laten voeren. We maken daar waar nodig maatwerkafspraken.

2.2 We stimuleren verenigingen om samen te werken op het gebied van inkoop, innovatie en duurzaamheid. We bevorderen de overdracht van bestaande gemeentelijke veldverlichting naar LED verlichting die in eigendom komt van de verenigingen. Dit geldt ook voor zonnepanelen op clubgebouwen en centrale inkoop van afvalinzameling om daarmee kosten te besparen.

2.3 We ondersteunen verenigingen alleen met activiteitensubsidies.

2.4 We bieden verenigingen meer ruimte binnen de bestaande gebruiksregels van het bestemmingsplan opdat zij hun accommodaties intensiever kunnen gebruiken.

Doelstelling 3: Alle inwoners, in het bijzonder de jeugd, de senioren, inwoners met een beperking en inwoners met een minimum inkomen, kunnen plezier beleven aan cultuur en evenementen.

3.1 We investeren in het Toeristisch Informatiepunt en het platform van Etten-Leur City App om meer toeristen naar Etten-Leur te trekken en de verblijfsduur van deze toeristen te verlengen.

3.2 We zijn een bruisende gemeente met een grote hoeveelheid verschillende evenementen. Jaarlijks terugkerende evenementen verstrekken we zo mogelijk een meerjarenvergunning. We werken met een evenementenkalender om een zo gevarieerd mogelijk aanbod aan evenementen te krijgen.

3.3 We bieden het primair onderwijs een milieu-educatief programma om zo de kennis over natuur, milieu en duurzaamheid te vergroten.

3.4 Met het project 'gebruiksfunctie Oderkerkpark' streven we naar een maatschappelijk akkoord door aan het einde van dit project de verantwoordelijkheid voor de uitvoering te laten dragen door verschillende partijen, waaronder de gemeente.

3.5 We verstrekken onder voorwaarden subsidies aan organisaties, die activiteiten op het gebied van kunst en cultuur organiseren.

3.6 We zetten de activiteiten van de marktplaats voor cultuur- en natuureducatie (KOEPEL) voort en borgen de kwaliteit van het aanbod.

3.7 We ondersteunen en faciliteren het plan voor meer samenwerking van het Streekmuseum Etten+Leur door het organiseren van een overleg waar museumpartners aan deelnemen.

Doelstelling 4: Het percentage inwoners dat vindt dat er voldoende groen in de buurt is, is minimaal 86%.

4.1 Het grootschalig onderhoud aan het openbaar groen voeren we hoofdzakelijk uit in combinatie met de planning van weg- en rioolbeheer. Hierbij bekijken we ook of het mogelijk is meer aaneengesloten groen te realiseren.

4.2 We inventariseren het onrechtmatig gebruik van het openbaar groen. Op basis van de resultaten van deze inventarisatie maken we een keuze voor de wijk(en) waar we dit project uitvoeren.

4.3 Om te voorkomen dat het onrechtmatig gebruik opnieuw ontstaat, realiseren we bij de opzet van nieuwe ruimtelijke plannen zo min mogelijk snippergroen en groenstroken langs particuliere percelen, die door de ligging moeilijk te onderhouden zijn en/of waarvan het lijkt dat ze bij andere eigenaren horen.

4.4 Binnen de financiële mogelijkheden zetten we het beheer van het openbaar groen volgens de huidige uitgangspunten voort. Daarbij hebben we meer aandacht voor biodiversiteit, duurzaamheid en klimaatadaptatie.

4.5 We voeren het onderzoek naar de aanpak van blauwalgen uit in de Westpolderplas.

Doelstelling 5: De score natuur en landschap (Telos⁶ duurzaamheidsscore) is minimaal 51.

5.1 Op basis van de Wet natuurbescherming houden we bij besluitvorming en projecten rekening met het natuurbelang.

5.2 We verbeteren de biodiversiteit van het stedelijk gebied.

5.3 We zetten het agrarisch landschapsbeheer voort met de aanleg van erfbeplanting en landschapselementen.

5.4 Samen met het Waterschap Brabantse Delta leggen we nieuwe natuur langs de vaarten aan (ecologische verbindingszones).

Doelstelling 6: We behouden het bestaande voorzieningenniveau en het aanbod van Nieuwe Nobelaer.

6.1 We verstrekken subsidie aan Stichting Nieuwe Nobelaer voor het exploiteren van een openbaar cultureel-artistiek centrum dat voorzieningen bevat op het gebied van kunst- en cultuureducatie, muziekonderwijs, theater, bibliotheek, ruimten/podia voor amateurkunst, festivals en (niet-commerciële) evenementen en ook voorzieningen voor sociaal cultureel en maatschappelijk werk.

6.2 We handhaven de prestatieafspraken die we opnamen in de subsidiebeschikking van 1 juli 2018 tot 1 juli 2022. Bij de ingebruikname van het nieuwe gebouw stellen we een nieuwe subsidiebeschikking op (najaar 2021). Ook leggen we voor 2021 en 2022 een extra taakstelling op.

⁶ Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.

Hoe gaan we dit meten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Ambitie 2021
Percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over de sportvoorzieningen	2019	83	84	86 ¹
Het percentage inwoners dat vindt dat er voldoende groen is in de buurt	2019	84	87	86 ²
Percentage niet-wekelijks sporters van 19 jaar en ouder (BBV)	2016	45,3	46	46

¹ Het uitgangspunt hiervoor is het bestaande aanbod en kwaliteit van de huidige sportvoorzieningen

² Het uitgangspunt is het behoud, en waar nodig versterken, van het openbaar groen in het stedelijk gebied.

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten.

Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.

Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we vooral afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Actualisatie begroting 2020-2024					
1.1 Landschapsbeleid	171	0	0	0	0
1.2 Reserve Landschapsbeleid	-171	0	0	0	0
1.3 Verbeteren openbare ruimte	0	-50	-50	0	0
1.4 Reserve Cultuur	0	50	50	0	0
1.5 Aanpassen budgetten gereedschap buitendienst	17	18	18	18	18
1.6 Kermissen	-51	0	0	0	0
1.7 Huur sportaccommodaties	-83	0	0	0	0
1.8 Tegemoetkoming huur sportaccommodaties	83	0	0	0	0
1.9 Overig	24	-25	-27	-28	-31
Besparing					
2.1 Lagere storting voorziening buitensportaccommodaties	55	55	55	55	55
2.2 Lagere onderhoudsniveau groen (WVS)	0	175	175	175	175
2.3 Verlaging subsidie Nobelaer	0	100	100	250	250
2.4 Minder inzet WVS beheer musea	0	25	68	188	188
2.5 Huurverhoging sportparken en accommodaties	0	0	83	165	248
2.6 Minder of niet maaien	0	62	62	62	62
2.7 Verkoop Van Gogh Kerk	0	0	84	84	84
2.8 Onderhoudsvergoeding verenigingen	0	0	27	27	27
2.9 Overig	15	96	96	96	96
Totaal wijzigingen	60	506	740	1.092	1.171

Wat kost het?

We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

5. Sport, cultuur en Recreatie (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	10.692	11.078	10.557	12.405	11.023	11.099
Baten	2.022	1.659	1.498	2.548	2.666	2.783
Totaal saldo van baten en lasten programma	-8.670	-9.419	-9.059	-9.857	-8.357	-8.315
<i>Mutaties eigen vermogen:</i>						
Toevoeging reserves	424	171	-	-	-	-
Onttrekking reserves	455	366	386	1.586	336	336
Resultaat programma	-8.639	-9.223	-8.673	-8.271	-8.021	-7.979
<i>Incidenteel</i>						
Incidentele lasten	580	409	130	1.300	50	50
Incidentele baten	555	445	166	1.336	86	86
Resultaat structureel programma	-8.614	-9.259	-8.709	-8.307	-8.057	-8.015

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over de sportvoorzieningen is minimaal 85%.

Het percentage niet-wekelijkse sporters van 19 jaar en ouder is niet meer dan 46%.

Uitvoering

1.1 We behouden het gevarieerde en betaalbare aanbod aan sportmogelijkheden voor de verschillende doelgroepen. Om de exploitatie van de verenigingen gunstig te beïnvloeden, blijven we maatschappelijke tarieven hanteren voor de veldhuur en bieden we ondersteuning bij trajecten als verduurzaming en gezamenlijke inkoop.

1.2 Samen met de vrijwilligerscentrale "Etten-Leur voor elkaar" versterken we het vrijwilligerswerk binnen sportclubs en we stimuleren het bemiddelen voor openstaande vacatures binnen sportbesturen. Hiervoor organiseert 'Etten-Leur voor elkaar' themabijeenkomsten voor organisaties en verenigingen over het aanbod van cursussen, bemiddelingen en ondersteuning voor vrijwilligers.

Aandacht voor het vrijwilligerswerk is een van de aandachtsgebieden van het lokale Sportakkoord. Samen met partners maken wij daarover in 2021 nadere afspraken.

1.3 Door de inzet van buurtsportcoaches voeren we het activiteitenpakket uit zoals opgenomen in het programma 'Etten-Leur actief'.

We betrekken de buurtsportcoaches ook bij de uitwerking van het lokale Sportakkoord.

1.4 We creëren in gesprek met verenigingen mogelijkheden om senioren, jeugd, inwoners met een beperking en inwoners met een minimum inkomen mee te laten doen. We attenderen daarbij extra op de financiële

Doelstelling 1:

Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over de sportvoorzieningen is minimaal 85%.

Het percentage niet-wekelijkse sporters van 19 jaar en ouder is niet meer dan 46%.

Uitvoering

ondersteuningsmogelijkheden die er zijn voor bepaalde activiteiten.

Doelstelling 2:

Sportverenigingen nemen zelf verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van hun accommodaties.

Uitvoering

2.1 We gaan met de sportverenigingen in gesprek om (nog) meer onderhoudstaken zelf uit te voeren. We maken daar waar nodig maatwerkafspraken.

Dit maakt onderdeel van uit van de bezuinigingsopgave.

2.2 We stimuleren verenigingen om samen te werken op het gebied van inkoop, innovatie en duurzaamheid. We bevorderen de overdracht van bestaande gemeentelijke veldverlichting naar LED verlichting die in eigendom komt van de verenigingen. Dit geldt ook voor zonnepanelen op clubgebouwen en centrale inkoop van afvalinzameling om daarmee kosten te besparen.

2.3 We ondersteunen verenigingen alleen met activiteitsubsidies.

2.4 We bieden verenigingen meer ruimte binnen de bestaande gebruiksregels van het bestemmingsplan opdat zij hun accommodaties intensiever kunnen gebruiken.

Doelstelling 3:

Alle inwoners, in het bijzonder de jeugd, de senioren, inwoners met een beperking en inwoners met een minimum inkomen, kunnen plezier beleven aan cultuur en evenementen.

Uitvoering

3.1 We investeren in het Toeristisch Informatiepunt en het platform van Etten-Leur City App om meer toeristen naar Etten-Leur te trekken en de verblijfsduur van deze toeristen te verlengen.

3.2 We zijn een bruisende gemeente met een grote hoeveelheid verschillende evenementen. Jaarlijks terugkerende evenementen verstrekken we zo mogelijk een meerjarenvergunning. We werken met een evenementenkalender om een zo gevarieerd mogelijk aanbod aan evenementen te krijgen.

De coronacrisis heeft een negatieve invloed op het bruisende karakter van Etten-Leur.

3.3 We bieden het primair onderwijs een milieu-educatief programma om zo de kennis over natuur, milieu en duurzaamheid te vergroten.

3.4 Met het project 'gebruiksfunctie Ouderkerkpark' streven we naar een maatschappelijk akkoord door aan het einde van dit project de verantwoordelijkheid voor de uitvoering te laten dragen door verschillende partijen, waaronder de gemeente.

De bijeenkomst in maart 2020 om concrete initiatieven te realiseren kon niet doorgaan door de coronacrisis. Wanneer mogelijk organiseren we in het najaar 2020 alsnog een bijeenkomst.

3.5 We verstrekken onder voorwaarden subsidies aan organisaties, die activiteiten op het gebied van kunst en cultuur organiseren.

3.6 We zetten de activiteiten van de marktplaats voor cultuur- en natuureducatie (KOEPEL) voort en borgen de kwaliteit van het aanbod.

3.7 We ondersteunen en faciliteren het plan voor meer samenwerking van het Streekmuseum Etten+Leur door het organiseren van een overleg waar museumpartners aan deelnemen.

Doelstelling 4:
Het percentage inwoners dat vindt dat er voldoende groen in de buurt is, is minimaal 86%.

Uitvoertagging

4.1 In combinatie met de planning van weg- en rioolbeheer realiseren we meer aaneengesloten groen om de leefbaarheid te verbeteren.

4.2 We inventariseren het onrechtmatig gebruik van het openbaar groen. Op basis van de resultaten van deze inventarisatie maken we een keuze voor de wijk(en) waar we dit project uitvoeren.

4.3 Om te voorkomen dat het onrechtmatig gebruik opnieuw ontstaat, realiseren we bij de opzet van nieuwe ruimtelijke plannen zoveel mogelijk aaneengesloten groen.

4.4 Binnen de financiële mogelijkheden zetten we het beheer van het openbaar groen volgens de huidige uitgangspunten voort.

De onderhoudsbudgetten zijn niet toereikend om het gewenste niveau te realiseren. De prijzen van zowel de aannemers als de producten stijgen sneller dan de indexaties. Ook wordt het te onderhouden areaal steeds groter en wordt vaker gestreefd naar een diverse en exclusieve inrichting. De onderhoudsbudgetten groeien echter niet mee met deze omvang en ambitie. Door vermindering van het beschikbare budget vanaf 2021 zal een aantal werkzaamheden moeten komen te vervallen. Dit heeft gevolgen voor het beeld van de groene openbare ruimte.

4.5 We voeren het onderzoek naar de aanpak van blauwalgen uit in de Westpolderplas.

Door de coronacrisis is het veldonderzoek later opgestart dan we in eerste instantie inplanden. Hierdoor verwachten we de resultaten niet eind 2020 maar medio 2021.

Doelstelling 5:
De score natuur en landschap (Telos¹ duurzaamheidsscore) is minimaal 51.

Uitvoertagging

5.1 Op basis van de Wet natuurbescherming houden we bij besluitvorming en projecten rekening met het natuurbelang.

De Wet natuurbescherming nemen we in acht. Het verzoek om een generieke ontheffing voor de beschermde gebouwbewonende is aangevraagd bij de provincie (Soortenmanagementplan). De Teloscore bedraagt 35 en ligt lager dan het landelijke gemiddelde voor gemeenten (51).

5.2 We verbeteren de biodiversiteit van het stedelijk gebied.

Beleid voor het verbeteren van biodiversiteit ontbreekt. Door de bezuinigingen in het groen, zetten wij nadrukkelijk in op een meer biodiverse omgeving.

5.3 We zetten het agrarisch landschapsbeheer voort met de aanleg van erfbeplanting en landschapselementen.

5.4 Samen met het Waterschap Brabantse Delta leggen we nieuwe natuur langs de vaarten aan (ecologische verbindingzones).

¹ Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.

Doelstelling 6:**We behouden het bestaande voorzieningenniveau en het aanbod van Nieuwe Nobelaer.****Uitvoering**

6.1 We verstrekken subsidie aan Stichting Nieuwe Nobelaer voor het exploiteren van een openbaar cultureel-artistiek centrum dat voorzieningen bevat op het gebied van kunst- en cultuureducatie, muziekonderwijs, theater, bibliotheek, ruimten/podia voor amateurkunst, festivals en (niet-commerciële) evenementen en ook voorzieningen voor sociaal cultureel en maatschappelijk werk.

6.2 We handhaven de prestatieafspraken die we opnamen in de subsidiebeschikking van 1 juli 2018 tot 1 juli 2022.

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma levert de volgende verbonden partij een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling West-Brabants Archief (WBA).

Toelichting financiële ontwikkelingen (niet op website)

Onderwerp	Toelichting
1.1 Landschapsbeleid	We ontvangen van ontwikkelaars een bijdrage voor kwaliteitverbetering landschap.
1.2 Reserve Landschapsbeleid	We ontvangen van ontwikkelaars een bijdrage voor kwaliteitverbetering landschap. We storten deze bijdrage in de reserve.
1.3 Verbeteren openbare ruimte	We verbeteren de openbare ruimte in het centrum en de wijken.
1.4 Reserve Cultuur	Voor het verbeteren van de openbare ruimte zetten we de reserve Cultuur in.
1.5 Aanpassen budgetten gereedschap buitendienst	Gereedschappen worden nu centraal ingekocht via een raamovereenkomst, hiermee worden de budgetten nu ook op een centrale plek geplaatst.
1.6 Kermissen	Beide kermissen zijn afgelast door de coronacrisis. Hierdoor ramen we werkbudget af maar zullen we ook geen staangeld ontvangen.
1.7 Huur sportaccommodaties	Door de coronacrisis konden de sportverenigingen geen gebruik maken van de sportaccommodaties. We brengen hen daarom voor deze drie maanden ook geen huur in rekening en missen daarom huurinkomsten.
1.8 Tegemoetkoming huur sportaccommodaties	We verwachten een compensatie van het Rijk voor het kwietschelden van de huren aan sportverenigingen.
1.9 Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.
x	
xx	
2.1 Lagere storting voorziening buitensportaccommodaties	We verlagen de storting in de voorziening buitensportaccommodaties. Door het verkorten van de doorkijkperiode die we voor de voorziening hanteren (10 jaar) kunnen we jaarlijks een lager bedrag storten.
2.2 Lagere onderhoudsniveau groen (WVS)	We verlagen het onderhoudsniveau en laten een aantal werkzaamheden niet meer uitvoeren door het Werkvoorzieningschap. Voorbeelden hiervan zijn het niet meer steken of knippen van graskanten, het omwisselen van rozenstruiken naar andere beplanting, boomspiegels niet meer onkruidvrij maken, minder of geen zwerfvuil verwijderen in plantvakken, minder blad verwijderen.
2.3 Verlaging subsidie Nobelaer	We stellen voor de subsidie aan de Nieuwe Nobelaer te verlagen.
2.4 Minder inzet WVS beheer musea	We zetten minder WVS-medewerkers in voor het beheer van musea.
2.5 Huurverhoging sportparken en accommodaties	We verhogen de huurprijzen voor het gebruik van sportparken en sportaccommodaties.
2.6 Minder of niet maaien	We gaan minder of niet meer maaien en zaaien grasstroken zoveel als mogelijk in met bloemenzaad. We verwerken deze besparing voor een deel in programma 2 en een deel in programma 5.
2.7 Verkoop Van Gogh Kerk	In de begroting houden we rekening met de verkoop van de Van Gogh Kerk aan een marktpartij. Voor de huwelijken en speciale raadsvergaderingen, die in de kerk worden gehouden, zoeken we een alternatief.
2.8 Onderhoudsvergoeding verenigingen	We vergoeden het verrichten van zelfwerkzaamheid door de verenigingen op de gemeentelijke sportparken niet meer.
2.9 Overig	Eén of meerdere besparingen, kleiner dan € 50.000. Onder andere stoppen versnipperactie, stimulans kinderen sporten, niet meer via verenigingen en beperken keuze bomenaanplant.

6. Sociaal domein

Wat willen we bereiken?

- We willen dat alle inwoners zoveel mogelijk op een gelijkwaardige manier kunnen meedoen aan de samenleving.
- We willen onze inwoners de mogelijkheden bieden om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen in hun eigen omgeving.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. Onze inwoners geven voor onze inspanning om volledig te kunnen deelnemen aan de maatschappij het rapportcijfer van minimaal een 7.
2. Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van welzijnsvoorzieningen (buurtwerk, jongeren- en ouderenvoorzieningen) is minimaal 74%.
3. Het percentage mantelzorgers met hoge belasting is maximaal 30%.
4. Het percentage inwoners dat nauwelijks of geen gevoelens van eenzaamheid ervaart, is minimaal 60%.
5. Het percentage werklozen ten opzichte van de beroepsbevolking is in 2021 maximaal 5,9% (op basis van septemberramingen Centraal Planbureau 2020/2021).
6. Het percentage inwoners dat nauwelijks tot geen financiële beperkingen ervaart om deel te nemen aan het maatschappelijk leven is hoger dan 74% (burgerpeiling).

Ontwikkelingen

Een aantal belangrijke onderwerpen lichten we verder toe:

- Wet maatschappelijke ondersteuning;
- jeugd;
- Participatiewet;
- overig.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Maatwerkvoorziening Begeleiding

De afgelopen jaren steeg het aantal inwoners dat een beroep doet op de maatwerkvoorziening Begeleiding. In 2020 steeg het aantal inwoners en indicaties voor Begeleiding tot en met augustus niet. Er is wel een lichte toename van de complexe en daarmee duurdere situaties.

Deze stabilisatie kan veroorzaakt worden door het coronavirus, waardoor inwoners een aanvraag voor Begeleiding uitgesteld hebben. Het is mogelijk dat het komende najaar deze inwoners alsnog een beroep doen op deze voorziening.

Op basis van de huidige gegevens, gebaseerd op de realisatiecijfers van 8 van de 13 periodes, gaan we ervan uit dat de middelen die we opnamen in de begroting 2020 (inclusief de bijraming in de eerste bestuursrapportage 2020) voldoende zijn. We krijgen steeds beter inzicht in het verloop van aantallen indicaties en kosten. Het jaar 2020 is echter een bijzonder jaar vanwege de coronacrisis. De stabilisatie, die we nu zien, wordt zeer waarschijnlijk veroorzaakt door de coronacrisis, waardoor inwoners een aanvraag voor Begeleiding uitgesteld hebben. Omdat we dit najaar een inhaalslag verwachten van het aantal inwoners dat een beroep doet op Begeleiding, maar niet weten hoe groot deze is, verhogen we het budget 2020 voor de maatwerkvoorziening Begeleiding éénmalig met € 100.000.

Maatwerkvoorziening Huishoudelijke ondersteuning

Door de invoering van het abonnementstarief in 2019 steeg het aantal inwoners dat een beroep doet op de maatwerkvoorziening Huishoudelijke ondersteuning fors. Deze stijgende lijn zet zich ook voort in 2020, maar minder sterk. Ook dit kan een gevolg zijn van de coronacrisis. Ook hier kan het zijn dat er in de tweede helft van 2020 een inhaalslag plaatsvindt. Maar op basis van de huidige gegevens, gebaseerd op de realisatiecijfers van 8 van de 13 periodes, gaan we ervan uit dat de opgenomen middelen in de begroting 2020 toereikend zijn. Mocht de inhaalslag groter zijn dan we nu verwachten, dan rapporteren we dit bij de jaarrekening 2020. Wanneer dat nodig is stellen we bij de eerste bestuursrapportage de begroting voor 2021 bij.

Eigen bijdrage Wmo

Door de invoering van het abonnementstarief wordt de eigen bijdrage vanaf 2020 per maand geïnd in plaats van per vier weken. Door deze wijziging kon het Centraal Administratie Kantoor de eigen bijdrage vanaf januari 2020 niet innen. Hierdoor ontvingen we tot op dit moment nog geen inkomsten van de eigen bijdragen. De inning vindt vanaf augustus met terugwerkende kracht plaats. Ook besloot het Rijk om door de coronacrisis de eigen bijdrage voor iedereen gedurende de maanden april en mei niet te innen. We ontvangen hiervoor compensatie van het Rijk.

Omzetderving en meerkosten als gevolg van corona

De richtlijn van het Rijk was om de continuïteit van zorg en ondersteuning te waarborgen en zorgaanbieders te compenseren voor de financiële gevolgen van de coronacrisis, zowel voor omzetverlies als het maken van meerkosten. Voor beide onderdelen worden we gecompenseerd. De bedragen zijn nog niet bekend. In de septembercirculaire ontvingen we hierover nog geen

duidelijkheid. Het uitgangspunt hierbij is dat we niet meer compensatie bieden aan zorgaanbieders dan dat we als compensatie van het Rijk ontvangen.

Risico's

Op basis van de huidige gegevens hebben wij geen exact beeld wat de gevolgen zijn van de coronacrisis voor met name de maatwerkvoorzieningen Begeleiding en Huishoudelijke Ondersteuning. Dit wordt de komende maanden duidelijk. Daarom verhogen we het budget 2020 voor Begeleiding met € 100.000. Bij de jaarrekening rapporteren we over de werkelijke uitgaven. Dan kunnen we meer zeggen over de te verwachten uitgaven voor 2021 en volgende jaren. Eventuele wijzigingen verwerken we in de eerste bestuursrapportage 2021.

Jeugd

Op basis van de resultaten over 2019 stelden we voor de uitvoering van de jeugdzorg de begroting 2020 aanzienlijk bij. Omdat de stijging van de vraag naar jeugdzorg landelijk is, ontvingen we hiervoor compensatie van het rijk. Op dit moment loopt er een landelijk onderzoek naar een structurele compensatie voor de stijging van de vraag naar jeugdzorg.

Op dit moment stellen we vast dat de opgenomen middelen in de begroting 2020 voldoende zijn voor de dekking van de kosten van jeugdzorg. We gebruiken de begroting 2020 dan ook als basis voor de raming 2021. Het regionale Gripdashboard levert niet alleen data over het zorggebruik maar hiermee kunnen we nu ook voorspellingen doen over de uitgaven van jeugdzorg in de komende jaren, waarin trends in onze samenleving worden meegenomen.

Ook voor de jeugdzorg is onduidelijk wat de gevolgen zijn van de coronacrisis. Omdat we ook bij de jeugdzorg dit najaar een inhaalslag verwachten, maar niet precies weten hoe groot die is, verhogen we het budget 2020 éénmalig met € 150.000.

Risico's

Zoals hierboven aangegeven, zijn de gevolgen van de coronacrisis voor het gebruik van jeugdzorg onduidelijk. Daarom verhogen we het budget met € 150.000. De uitgaven voor jeugdzorg plus kunnen we moeilijk inschatten omdat de kinderrechter uitspreekt of een jongere in een gesloten jeugdvoorziening wordt opgenomen. Ook de afrekening van de uitgaven van het Zorg Inkoop en Informatieteam (Zi2t), de zogenaamde organisatiekosten, brengt risico's met zich mee.

Bij de jaarrekening 2020 rapporteren we over de werkelijke uitgaven over 2020. Op dat moment kunnen we meer zeggen over de te verwachten uitgaven voor jeugdzorg over 2021 en volgende jaren. Eventuele wijzigingen verwerken we in de eerste bestuursrapportage 2021. We beschikken dan ook over een prognosemodel dat ons hierbij helpt.

Participatiewet

Werkplein 2020

Het Werkplein wijzigt de eerder vastgestelde werkpleinbegroting 2020. Dit leidt voor Etten-Leur

tot meer kosten omdat we meer uitkeringslasten hebben. Dit komt door de toename van het aantal inwoners dat een uitkering ontvangt sinds het uitbreken van de coronacrisis. In de eerder vastgestelde Werkpleinbegroting werd nog uitgegaan van een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden met 1%. Deze begroting was opgesteld voor de coronacrisis. Inmiddels is duidelijk dat dit niet haalbaar is door de economische recessie, die ontstond. Het BUIG budget (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) voor 2020 is verhoogd met € 775.000. We verwerken dit in de begroting.

Werkplein 2021

In onze begroting 2021 verwerkten we de Werkpleinbegroting 2021. Deze Werkpleinbegroting 2021 werd ook opgesteld voor de uitbraak van de coronacrisis. We verwachten dat het aantal bijstandsgerechtigden volgend jaar sterk toeneemt. Het Werkplein zal daarom in het eerste kwartaal 2021 een nieuwe begroting aanbieden waarin de gevolgen van de coronacrisis zijn verwerkt. De verhoging van het BUIG budget 2021 (€ 721.055) verwerken we daarom budgettair neutraal in de begroting.

Tozo

In april riep het Rijk de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) in het leven om zelfstandigen die getroffen zijn door de coronacrisis financieel te ondersteunen. Het Werkplein voert deze regeling voor de gemeente Etten-Leur uit. Tot en met juli ontving het Werkplein 549 aanvragen. De Tozo-regeling is een rijksregeling waarvoor het Rijk geheel garant staat. De middelen die we voor de Tozo-regeling ontvingen, verwerkten wij dan ook budgetneutraal in de begroting 2020.

Werkvoorzieningschap (WVS)

Ook WVS heeft te kampen met de gevolgen van de coronacrisis. Het WVS heeft te maken met omzetverlies door de economische recessie en een deel van de kwetsbare populatie werknemers kan om gezondheidsredenen niet ingezet worden.

Van het Rijk ontving Etten-Leur van maart tot en met mei 2020 compensatie voor de uitvoering van de sociale werkvoorziening. Ook ontvingen we een extra rijksbijdrage voor de toegenomen loonkosten voor de sociale werkvoorziening.

De compensatie voor juni tot en met december maakt het Rijk later dit jaar bekend. Vooralsnog gaan we ervan uit dat deze compensatie voldoende is om de feitelijke schade die WVS door de coronacrisis ondervindt op te vangen. De compensatiebijdrage van het Rijk en de compensatie voor de toegenomen loonkosten betaalden we door aan WVS.

Risico's

Zoals aangegeven heeft de coronacrisis een sterke impact op de begrotingen van het Werkplein en WVS. Zowel Werkplein als WVS bieden wanneer meer zicht is op de gevolgen van de coronacrisis een nieuwe begroting voor 2021 aan.

De consequenties voor onze begroting zijn sterk afhankelijk van de mate waarin het Rijk compensatie biedt voor de toename van de uitkeringslasten via het budget BUIG en de budgetten die we ontvangen voor de uitvoering van de sociale werkvoorziening. De hoogte van deze budgetten worden deels bekend gemaakt via de septembercirculaire.

Overig

Nieuwe Wet Inburgering

Op 1 juli 2021 treedt de nieuwe wet inburgering in werking. De gemeente krijgt met deze nieuwe wet een rol als regisseur bij de inburgering van statushouders. Voor de gemeente betekent dit een uitbreiding het takenpakket. Het Werkplein voert deze nieuwe wet deels uit. Momenteel overleggen we samen met de De6-gemeenten (Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen en Zundert) en het Werkplein Hart van West-Brabant over de inrichting van de aanpak voor deze nieuwe wet. In januari 2021 bieden we de gemeenteraad een voorstel aan over de aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling.

Voor de invoering van de nieuwe wetgeving ontvangen we middelen van het Rijk. Bij de eerste bestuursrapportage lieten we een deel van deze middelen vrijvallen omdat er nog geen zicht was op de kosten van het implementatietraject. Het bedrag dat we toen afraamden, nemen we nu voor 2021 alsnog op in de begroting 2021.

Bewonersinitiatieven

Tot en met 2020 namen we in de begroting een budget op voor bewonersinitiatieven. De afgelopen jaren ondersteunden we hiermee bewonersinitiatieven in de wijken. Veel bewonersinitiatieven doen slechts een beperkt beroep op financiële ondersteuning. Om deze initiatieven te blijven stimuleren, stellen we voor vanaf 2021 jaarlijks een bedrag van € 10.000 op te nemen in de begroting. Op basis van de ervaringen van de afgelopen jaren is dit bedrag voldoende.

Wat gaan we hiervoor doen in 2021?

Doelstelling 1: Onze inwoners geven voor onze inspanning om volledig te kunnen deelnemen aan de maatschappij het rapportcijfer van minimaal een 7.

1.1 We organiseren dat onze inwoners de juiste zorg en ondersteuning krijgen op het juiste moment.

1.2 We werken integraal en verbinden zowel lokaal als regionaal de stelsels op het gebied van Jeugdzorg, Wet maatschappelijke ondersteuning en Participatiewet.

1.3 We leren onze professionals om domein overstijgend te signaleren, uit te vragen en te handelen.

1.4 We evalueren het Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid voor complexe, domein overstijgende situaties, die stagneren en/of dreigen te escaleren.

1.5 We voeren de deelprogramma's (regionale voorzieningen en toegang) uit van het regionale projectplan voor de nieuwe taken van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

1.6 We organiseren samen met onze partners en inwoners dat zorgelijke situaties zo vroeg mogelijk kunnen worden gesignaleerd met één meldpunt.

1.7 We voeren samen met onze partners de opgaven uit van de bestuursopdracht wonen, zorg en welzijn.

Doelstelling 2: Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van welzijnsvoorzieningen (buurtwerk, jongeren- en ouderenvoorzieningen) is minimaal 74%.

2.1 We behouden het hoge voorzieningenniveau in de wijken en organiseren activiteiten om onze kwetsbare inwoners op een laagdrempelige wijze mee te kunnen laten doen.

2.2 We voeren de activiteiten uit van het vastgestelde plan van aanpak Dementievriendelijke gemeente (2019 tot en met 2021).

2.3 We voeren de activiteiten uit van het vastgestelde plan van aanpak voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar. We maken hiervoor prestatieafspraken met organisaties die de activiteiten voor jongeren organiseren. Er is een bezuinigingsvoorstel waardoor bij Surplus/Jongerenwerk minder ruimte is om deze activiteit uit te voeren.

Doelstelling 3: Het percentage mantelzorgers met hoge belasting is maximaal 30%.

3.1 We ondersteunen mantelzorgers door subsidiëring van het steunpunt mantelzorg voor activiteiten zoals vriendendienst, cursussen en trainingen, buddyzorg, vrijwillige thuishulp en ondersteuningsgroepen.

3.2 We waarderen mantelzorgers door het verstrekken van een mantelzorgwaardering en het organiseren van de week van de mantelzorger.

Doelstelling 4: Het percentage inwoners dat nauwelijks of geen gevoelens van eenzaamheid ervaart, is minimaal 72%.

4.1 We voeren het plan van aanpak uit om eenzaamheidsproblematiek aan te pakken. Dit doen we samen met onze inwoners en overige partners. In dit plan van aanpak hebben we aandacht voor preventie (vroegsignalering), ondersteuning en activiteiten voor eenzame en kwetsbare inwoners.

Doelstelling 5: Het percentage werklozen ten opzichte van de beroepsbevolking is maximaal 5,9%.

5.1 We stimuleren een goede samenwerking tussen gemeente, (voortgezet) onderwijs en bedrijfsleven om schoolverlaters zoveel mogelijk direct door te laten stromen naar de arbeidsmarkt. We voeren daarvoor het bestaande project 'Werken aan onderwijs' uit.

5.2 We voeren het bestaande beleid van de Participatiewet uit en zetten daarbij de samenwerking met het lokale bedrijfsleven in het project 'Werk aan werk' voort.

5.3 Samen met het regionale bedrijfsleven en het onderwijs geven we door het regionale actieplan 'Perspectief op Werk' een extra impuls aan personen die niet zelfstandig de weg naar werk vinden.

5.4 We voeren het regionale actieprogramma 'Werken aan een krachtige regio' uit samen met het bedrijfsleven en onderwijs om de afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te verbeteren.

Doelstelling 6: Het percentage inwoners dat nauwelijks tot geen financiële beperkingen ervaart om deel te nemen aan het maatschappelijk leven is hoger dan 74% (burgerpeiling).

6.1 We voeren het regionaal armoedebeleidsplan uit. We houden rekening met de resultaten van

het Rekenkameronderzoek. We handhaven de 120%-norm en hebben aandacht voor armoede bij gezinnen met kinderen.

6.2 We voeren in regionaal verband een project vroegsignalering schulden uit om problematische schuldsituaties te voorkomen.

Hoe gaan we dit meten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Ambitie 2021
Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de inspanning van de gemeente om inwoners volledig te laten deelnemen aan de maatschappij	2019	6,76	6,82	7,0
Percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van welzijnsvoorzieningen (buurtwerk, jongeren- en ouderenvoorzieningen e.d.)	2019	73	72	74 ¹
Percentage werklozen ten opzichte van de beroepsbevolking	2019	3,5	3,1	4,4
Het percentage mantelzorgers met hoge belasting ²	2018	31	31	30
Het percentage inwoners dat nauwelijks of geen gevoelens van eenzaamheid ervaart ²	2018	61	58	72
Aantal personen per 1.000 inwoners met bijstandsuitkering (18 jaar en ouder) (BBV)	2019	27,8	27,3	28,1
Wmo-cliënten met een maatwerk arrangement	2019	68	74	57,0
Percentage kinderen in armoede (BBV)	2018	5,1	5,0	5,1
Percentage jeugdwerkloosheid (WSJG)	2018	1,26	1,00	1,26
Jongeren met jeugdhulp (BBV)	2019	11,9	12,9	10,4
Jongeren met jeugdreclassering (BBV)	2019	0,4	0,3	0,5
Jongeren met jeugdbescherming (BBV)	2019	0,8	1,0	0,8
Het aantal lopende re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners tussen 15 en 64 jaar naar inkomstenbron (werkend zonder WWB, werkend met WWB, WWB (zonder werk) (BBV)	2019	12,0	10,8	12,0
Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar (BBV)	2019	660,3	790,3	770,0
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking (netto arbeidsparticipatie) (BBV)	2019	68,5	69,9	67,7

¹ Het uitgangspunt is het behoud van bestaande welzijnsvoorzieningen.

² Burgerpeiling 2019

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.

Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we vooral afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Actualisatie begroting 2020-2024					
1.1 Regeling Tozo	5.137	0	0	0	0
1.2 Regeling Tozo Werkplein	-5.137	0	0	0	0
1.3 BUIG budget	775	0	0	0	0
1.4 Cliëntenondersteuning	93	78	78	78	78
1.5 Re-integratie	75	0	0	0	0
1.6 Borgen zorgcontinuïteit Jutz	53	0	0	0	0
1.7 Wmo Begeleiding / algemene dagbesteding	0	-65	-65	-65	-65
1.8 Wmo Begeleiding / algemene dagbesteding	0	120	120	120	120
1.9 Bewonersinitiatieven	0	-10	-10	-10	-10
1.10 Wet inburgering	0	-43	0	0	0
1.11 Aanpassing bijdrage Werkplein	-27	0	0	0	0
1.12 Uitkering BBZ	-47	-52	-52	-52	-52
1.13 WMO begeleiding	-100	0	0	0	0
1.14 Taakstelling accommodaties	-131	0	0	0	0
1.15 Jeugdzorg (zorg in natura)	-150	0	0	0	0
1.16 Aanpassing bijdrage WVS	-214	-240	-77	-214	-193
1.17 Aanpassing bijdrage WVS	-277	0	0	0	0
1.18 Algemene uitkering (meicirculaire)	-44	-65	-142	-156	-157
1.19 Algemene uitkering (septembercirculaire)	-317	-44	-12	0	0
1.20 Compensatie ziektekostenverzekering	0	-100	0	0	0
1.21 Overig	76	-24	-39	-37	-34
Besparing					
2.1 Project Etten-Leur Actief	70	70	70	0	0
2.2 Niet vrij toegankelijke Jeugdzorg	0	250	400	400	400
2.3 Uitstroom bijstandsgerechtigden verhogen	0	250	0	0	0
2.4 Surplus	0	210	275	275	275
2.5 Sturing op productie en prestatie Wmo-zorgaanbieders	0	130	200	200	200
2.6 Verlagen inzet WVS	0	66	68	69	69
2.7 Leges gehandicaptenparkeerkaart	0	50	50	50	50
2.8 Van Wmo naar Wet landurige zorg	0	50	40	25	25
2.9 Dagbesteding als algemene voorziening	0	50	50	50	50
2.10 Verlaging subsidieplafonds	0	18	75	75	75
2.11 Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid	0	48	48	48	48
2.12 Bijdrage maatschappelijke participatie	0	35	35	35	35
2.13 Exploitatiebijdragen wijkgebouwen verlagen	0	0	45	30	30
2.14 Behoud bestaande formatie jeugdprofessionals	0	-115	-140	-140	-140
2.15 Overig	0	116	69	41	42
Totaal wijzigingen	-165	783	1.086	822	846

Wat kost het?

6. Sociaal domein (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	49.579	57.211	51.132	51.314	51.826	52.286
Baten	11.268	17.549	12.094	12.053	12.058	12.062
Totaal saldo van baten en lasten programma	-38.311	-39.662	-39.038	-39.260	-39.768	-40.224
<i>Mutaties eigen vermogen:</i>						
Toevoeging reserves	26	18	-	-	-	-
Onttrekking reserves	350	182	117	-	-	-
Resultaat programma	-37.987	-39.499	-38.921	-39.260	-39.768	-40.224
<i>Incidenteel</i>						
Incidentele lasten	628	6.229	217	-	-	-
Incidentele baten	288	5.851	117	-	-	-
Resultaat structureel programma	-37.647	-39.121	-38.821	-39.260	-39.768	-40.224

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

Onze inwoners geven voor onze inspanning om volledig te kunnen deelnemen aan de maatschappij het rapportcijfer van minimaal een 7.

Uitvoering

1.1 We organiseren dat onze inwoners de juiste zorg en ondersteuning krijgen op het juiste moment.

1.2 We werken integraal en verbinden zowel lokaal als regionaal de stelsels op het gebied van Jeugdzorg, Wet maatschappelijke ondersteuning en Participatiewet.

1.3 We leren onze professionals om domeinoverstijgend te signaleren, uit te vragen en te handelen.

1.4 We evalueren het Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid voor complexe, domeinoverstijgende situaties, die stagneren en/of dreigen te escaleren.

1.5 We voeren de deelprogramma's (regionale voorzieningen en toegang) uit van het regionale projectplan voor de nieuwe taken van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

Het deelproject 'Toegang' loopt nog. Het experiment wordt in ieder geval tot eind 2020 voortgezet. Ook is er gestart met de deelprojecten 'Bekostiging/-financiering', 'Monitoring' en 'Samenwerking en juridische structuur'. Al deze projecten lopen nog.

1.6 We organiseren samen met onze partners en inwoners dat zorgelijke situaties zo vroeg mogelijk kunnen worden gesignaleerd met één meldpunt.

1.7 We voeren samen met onze partners de opgaven uit van de bestuursopdracht wonen, zorg en welzijn.

Doelstelling 2:

Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van welzijnsvoorzieningen (buurtwerk, jongeren- en ouderenvoorzieningen) is minimaal 74%.

Uitvoering

2.1 We behouden het hoge voorzieningenniveau in de wijken en organiseren activiteiten om onze kwetsbare inwoners op een laagdrempelige wijze mee te kunnen laten doen.

2.2 We voeren de activiteiten uit van het vastgestelde plan van aanpak Dementievriendelijke gemeente (2019 tot en met 2021).

Door de coronacrisis konden activiteiten alszheimercafé, DementTalent, Dementheek en creatieve werkplaats niet doorgaan. De inspiratietafel dementie beraadt zich nu over haar rol en structuur en zoekt naar nieuwe vormen van activiteiten.

2.3 We voeren de activiteiten uit van het vastgestelde plan van aanpak voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar. We maken hiervoor prestatieafspraken met organisaties die de activiteiten voor jongeren organiseren.

Door de coronacrisis konden we geen participatietraject met de jongeren starten om te komen tot een plan van aanpak. Door de bezuinigingsopdracht/voorstel is hiervoor geen ruimte binnen de prestatieafspraken met Surplus.

Doelstelling 3:
Het percentage mantelzorgers met hoge belasting is maximaal 30%.

Uitvoering

3.1 We ondersteunen mantelzorgers door subsidiëring van het steunpunt mantelzorg voor activiteiten zoals vriendendienst, cursussen en trainingen, buddyzorg, vrijwillige huishulp en ondersteuningsgroepen.

3.2 We waarderen mantelzorgers door het verstrekken van een mantelzorgwaardering en het organiseren van de week van de mantelzorger.

Doelstelling 4:
Het percentage inwoners dat nauwelijks of geen gevoelens van eenzaamheid ervaart, is minimaal 72%.

Uitvoering

4.1 We stellen in het eerste halfjaar 2020 een plan van aanpak vast om eenzaamheidsproblematiek aan te pakken. Dit doen we samen met onze inwoners en overige partners. In dit plan van aanpak hebben we aandacht voor preventie (vroegsignalering), ondersteuning en activiteiten voor eenzame en kwetsbare inwoners.

4.2 We voeren het plan van aanpak uit, zoals genoemd onder 4.1.

Door de coronacrisis kon een geplande brede netwerkbijeenkomst met veel partners niet doorgaan. De coronacrisis gaf ons ook andere inzichten gegeven over eenzaamheidsproblematiek. Zo snel als mogelijk pakten we de uitvoering van het plan van aanpak op.

Doelstelling 5:
Het percentage werklozen ten opzichte van de beroepsbevolking is maximaal 3,7%.

Uitvoering

5.1 We stimuleren een goede samenwerking tussen gemeente, (voortgezet) onderwijs en bedrijfsleven om schoolverlaters zoveel mogelijk direct door te laten stromen naar de arbeidsmarkt. We voeren daarvoor het bestaande project 'Werken aan onderwijs' uit.

5.2 We voeren het bestaande beleid van de Participatiewet uit en zetten daarbij de samenwerking met het lokale bedrijfsleven in het project 'Werk aan werk' voort.

5.3 Samen met het regionale bedrijfsleven en het onderwijs geven we door het regionale actieplan 'Perspectief op Werk' een extra impuls aan personen die niet zelfstandig de weg naar werk vinden.

5.4 We voeren het regionale actieprogramma 'Werken aan een krachtige regio' uit samen met het bedrijfsleven en onderwijs om de afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te verbeteren.

5.5 We voeren het project 'De Harde Leerschool' uit.

Doelstelling 6:

Het percentage inwoners dat nauwelijks tot geen financiële beperkingen ervaart om deel te nemen aan het maatschappelijk leven is hoger dan 74% (burgerpeiling).

Uitvoeringrichting

6.1 We voeren het regionaal armoedebeleidsplan uit. We houden rekening met de resultaten van het Rekenkameronderzoek. We handhaven de 120%-norm en hebben aandacht voor armoede bij gezinnen met kinderen.

6.2 We voeren in regionaal verband een project vroegsignalering schulden uit om problematische schuldsituaties te voorkomen.

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma leveren de volgende verbonden partijen een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap West Noord-Brabant (WVS);
- Gemeenschappelijke Regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst Werkplein Hart van West-Brabant;
- Gemeenschappelijke Regeling Veilig Thuis West-Brabant.

Toelichting financiële ontwikkelingen (niet op website)

Onderwerp	Toelichting
1.1 Regeling Tozo	Van het rijk ontvingen we, aanvullend op het reeds in de begroting opgenomen bedrag, een uitkering voor de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Per saldo budgettair neutraal.
1.2 Regeling Tozo Werkplein	De van het rijk ontvangen bijdrage uit de Tozo-regeling betalen we door aan het Werkplein. Per saldo budgettair neutraal.
1.3 BUIG budget	Het Rijk verhoogde het budget Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG) voor de uitkeringslasten. We houden rekening met een stijging van de uitkeringslasten vanaf 2021. We verwachten dat de kosten en de opbrengsten vanaf 2021 aan elkaar gelijk zijn.
1.4 Cliëntenondersteuning	We beëindigden de pilot jongerenmotivator. De werkzaamheden en methodiek brachten we onder bij het reguliere jongerenwerk van Surplus. Hierdoor ontstaat ruimte binnen deze begrotingspost.
1.5 Re-integratie	Het Werkplein nam de Frequent Intensieve Aanpak (FIA) op in haar reguliere begroting. Hierdoor gaven we minder uit aan re-integratie activiteiten.
1.6 Borgen zorgcontinuïteit Jutz	De raad stelde in 2019 € 340.000 beschikbaar voor de borging van de zorgcontinuïteit bij Jutz. Het bedrag dat nu over is valt vrij.
1.7 Wmo Begeleiding / algemene dagbesteding	Eind 2018 startte als experiment de eerste algemene dagbesteding Het Stekkie. De kosten hiervan nemen we nu structureel in de begroting op. Deze algemene dagbesteding levert besparingen op op de indicaties voor de (duurdere) maatwerkvoorziening Begeleiding.
1.8 Wmo Begeleiding / algemene dagbesteding	Eind 2018 startte als experiment de eerste algemene dagbesteding Het Stekkie. Deze algemene dagbesteding levert besparingen op op de indicaties voor de (duurdere) maatwerkvoorziening Begeleiding. Deze besparingen nemen we nu structureel in de begroting op.
1.9 Bewonersinitiatieven	Vanaf 2021 is er geen budget beschikbaar voor bewonersinitiatieven. Om de bewonersinitiatieven te blijven ondersteunen, nemen we dit vanaf 2021 structureel op.
1.10 Wet inburgering	In de begroting hielden we rekening met € 44.000 aan invoeringskosten voor de nieuwe Wet inburgering. We ontvingen van het Rijk € 87.000. Het voordelig saldo van € 43.000 is met de eerste bestuursrapportage in het begrotingsresultaat terecht gekomen. Voor de invoering van deze nieuwe wet hebben we in 2021 toch het volledige bedrag van € 87.000 nodig.
1.11 Aanpassing bijdrage Werkplein	We verhogen de bijdrage aan het Werkplein naar aanleiding van de tweede bestuursrapportage van het Werkplein. Oorzaak is de toename van het aantal bijstandsgerechtigden door de coronacrisis (€ 68.000 hogere uitkeringslasten). Deze verhoging wordt voor een deel gecompenseerd door minder uitgaven voor het minimabeleid (€ 20.000) en bedrijfsvoering (€ 21.000).
1.12 Uitkering BBZ	De specifieke uitkering Besluit Bijstandsuitkering Zelfstandigen (BBZ) verloopt vanaf 2020 via de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dit leidt tot een voordeel op programma 0 en een nadeel op programma 6. Per saldo budgettair neutraal.
1.13 WMO begeleiding	Door de coronacrisis verwachten we dit najaar nog een inhaalslag van het aantal inwoners dat een beroep doet op de maatwerkvoorziening Begeleiding.
1.14 Taakstelling accommodaties	De taakstellende besparing op gemeentelijke accommodaties realiseren we dit jaar niet.
1.15 Jeugdzorg (zorg in natura)	Door de coronacrisis verwachten we dit najaar nog een inhaalslag van het aantal jeugdigen dat een beroep doet op jeugdzorg.
1.16 Aanpassing bijdrage WVS	Van het rijk ontvingen we via het gemeentefonds (programma 0) een aanpassing op de geraamde bijdragen voor loonkosten van het Werkvoorzieningschap (WVS). Deze mutatie betalen we op programma 6 volledig door aan het Werkvoorzieningschap. Per saldo budgettair neutraal.
1.17 Aanpassing bijdrage WVS	Van het rijk ontvingen we via het gemeentefonds (programma 0) voor het Werkvoorzieningschap een bijdrage in de kosten van de coronacrisis. Deze bijdrage betalen we op programma 6 door aan het Werkvoorzieningschap. Per saldo budgettair neutraal.
1.18 Algemene uitkering (meicirculaire)	In de meicirculaire 2020 ontvangen we geld voor het sociaal domein. Het geld dat we ontvangen nemen we op in programma 0. De verwachte uitgaven nemen we hier op.
1.19 Algemene uitkering (septembercirculaire)	In de septembercirculaire 2020 ontvangen we geld voor het sociaal domein. Het geld dat we ontvangen nemen we op in programma 0. De verwachte uitgaven nemen we hier op.
1.20 Compensatie ziektekostenverzekering	De gebruikers van de collectieve ziektekostenverzekering compenseren we in 2021 voor de gestegen kosten.
1.21 Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.
x	
xx	
2.1 Project Etten-Leur Actief	Door de communicatie en de activiteiten binnen het project Etten-Leur Actief op een andere manier te organiseren, verlagen we het budget gedurende 2020 tot en met 2022 (looptijd van het project).
2.2 Niet vrij toegankelijke Jeugdzorg	Wij zijn kritisch op de duur van de indicaties en definiëren de te bereiken doelen strak. Daarnaast sturen we kritisch op onze aanbieders op de te bereiken resultaten en schalen zorg af waar dat kan.

Onderwerp	Toelichting
2.3 Uitstroom bijstandsgerechtigden verhogen	We zetten 1 extra formatieplaats in om sneller in te zetten op begeleiding en bemiddeling. Door deze tijdelijke inzet kunnen we de verhoogde instroom van bijstandsgerechtigden vanwege de coronacrisis beperken.
2.4 Surplus	Door welzijnsactiviteiten op een ander manier te organiseren en / of stop te zetten, verlagen we de subsidie voor Surplus.
2.5 Sturing op productie en prestatie Wmo-zorgaanbieders	We voeren als gemeente meer regie op productie en prestaties van de zorgaanbieders bij de Wmo maatwerkvoorziening begeleiding. We bewaken en monitoren op resultaten bij individuele situatie en schalen af wanneer mogelijk.
2.6 Verlagen inzet WVS	Vanaf 2021 faciliteren we het beheer onder andere bij de scoutinggebouwen niet meer met WVS-medewerkers. We doen een beroep op de eigen verantwoordelijkheid en zelfwerkzaamheid.
2.7 Leges gehandicaptenparkeerkaart	We gaan leges (voor de uitvoering en inwinnen medisch advies) heffen op de afgifte van gehandicaptenparkeerkaarten. Deze kaarten verstrekken we nu kosteloos.
2.8 Van Wmo naar Wet langdurige zorg	We sturen strakker op de uitstroom van cliënten van de Wmo naar de Wet langdurige zorg wanneer een cliënt in aanmerking komt voor de Wlz.
2.9 Dagbesteding als algemene voorziening	We organiseren een dagbesteding als algemene voorziening. Cliënten kunnen hier zonder indicatie gebruik van maken. Dit bespaart op de duurdere individuele maatwerkvoorzieningen.
2.10 Verlaging subsidieplafonds	We verlagen de plafonds voor subsidies binnen het sociaal domein met 10% in 2021 en 25% vanaf 2022.
2.11 Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid	We organiseren het behandelen en oplossen van complexe en domein overstijgende situaties op een andere manier. We gaan ervan uit dat dit vanaf 2021 voor de toegangsmedewerkers regulier werk is. Voor de overige besparing op formatie zie programma 0.
2.12 Bijdrage maatschappelijke participatie	We verlagen de bijdrage voor maatschappelijke participatie / deelname webshop voor volwassenen van € 200 naar € 100.
2.13 Exploitatiebijdragen wijkgebouwen verlagen	We verlagen vanaf 2022 de exploitatiesubsidies voor de wijkgebouwen en Het Turfschip. Gezien de eigen inkomsten onderzoeken we of de exploitatiesubsidies verlaagd kunnen worden.
2.14 Behoud bestaande formatie jeugdprofessionals	De afgelopen twee jaar kregen we er taken bij op het gebied van veiligheid jeugdzorg. Hiervoor ontvingen we geld van het Rijk. Van dit geld trokken we extra jeugdprofessionals aan. We behouden de huidige formatie om de taken uit te voeren.
2.15 Overig	Eén of meerdere besparingen, kleiner dan € 50.000. Onder andere stoppen met de dienstencheques.

7. Volksgezondheid en milieu

Wat willen we bereiken?

Een duurzame en gezonde leefomgeving creëren en behouden.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. Minder dan 45 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een Body Mass Index (BMI) van 25 kg/m² en hoger.
Minder dan 42 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een hoge emotionele/sociale eenzaamheidsscore.
2. We beheren de gemeentelijke riool- en watervoorziening doelmatig en duurzaam om het (afval)watersysteem toekomstbestendig te maken.
3. De omvang huishoudelijk restafval (fijn afval) bedraagt maximaal 100 kg per inwoner.
4. De duurzaamheidsscore volgens TELOS⁷ duurzaamheidsmonitor bedraagt minimaal 48,5 (schaal 1-100).
5. In 2030 wordt in West-Brabant wordt 0,16 TWh aan duurzame energie opgewekt.

Ontwikkelingen

Omgevingswet

Vanaf 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking. De wet bevat veel milieuregels en heeft gevolgen voor de taken op dit gebied. Het betreft onder andere:

- de overdracht van rijksregels naar gemeenten;
- de overdracht van bodemtaken van provincie naar gemeenten;
- de heffing van leges voor milieuvergunningen;
- de aanpassing van de regelgeving voor geluid, externe veiligheid en luchtkwaliteit;
- het takenpakket van de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) en daarbij horende deelnemersbijdrage.

Voor een goede en soepele invoering van de wet moeten we komend jaar over een aantal onderdelen besluiten nemen.

⁷ universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling

Afval

Om de lasten van afval te beperken, inventariseerden we de volgende mogelijkheden voor besparingen:

- stoppen met het ophalen van plastic huis-aan-huis;
- niet langer gratis zakken verstrekken voor het plastic afval;
- in de zomermaanden niet meer wekelijks het Groente Fruit en Tuinafval (GFT) ophalen;
- het in rekening brengen van het legen van de GFT containers;
- stoppen met het aannemen van zwarte grond bij de milieustraat.

We kiezen er op dit moment alleen voor om te stoppen met het huis-aan-huis ophalen van plastic afval.

In de participatie gaf een ruime meerderheid aan positief te staan tegenover deze maatregel. Het is goedkoper en het voorkomt zwerfafval en ergernissen van het wegwaaien van plasticafvalzakken. Niet iedereen is er gelukkig mee. Mensen vragen aandacht voor voldoende inzamelcontainers en het tijdig legen daarvan. Hiermee houden we rekening bij het uitvoeren van deze maatregel. De overige maatregelen verwerken we niet omdat we verwachten dat deze niet op brede steun kan rekenen.

Wat gaan we hiervoor doen in 2021?

Doelstelling 1:

Minder dan 45 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een Body Mass Index (BMI) van 25 kg/m² en hoger.

Minder dan 42 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een hoge emotionele/ sociale eenzaamheidscore.

1.1 We zetten samen met partners per wijk een netwerk op. De deelnemers helpen inwoners met overgewicht, bewegingsarmoede, alcohol- en/of drugsproblemen en sociaal isolement hun gedrag te veranderen en organiseren activiteiten ter preventie.

1.2 We starten met de gefaseerde introductie van de aanbevelingen voor inwoners om op wijkniveau te komen tot een leefomgeving die de gezondheid van de bewoners beschermt, bewaakt en bevordert.

1.3 We verlenen medewerking aan de Stichting Hartveilig Etten-Leur om eind 2021 over een dekkend AED netwerk (gebaseerd op het principe van de zes minutenzone) te beschikken.

Doelstelling 2: We beheren de gemeentelijke riool- en watervoorziening doelmatig en duurzaam om het (afval)watersysteem toekomstbestendig te maken.

2.1 We starten een onderzoek naar welke aanvullende maatregelen nodig zijn om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen en schade te voorkomen, weg te nemen of minstens te beperken.

2.2 We starten samen met onze partners met de verbetering van de waterhuishouding op het bedrijventerrein 'Vosdonk'.

Doelstelling 3: De omvang huishoudelijk restafval (fijn afval) bedraagt maximaal 100 kg per inwoner.

3.1 We zamelen het huishoudelijk afval gescheiden in en bestrijden zwerfafval actief.

3.2 We zetten in op preventie en toezicht op zwerfafval en illegaal storten.

Doelstelling 4:

De duurzaamheidsscore volgens TELOS⁸ duurzaamheidsmonitor bedraagt minimaal 48,5 (schaal 1-100).

4.1 Op 1 januari 2022 voldoen we aan de vanaf dat moment geldende milieuregels uit de Omgevingswet.

4.2 We herzien de bodembeheernota.

4.3 We voeren het gemeentelijk saneringsprogramma geluid uit.

4.4 In het kader van externe veiligheid stellen we aandachtsgebieden voor risicobronnen vast.

4.5 We stellen in overleg met partners een uitvoeringsprogramma met maatregelen voor de bestrijding van de gevolgen van de klimaatverandering vast.

4.6 We stellen in overleg met partners een 'Transitievisie warmte' voor de gehele gemeente op.

Doelstelling 5:

In 2030 wordt in West-Brabant 0,16 TWh aan duurzame energie opgewekt.

⁸ Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling

5.1 We stellen in overleg met bedrijven een programma/actieplan op om de lokale opgave uit de Regionale Energie Strategie voor 2030 te halen.

5.2 Als onderdeel van de Omgevingsvisie stellen een beleid voor/visie op grootschalige zonneparken en windmolens vast.

Hoe gaan we dit meten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Ambitie 2021
Minder dan 45 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een Body Mass Index (BMI) van 25 kg/m ² en hoger	2016	50,1	45,6	45
Minder dan 42 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een hoge emotionele/ sociale eenzaamheidsscore	2016	38,6	44,6	42
De omvang huishoudelijk restafval (fijn afval) bedraagt maximaal 100 kg per inwoner (BBV)*	2018	105	102	100
Duurzaamheidsscore volgen Telos duurzaamheidsmonitor ¹ bedraagt minimaal 48,5 (schaal 1-100)	2019	51	48,5	48,5
Percentage hernieuwbare energie (BBV) ²	2018	15,9	18,6	30

¹ Telos - universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling

² De indicator op WSJG is gedateerd; volgens recente gegevens is het percentage al 28 %.

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.

Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we vooral afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Actualisatie begroting 2020-2024					
1.1 Riolering	97	0	0	0	0
1.2 Voorziening riolering	-97	0	0	0	0
1.3 Rioolheffing	248	0	0	0	0
1.4 Voorziening riolering	-248	0	0	0	0
1.5 Ondergrondse containers afval	80	0	0	0	0
1.6 Voorziening afval	-80	0	0	0	0
1.7 Compensabele BTW afval	0	-126	-125	-124	-125
1.8 Overig	-10	24	25	26	26
Besparing					
2.1 Niet gebruikte gelden duurzaamheid	200	120	50	100	0
2.2 Alternatieve bestrijding eikenprocessierups	0	25	25	25	25
2.3 Besparing afval	0	115	115	115	115
2.4 Lagere afvalstoffenheffing	0	-115	-115	-115	-115
2.5 Overig	0	14	14	14	14
Totaal wijzigingen	190	57	-11	41	-60

Wat kost het?

We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

7. Volksgezondheid en milieu (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	10.893	13.562	13.354	13.119	13.334	13.544
Baten	9.290	12.956	12.893	12.656	12.958	13.122
Totaal saldo van baten en lasten programma	-1.603	-605	-461	-462	-376	-422
<i>Mutaties eigen vermogen:</i>						
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	-	-	-	-	-	-
Resultaat programma	-1.603	-605	-461	-462	-376	-422
<i>Incidenteel</i>						
Incidentele lasten	49	125	-	-	-	-
Incidentele baten	-	-	-	-	-	-
Resultaat structureel programma	-1.554	-480	-461	-462	-376	-422

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

Minder dan 45 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een Body Mass Index (BMI) van 25 kg/m² en hoger.

Minder dan 42 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een hoge emotionele/sociale eenzaamheidscore.

Uitvoering

1.1 We zetten samen met partners een netwerk op. De deelnemers helpen inwoners met overgewicht, bewegingsarmoede, alcohol- en/of drugsproblemen en sociaal isolement hun gedrag te veranderen.

De werkzaamheden zijn vertraagd door de werkzaamheden voor de bestijding van de coronacrisis.

1.2 Samen met partners organiseren we preventieve activiteiten voor de bestrijding van ongezond gedrag. De activiteiten zijn ook bedoeld om inwoners te stimuleren elkaar te helpen en ondersteunen.

1.3 We ontwikkelen een hulpmiddel voor inwoners om op wijkniveau te komen tot een leefomgeving die de gezondheid van de bewoners beschermt, bewaakt en bevordert. Daarbij starten we in één wijk om vervolgens het hulpmiddel geleidelijk in andere wijken te introduceren.

De werkzaamheden zijn vertraagd door de werkzaamheden voor de bestijding van de coronacrisis.

1.4 We verlenen medewerking aan de Stichting Hartveilig Etten-Leur om eind 2021 over een dekkend AED netwerk (gebaseerd op het principe van de zes minutenzone) te beschikken.

Hartveilig heeft een dekkend AED netwerk, echter is dit niet binnen een zes minuten zone. De stichting verwacht dat dit niet haalbaar is door het ontbreken van medewerking en cofinanciering van buurtbewoners. Onduidelijk is binnen welke termijn dit wel haalbaar is.

1.5 We saneren 3 woningen waarvan de gevelbelasting verkeerslawaaï meer dan 63 dB bedraagt (in 2021 2 woningen en in 2022 24 woningen).

Doelstelling 2:

We garanderen een goede afvoer van riool- en hemelwater en beheersing van de grondwaterstand.

Uitvoering

2.1 We onderzoeken welke aanvullende maatregelen in het rioolsysteem nodig zijn om de gevolgen voor de klimaatverandering op te vangen.

De resultaten van klimaatstresstesten benutten we voor het opstellen van een plan van aanpak. Het overleg met partners over de resultaten (risicodialogen) is vertraagd.

2.2 We starten samen met onze partners met de verbetering van de waterhuishouding op het bedrijventerrein 'Vosdonk'.

Dit is een complex project waarbij veel partijen betrokken zijn. We moeten een procedure volgens de Waterwet volgen. Ook is er een raakvlak met de reconstructieplannen van de N640. Uitvoering start op z'n vroegst begin 2021.

Doelstelling 3:
De omvang huishoudelijk restafval (fijn afval) bedraagt maximaal 100 kg per inwoner.

Uitvoering

3.1 We zamelen het huishoudelijk afval gescheiden in en bestrijden zwerfafval actief.

3.2 We zetten het huidige programma voor preventie en toezicht op zwerfafval en illegaal storten voort.

Doelstelling 4:
De duurzaamheidsscore volgens TELOS' duurzaamheidsmonitor bedraagt minimaal 52 (schaal 1-100).
In 2030 wordt in West-Brabant 2,6 TWh aan duurzame energie opgewekt.

Uitvoering

4.1 Aan de hand van de resultaten van de stresstest naar de gevolgen van de klimaatverandering voeren we met onze partners risico-dialogen en stellen we een uitvoeringsprogramma op.

De risicodialogen pakken we eind 2020 op. De resultaten van de stresstest en de dialogen vormen de basis voor het uitvoeringsprogramma.

4.2 Aan de hand van de 'Routekaart klimaatneutraal Etten-Leur' stellen we een uitvoeringsprogramma op.

Er komt (voorlopig) geen uitvoeringsprogramma aan de hand van de 'Routekaart'. De Regionale Energie Strategie (RES) en de Transitievisie Warmte zijn leidend voor het beleid voor verduurzaming van onze gemeente.

4.3 We stellen in overleg met partners een 'Transitievisie warmte' voor de gehele gemeente op. Dit plan is vóór eind 2021 gereed. In dit plan is de volgorde voor het aardgasvrij maken van de wijken opgenomen. Voor de wijken die vóór 2030 aan de beurt zijn geven we concreet aan hoe we dat doen.

4.4 We stellen een beleid voor zonneparken en windmolens vast.

4.5 We ronden het collectief asbest saneren af en houden een evaluatie. Landelijke regels voor het saneren van asbesthoudende daken houden we in de gaten en waar nodig reageren we hierop.

4.6 Afhankelijk van de landelijke klimaatafspraken voor de industrie, landbouw en vervoer maken we met partners afspraken over (lokale) uitwerking.

Door vele andere werkzaamheden liep het proces vertraging op. Het doel blijft om voorafgaand aan de (uitgestelde) werking van de Omgevingswet het ontwerp voor de partiële herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' ter inzage te leggen. In ieder geval in de eerste helft van 2021.

¹ Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma leveren de volgende verbonden partijen een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen;
- Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB);
- Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst West-Brabant (GGD);

- Gemeenschappelijke Regeling Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV);
- N.V. Brabant Water.

Toelichting financiële ontwikkelingen (niet op website)

Onderwerp	Toelichting
1.1 Riolering	Door een vacature kunnen we niet alle geplande werkzaamheden uitvoeren. We besteden dus niet het volledig beschikbare budget.
1.2 Voorziening riolering	Het overgebleven budget storten we in de voorziening riolering.
1.3 Rioolheffing	We ontvingen meer rioolheffing dan begroot door hogere heffingen rioolbelasting aan grootverbruikers.
1.4 Voorziening riolering	We ontvingen meer rioolheffing dan begroot door hogere heffingen rioolbelasting aan grootverbruikers. Deze extra opbrengst storten we in de voorziening riolering.
1.5 Ondergrondse containers afval	De plaatsing van ondergrondse containers liep vertraging op. Door de coronacrisis konden we geen inspraakavonden organiseren.
1.6 Voorziening afval	Het voordeel op afval storten we in de voorziening afval.
1.7 Compensabele BTW afval	In de berekening van het afvaltarief nemen we het BTW-bedrag mee (zie ook paragraaf lokale heffingen). Doordat de kosten lager zijn, is ook het bedrag aan te compenseren BTW lager.
1.8 Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.
x	
xx	
2.1 Niet gebruikte gelden duurzaamheid	In de begroting 2020 namen we een bedrag op voor de uitvoering van de Regionale Energiestrategie en kregen we een subsidie van € 20.000 voor de Warmte Transitie Visie. Een deel is benut maar voor de overige gelden zijn geen concrete plannen. We nemen dit bedrag als besparing op. Voor de jaren 2021, 2023 en 2023 maakten we een nieuwe inschatting van de uitgaven.
2.2 Alternatieve bestrijding eikenprocessierups	We zetten een nieuwe stap in de natuurvriendelijke bestrijding van de eikenprocessierups (minder maaien rondom eikenbomen en inzaaien met bloemenzaad van grasstroken). Hiermee besparen we kosten in het onderhoud.
2.3 Besparing afval	We stoppen met het huis-aan-huis ophalen van plastic.
2.4 Lagere afvalstoffenheffing	Door lagere kosten voor afval wijzigt de afvalstoffenheffing.
2.5 Overig	Eén of meerdere besparingen, kleiner dan € 50.000.

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Wat willen we bereiken?

In Etten-Leur is het goed wonen, werken en recreëren.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. De score voor de sociaal-culturele woonomgeving (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 50.
2. De waardering van de buurt als leefomgeving (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 8,00.

Ontwikkelingen

Omgevingswet

Op 1 april 2020 besloot de Minister om de invoering van de Omgevingswet met een jaar uit te stellen. De nieuwe invoeringsdatum is 1 januari 2022. Gemeenten en anderen krijgen zo meer tijd om zich goed op de invoering van de wet voor te bereiden. Het jaar 2021 kunnen we benutten om de overgang naar de nieuwe wet soepel te laten verlopen. Uiterlijk 2029 moeten gemeenten werken in overeenstemming met de regels van de nieuwe wet. Etten-Leur wil al eerder zo ver zijn.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Tegelijk met de Omgevingswet treedt de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen in werking. Het Rijk wil met de invoering van deze wet de kwaliteitstoets bij bouwen verbeteren. Onder andere gaan onafhankelijk kwaliteitscontroleurs controleren of een gebouw voldoet aan de wettelijke technische eisen. Deze veranderingen hebben gevolgen voor de toezichtstaken van de gemeente. De overdracht van taken vindt stapsgewijs plaats. Komend jaar benutten we om vanaf 1 januari 2022 de eerste fase van de wet uit te voeren.

Woningbouwprognose

Op 16 september 2020 presenteerde de provincie de nieuwe berekening voor de bevolkingsontwikkeling en de woningbehoefte tot 2050. In de periode tot 2030 moeten er in de provincie per jaar 12.000 woningen bijkomen. Vergeleken met de vorige prognose (uit 2017) ligt de groei van de Brabantse bevolking duidelijk hoger. Dit komt vooral door hogere binnenlandse en buitenlandse migratiesaldi. Doordat het aantal huishoudens de komende jaren nog sterk toeneemt, zijn er ook meer huizen nodig. Het aantal eenpersoonshuishoudens neemt toe tot ongeveer 43% in 2050. Vooral het aantal oudere alleenstaanden van 75 jaar en ouder neemt sterk toe. De provincie wil het woningbouwprogramma vooral inzetten om de kwaliteit van de omgeving waarin we wonen en werken te versterken door kansen in steden en dorpen te benutten en nieuwe woonvormen te ontwikkelen. De nieuwe woningbouwprognose nemen we mee in het proces van de omgevingsvisie.

Wat gaan we hiervoor doen in 2021?

Doelstelling 1: De score voor de sociaal culturele woonomgeving (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 50.

1.1 We stellen een herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' vast. De herziening bevat onder andere aangepaste regels voor zorgvuldige veehouderij (vertaling provinciale Omgevingsverordening), de wensen vanuit het raadsprogramma (onder andere nieuwe functies vrijkomende agrarische bebouwing en aangepaste regeling bijgebouwen), huisvesting seizoenarbeiders en teeltondersteunende voorzieningen. Ook herstellen we gedurende de afgelopen jaren gebleken tekortkomingen.

1.2 We leggen tijdig (vóór 1 januari 2022) het ontwerp van bestemmings- en wijzigingsplannen die in voorbereiding zijn ter inzage. Zo voorkomen we dat deze plannen onder de regels van de Omgevingswet vallen en we dubbel werk moeten doen.

1.3 We stellen de omgevingsvisie vast (integraal strategisch beleid voor de fysieke leefomgeving als basis voor het omgevingsplan en de omgevingsprogramma's).

1.4 Op 1 januari 2022 voldoen we aan de eisen van de Omgevingswet voor de omzetting van geldende bestemmingsplannen, verordeningen en een deel van het Activiteitenbesluit naar het omgevingsplan.

1.5 We beschikken over een standaardpakket aan regels waarmee we vanaf 1 januari 2022 (nieuwe) initiatieven volgens de regels van de Omgevingswet kunnen afhandelen.

1.6 In overleg met (keten)partners beschikken we over nieuwe werkprocessen waarmee we nieuwe vergunningaanvragen, toezicht en handhaving volgens de regels in de Omgevingswet kunnen afhandelen.

1.7 We voldoen aan de minimale eisen voor aansluiting op de landelijke portal voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

1.8 We verwerven gronden afhankelijk van de keuzes in de omgevingsvisie voor stedelijke uitbreiding. Eventuele verwerving van gronden op strategische binnenstedelijke locaties (waaronder het bedrijventerrein) is afhankelijk van het aanbod.

1.9 Op 1 januari 2022 voldoen we aan de eisen van de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen.

Doelstelling 2: De waardering van de buurt als leefomgeving (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 8,00.

2.1 We verwachten ongeveer 200 woningen aan de woningvoorraad toe te voegen (verdeling naar woningtype: 70% appartement en 30% grondgebonden woning, verdeling in categorie: 36% sociale huur, 17% middeldure huur, 3% goedkope koop en 44% middeldure en dure koop).

2.2 We werken in goed overleg met bouwende partijen en onze inwoners verder aan plannen die woningbouw mogelijk maken op tenminste de volgende locaties: Stationsplein (voormalige Rabobank), noordoosthoek Schoenmakershoek-Oost, Anna van Berchemlaan 2 (huidige Nieuwe Nobelaerterrein), Kloostervelden en Wipakkerterrein. We zorgen daarbij weer voor een gevarieerd aanbod van woningen in uiteenlopende prijsklassen. Een programma dat kansen biedt aan verschillende groepen actief woningzoekenden om een eerste of een volgende stap in hun wooncarrière te zetten.

2.3 We gaan actief aan de slag met uiteenlopende actuele huisvestingsvraagstukken (toenemende vraag naar betaalbare sociale huurwoningen, decentralisatie beschermd wonen en de leefbaarheid van wijken en buurten).

2.4 We werken verder aan eerder geformuleerde opgaven wonen met zorg.

2.5 We maken de jaarlijkse prestatieafspraken met de woningcorporatie Alwel en andere partners om diverse opgaven te realiseren.

Hoe gaan we dit meten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Ambitie 2021
Aantal nieuwe gebouwde woningen per 1.000 woningen (BBV)	2019	12,2	6,4	10,5 ¹
Score voor de sociaal-cultureel woonomgeving	2019	54	49,8	50
Waardering van buurt als leefomgeving	2019	8,03	8,01	8,00

¹ We verwachten dat er in 2021 ongeveer 290 woningen opgeleverd worden.

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.

Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we vooral afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Actualisatie begroting 2020-2024					
1.1 Leges omgevingsvergunningen	356	183	0	0	0
1.2 Bestemmingsplan buitengebied naar 2021	175	-175	0	0	0
1.3 Bestemmingsplan buitengebied	-175	175	0	0	0
1.4 Grondbedrijf, lasten	11.559	0	0	0	0
1.5 Grondbedrijf, baten	-11.559	0	0	0	0
1.6 Kosten omgevingsvergunningen	-50	0	0	0	0
1.7 Overig	-35	0	0	0	0
Besparing					
2.1 Vergoeding bij bouwinformatieverzoeken en principeverzoeken afwijking bestemmingsplan	0	38	38	38	38
Totaal wijzigingen	271	221	38	38	38

Wat kost het?

We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Meerjarenraming		
				2022	2023	2024
Lasten	14.990	5.144	10.803	14.886	15.509	13.660
Baten	13.181	5.083	9.997	14.161	14.611	12.729
Totaal saldo van baten en lasten programma	-1.809	-61	-806	-725	-898	-931
<i>Mutaties eigen vermogen:</i>						
Toevoeging reserves	2.812	2.377	2.145	1.903	1.618	1.618
Onttrekking reserves	3.719	1.397	1.282	764	697	697
Resultaat programma	-902	-1.041	-1.669	-1.864	-1.819	-1.852
<i>Incidenteel</i>						
Incidentele lasten	4.263	1.125	1.313	1.289	1.101	1.071
Incidentele baten	4.288	1.130	1.313	1.289	1.101	1.071
Resultaat structureel programma	-927	-1.046	-1.669	-1.864	-1.819	-1.852

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

De score voor de sociaal culturele woonomgeving (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 54.

Uitvoertijdschikking

1.1 We stellen een herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' vast. De herziening bevat onder andere aangepaste regels voor zorgvuldige veehouderij (vertaling provinciale Verordening ruimte) en de wensen vanuit het raadsprogramma (nieuwe functies vrijkomende agrarische bebouwing en aangepaste regeling bijgebouwen). Ook herstellen we gebleken tekortkomingen.

Door vele andere werkzaamheden liep het proces vertraging op. Het doel blijft om voorafgaand aan de (uitgestelde) werking van de Omgevingswet het ontwerp voor de partiële herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' ter inzage te leggen. In ieder geval in de eerste helft van 2021.

1.2 We leggen tijdig (vóór 1 januari 2021) het ontwerp van bestemmings- en wijzigingsplannen die in voorbereiding zijn ter inzage. Zo voorkomen we dat deze plannen onder de regels van de Omgevingswet vallen en we dubbel werk moeten doen.

1.3 We beschikken over een ontwerp voor de omgevingsvisie (integraal strategisch beleid voor de fysieke leefomgeving als basis voor het omgevingsplan en de omgevingsprogramma's).

Eind 2020 beschikken we nog niet over een ontwerp omgevingsvisie. Op verzoek van de gemeenteraad bereiden we een aparte (inspraak)notitie voor bouwlocatiekeuze en wegvarianten voor. Over de gevolgen voor de planning ontvangt de gemeenteraad een brief.

1.4 Op 1 januari 2021 voldoen we aan de eisen van de Omgevingswet voor de omzetting van geldende bestemmingsplannen, verordeningen en een deel van het Activiteitenbesluit naar het omgevingsplan.

De invoering van de Omgevingswet is door de Rijksoverheid met een jaar uitgesteld tot 1 januari 2022. De deadline van de doelen van het Programma Omgevingswet verschuiven daarmee ook een jaar.

1.5 We beschikken over een standaard pakket aan regels waarmee we vanaf 1 januari 2021 (nieuwe) initiatieven volgens de regels van de Omgevingswet kunnen afhandelen.

De invoering van de Omgevingswet is door de Rijksoverheid met een jaar uitgesteld tot 1 januari 2022. De deadline van de doelen van het Programma Omgevingswet verschuiven daarmee ook een jaar.

1.6 In overleg met (keten)partners beschikken we over nieuwe werkprocessen waarmee we nieuwe vergunningaanvragen volgens de regels in de Omgevingswet kunnen afhandelen.

De invoering van de Omgevingswet is door de Rijksoverheid met een jaar uitgesteld tot 1 januari 2022. De deadline van de doelen van het Programma Omgevingswet verschuiven daarmee ook een jaar.

1.7 We voldoen aan de minimale eisen voor aansluiting op de landelijke portal voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

De invoering van de Omgevingswet is door de Rijksoverheid met een jaar uitgesteld tot 1 januari 2022. De deadline van de doelen van het Programma Omgevingswet verschuiven daarmee ook een jaar.

Doelstelling 1:

De score voor de sociaal culturele woonomgeving (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 54.

Uitvoering

1.8 We verwerven gronden afhankelijk van de keuzes in de omgevingsvisie voor stedelijke uitbreiding. Eventuele verwerving van gronden op strategische binnenstedelijke locaties (waaronder het bedrijventerrein) is afhankelijk van het aanbod.

Doelstelling 2:

De waardering van de buurt als leefomgeving (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 8,05.

Uitvoering

2.1 We verwachten ongeveer 200 woningen aan de woningvoorraad toe te voegen (verdeling naar woningtype: 38% appartement en 62% grondgebonden woning, verdeling in categorie: 12% sociale huur, 5% vrije sector huur en 83% koop). Met de raad is besproken bij nieuwe projecten te streven naar een middenhuur van 15 tot 20%.

Volgens beschikbare gegevens leveren bouwbedrijven naar verwachting maar ongeveer 150 woningen op. De verdeling naar categorie pakt ook anders uit. Door het faillissement van de aannemer is de oplevering van de woningen in het plan 'De Streek' in 2020 onzeker.

2.2 We werken verder aan plannen die woningbouw mogelijk maken op de volgende locaties: Spoorzone-Juvenaat, Stationsplein (Rabobank en Vier Leeuwen), Kompas (Van Genkstraat), Van 't Hoffstraat, Van Bergenpark (GGZ-terrein), noordoosthoek Schoenmakershoek-Oost, Anna van Berchemlaan 2 (huidige Nieuwe Nobelaarterrein), Withof en het voormalig houtproductiebos tussen Tamboerijn en De Streek. We zorgen voor een gevarieerd aanbod gericht op doorstroming. In het bijzonder verbeteren we de slaagkansen voor jongeren en ouderen. Voordat we plannen maken voeren we een dialoog met omwonenden en belanghebbenden.

2.3 We komen met voorstellen voor diverse huisvestingsopgaven (woonwagenbewoners, arbeidsmigranten en groepen die nadrukkelijk zijn aangewezen op tijdelijke vormen van huisvesting).

2.4 Om (verouderde) woonwijken voor jongeren aantrekkelijker te maken, maken we afspraken met de woningcorporatie Alwel over het verbeteren van de huisvestingskansen.

Toelichting financiële ontwikkelingen (niet op website)

Onderwerp	Toelichting
1.1 Leges omgevingsvergunningen	We actualiseerden de verwachting voor de opbrengst aan bouwleges.
1.2 Bestemmingsplan buitengebied naar 2021	Het opstellen van de herziening van het bestemmingsplan buitengebied is vertraagd. De werkzaamheden schuiven grotendeels door naar 2021.
1.3 Bestemmingsplan buitengebied	Het gereserveerde budget voor de herziening van het bestemmingsplan buitengebied schuiven we door naar 2021.
1.4 Grondbedrijf, lasten	De jaarlijkse actualisatie van de projecten binnen het grondbedrijf leiden tot aanpassing van de lasten.
1.5 Grondbedrijf, baten	De jaarlijkse actualisatie van de projecten binnen het grondbedrijf leiden tot aanpassing van de baten.
1.6 Kosten omgevingsvergunningen	We ontvangen meer aanvragen omgevingsvergunning bouwen. Voor tijdige afhandeling besteden we tijdelijk werk aan derden uit.
1.7 Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.
x	
xx	
2.1 Vergoeding bij bouwinformatieverzoeken en principeverzoeken afwijking bestemmingsplan	Bouwinformatieverzoeken zijn tot nu toe gratis maar vragen wel inzet van personeel. Afgelopen jaren namen we met succes maatregelen om het aantal terug te dringen. Voor de resterende verzoeken willen we voortaan leges vragen. Tegelijk breiden we de informatie met de meest gestelde vragen op de website uit. We houden zo de dienstverlening op peil. Ook voor de behandeling van principeverzoeken tot afwijking van het bestemmingsplan brengen we leges in rekening.

Paragrafen

De paragrafen geven inzicht in de beheersmatige aspecten en risico's van een aantal onderdelen die dwars door alle programma's heen lopen. Vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) moet een aantal onderdelen als verplichte paragraaf bij begroting en jaarverslag opgenomen worden: Lokale heffingen, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Verbonden partijen en Grondbeleid. Naast deze verplichte onderdelen besteden we binnen de paragrafen ook aandacht aan Investerings en Subsidies.

Lokale heffingen

Omschrijving

Lokale heffingen zijn inkomsten die de gemeente ontvangt van inwoners en bedrijven. We maken onderscheid tussen belastingen en rechten. Belastingen zijn geldbedragen die inwoners en bedrijven betalen, zonder dat de gemeente daarvoor een directe tegenprestatie levert. Onroerendezaakbelasting (OZB) is een voorbeeld. Rechten betalen inwoners en bedrijven om kosten die de gemeente maakt te dekken. Dit zijn bijvoorbeeld rioolheffing en leges.

Beleid en ontwikkelingen

Lokale heffingen

De tarieven van de lokale heffingen passen we jaarlijks op basis van de kadernota aan. Volgens de kadernota 2021-2024 gaan we voor de onroerendezaakbelasting uit van een opbrengststijging van 1,4%. Voor de reinigingsheffingen en rioolheffingen is het uitgangspunt 100% kostendekkendheid. Voor de tariefstijging van de belastingen gaan we uit van cijfers die het Centraal Planbureau (CPB) publiceert in de 'prijs netto materiële overheidsconsumptie'. Voor deze begroting is dat 1,4%.

Leges

De gemeente brengt voor een aantal diensten de kosten in rekening bij de aanvrager. Deze kosten noemen we leges. We zorgen er voor dat de tarieven voor de leges niet hoger dan kostendekkend zijn. Kostendekkend betekent dat de verwachte opbrengsten niet hoger zijn dan de verwachte kosten.

Bij de stijging van de leges zoeken we aansluiting bij de uitgangspunten voor de stijging van de loonkosten. Dit omdat het grootste deel van de legeskosten bestaat uit loonkosten. We baseren ons op de cijfers die het CPB publiceert over de 'prijs overheidconsumptie, beloning werknemers'. Hierdoor bedraagt de indexering van de totale loonkosten voor 2021 2,6%.

Kwijtschelding

Onder bepaalde voorwaarden verlenen we kwijtschelding voor de rioolheffing en de

afvalstoffenheffing. Deze kwijtschelding geldt alleen voor inwoners met een inkomen van minder dan 100% van de bijstandsnorm.

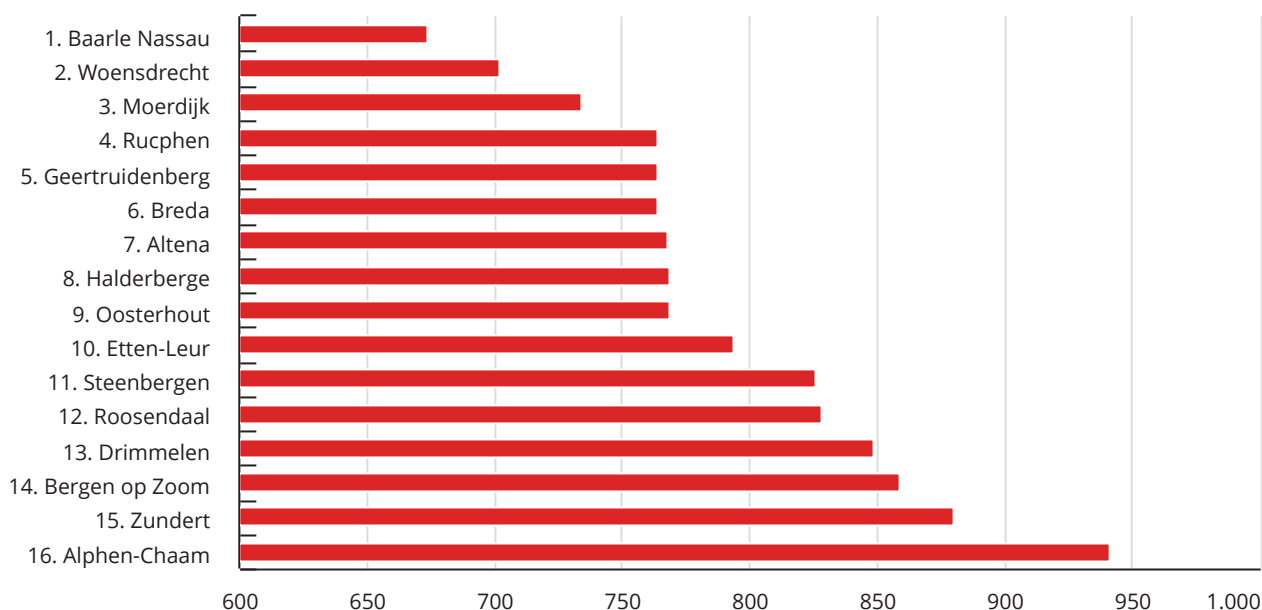
Overzicht hoofdlijnen van de diverse belastingen en heffingen

Belasting	Hoofdlijnen
Onroerendezaakbelasting	Eigenaren van woningen en eigenaren en gebruikers van bedrijfspanden en andere onroerende zaken moeten onroerendezaakbelasting betalen. De hoogte van het bedrag hangt af van de waarde van de onroerende zaak.
Hondenbelasting	Wie één of meer honden heeft, betaalt hondenbelasting. Voor de eerste hond geldt een lager bedrag dan voor de andere honden.
Precariobelasting	Precariobelasting is een vergoeding voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven openbare gemeentegrond. Voorbeelden zijn reclamevoorwerpen aan de gevel, uitgestalde goederen of een terras.
Parkeerbelasting	Parkeerbelasting wordt betaald voor het parkeren van een voertuig op daartoe aangewezen plaatsen.
Rechten	Hoofdlijnen
Reinigingsheffingen	Reinigingsheffingen bestaan uit afvalstoffenheffing en reinigingsrechten. Afvalstoffenheffing is een vergoeding voor de inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Bedrijven en winkels kunnen de gemeente vragen het afval op te halen. Het reinigingsrecht is een vergoeding daarvoor.
Rioolheffingen	De gemeente zorgt voor de inzameling, het transport en de zuivering van afvalwater, hemelwater en grondwater. De gemeente zorgt ook voor het beperken van nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor gebouwen. De gebruiker van een woning, bedrijfspand of gebouw met een (in)directe aansluiting op de gemeentelijke riolering betaalt een vast tarief rioolheffing. Gebruikers die meer dan 500 m ³ per jaar afvoeren, betalen boven de 500 m ³ een bedrag per m ³ .
Lijkbezorgingsrechten	De gemeente heft dit recht voor diensten op de begraafplaats.
Leges	De gemeente brengt voor tal van diensten kosten in rekening bij de aanvrager. Deze kosten worden leges genoemd. Vaak gaat het om administratieve diensten zoals het aanvragen van een paspoort, rijbewijs of een bouwvergunning.
Marktgelden	Voor het innemen van een standplaats brengen we marktgeld in rekening. Een standplaats kan op een marktterrein of op een andere openbare plaats zijn.

Lokale lastendruk

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) geeft jaarlijks de 'Atlas van de lokale lasten' uit. Deze Atlas geeft inzicht in de woonlasten (afvalstoffenheffing, rioolheffing en onroerendezaakbelasting) per gemeente en de positie die de gemeenten ten opzichte van elkaar innemen. Op basis van de COELO-atlas 2020 (tarieven 2020) neemt Etten-Leur de tiende plaats in.

Meerpersoonshuishoudens 2020

In het volgende overzicht staan de voorgestelde tarieven 2021 voor rioolheffing, afvalstoffenheffing, het reinigingsrecht en de hondenbelasting. De tarieven stelt de gemeenteraad in december vast. De onroerendezaakbelasting (OZB) nemen we niet mee, omdat de (individuele) waardeontwikkelingen de hoogte van de belasting beïnvloeden. Ook andere lokale heffingen nemen we niet mee, omdat deze minder vaak voorkomen.

Lokale heffing inwoners	2020	2021
<i>Rioolheffing</i>		
Vast bedrag	219,60	199,92
Per m ³ > 500 m ³	0,31	0,31
<i>Afvalstoffenheffing</i>		
Vast bedrag	287,76	284,52
Aanbieding container restafval	7,50	7,50
<i>Hondenbelasting</i>		
Eerste hond	55,68	56,40
Andere honden	139,20	141,12
Lokale heffing bedrijven	2020	2021
<i>Reinigingsrecht</i>		
Vast bedrag	238,80	243,32
Aanbieding container restafval	7,50	7,50

Geraamde inkomsten

De begrote opbrengst per belastingsoort van de lokale heffingen is in 2021 € 22.518.000.

Belastingsoort <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Onroerendezaakbelasting	8.160	8.652	8.750
Reinigingsheffingen	4.103	6.783	6.453
Rioolheffingen	4.292	4.431	4.049
Hondenbelasting	231	234	237
Lijkbezorgingsrechten	82	92	92
Precariobelasting	44	26	46
Leges omgevingsvergunningen	893	1.204	931
Overige leges	668	732	789
Marktgelden	41	27	49
Parkeerbelasting	600	737	1.122
Totaal	19.114	22.918	22.518

Kostendekkendheid tarieven

We nemen een overzicht van de diverse heffingen op hoofdlijnen op. Dit is verplicht volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). We laten zien hoe we er voor zorgen dat de tarieven niet hoger dan kostendekkend zijn. Kostendekkend betekent dat de verwachte opbrengsten niet hoger zijn dan de verwachte kosten.

Overhead

Bij de kosten houden we rekening met een opslag van 90% voor overhead op de loonkosten en de kosten van inhuur derden. Meer informatie en uitleg over overhead leest u hier.

Compensabele BTW

Voor overheidstaken declareren gemeenten de BTW die ze betalen bij het BTW-compensatiefonds. Denk hierbij aan afvalinzameling of rioolwerkzaamheden. Hierdoor is de BTW per saldo geen kostenpost voor de gemeente. De gemeenten voeden het BTW-compensatiefonds zelf. Hiervoor zijn gemeenten gekort op de uitkering vanuit het Gemeentefonds.

Door deze korting op het Gemeentefonds mag de gemeente het BTW-bedrag in de berekening van het tarief meenemen.

Reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht)

Voor de reinigingsheffingen geldt als uitgangspunt dat deze 100% kostendekkend is.

Kostendekkendheid (bedragen x € 1.000)	
Kosten reiniging	5.929
Inkomsten reiniging (exclusief afvalstoffenheffing)	1.282
Netto kosten	4.647
Storting voorziening	181
Overhead	567
BTW	1.058
Totale kosten	6.453
Opbrengst heffingen	6.453
Dekkingspercentage	100%

Rioolheffing

Het huidige verbreed gemeentelijk rioleringsplan (VGRP) is de basis voor de rioolheffing. Het uitgangspunt is dat deze 100% kostendekkend is.

Kostendekkendheid <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	
Kosten riool	3.534
Overhead	295
BTW	370
Onttrekking voorziening	-150
Totale kosten	4.049
Opbrengst heffingen	4.049
Dekkingspercentage	100%

Marktgeld

We verhogen de tarieven met 1,4%.

Omdat de weekmarkt een maatschappelijke en sociale functie heeft streven we hierbij niet naar 100% kostendekkendheid.

Kostendekkendheid <i>(bedragen x € 1.000)</i>	
Kosten	42
Overhead	24
Totale kosten	66
Opbrengst	49
Dekkingspercentage	74%

Lijkbezorgingsrechten

Kostendekkendheid <i>(bedragen x € 1.000)</i>	
Beheer begraafplaats	118
Overhead	25
Totale kosten	143
Opbrengst	92
Dekkingspercentage	64%

Leges

De gemeente brengt voor een aantal diensten de kosten in rekening bij de aanvrager. Deze kosten noemen we leges. In de volgende tabel geven we per hoofdstuk van de tarieventabel inzicht in de mate van kostendekkendheid.

Hoofdstuk (bedragen x € 1.000)	Kosten	Opbrengsten	%
1 Burgerlijke stand	50	50	100%
2 Reisdocumenten	409	270	66%
3 Rijbewijzen	353	233	66%
4 Verstrekkingen uit Basisregistratie personen	23	11	51%
5 Verstrekkingen uit het kiezersregister			
6 Verstrekkingen op grond van Wet bescherming persoonsgegevens			
7 Bestuursstukken			
8 Vastgoedinformatie			
9 Overige publiekszaken (bijvoorbeeld verklaring omtrent gedrag)	21	11	51%
10 Gemeentearchief			
12 Leegstandwet			
14 Marktstandplaatsen			
15 Winkeltijdenwet			
16 Kansspelen			
17 Telecommunicatie	185	150	81%
18 Verkeer en vervoer			
19 Diversen (diverse afschriften en aansluitvergunning riool)	71	25	35%

Hoofdstuk	Kosten	Opbrengsten	%
1 Begripsomschrijvingen			
2 Vooroverleg/beoordeling conceptoverleg	62	9	15%
3 Omgevingsvergunning	1.013	890	88%
4 Vermindering			
5 Teruggaaf			
6 Intrekking omgevingsvergunning			
7 Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project			
8 Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten (vaststellen bestemmingsplannen)	39	32	83%
11 In deze Titel niet benoemde beschikking			

Hoofdstuk	Kosten	Opbrengsten	%
1 Horeca	51	9	18%
2 Organiseren evenementen of markten	48	9	19%
3 Prostitutiebedrijven			
7 Niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking			
Totaal	2.324	1.699	73%

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Omschrijving

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen alle bekende risico's waarvoor we geen maatregelen nemen en de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit de mogelijkheden en de middelen die de gemeente heeft (of kan hebben) om onvoorziene kosten op te vangen.

Deze paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente Etten-Leur risico's met financiële gevolgen op kan vangen, zonder dat we hiervoor direct het beleid moeten aanpassen. Door de financiële risico's te beheersen en de weerstandscapaciteit hierop af te stemmen, voorkomen we dat elk risico dat zich voordoet direct dwingt tot bezuinigen of lastenverzwaring.

Risico's

Beleid

In het beleidskader 2018-2021 is bepaald dat de weerstandsratio minimaal 1,1 is.

Inventarisatie

Voor de geïnventariseerde risico's in de begroting 2021 bepalen we een risicoscore. De risicoscore is de kans dat het risico zich voordoet, vermenigvuldigd met het geldgevolg.

De 10 grootste risico's zijn:

- crisismanagement: kosten door een calamiteit voor rekening van de gemeente. Hierin nemen we de risico's van de coronacrisis op;
- uitwerking Integraal Huisvestingsplan Onderwijs: er lopen op dit moment een aantal onderzoeken naar financiën en bouwkundige zaken, waaronder het klimaat. De uitslag van deze onderzoeken kan grote financiële risico's met zich meebrengen;
- wijzigingen in de Algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- Haansberg-Oost, mogelijke vertraging in de ontwikkeling;
- open einde regelingen Participatiewet, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Jeugdwet. Er is een reëel risico dat de uitgaven voor Wmo meer dan evenredig stijgen door vergrijzing, extramuralisering⁹, tariefstijgingen en de aanzuigende werking van het abonnementstarief. Risico's zijn ook hoog voor jeugdzorg door de stijging van de doelgroep jongeren en de complexiteit van de vraagstukken;
- ict risico's: we werkten met een verouderde ICT infrastructuur. De eerste fase is uitgevoerd. Na uitvoering van de tweede fase door ICT West-Brabant-West daalt dit risico verder. Ook de mogelijke uittreding van Bergen op Zoom uit ICT WBW maakt onderdeel uit van dit risico;
- Vosdonk-Noord: de exploitatie van dit gebied loopt door de aankoop van het Fri-Jado terrein door tot 2026. Door de ontwikkelingen op het gebied van lonen, prijzen, rente en afzetmogelijkheden levert dit risico's op;

⁹ Extramuralisering is het streven om ouderen en inwoners met een geestelijke of verstandelijke beperking langer zelfstandig in de eigen woning te laten wonen.

- open einde regeling inkomensvoorzieningen en minimabeleid. We verwachten dat de aanspraak op armoederegelingen toeneemt door de huidige economische recessie;
- moeilijk vervulbare vacatures waardoor we moeten inhuren (met extra kosten als gevolg) of werkzaamheden blijven noodgedwongen liggen;
- calamiteiten informatiebeveiliging, de risico's van informatiebeveiliging/privacybescherming door bijvoorbeeld hacking, phishing of ongeautoriseerd gebruik van onze systemen.

Weerstandvermogen

De weerstandscapaciteit bestaat uit de mogelijkheden en de middelen die de gemeente heeft (of kan hebben) om onvoorziene kosten op te vangen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

In de tabel leest u de weerstandscapaciteit die de gemeente beschikbaar heeft:

weerstandcapaciteit	
Prognose saldo rekening 2020	-496.000
Algemene risicoreserve (*)	2.210.000
Reserve exploitatierisico's (*)	9.190.000
Onbenutte belastingcapaciteit	3.490.000
Post onvoorzien	250.000
Stille reserves	p.m.
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	14.644.000

(*) uitgangspunt voor de bepaling van dit bedrag is de stand van de reserve bij het opstellen van de begroting 2021 na aftrek van de claims die al op deze reserve rusten.

Benodigde weerstandscapaciteit

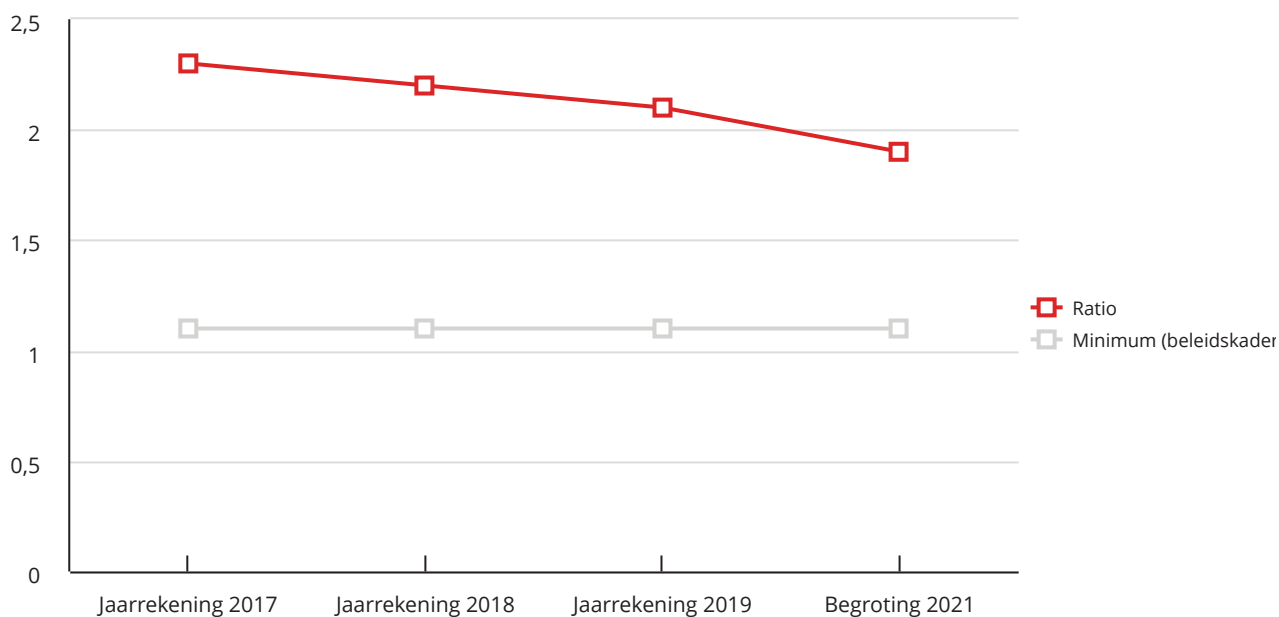
We voerden een risicosimulatie uit. Uit deze simulatie volgt dat het 90% zeker is dat we alle risico's kunnen opvangen met een bedrag van € 7.559.000. Dit bedrag is de benodigde weerstandscapaciteit.

Ratio van het weerstandsvermogen

De ratio van het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer van de beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de benodigde weerstandscapaciteit. Op basis van de risicosimulatie is de **ratio 1,9**.

Verloop ratio

In de grafiek ziet u de dalende lijn van de ratio in de afgelopen jaren. In het Beleidskader 2018-2021 is bepaald dat de ratio minimaal 1,1 moet zijn. Daar zitten we nog boven.

Ratio van het weerstandsvermogen zonder onbenutte belastingcapaciteit

Bij de berekening van de weerstandscapaciteit houden we rekening met de onbenutte belastingcapaciteit (€ 3.490.000). De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de mogelijkheden die de gemeente heeft om de belastingopbrengsten te verhogen.

Wanneer we de onbenutte belastingcapaciteit bij de berekening van het weerstandsvermogen buiten beschouwing laten is de **ratio 1,5**.

Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
$0,8 < x < 1,0$	Matig
$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Stille reserves

De totale omvang van het gemeentelijk vastgoed vertegenwoordigt een bepaalde waarde. Een deel van het vastgoed stoten we de komende jaren af. Als de marktwaarde hoger is dan de boekwaarde van dit vastgoed is er sprake van een stille reserve. Omvang, verkoopbaarheid, de gebruiksmogelijkheden en de (on)mogelijkheid om het vastgoed of de locaties te herontwikkelen bepalen de marktwaarde. Deze factoren blijven onzeker en zijn lastig te beïnvloeden. De stille reserves brengen we jaarlijks in beeld bij de kadernota.

Project Nieuwe Nobelaer

Stand van zaken tweede bestuursrapportage 2020

Realiseren van maatschappelijke effecten

Door de raadsbesluiten van 11 februari 2014, 22 februari 2016, 8 november 2016 en 30 oktober 2018 om nieuwbouw voor Nieuwe Nobelaer te realiseren op het Banakker-terrein worden de effecten gerealiseerd met betrekking tot:

- de ontplooiing en ontwikkeling van kinderen en jongeren in hun diverse leefmilieus op school, in het gezin en in hun vrije tijd;
- alle inwoners komen op een laagdrempelige manier in aanraking met vormen van kunst en cultuur onder andere ter bevordering van de sociale verbondenheid;
- er is sprake van een betaalbaar cultuuraanbod met behoud van de bestaande functies van Nieuwe Nobelaer.

Politiek-bestuurlijk en draagvlak

Draagvlak voor nieuwbouw Nieuwe Nobelaer is groot. Alle genoemde raadsbesluiten zijn bijna unaniem genomen. De overleggroep met de omgeving spreekt zich ook positief uit over de planvorming.

Algemene en externe omgeving

Met de inwoners communiceren we via de overleggroep omgeving, social media, nieuwsbrieven en website over met name de uitvoering en inrichting van het openbaar gebied rondom de nieuwbouw. We leggen het openbaar gebied gefaseerd aan.

De eerste twee fases tussen het nieuwe zwembad en het nog te realiseren Cultuurcentrum Nieuwe Nobelaer zijn opgeleverd. Het laatste gedeelte van het openbaar gebied richten we pas in na de bouw van Nieuwe Nobelaer.

Veiligheid

Niet van toepassing.

Financiën

De raad besloot op 22 februari 2016 om het taakstellend krediet voor de realisatie van de nieuwbouw opnieuw vast te stellen. De aanbesteding voor de bouw startte in oktober 2017.

Uiteindelijk ontvingen we in de Europese niet-openbare aanbesteding één inschrijving. Naar onze mening was dit geen inschrijving waarop gunning van de opdracht kon plaatsvinden. Duidelijk was dat het budget uit februari 2016 voor het hele project (Banakker, Nieuwe Nobelaer en inrichting openbaar gebied) ontoereikend was in de huidige marktsituatie.

We stelden in oktober 2018 de raad daarom voor extra budget voor het project beschikbaar te stellen en een nieuwe aanbesteding te starten. Op 30 oktober 2018 besloot de raad het gevraagde extra budget beschikbaar te stellen.

Planning

Het besluit in oktober 2018 om de lopende aanbesteding in te trekken en een nieuwe Europese niet-openbare aanbesteding te starten leidde tweemaal tot een kort geding, aangespannen door de inschrijver. Tijdens de zitting van het tweede kort geding spraken partijen af te onderzoeken of een voor beide partijen acceptabele oplossing bereikt kon worden. Tijdens de daaropvolgende gesprekken is overeenstemming bereikt over het niet verder doorzetten van de gerechtelijke procedure.

Na het bereiken van de overeenstemming startten wij op 23 oktober 2019 de nieuwe Europese niet-openbare aanbesteding. Deze aanbesteding is succesvol afgerond. Op 17 april 2020 gaven wij opdracht voor de bouw van het nieuwe Cultuurcentrum Nieuwe Nobelaer. De bouw startte op 18 juni 2020 met het boren van de eerste paal. Oplevering van de nieuwbouw staat gepland voor oktober 2021.

Voor de realisatie van de nieuwbouw van het Cultuurcentrum Nieuwe Nobelaer zijn naast de aanbesteding voor de bouw nog andere aanbestedingsprocedures voor theaterstoelen, tribune, licht, geluid en stoffering nodig. De aanbesteding voor de theaterstoelen en tribune is inmiddels succesvol afgerond. We starten binnenkort de aanbestedingen voor het geluid en de stoffering. De aanbesteding voor het licht staat gepland voor begin volgend jaar.

Kwaliteit uitvoering

De raad volgt de kaders van het proces van de nieuwbouw via hun klankbordgroep. Ook informeren we de raad schriftelijk wanneer daarvoor aanleiding is.

Capaciteit organisatie en samenwerking partners

Het project vergt een forse inspanning van de organisatie. We hebben daarvoor een projectorganisatie opgezet. We betrekken de Stichting Nieuwe Nobelaer (SNN) daarbij intensief. SNN participeert mee in alle fasen van het project.

Risico's

Met het verstrekken van de opdracht en de daadwerkelijke start van de bouw zijn de risico's van de aanbesteding voor de bouw verdwenen. Uiteraard resteren nog wel de risico's bij de realisatie van een dergelijk complex bouwwerk voor geld, planning en kwaliteit. Door intensief bouwtoezicht en regelmatige bouwvergaderingen proberen we de risico's zo veel mogelijk te beperken. Ook moeten we nog drie aanbestedingstrajecten opstarten, die een effect op geld, planning en kwaliteit kunnen hebben.

Grote projecten

Het college houdt grip op de sturing en verantwoording van projecten. Tegelijk met het vaststellen van de begroting 2021 wijst de gemeenteraad een aantal grote projecten aan die dusdanig van belang zijn dat de raad daar actief in wil sturen.

Voor 2021 is dat het volgende project:

- nieuwbouw Nieuwe Nobelaer

Op de rapportagemomenten van de planning & control cyclus in juni en november geven we inzicht in de grote projecten, inclusief het gevoerde risicomanagement. Per project geven we inzicht in:

1. realisatie maatschappelijke effecten;
2. politiek-bestuurlijk draagvlak;
3. algemene en externe omgeving;
4. veiligheid;
5. financiën;
6. planning;
7. kwaliteit uitvoering;
8. capaciteit organisatie en samenwerking partners;
9. risico's.

Financiële kengetallen

Kengetallen en de financiële positie van de gemeente

In het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) is bepaald dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing vijf kengetallen worden opgenomen.

Met behulp van de kengetallen geven we inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid van de gemeente. De kengetallen geven alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van de financiële positie van de gemeente.

In de tabel staan de kengetallen voor de begroting 2021 en de meerjarenraming 2022-2024. Door ook de kengetallen uit de rekening 2018 en 2019 en de begroting 2020 op te nemen, krijgen we een beeld van het verloop van de kengetallen.

	Categorie	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Netto schuldquote zonder *	A	53%	54%	50%	76%	70%	66%	62%
1. Netto schuldquote met *	A	51%	52%	48%	75%	70%	66%	56%
2. Solvabiliteitsratio	C	26%	22%	23%	19%	20%	21%	22%
3. Grondexploitatie	A	9%	4%	2%	14%	8%	5%	5%
4. Structurele exploitatieruimte	A	-4%	-4%	0%	1%	2%	2%	2%
5. Belastingcapaciteit	B	90%	90%	102%	100%	98%	96%	94%

* correctie doorgeleende gelden

Als we de kengetallen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding beoordelen, zien we een lichte verbetering van de financiële positie. Allereerst is het belangrijk om aan te geven dat er (vanwege de grote onzekerheden) geen rekening is gehouden met de rekeningresultaten in de jaren 2021-2024. Een rekeningresultaat, zowel positief als negatief, beïnvloedt de kengetallen.

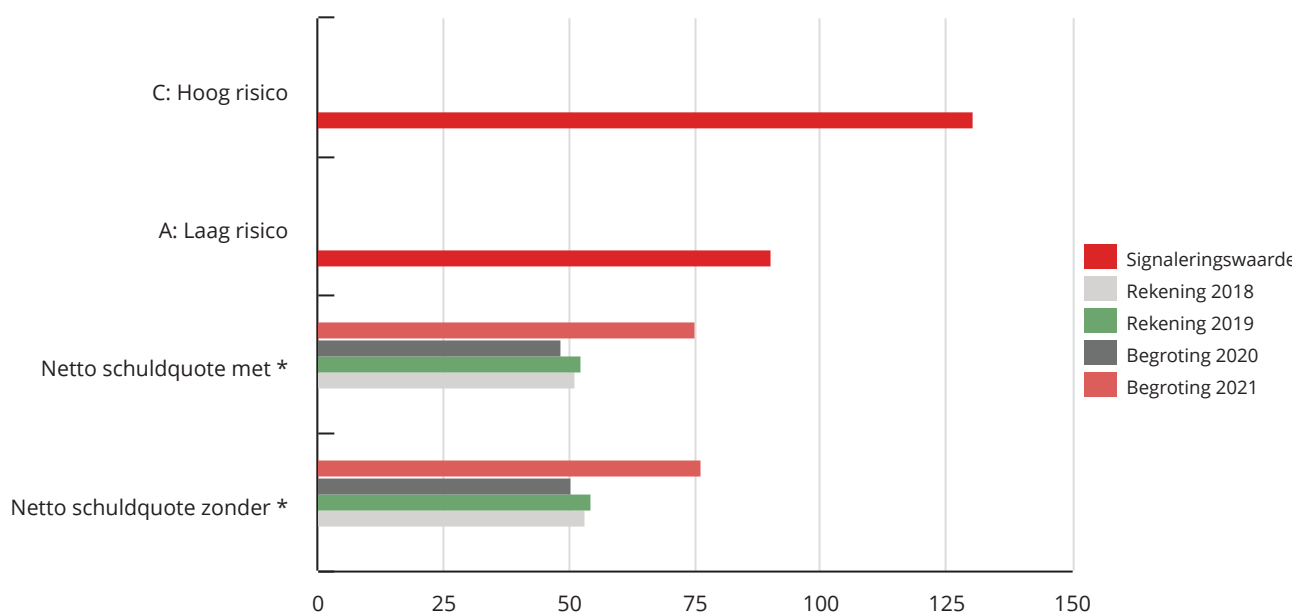
De begroting is vanaf 2021 structureel in evenwicht, maar er zijn ook risico's en onzekerheden die hier invloed op hebben. De daling van de solvabiliteit stabiliseert zich. Wanneer we de komende jaren (door positieve rekeningresultaten) extra aan de reserves toevoegen stijgt de solvabiliteit.

De schuldpositie stijgt nog tot in 2021. Gezien de renteontwikkelingen en de omvang van de schuld is het risico beperkt. De belastingcapaciteit steeg in 2020 sterk door de stijgende onroerendezaakbelasting en afvaltarieven. Vanaf 2021 zien we een stabilisatie en zelfs een lichte daling.

Om te beoordelen of de waarden van de kengetallen risicovol zijn of niet worden signaleringswaarden gebruikt. Categorie A is het minst risicovol en categorie C is het meest risicovol. Meer uitleg over deze signaleringswaarden leest u hier.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager het percentage, hoe beter.

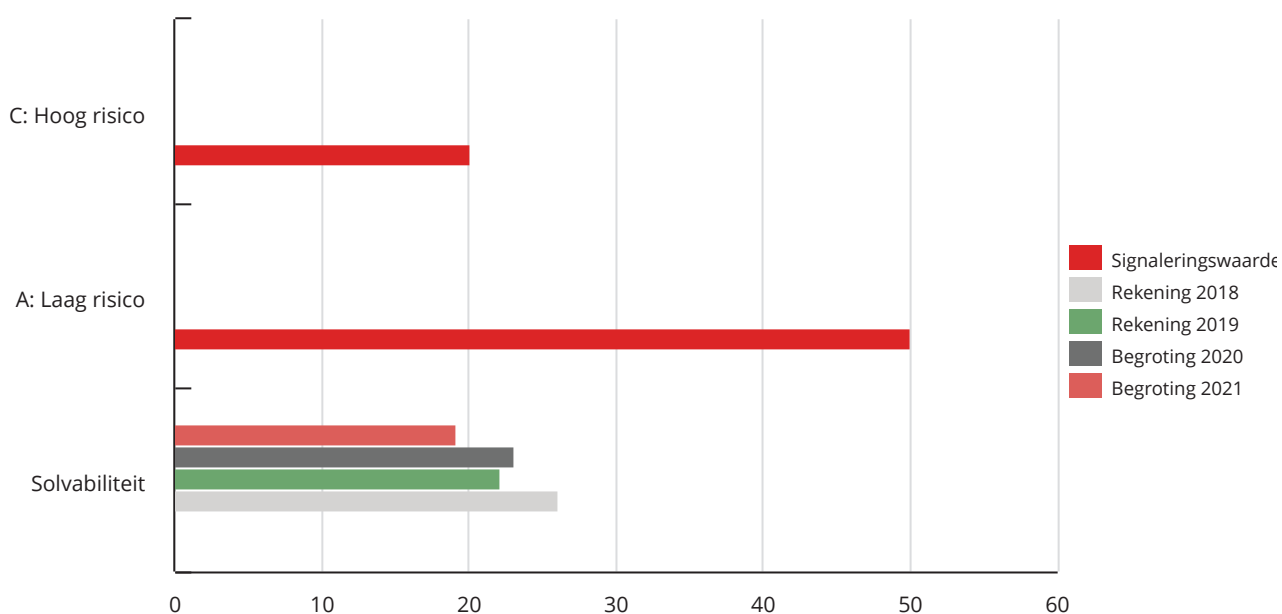

* correctie doorgeleende gelden

De gemeente lost af op de door haar afgesloten geldleningen maar sluit ook nieuwe leningen af om investeringen mogelijk te maken. We verwachten dat hierdoor de schuldquote in 2021 stijgt.

Solvabiliteitsratio

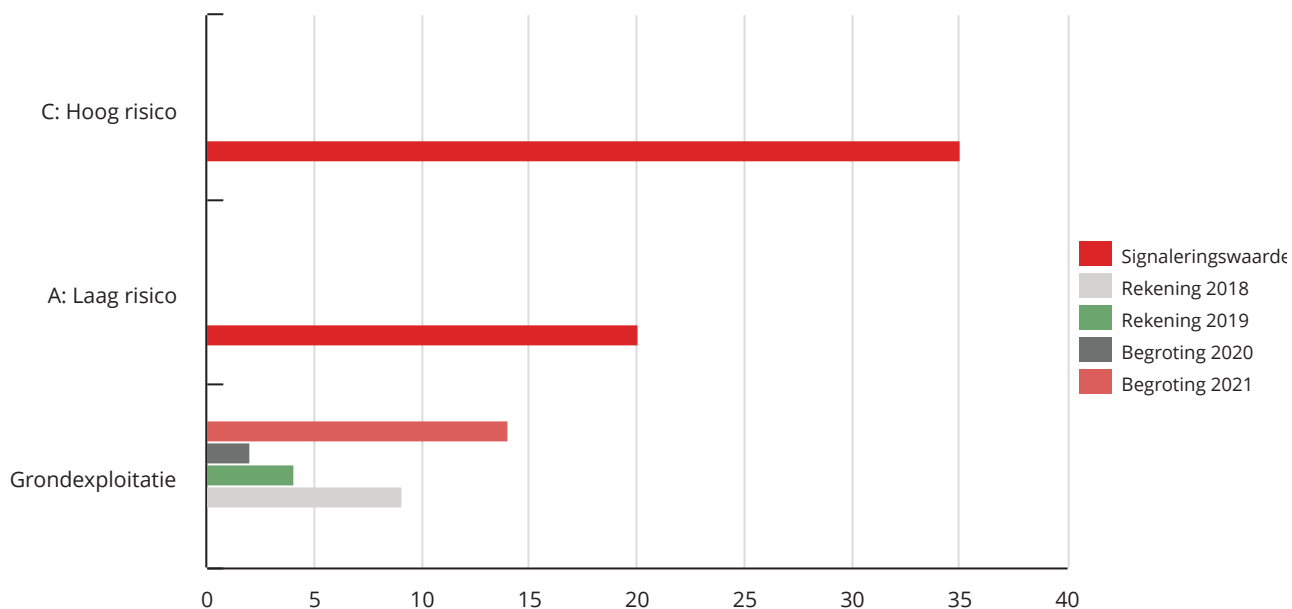
De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen. Hoe hoger de solvabiliteit, hoe groter de weerbaarheid.

Door de afname van de reserves in de afgelopen jaren daalde de solvabiliteit. Vanaf 2021 blijven de reserves gelijk maar verwachten we wel een toename van de schulden (zie ook schuldquote). Hierdoor daalt de solvabiliteit. Zoals eerder aangegeven houden we bij de berekening nog geen rekening met de begrotingsresultaten in 2021-2024.

Grondexploitatie

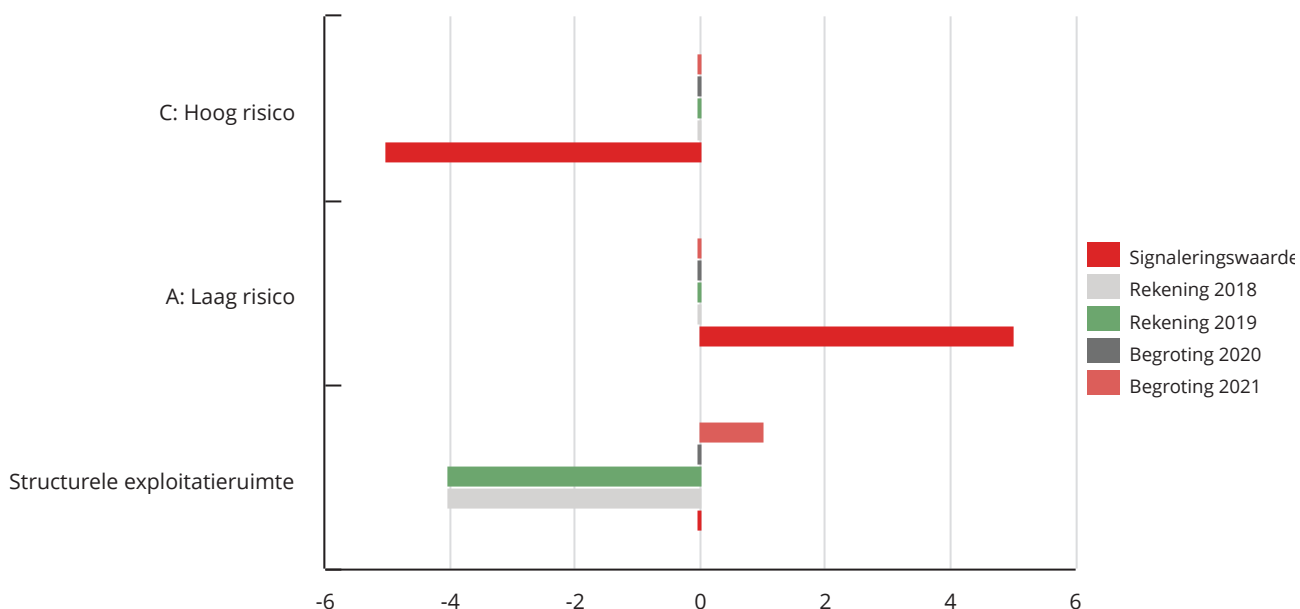
Het kengetal grondexploitatie laat zien hoe groot de grondpositie is ten opzichte van het totaal van de baten in de programmabegroting. Hoe lager het percentage, hoe beter.

Het kengetal grondexploitatie is momenteel op een erg laag niveau. Reden hiervan is dat de boekwaarden laag zijn.

Structurele exploitatieruimte

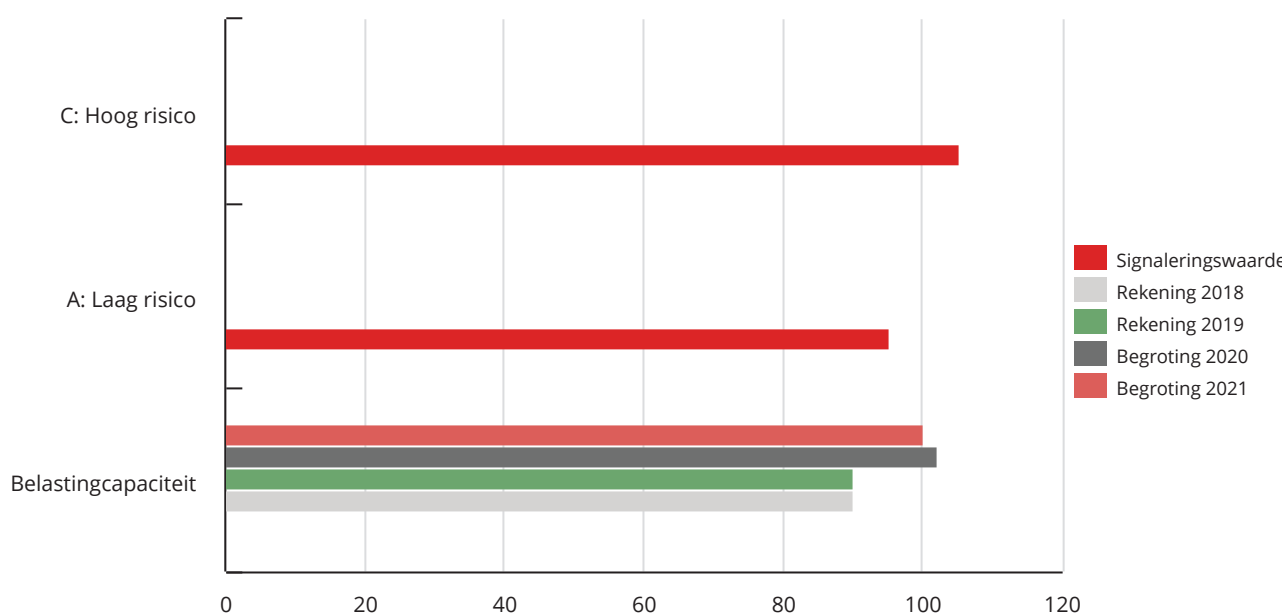
Op het moment dat tegenover structurele lasten incidentele baten staan, ontstaat er op enig moment een probleem in de begroting. Het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien of dit het geval is. Een negatief percentage betekent dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

In de afgelopen jaren hadden we negatieve jaarresultaten en was de structurele exploitatieruimte dan ook negatief. Vanaf 2020 hebben we weer een structureel sluitende begroting en daarmee een positief kengetal.

Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit: dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente een financiële tegenvaller kan opvangen of in hoeverre er ruimte is voor nieuw beleid. Een laag percentage betekent dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen kan verwerven.

In 2020 is het kengetal gestegen tot boven de 100%. Dit komt door de stijging van de onroerendezaakbelasting en het afvaltarief. In 2021 verwachten we dat het kengetal licht daalt en weer onder de 100% uitkomt.

Dit getal is afhankelijk van de landelijke woonlasten. Stijgen deze harder, dan daalt het kengetal belastingcapaciteit voor de gemeente meer. We hebben dus te maken met een externe factor die dit kengetal beïnvloedt.

Signaleringswaarden

In de tabel ziet u bij welke categorie (A, B of C) de berekende waarden behoren.

Categorie A is het minst risicovol en categorie C het meest risicovol.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130 %	> 130 %
1. Netto schuldquote met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130 %	> 130 %
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50 %	< 20 %
3. Grondexploitatie	< 20 %	20 - 35 %	> 35 %
4. Structurele exploitatieruimte	Begroting > 0%	Begroting 0%	Begroting < 0%
5. Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105 %	> 105 %

Op basis van deze indeling vullen we in de tabel van de begroting 2021 per kengetal de categorie in.

Signaleringswaarden van de kengetallen

De kengetallen zijn bedoeld als instrument voor de raad om de financiële positie van de gemeente te beoordelen. De kengetallen worden niet gebruikt als extra normeringsinstrument voor het financieel toezicht door de provincies of het Rijk. De gezamenlijke provinciale toezichthouders constateerden dat het financiële beeld dat uit de kengetallen naar voren komt

ook voor de toezichthouder belangrijk is voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Om te beoordelen of de waarde van de kengetallen risicovol zijn of niet worden signaleringswaarden gehanteerd. Categorie A is het minst risicovol en categorie C is het meest risicovol.

Onderhoud kapitaalgoederen

Omschrijving

Om ervoor te zorgen dat kapitaalgoederen, bijvoorbeeld gebouwen en wegen, lang mee gaan is onderhoud nodig. In deze paragraaf beschrijven we het beleid over het onderhoud van kapitaalgoederen. We geven ook informatie over de uitgaven voor dit onderhoud. De kapitaalgoederen verdelen we in:

- kapitaalgoederen openbaar gebied;
- kapitaalgoederen gebouwen;
- kapitaalgoederen sportaccommodaties.

Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 1

De gemeente kent voor het 'Onderhoud Kapitaalgoederen onderhoud openbaar gebied' de volgende (beheer)plannen:

	Vaststelling	Actualisatie	Kwaliteitsniveau	Achterstallig onderhoud
Beheren op Niveau	2006, normen herbevestigd in beleidskader 2018-2021	Op basis van wegininspecties rekenen we in 2020 de meerjarenraming opnieuw door	Bepaald per beheerlocatie, zoals woonwijken, centrumgebied en buitengebied	Nee
Groenbeleidsnota	2013	Na besluit omgevingsvisie	De Groenbeleidsnota richt zich op de belangrijke groenstructuren en de kwantiteit van het aanwezige openbaar groen	Nee
Beleidsplan openbare verlichting	2013	2020	Verschillend	Nee
Slootbeheerplan	2012	2020	Normen vanuit het baggerplan van Waterschap Brabantse Delta	Nee
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP)	2019	2023	Normen zoals vastgelegd in de documentatie van RIONED (platform voor rioolzorg)	Nee
Gemeentelijk Afvalbeheerplan	2019	2026	Landelijke richtlijn van maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar	Nee

Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 2

Beheren op Niveau

Voor het onderhoud van de openbare ruimte leggen we de kwaliteitsniveaus vast en hoeveel geld daarvoor nodig is.

Deze normering is gebaseerd op de normen van het kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur CROW en is vertaald naar de Etten-Leurse situatie. In het verleden zijn namen en nummers voor de aanduiding gebruikt, nu wordt gebruik gemaakt van de letters A+ (5) tot en met D (1). Aanleg gebeurt altijd op niveau A+/A, het beheer zal plaatsvinden op niveau B (3) of C (2).

In Etten-Leur gebruiken we vanaf 2021 niveau A+ (uitmuntend), niveau A (hoog) en niveau D (onacceptabel) niet. Niveau A+/A zijn te kostbaar en niveau D mag niet voorkomen. In 2020 kennen we niveau A nog wel.

Vanaf 2021 gebruiken we de volgende kwaliteitsniveaus:

	gewenst kwaliteitsniv
• Centrumgebied	B (3)
• Bijzondere omgeving	B (3)
• Groengebieden	B (3)
• Hoofdwegenstructuur	B (3)
• Fietspaden	B (3)
• Woonwijken	B (3)
• Buitengebied	C (2)
• Bedrijventerrein	B (3)

Jaarlijks beoordelen we of we voldoen aan de kwaliteitsniveaus die de raad vaststelde. Iedere twee jaar vindt op basis van de staat van de verhardingen, de marktontwikkelingen en de groei van de gemeente een herberekening plaats van de middelen voor het onderhoud op de lange termijn. Hieruit volgt ook de jaarlijkse storting in de voorziening Beheren Op Niveau Verhardingen. In 2020 onderzochten we welke bedragen nodig zijn.

Wegbeheer

Vanaf 2021 bezuinigen we jaarlijks € 530.000 door minder te storten in de voorziening BON verhardingen en het verlagen van het jaarlijks Investeringsbedrag. Om de effecten hiervan voor het wegbeheer te bepalen maakten we hiervan een doorrekening, met alternatieven voor de bezuinigingen. Het beheer blijft planmatig, maar we verlaagden de niveaus aanzienlijk tot niveau 3 en 2. In het nieuwe beheerplan hanteren we de normen van de CROW.

Groenbeheer

In het verleden was de Groenbeleidsnota zowel een ontwikkelings- als een beheerinstrument. Met het vaststellen van de Groenbeleidsnota 2008-2012 en de nota "Beheren op Niveau" is hier destijds een opsplitsing in gemaakt. Deze splitsing is met het opstellen van de Groenbeleidsnota 2013-2018 opnieuw gehanteerd. De Groenbeleidsnota 2013-2018 richt zich vooral op de belangrijke groenstructuren, maar ook op de kwantiteit van het aanwezige openbaar groen en niet op (dagelijks) groenbeheer en onderhoud.

De actualisatie van de groenbeleidsnota staat gepland na vaststelling van de omgevingsvisie. Het huidige groenbeleid zetten we in grote lijnen voort, waarbij er wel meer aandacht is voor de belangrijke groenstructuren, biodiversiteit en de relatie met klimaat(adaptie).

Deze visie is echter nog in ontwikkeling en vraagt tijd. Uit het oogpunt van efficiency lijkt het opstellen van een volledig nieuwe groenbeleidsnota daarom niet gewenst. Wel kunnen we de raad vragen de huidige groenbeleidsnota (voorlopig) te continueren. We onderhouden het groen sober, maar wel in die mate dat er geen achterstallig onderhoud optreedt. Ook hier zal herijking

gaan plaatsvinden. Veiligheid blijft voorop staan. Controle vindt plaats op verkeersonveilige punten en we controleren regelmatig bomen op gezondheid en gebreken om gevaarlijke situaties te voorkomen.

Groenonderhoud verloopt niet meer zoals voorheen via de voorziening Beheren op Niveau, maar via de hiervoor beschikbare budgetten in de exploitatiebegroting. In de exploitatiebegroting verlagen we voor 2021 het budget voor groenonderhoud met € 250.000. Deze bezuiniging ontstaat grotendeels door de eerder genoemde verlaging van de onderhoudsniveaus.

We koppelen grootschalige werkzaamheden in het openbaar groen aan de planning voor werkzaamheden aan de weg en/of riool. Voor 2021 wordt naast de aansluiting op civieltechnische projecten, het grootschalig onderhoud van het populierenbos bij het Thorbeckepark opgepakt. Voor de reguliere vervanging van groen (inboet) is budget in de exploitatiebegroting opgenomen.

Openbare verlichting

In 2019 startten we met het per wijk vervangen van de huidige verlichting door energiezuinige LED-verlichting. We zetten dit de komende jaren voort. Welke wijken hiervoor in aanmerking komen hangt af van de leeftijd van de armaturen en de te realiseren energiebesparing. We leveren hiermee een bijdrage aan de CO²-reductie. Tegelijk maken we zo het beheer van de openbare verlichting eenvoudiger, doordat we minder verschillende armaturen gebruiken. In 2020 ontwikkelen we de Lichtvisie verder, zodat de vaststelling in college en raad nog in 2020 plaatsvindt. Vanaf 2021 is dit de basis voor de werkzaamheden aan de openbare verlichting.

Voor 2021 staat de vervanging van de openbare verlichting in het buitengebied gepland.

Leurse Haven

Provincie, Waterschap en gemeente discussiëren al jaren over de vraag wie en waarvoor (juridisch) verantwoordelijk is bij het onderhoud van de Leurse Haven. Dit houdt verband met de vaarwegfunctie van deze watergang. In 2019 inventariseerden gemeente en het waterschap samen de mogelijke onderhoudsmaatregelen en kosten voor de komende jaren. Zij constateerden onder andere dat de beschoeiing slecht is en moet worden vervangen. We nemen voor meerdere jaren bedragen op in het investeringsplan. Met het Waterschap spraken we af om gezamenlijk de Provincie om duidelijkheid te vragen. De gesprekken tussen gemeente en Provincie waren begin dit jaar gepland. Vanwege de coronamaatregelen is dit uitgesteld.

Westpolderplas

De Westpolderplas is aangewezen als zwemwater. De jaarlijkse terugkeer van blauwalg is een groot probleem. Onderzoek naar de toekomst van de Westpolderplas en de bestrijding van blauwalg is nodig. In samenwerking met het waterschap vindt een onderzoek plaats naar de oorzaak van de blauwalgen en de mogelijke maatregelen. De kosten bedragen € 95.000, inclusief eenmalige symptoombestrijding. Het waterschap en de gemeente betalen ieder de helft. De kosten voor eventuele bronmaatregelen zijn nog niet bekend.

Sloten en waterlopen

In het Sloopbeheerplan beschrijven we de verdeling van de werkzaamheden over gemeente en waterschap. We volgen de planning van het waterschap.

Riolering

In februari 2019 stelde de gemeenteraad het nieuwe Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) 2019-2023 vast. Het vernieuwde VGRP bevat een meerjarenplanning voor het groot onderhoud van de verschillende rioleringsystemen. Ook werken we aan het in beeld brengen van de maatregelen die nodig zijn om Etten-Leur klimaatbestendig te maken.

In het vastgestelde VGRP berekenen we ook de kosten en dekkingsmiddelen voor riolering. Voor een stabiel tarief voor onze inwoners over een langere periode hebben we de voorziening riolering.

Afvalbeheer

In februari 2019 stelde de gemeenteraad het nieuwe afvalbeleid 2020 vast. We sluiten aan bij de landelijke richtlijn 'Van afval naar grondstof'. Voor 2021 streven we naar maximaal 100 kg restafval per inwoner.

Voor het inzamelen van restafval en papier plaatsen we in principe bij appartementencomplexen ondergrondse collectieve afvalcontainers. De bewoners van deze complexen kunnen het GFT afval kwijt in bovengrondse collectieve afvalcontainers. Op centraal gelegen verzamelplaatsen in de wijken zamelen we glas, plastic, blik en drankenkartons (PBD) en textiel in. Op diverse plaatsen staan speciale afvalcontainers voor incontinentiemateriaal.

In 2021 halen we plastic, blik en drankenkartons (PBD) niet meer aan huis op. Hiervoor plaatsen we 13 extra ondergrondse perscontainers. De eenmalige investering en de besparing verwerken we in de afvalbegroting en daarmee in de tarieven.

De ondergrondse en bovengrondse containers reinigen we tweemaal per jaar. In deze reinigingsronde voeren we gelijk een inspectie uit voor het technisch onderhoud. De bovengrondse behuizingen (GFT) met bijbehorende minicontainer reinigen we 12 maal per jaar. Ook voeren we op deze behuizingen tweemaal per jaar preventief onderhoud uit.

De kosten nemen we op in de afvalbegroting en verwerken we in de afvaltarieven voor de inwoners.

Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied

In de tabel leest u de jaarlijkse exploitatiekosten van het onderhoud in het openbaar gebied. Voor het totaaloverzicht nemen we ook de stortingen in de onderhoudsvoorzieningen en de afschrijvingslasten op.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2020	2021	2022	2023	2024
Klein onderhoud wegen	1.057	1.069	1.423	1.445	1.466
Groot onderhoud wegen	2.536	2.006	1.656	1.656	1.656
Afschrijvingen wegen	155	281	397	564	561
Klein onderhoud verlichting	406	378	385	392	400
Afschrijvingen openbare verlichting	36	42	42	42	42
Klein onderhoud sloten en waterlopen	89	93	95	96	99
Klein onderhoud groen	2.719	2.558	2.601	2.640	2.685
Afschrijvingen groen	0	0	0	0	0
Klein onderhoud riolering	1.418	1.347	1.203	1.092	1.251
Afschrijvingen riolering	1.069	1.017	1.135	1.242	1.230
Klein onderhoud afvalcontainers	2	2	2	2	2
Afschrijvingen afvalcontainers	139	209	209	205	205
Klein onderhoud parkeermeters	274	443	300	304	308
Afschrijvingen parkeermeters	103	105	45	45	33
Totaal	10.002	9.551	9.493	9.724	9.938

In de tabel leest u het verloop van de voorziening Beheren op Niveau:

<i>(bedragen x €1.000)</i>	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	16.922	15.146	12.840	10.185	7.529
Stortingen	2.536	2.006	1.656	1.656	1.656
Verminderingsen	4.312	4.311	4.311	4.311	4.311
Stand 31 december	15.146	12.840	10.185	7.529	4.874

Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen gebouwen

De gemeente kent voor het onderhoud gebouwen het volgende beheerplan:

	Vaststelling	Actualisatie	Kwaliteitsniveau	Achterstallig onderhoud
Meerjaren onderhoudsplanning gemeentelijke objecten	2018	2019/2020	Zie hieronder	Nee

Het college stelt elk jaar de meerjaren onderhoudsplanning gemeentelijke objecten vast (MJOP). Het MJOP is de leidraad om het geplande groot onderhoud aan de gemeentelijke objecten gestructureerd uit te voeren. In de onderhoudsplanning maken we een inschatting van de onderhoudswerkzaamheden voor de volgende tien jaren. Voor de inzet van het gemeentelijk vastgoed hanteren we het accommodatiebeleid als leidraad.

We hanteren voor het onderhoud van gebouwen de volgende kwaliteitsniveaus:

	gewenst kwaliteitsniveau
Gemeentelijke panden	Goed = voldoen aan alle wet- en regelgeving en beperkte hoeveelheid achterstallig onderhoud.
Gemeentelijke panden die worden gesloopt, gerenoveerd of verkocht	Minimum = alleen het hoogst noodzakelijke onderhoud dat nodig is om het gebouw veilig en volgens wet- en regelgeving te gebruiken.

Voor 2021 staan werkzaamheden gepland aan het Stadskantoor, Bisschopsmolen, Kapel Markt, Begraafplaats Zundertseweg, Gedenkpark Roosendaalseweg, De Gong en de duikers (doorvoeren voor water onder de weg door) in de wijk Groot Sander.

Onderhoud kapitaalgoederen elektrische installaties gemeentelijke objecten

Volgens het Arbeidsomstandighedenbesluit zijn we verplicht om de veiligheid van de elektrische installaties van gemeentelijke objecten en de veiligheid van de medewerkers om het werken aan elektrische installaties te borgen. Om aan deze eisen te voldoen hanteren we de norm NEN 3140. We brachten de lokale gevolgen, de procedures en risico's in beeld in een 'Zorgsysteem Beheersing Elektrische Bedrijfsvoering NEN 3140'. Binnen dit zorgsysteem is onder andere bepaald dat we alle installaties en aansluitingen periodiek inspecteren en personen periodiek instrueren hoe zij werkzaamheden aan de elektrische installaties mogen uitvoeren. Deze werkzaamheden zijn bij een externe partij neergelegd. Voor de benodigde financiële middelen beschikken we over de voorziening veiligheid elektrische installaties.

Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen gebouwen

In de tabel leest u de opgenomen exploitatiekosten voor gebouwen, zwembad en elektrische installaties, inclusief groot onderhoud en afschrijvingen:

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Klein onderhoud gebouwen	495	260	264	268	272
Groot onderhoud gebouwen	555	505	742	742	742
Groot onderhoud zwembad	101	101	101	101	101
Afschrijvingen zwembad	197	201	203	205	207
Groot onderhoud elektrische installaties	67	67	67	67	67
Totaal	1.414	1.133	1.377	1.383	1.389

In de tabel leest u het verloop van de voorziening onderhoud gebouwen:

(bedragen x €1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	2.163	1.851	1.315	1.323	1.332
Stortingen	555	505	742	742	742
Verminderings	867	1.040	734	734	734
Stand 31 december	1.851	1.315	1.323	1.332	1.340

In onderstaande tabel leest u het verloop van de voorziening voor het zwembad De Banakker:

(bedragen x €1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	161	261	362	462	563
Stortingen	101	101	101	101	101
Verminderings	0	0	0	0	0
Stand 31 december	261	362	462	563	663

In de tabel leest u het verloop van de voorziening voor veiligheid elektrische installaties:

(bedragen x €1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	217	125	169	212	255
Stortingen	67	67	67	67	67
Verminderings	159	24	24	24	24
Stand 31 december	125	169	212	255	299

Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen sportaccommodaties

De gemeente kent voor het 'Onderhoud Buitensportaccommodaties en gymlokalen' beheerplannen. Het grootschalig onderhoud is bij de betreffende onderdelen opgenomen en door de raad in september 2020 vastgesteld:

	Vaststelling	Actualisatie	Kwaliteitsniveau	Achterstallig onderhoud
Grootschalig en planmatig onderhoud sportaccommodaties	2020	2040	Normen van NOC*NSF en Kennisinstituut Kiwa ISA-sport	Nee
Planmatig onderhoud gymnatiek-inventaris	2020	2040	Normen KVLO (Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding) en richtlijnen van NOC*NSF	Nee

Buitensportaccommodaties

Voor het onderhoudsniveau aan buitensportaccommodaties hanteren we de normen van NOC*NSF. Voor het periodiek grootschalig onderhoud van buitensportaccommodaties, zoals sportvelden en de atletiekbaan, reserveren we vanaf 2021 jaarlijks € 308.000 in een onderhoudsvoorziening. Dit is een verlaging met € 50.000 ten opzichte van 2020. We verwachten dat dit voldoende is voor het geplande onderhoud op de lange termijn. Hierbij hanteren we onder andere de volgende uitgangspunten voor grootschalig onderhoud:

Natuurgrasvelden (voetbal, rugby, honk- en softbal, binnenterrein atletiek)	- Eenmaal in de 5 jaar een extra oppervlakkige toplaag bewerking. - Eenmaal in de 20 jaar een toplaag renovatie.
Kunstgrasvelden (voetbal, korfbal)	- Eenmaal per 5 jaar intensieve schoonmaak van de mat. - Na 8 jaar verplichte keuring KNVB: vervangen kunstgras in 16 meter gebied - Eenmaal in de 10 jaar vervangen van de kunststof mat. - Eenmaal in de 20 jaar vervangen van de kunststof mat inclusief onderbouw.
(Semi) watervelden (hockey)	- Eenmaal per jaar intensieve schoonmaak van de mat (vanwege algen en mos). - Periodiek doorspuiten van de drainage per veld, afhankelijk van de noodzaak. - Eenmaal in de 10 jaar vervangen van de kunststof mat. - Eenmaal in de 20 jaar vervangen van de kunststof mat inclusief onderbouw.
Verhard veld (Trivium/handbal en Multi court)	- Eenmaal in de 10 jaar voorzien van een nieuwe toplaagcoating met belijning. - Eenmaal in de 30 jaar nieuwe verharding inclusief nieuwe coating en belijning.
Atletiekbaan	- Eenmaal per 2 jaar alg- en mosbestrijding rubbergranulaat mat. - Eenmaal per 4 jaar diepreiniging en daarna opnieuw coating volledige baan en nieuwe belijning. - Eenmaal per 8 jaar totale baanreiniging, opnieuw voorzien van coating en belijning. - Eenmaal per 30 jaar volledige baanrenovatie met aanbrengen nieuwe asfalt onderlaag nieuwe toplaag, coating en belijning.

We plannen de vervanging van de kunstgrasvelden op basis van de verwachte technische en economische levensduur. Voordat we daadwerkelijk besluiten om een veld te vervangen, voeren we altijd eerst een technische keuring uit. Waar nodig zetten we hiervoor onafhankelijke deskundigheid in. Als uit de keuring blijkt dat de levensduur langer is, dan houden we die

uiteraard aan. Waar mogelijk combineren we onderhoud en aanbesteding om efficiency en financiële voordelen te behalen.

We vervangen in 2021 de kunstgrasmat van drie voetbalvelden op sportpark De Lage Banken (Unitas) en een op sportpark Hoge Neerstraat (DSE).

Inventaris gymlokalen

Voor het onderhoudsniveau aan gymtoestellen steunen we op de basisinventarislijst voor gymlokalen zoals gehanteerd door de Koninklijke Vereniging voor Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO). De geplande onderhoudswerkzaamheden voor de inventaris van gymlokalen betalen we uit de voorziening die hiervoor is gevormd. De voorziening is voldoende om voor een langere periode het gewenste kwaliteitsniveau te behouden. Ook hiervoor geldt dat we de noodzaak voor gepland groot onderhoud extern laten toetsen.

Grootschalig beheer gymlokalen

- Binnen de planning houden we rekening met een door de leverancier ingeschatte afschrijvingstermijn voor dat specifieke materiaal. We combineren die informatie met onze eigen ervaringen uit de afgelopen jaren. In elk geval moet een veilig gebruik gewaarborgd zijn.
- Sommige materialen gaan in de ene gymzaal langer mee dan in andere zalen. Dat heeft te maken met de mate en (vrije) vorm van gebruik door de leerkrachten. Of we materiaal inderdaad volgens de planning vervangen baseren we op het resultaat van een periodiek veiligheidskeuring door een deskundige instantie.
- Het werkelijk bedrag dat we aan onderhoud uitgeven verschilt per jaar. Niet al het materiaal heeft eenzelfde kostprijs en levensduur.
- Afhankelijk van afspraken over feitelijk beheer van gymnastiekzalen (Turfschip of beheerstichtingen) maken we op maat afspraken wie verantwoordelijk is voor de opdracht tot vervanging. Daar waar dat kan wordt die taak in handen van de andere partner gelegd inclusief overheveling van een daarvoor bestemd bedrag uit de voorziening.
- Vanaf 2021 verlagen we de storting in de voorziening met € 5.000. Het bedrag dat overblijft is voldoende om bovenstaande uitgangspunten uit te voeren.

Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen sportvoorzieningen

In de tabel leest u de opgenomen exploitatiekosten voor sportvoorzieningen, inclusief de storting voor groot onderhoud.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Klein onderhoud gymlokalen	22	-42	-68	-94	-95
Groot onderhoud inventaris gymlokalen	23	23	23	23	23
Afschrijvingen gymlokalen	7	0	0	0	0
Klein onderhoud sportaccommodaties	449	288	230	172	173
Groot onderhoud sportaccommodaties	308	308	308	308	308
Afschrijvingen sportaccommodaties	361	361	361	361	361
Totaal	1.169	937	854	771	771

In de tabel leest u het verloop van de voorziening sportaccommodaties:

<i>(bedragen x €1.000)</i>	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	2.470	1.458	1.351	1.630	1.909
Stortingen	308	308	308	308	308
Verminderingen	1.320	415	29	29	29
Stand 31 december	1.458	1.351	1.630	1.909	2.188

In de tabel leest u het verloop van de voorziening inventaris gymlokalen:

<i>(bedragen x €1.000)</i>	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	167	164	160	139	117
Stortingen	23	23	23	23	23
Verminderingen	26	28	44	44	44
Stand 31 december	164	160	139	117	96

Financiering

Financieringsbehoefte 2021

Financiering is de manier waarop de gemeente geld aantrekt of geld (tijdelijk) belegt. Dit noemen we de financieringsfunctie. De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) vormt de basis voor het uitvoeren van de financieringsfunctie.

Begin 2021

Het totaalbedrag aan opgenomen leningen is begin 2021 € 67,5 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage hiervan is 1,8%. We verwachten een financieringstekort van ongeveer € 2,5 miljoen. Dit tekort financieren we met kasgeldleningen. Het totaal aan leningen is daardoor begin 2021 € 70 miljoen.

2021

De financieringsbehoefte loopt in 2021 op met ongeveer € 36 miljoen. Naast herfinanciering van aflopende leningen is dit geld nodig voor de realisatie van de Nieuwe Nobelaer, de herontwikkeling van de stationsomgeving, rioleringsprojecten en reconstructies en onderhoud van wegen. Ook zijn er aankopen binnen het Grondbedrijf. We benutten hierbij zoveel mogelijk de kasgeldlimiet. Dat betekent dat we tot € 10 miljoen kortlopende leningen aantrekken. Wanneer de financieringsbehoefte hoger is, trekken we langlopende leningen aan. Hoe hoog de financieringsbehoefte daadwerkelijk wordt, is afhankelijk van het tijdstip waarop de uitgaven en inkomsten plaatsvinden.

Uitgangspunten rente financiering

Voor de leningen die nodig zijn gaan we in de begroting 2021 uit van een rentepercentage van 0% voor kortlopende leningen (korter dan 1 jaar). Voor de langlopende leningen gaan we uit van een rentepercentage van 0,2%.

Langlopende leningen gaan we in principe aan voor 10 jaar. Als er sprake is van een gunstig rentepercentage, onderzoeken we of een langere looptijd gewenst is.

Een overzicht van de leningen leest u hier.

Kasgeldlimiet

Het rentepercentage van leningen staat nog steeds op een laag niveau. Dat geldt vooral voor kortlopende leningen. Daarom financieren we zoveel mogelijk met kortlopende leningen. Hierbij houden we rekening met de kasgeldlimiet.

De kasgeldlimiet is het maximale bedrag waarmee een financieringstekort met een kortlopende lening gefinancierd mag worden (Wet fido). In de tabel leest u de kasgeldlimiet voor 2021.

(bedragen x € 1.000)	2021
Begrotingstotaal 2021	126.073
Toegestane kasgeldlimiet (8,5%)	10.716

Renterisiconorm

Om te voorkomen dat er jaarlijks grote wijzigingen zijn in de rentelasten, schrijft de Wet financiering decentrale overheden de renterisiconorm voor. De jaarlijkse aflossingen en wijzigingen in de rente (bijvoorbeeld bij een rente-vast periode) mogen niet meer dan 20% van het begrotingstotaal zijn.

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Begrotingstotaal 2021	126.073	131.065	129.853	129.355
Renterisiconorm 20% van het begrotingstotaal	25.215	26.213	25.971	25.871
Aflossingen geldleningen	7.500	8.000	9.000	11.000
Ruimte onder de renterisiconorm	17.715	18.213	16.971	14.871

Uit de tabel blijkt dat de gemeente ruimschoots voldoet aan de renterisiconorm.

Renteschema

De commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) adviseert om onderstaand renteschema op te nemen.

(bedragen x € 1.000)	begroot 2021
1. De externe rentelasten over korte en lange financiering	1.173
2. Rentelasten verwacht financieringstekort	30
3. De externe rentebaten	-32
Saldo rentelasten en rentebaten	1.171
4. De rente die aan grondexploitatie moet worden doorberekend	-67
5. De rente van projectfinancieringen die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
	-67
Aan taakvelden toe te rekenen rente	1.104
6. Rente over eigen vermogen	-
7. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	-
8. Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	1.104
9. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-1.323
10. Renteresultaat op het taakveld treasury	-219

Uit dit schema valt het volgende op te maken:

1. de totale rentelasten over de huidige leningen bedragen € 1.173.000;
2. om in 2021 alle uitgaven te betalen moeten we lenen. De rentelasten hiervan begroten we op € 30.000;
3. de totale rentebaten begroten we op € 32.000. De netto rentelast bedraagt daardoor € 1.171.000;
4. we rekenen € 67.000 toe aan de grondexploitaties (1,39% over een boekwaarde van € 4.835.000);

8. de netto rentelast bedraagt € 1.104.000. De boekwaarde van de activa bedraagt € 132.300.000. De omslagrente is daarmee 0,83%. We ronden deze af op 1,0%;

9. aan overige activa rekenen we € 1.323.000 toe (1,0% over een boekwaarde van € 132.300.000);

10. het renteresultaat bedraagt € 219.000 (het verschil tussen de 1,0% en 0,83%). Dit bedrag komt ten gunste van het begrotingssaldo.

Opgenomen geldleningen

bedrag	geldgever	datum	looptijd	rente	restant 01-01-2021	rente 2021	aflossing 2021	restant 31-12-2021
5.000.000	BNG	30-12-2011	linkair	20212,78%	500.000	13.900	500.000	0
8.000.000	BNG	31-05-2012	fixe	20222,53%	8.000.000	202.400		8.000.000
7.000.000	BNG	18-12-2012	fixe	20212,28%	7.000.000	159.600	7.000.000	0
9.000.000	BNG	18-07-2013	fixe	20232,48%	9.000.000	223.200	0	9.000.000
11.000.000	Rabobank / BNG	23-01-2014	fixe	20242,63%	11.000.000	289.300	0	11.000.000
7.000.000	BNG	18-12-2019	fixe	20250,00%	7.000.000	0	0	7.000.000
10.000.000	Waterschapsbank	20-01-2020	fixe	20582,53%	10.000.000	253.000	0	10.000.000
5.000.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector	28-02-2020	fixe	20350,29%	5.000.000	14.500	0	5.000.000
5.000.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector	10-03-2020	fixe	20400,16%	5.000.000	8.000	0	5.000.000
5.000.000	BNG	12-06-2020	fixe	20300,19%	5.000.000	9.250	0	5.000.000
					67.500.000	1.173.150	7.500.000	60.000.000

Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

De organisatie ontwikkelt zich om te blijven voldoen aan de wensen en behoeften van de samenleving nu en in de toekomst. De leidraad daarvoor is de toekomstvisie die we in 2012 vaststelden, het beleidskader 2018-2021, het collegewerkprogramma en de lijn van de organisatieontwikkeling uit 2018.

De organisatieontwikkeling kent een aantal bouwstenen: we werken aan de cultuur van de organisatie, aan opgavegericht werken, aan denken vanuit en werken met de klant. We sturen op resultaat en werken met sturingsinformatie. We zorgen voor ruimte voor experimenteren en vernieuwing. We gaan daarbij uit van de goede samenwerking tussen bestuur en organisatie.

Dit zijn belangrijke elementen om de toekomstige ontwikkelingen als organisatie, samen met inwoners en andere partners, goed uit te voeren. Ook belangrijk in het licht van de financiële opgave. Die vraagt ook om een manier van werken die past bij de maatregelen die voorgesteld worden. In samenwerking met inwoners en partners in de Etten-Leurse samenleving de voorzieningen in Etten-Leur goed houden en de kosten laag. Dat vraagt om betrokken medewerkers die met een warm hart, maar ook zakelijk vanuit een financieel bewustzijn, efficiënt en effectief samenwerken.

Bedrijfsvoering - Besparingen

Besparingen in 2020

Het lopende begrotingsjaar is bijzonder. We zijn geconfronteerd met een flink tekort en maakten op hetzelfde moment het begin van de coronacrisis mee. We maakten afspraken met het college en de gemeenteraad om onze uitgaven dit jaar nog zoveel als mogelijk te beperken om het lopende tekort terug te dringen. De coronacrisis beperkte ons tegelijkertijd in ons handelen waardoor sommige budgetten bijna vanzelf bevroren. Dat geldt voor budgetten voor opleidingen en bijeenkomsten, teambuilding, reiskosten enzovoort. Zaken die na maart 2020 uitgesteld zijn, niet doorgingen of in een andere afgeslankte vorm (veelal digitaal) plaatsvonden. Ook stelden we in de organisatie zaken uit en vulden we vacatures niet of later in. In totaal levert de organisatie incidenteel ruim € 1 miljoen in ten gunste van het tekort in 2020. Daarmee leveren we vanuit de bedrijfsvoering een flinke bijdrage om het tekort in het lopende begrotingsjaar zo veel als mogelijk te beperken.

Besparingen 2021 en verder

De gemeente Etten-Leur moet het tekort vanaf 2021 terugdringen en dat betekent dat we ook op de bedrijfsvoering bezuinigen. Naast de structurele taakstelling op de bedrijfsvoering, stellen we structurele maatregelen voor van € 334.000. Dit bedrag is opgebouwd uit kleine stukjes formatie verdeeld over de hele organisatie, die niet ingevuld zijn. Deze formatieruimte zorgde voor enige mate van flexibiliteit in de organisatie die gemist zal worden. De werkzaamheden moeten we anders verdelen waardoor werkdruk toeneemt. Ook beperken we de capaciteit personeelsbeleid

en houden we rekening met toekomstige ontwikkelingen van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteit Borging. We vervangen daarvoor een juridisch medewerker niet. Ook wijzigen we de ondersteuning van evenementen. Dat betekent meer eigen verantwoordelijkheid voor de organisaties, zodat zij voortaan zelf de voorbereiding, wegafzettingen en omleidingen regelen. Tot slot besparen we in de organisatie nog structureel op zaken als printers en plotters, de winterborrel voor de organisatie, budgetten voor mobiele en vaste telefonie.

In 2021 besparen we incidenteel € 200.000 op opleidingen, beloningsbeleid en teambuildings-activiteiten. We doen dit niet structureel. Het is niet verantwoord om te lang te veel te besparen op zaken die de organisatie nodig heeft om zich te blijven ontwikkelen op zowel vakinhoud als competenties. Een goed werkgever moet hierin blijven investeren om de kwaliteit van dienstverlening te behouden.

Financiële alertheid

Financieel bewustzijn is een belangrijk element voor een gemeentelijke organisatie. Het is immers gemeenschapsgeld waar we mee omgaan en zeker in financieel lastige tijden is het nog belangrijker dat budgethouders financieel alert zijn. Daar besteden we nog meer aandacht aan dan we al deden. Bij het vertrek van medewerkers vragen we ons nog kritischer af of een vacature ingevuld moet worden. Past de taak nog in het toekomstbeeld, kunnen we dit ook op een andere manier invullen? Als de taak ingevuld moet worden, kijken we eerst of er intern mogelijkheden zijn om door te schuiven zodat er op een andere plek formatie vrijkomt. We zijn kritisch hierop maar houden ook oog voor de ontwikkelingen waar we als gemeente mee te maken hebben. Er komen nog steeds taken bij en andere manieren van werken vragen ook om investeringen voornamelijk in tijd en dus capaciteit.

Kennis en expertise van Etten-Leurenaren

Soms hebben we die capaciteit of de gevraagde expertise zelf niet in huis en zijn we genooddaakt buiten de deur te kijken. Vanuit de participatie is een duidelijk signaal gekomen vanuit de Etten-Leurse gemeenschap: denk ook aan de expertise van de inwoners! Een boodschap die de organisatie ter harte zal nemen. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat inwoners vrijwillig werk voor de gemeente gaan doen zoals bij externe inhuur. Maar de denkracht en expertise van inwoners kunnen wel een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van onze gemeente en gemeenschap.

CAO en overig

Collectieve arbeidsovereenkomst (CAO)

De looptijd van de huidige CAO is van 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. De CAO onderhandelingen zijn opgestart.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2021 legt het college zelf rechtstreeks verantwoording af over de financiële rechtmatigheid. Dit gebeurt in de jaarrekening door middel van een wettelijk voorgeschreven

rechtmatigheidsverantwoording en een verplichte toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering. In de eerste helft van 2021 stelt de raad hiervoor de kaders.

Personele sterkte 2021

organisatie eenheid	formatieformatie	
	2020	2021
Gemeentesecretaris /Algemeen directeur	1,0	1,0
Control	4,8	4,8
Raadsgriffie	2,8	2,8
Managementteam	4,0	4,0
Vakafdelingen	280,2	280,0
Personele sterkte	292,8	292,6
WVS	5,0	5,0
Personele sterkte (incl. WVS)	297,8	297,6
College B&W	4,0	4,0
Raadsleden	27,0	27,0
Burgerleden	12,0	12,0
Totaal	340,8	340,6

Indicatoren

In de programma's nemen we de verplichte beleidsindicatoren op uit Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De overige verplichte indicatoren uit het BBV nemen we hier op:

Overige verplichte indicatoren	waarde eenheid		
Formatie Fte	2021	6,8	per 1.000 inwoners
Bezetting Fte	2021	6,5	per 1.000 inwoners
Apparaatskosten	2021	626	euro per inwoner
Externe inhuur	2021	8,7	kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen
Overhead	2021	12,1	kosten overhead als % van de totale lasten

Verbonden partijen

Omschrijving

Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. We spreken over bestuurlijk belang wanneer de gemeente een zetel heeft in het bestuur van die organisatie of wanneer de gemeente stemrecht heeft. De gemeente heeft op die manier zeggenschap in de organisatie. We spreken over een financieel belang wanneer de gemeente de kosten draagt als de organisatie failliet gaat of als de organisatie haar verplichtingen niet nakomt. Of als de gemeente risico draagt over ingelegd kapitaal, zoals bij het bezit van aandelen.

Tweede bestuursrapportage 2020

Gemeenschappelijke Regeling Regio West-Brabant (RWB)

Door de coronacrisis nam de vraag naar deeltaxivervoer drastisch af. Rijk en VNG deden een oproep aan opdrachtgevers van het doelgroepenvervoer om de vervoerder grotendeels door te betalen. De bestuurscommissie Kleinschalig Collectief Vervoer gaf na raadpleging van de colleges gevolg aan deze oproep (80% van de niet gereden ritten gedurende de maanden maart tot en met augustus 2020). Hieraan is een groot aantal voorwaarden verbonden. De tegemoetkoming dient om de infrastructuur voor het doelgroepenvervoer overeind te houden en is tijdelijk.

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Midden en West-Brabant

De coronacrisis raakt de Veiligheidsregio op veel terreinen. De Veiligheidsregio speelt een prominente rol in het bestrijden van deze langdurige crisis. Dit heeft gevolgen voor de medewerkers uit de crisisorganisatie die hier voor een langere periode worden ingezet. Zij hebben minder tijd voor hun dagelijkse taken. Ook kunnen door de coronamaatregelen minder opleidings-, trainings- en opleidingsactiviteiten doorgaan. We gaan er van uit dat de financiële consequenties binnen de huidige begroting worden opgevangen. We verwachten later dit jaar een volledig inzicht van de gevolgen voor de begroting.

Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst West Brabant (GGD)

GGD West-Brabant richt zich als specialist in infectieziekten sinds maart 2020 intensief op alle werkzaamheden rondom de coronacrisis. Zo zijn veel medewerkers (extra) ingezet, waardoor de reguliere taken zijn blijven liggen en er overuren zijn gemaakt. Met het Ministerie van VWS zijn in juli een aantal basisafspraken gemaakt over de financiële vergoeding van alle kosten. Het verloop van de pandemie is niet voorspelbaar. Deze afspraken zijn waarschijnlijk voldoende.

Zienswijzen

Op 23 juni 2020 nam de gemeenteraad kennis van de ontwerpbegroting 2021 van de verschillende gemeenschappelijke regelingen. Een gemeenschappelijke regeling is een vorm van een verbonden partij.

De gemeenteraad diende zienswijzen in over de ontwerpbegrotingen 2021 van de gemeenschappelijke regelingen van de Gemeentelijke Gezondheidsdienst West-Brabant,

Regionale Ambulancevoorziening, de Omgevingsdienst, de Veiligheidsregio, het Werkplein en het Werkvoorzieningschap.

De reacties van de gemeenschappelijke regelingen op de zienswijzen vindt u op het raadsinformatie systeem.

Richtlijnen kaders begroting 2022 van de gemeenschappelijke regelingen

In het Beleidskader zijn de beleidsuitgangspunten en doelstellingen vastgelegd over regionale samenwerkingsverbanden. De nota verbonden partijen is een uitwerking hiervan. Deze nota stelde de gemeenteraad op 23 juni 2015 vast. Spelregel 4 van de nota bepaalt dat *'jaarlijks in november de deelnemers van de gemeenschappelijke regelingen richtlijnen aan de verbonden partij stuurt waarop de beleidsmatige en financiële kaders gebaseerd dienen te worden'*.

In de financiële richtlijnen 2022 is bij richtlijn 3 en 4 een trendbreuk te zien in vergelijking met vorige jaren.

- Met richtlijn 3 willen we inzicht krijgen in doel en looptijd van de reserves van de gemeenschappelijke regelingen (GR), zodat de gemeenteraad nut en noodzaak van de reserves kan beoordelen.
- Met richtlijn 4 dagen we gemeenschappelijke regelingen uit om te komen tot een inhoudelijke discussie. In vorige jaren werden CAO ontwikkelingen en inflatie op grond van de richtlijnen doorgerekend in de gemeentelijke bijdrage. Met deze richtlijn 4 dienen GR'en voor 2022 deze verhogingen in de eigen begroting op te vangen, zodat de gemeentelijke bijdrage gelijk blijft. Met een gelijkblijvende gemeentelijke bijdrage leiden de CAO ontwikkelingen en inflatie tot een tekort in de begroting van de GR. Dat tekort kan eigenlijk alleen worden opgelost door uit de reserve te putten of bepaalde taken niet of op een ander niveau uit te voeren. Gemeenschappelijke regelingen moeten in hun kaderbrief aangeven welke opties er zijn. De deelnemende gemeenten kunnen daarin dan een keuze maken. Die keuze kan zijn om bepaalde taken niet uit te voeren of op een ander niveau. Die keuze kan ook zijn om een hogere bijdrage te accepteren.

Hieronder leest u de financiële richtlijnen.

1. Van het Dagelijks Bestuur (DB) van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) wordt verwacht dat zij een structureel financieel-sluitende meerjarenbegroting 2022-2025 aanbiedt aan de deelnemers. De gehanteerde begrotingsuitgangspunten door de GR dienen in de begroting 2022 van de GR inzichtelijk te worden gemaakt. In de begroting 2022 dient een overzicht te worden opgenomen met de meerjarige bijdrage (2022 t/m 2025) per deelnemer.
2. De begroting dient te worden opgesteld op basis van ongewijzigd beleid. Dat wil zeggen dat geen nieuwe taken of uitbreiding van bestaande taken in de primitieve begroting mogen worden opgenomen, tenzij dit eerder door het Algemeen Bestuur is besloten.

3. De begroting bevat een overzicht met het verloop de reserves. In dit overzicht is te zien wanneer en voor welk bedrag per jaar de reserve wordt ingezet. Ook bevat dit overzicht een toelichting waar in het doel van de reserve wordt omschreven.
4. De begroting 2022 dient te worden opgesteld op basis van een gelijkblijvende gemeentelijke bijdrage ten opzichte van het begrotingsjaar 2021. Als dit leidt tot beleidsmatige keuzes dienen deze aangegeven te worden in de kaders voor de begroting 2022.
Voor de meerjarenbegroting 2022-2025 dient deze gelijkblijvende bijdrage voorlopig als uitgangspunt genomen te worden.
5. Een positief resultaat vloeit terug naar de deelnemers. De GR kan hiervan afwijken; hiertoe dient het DB een expliciet en gemotiveerd voorstel tot resultaatbestemming voor te leggen aan het Algemeen Bestuur van de GR.
6. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is aandacht voor de risico's door deze te kwantificeren, te prioriteren en de beheersingsmaatregelen te benoemen.

Voor de gemeenschappelijke regelingen Regio West-Brabant (RWB), de Veiligheidsregio (VR), de Omgevingsdienst (OMWB), Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) West-Brabant, Regionale Ambulancevoorziening (RAV), West-Brabants Archief (WBA), het Werkvoorzieningschap (WVS) en het Werkplein nemen we ook beleidsmatige richtlijnen op.

Register verbonden partijen

Voor het register verbonden partijen verwijzen we naar de gemeentelijke website: etten-leur.nl.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke Regeling Regio West-Brabant (RWB)

Vestigingsplaats

Etten-Leur

Beoogd effect

Strategische positionering van West-Brabant, de belangenbehartiging en lobby van de 16 gemeenten extern naar provincies, Rijk en Europese Unie.

Het vormen van een netwerkorganisatie en een centraal punt waar vragen van samenwerkingspartners samen komen en waar colleges elkaar ontmoeten voor integrale vraagstukken en netwerken.

Beleidsvoornemens

Via de Economic Board West-Brabant samenwerken met kennisinstellingen en bedrijfsleven. Het actieprogramma 2019-2023 uitvoeren.

Risico's

Op basis van de begroting zijn er geen substantiële risico's te benoemen.

Effect op kwaliteitsverbetering, krachtenbundeling en kostenbeheersing (3 K's)

De focus van de samenwerking van de 16 gemeenten van Regio West-Brabant (RWB) ligt op het versterken van het economisch vestigingsklimaat. Doel hiervan is te zorgen voor meer werkgelegenheid. Dit doet de RWB vanuit de vier pijlers economie, arbeidsmarkt, ruimte en mobiliteit. Duurzaamheid is het verbindende element tussen de pijlers. Op deze wijze wordt een bijdrage vanuit de RWB en gemeenten geleverd aan de economische ambitie. Hierbij werkt de RWB in de regio nauw samen met ondernemers en kennisinstellingen. Het West-Brabants belang is ook het Etten-Leurs belang. In geld of kostenbesparingen is de opbrengst van de RWB niet aan te geven.

Richtlijnen kaders begroting 2022

Specifieke financiële richtlijn

Bij de uitvoeringsgerichte taak Kleinschalig Collectief Vervoer geldt voor de vervoersprijs per eenheid een aanpassing aan de hand van de branchegerichte NEA-index. Verder worden de vervoerslasten begroot aan de hand van het geprognosticeerde gebruik van de vervoersvoorziening. Doorbelasting van kosten aan gemeenten en provincie vindt plaats op basis van realisatie.

Beleidsmatige richtlijnen

1. In de 2e bestuursrapportage wordt een voortgangsrapportage verwacht over de realisering van het actieprogramma 2019-2023.
2. In de begroting 2022 wordt een doorkijk gegeven naar het actieprogramma vanaf 2023.
3. In de begroting 2022 dient een voorstel opgenomen te zijn over de voortzetting van de financiering van het programma VTE (vrijtijdseconomie).

Bijdrage gemeente	2020	2021
begroting totaal	165.000	195.000

Resultaat	2020	2021
Resultaat	0	0

Vermogen	01-01-2021	31-12-2021
eigen vermogen	751.000	504.000
vreemd vermogen	4.136.000	4.136.000

Gemeenschappelijke Regeling Belasting samenwerking West-Brabant (BWB)

Vestigingsplaats

Etten-Leur

Beoogd effect

Het realiseren van een kwalitatief beter belastingproduct voor belastingplichtigen.

Beleidsvoornemens

Kwaliteit leveren op het gebied van belastingen tegen zo laag mogelijke kosten.

Risico's

Op basis van de begroting zijn er geen substantiële risico's te benoemen.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	723.000	796.000

Resultaat	2020	2021
Resultaat	0	0

Vermogen	01-01-2021	31-12-2021
eigen vermogen	0	0
vreemd vermogen	2.909.000	2.704.000

Gemeenschappelijk Regeling ICT West-Brabant-West

Vestigingsplaats

Moerdijk

Beoogd effect

Kwalitatief hoogwaardige en doelmatige uitvoering van de opgedragen taken, meer kwaliteit en continuïteit in de taakuitvoering;

- minder kwetsbaarheid;
- efficiëntere inzet van schaarse middelen en personeel;
- betere bezetting/benutting van de technische infrastructuur;
- minder meerkosten;
- meer professionaliteit door meer ruimte voor specialisatie;
- voldoen aan wet- en regelgeving.

Beleidsvoornemens

Investeren in ICT is noodzakelijk, zeker om de gewenste dienstverlening te leveren en te voldoen aan de eisen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. Het streven is om samen met de deelnemers te groeien naar een regieorganisatie voor ICT. Twynstra & Gudde adviseerde en we spraken af met de deelnemers dat we de ICT organisatie en de deelnemers professionaliseren en ICT voorzieningen uitbesteden.

Risico's

Bergen op Zoom besloot als deelnemer uit te treden. Het proces wordt gevolgd zoals vastgelegd in de uittredingsregels van de gemeenschappelijke regeling. De kosten voor deze uittreding worden volgens deze regels bepaald. Het risico dat er meer deelnemers gaan uittreden is aanwezig. Ongeacht de reden van uittreding zorgt dit voor een risico op het gebied van het hierboven beschreven beoogd effect van deze gemeenschappelijke regeling.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	1.015.000	1.359.000

Resultaat	2020	2021
Resultaat	0	0

Vermogen	01-01-2021	31-12-2021
eigen vermogen	0	0
vreemd vermogen	10.502.000	9.064.000

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Vestigingsplaats

Den Haag

Beoogd effect

Duurzaam bijdragen aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners.

Risico's

Op basis van de begroting zijn er geen substantiële risico's te benoemen.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Aantal aandelen	9.828	9.828

Stichting Inkoopbureau West-Brabant

Vestigingsplaats

Etten-Leur

Beoogd effect

Professioneel inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Beleidsvoornemens

Het professioneel inkopen en aanbesteden van werken, goederen en diensten die de gemeente aan wil schaffen.

Risico's

Op basis van de begroting zijn er geen substantiële risico's te benoemen.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	14 dagdelen	14 dagdelen

Resultaat	2020	2021
Resultaat	0	0

Vermogen	01-01-2021	31-12-2021
eigen vermogen	493	493
vreemd vermogen	239	239

Benego (Belgisch Nederlands Grens Overleg)

Vestigingsplaats

Baarle Hertog

Beoogd effect

Het bevorderen van grensoverschrijdend overleg en de grensoverschrijdende samenwerking tussen de deelnemende gemeenten en het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten.

Beleidsvoornemens

Zie beoogd effect.

Risico's

Op basis van de begroting zijn er geen substantiële risico's te benoemen.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	1.896	-

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Midden en West-Brabant

Vestigingsplaats

Breda

Beoogd effect

Een doelmatige en slagvaardige hulpverlening verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding, met behoud van een bestuurlijke en operationele verankering op lokaal niveau.

Beleidsvoornemens

Naast de reguliere taken richt de Veiligheidsregio Midden en West-Brabant zich in 2021 op de uitvoering van de drie pijlers uit het Beleidsplan 2019-2023: het stimuleren van redzaamheid in de samenleving, het bijdragen aan een veilige leefomgeving en het leveren van een hulpvaardige en slagvaardige inzet.

Risico's

De begroting 2021 van de Veiligheidsregio bevat een rapportage over de risico's. Per thema worden de risico's gemeld.

Richtlijnen kaders begroting 2022

Aanvullende financiële richtlijn

De Veiligheidsregio wordt gevraagd om transparantie van budgetten. Met scenario's worden de gevolgen in beeld gebracht. Hiermee kunnen we keuzes maken die kunnen leiden tot een lagere gemeentelijke financiële bijdrage.

Effecten corona

De Veiligheidsregio wordt gevraagd inzicht te geven in de effecten van de coronacrisis op de uitvoering van de inhoudelijke beleidsvoornemens en de financiën, ook voor 2021. Ook zijn we nieuwsgierig naar het effect van corona op het opleiden en het oefenen.

Repressie

De Veiligheidsregio wordt gevraagd de volgende informatie te verstrekken:

- opkomsttijden;
- opkomstpercentage vrijwilligers bij oefenen en alarm;
- uitruktijden beroeps en vrijwilligers.

Traject taakdifferentiatie brandweervrijwilligers

Europese regelgeving verplicht ook de Nederlandse veiligheidsregio's gelijk werk gelijk te belonen. Dit heeft effect op het Nederlandse stelsel van vrijwilligheid. We verzoeken de Veiligheidsregio in

2021 om ons zo veel mogelijk helderheid te verschaffen over hoe de Veiligheidsregio hiermee om gaat.

Risk factory

We verzoeken de Veiligheidsregio ons op de hoogte te houden van de ontwikkelingen met betrekking tot de totstandkoming van een Risk Factory.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	2.297.000	2.324.000

Resultaat	2020	2021
Resultaat	0	0

Vermogen	01-01-2021	31-12-2021
eigen vermogen	16.732.000	14.335.000
vreemd vermogen	46.316.000	50.688.000

Coöperatie Parkeerbeheer Zuidwest Nederland UA

Vestigingsplaats

Roosendaal

Beoogd effect

Leveren van diensten voor de leden onder andere voor parkeergaragebeheer.

Beleidsvoornemens

Zie beoogd effect.

Risico's

Er zijn geen substantiële risico's te benoemen.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	2.000	2.000

N.V. Rewin (Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Rewin West-Brabant)

Vestigingsplaats

Breda

Beoogd effect

Versterken van de regionale economie door bedrijven te stimuleren in West-Brabant te investeren.

Beleidsvoornemens

Het ondersteunen bij kantoor- en bedrijfsvestiging. Het versterken van de topsectoren logistiek, maintenance en biobased economy in de regio door samen met bedrijven nieuwe producten, diensten of vormen van samenwerking te ontwikkelen.

In 2018 stelde de Economic Board West-Brabant in samenspraak met alle achterbannen een Economische Agenda West-Brabant op. REWIN organiseert de uitvoering van de Economische Agenda.

Risico's

Op basis van de begroting zijn er geen substantiële risico's te benoemen.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	124.000	129.000

Gemeenschappelijke Regeling Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten regio West-Brabant

Vestigingsplaats

Breda

Beoogd effect

Bijdragen aan het terugdringen van het aantal voortijdige schoolverlaters.

Beleidsvoornemens

Uitvoeren Leerplichtwet.

Risico's

Het actualiseren van de Ingrado-richtlijnen kan financiële gevolgen hebben. Ingrado is de landelijke vereniging van alle afdelingen leerplicht van de gemeenten.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	64.000	69.000

Resultaat	2020	2021
Resultaat	0	0

Vermogen	01-01-2021	31-12-2021
eigen vermogen	0	0
vreemd vermogen	1.350.000	1.350.000

Gemeenschappelijke Regeling West-Brabants Archief (WBA)

Vestigingsplaats

Bergen op Zoom

Beoogd effect

Voldoen aan de wettelijke verplichting die voortvloeit uit de Archiefwet 1995 en het delen van informatie uit de beheerde archieven aan belangstellenden.

Beleidsvoornemens

Het WBA werkt aan de verdere vergroting van de bekendheid als historisch informatiecentrum voor de regio West-Brabant.

Risico's

Op basis van de begroting zijn er geen substantiële risico's te benoemen.

Beleidsmatige richtlijnen kaders begroting 2022

De volgende zaken dienen uiterlijk in 2022 gefaciliteerd of gerealiseerd te zijn vanuit het WBA:

- in samenwerking met het WBA is er een planning per gemeente opgesteld voor de verdere opname van informatie die openbaar ontsloten en opvraagbaar kan worden vanuit het e-depot;
- het WBA heeft een duidelijke regierol en werkt intensief samen met deelnemers om te zorgen voor vulling van het e-depot;
- Het WBA is volledig uitgerust voor het beheer namens de deelnemers van dit e-depot;
- informatie van het WBA is makkelijk raadpleegbaar;
- een proactieve digitale dienstverlening wordt voor zowel de interne als externe klanten de standaard;
- we verwachten dat het WBA ons meeneemt bij de consequenties van nieuwe wetgeving en de hieruit voortvloeiende beleidsdocumenten.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	122.000	125.000

Resultaat	2020	2021
Resultaat	0	0

Vermogen	01-01-2021	31-12-2021
eigen vermogen	232.000	232.000
vreemd vermogen	1.310.000	1.311.000

Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap West Noord-Brabant (WVS)

Vestigingsplaats

Roosendaal

Beoogd effect

Bieden van werkgelegenheid aan arbeidsgehandicapten die geen perspectief hebben op de reguliere arbeidsmarkt.

Beleidsvoornemens

De WVS ontwikkelde zich de afgelopen jaren van SW-bedrijf tot een leerwerkbedrijf, waarmee de infrastructuur van WVS wordt gebruikt voor de arbeidsontwikkeling van de brede doelgroep van de Participatiewet. In de komende jaren wordt ingezet op de verdere ontwikkeling van het leerwerkbedrijf WVS en de samenwerking in de keten met de twee Werkpleinen in de WVS-regio (Werkplein HvWB en ISD Brabantse Wal).

Risico's

De uitbraak van het coronavirus heeft een grote impact op de bedrijfsvoering en omzet van WVS. Enerzijds raakt de economische recessie die is opgetreden direct de omzet van WVS, anderzijds is een deel van het WVS-personeel vanwege gezondheidsrisico's beperkter inzetbaar. De economische ontwikkelingen in het komend jaar en de ontwikkelingen rond het coronavirus zelf zullen een sterke impact hebben op de exploitatie van WVS. Wanneer er meer inzicht is in de impact van de coronacrisis biedt het WVS een herziene begroting 2021 aan de gemeenten aan.

De reguliere risico's waar WVS mee te maken heeft zijn vermeld in paragraaf 2.4 van de WVS-begroting. De voornaamste risico's zijn de onzekerheid rond de hoogte van de rijksbijdrage Wet sociale werkvoorziening (Wsw), compensatie van de loon- en prijsontwikkeling door het Rijk en de omvang van uit te keren transitievergoedingen.

Effect op kwaliteitsverbetering, krachtenbundeling en kostenbeheersing (3 K's)

WVS is onder andere door het schaalvoordeel in staat meer werk voor mensen met een arbeidsbeperking tegen lagere kosten te realiseren. Dit is zichtbaar door de lage bedrijfskosten (exclusief Wsw-lonen) van WVS in verhouding tot andere Sociale werkbedrijven in Nederland (Thermometer SW, Min. SZW).

Richtlijnen kaders begroting 2022

Aanvullende financiële richtlijnen

1. De gevolgen van de besluitvorming over de ketensamenwerking worden verwerkt in de begroting.
2. Voor de gezamenlijke activiteiten van het Werkplein Hart van West-Brabant en de ISD Brabantse Wal, zorgt WVS er voor dat wat daarover in haar begroting is opgenomen aansluit

bij de begrotingen van het werkplein en de ISD. De drie begrotingen zijn de basis voor de ketenbegroting.

3. De WVS biedt inzicht in de mogelijkheden om de kosten voor de bedrijfsvoering terug te brengen tot het noodzakelijke minimum. Hierin zijn ook de synergievoordelen door het samenvoegen van bedrijfsvoeringstaken binnen de ketensamenwerking opgenomen.

Beleidsmatige richtlijnen

1. Het WVS stelt samen met de Werkpleinen en in overleg met de deelnemende gemeenten jaarlijks een gezamenlijke ketenopdracht op. Wij verwachten dat WVS deze ketenopdracht opneemt in de begroting 2022 en in een totale ketenbegroting.
2. WVS-groep geeft inzicht in de activiteiten en risico's die verbonden zijn aan de afbouw van het huidige Sociale Werkplaats bestand in combinatie met de opdrachtportefeuille. Het WVS stelt maatregelen voor om nadelige financiële gevolgen daarvan zoveel mogelijk te beperken.
3. WVS-groep besteedt in de begroting aandacht aan de visie en ambitie rondom de verdere ontwikkeling van het leerwerkbedrijf. Daarbij verwachten we dat de gemaakte keuzes rond de verschillende bedrijfsonderdelen vertaald worden in concrete interne doelstellingen en acties die bijdragen aan het realiseren van de ketenopdracht.
4. In de begroting 2022 zijn maatregelen opgenomen om de financiële gevolgen van de coronacrisis (gedeeltelijk) op te vangen.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	1.022.000	1.024.000

Resultaat	2020	2021
Resultaat	0	0

Vermogen	01-01-2021	31-12-2021
eigen vermogen	5.463.000	5.413.000
vreemd vermogen	20.691.000	20.241.000

Gemeenschappelijke Regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst Werkplein Hart van West-Brabant

Vestigingsplaats

Etten-Leur

Beoogd effect

Efficiënte en effectieve uitvoering van de Participatiewet en bijbehorende inkomensondersteunende regelingen loaw, loaz (Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werkloze werknemers/gewezen zelfstandigen) en BBZ (Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen) en het minimabeleid.

Beleidsvoornemens

Inzet op en aanpassing van de dienstverlening aan de veranderende doelgroep waar het Werkplein mee te maken heeft. Deze veranderende doelgroep (de in aantal groeiende nieuwe doelgroepen van de Participatiewet en de toenemende groep personen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt) vraagt om andere begeleiding en aanpak. Ook wil het Werkplein een bijdrage leveren aan de bredere ondersteuningsvraag van onze inwoners door verdergaande samenwerking binnen het sociaal domein met gemeenten.

Risico's

De vastgestelde begroting 2021 van het Werkplein Hart van West-Brabant is opgesteld voor de uitbraak van het coronavirus. Inmiddels is duidelijk dat dit virus, de daarop afgekondigde lockdown en de nog altijd geldende restricties een zware wissel trekken op de Nederlandse economie. De recessie waarin de economie terecht is gekomen heeft geleid tot een sterke toename van de werkloosheid en zal daarmee ook leiden tot een groei van het aantal bijstandsontvangers. En daarmee tot een toename van de bijstandslasten.

Het Werkplein kondigde aan dat wanneer er meer inzicht is in de impact van de coronacrisis op de ontwikkeling van de bijstandslasten het een nieuwe begroting 2021 aan de gemeenten aanbiedt.

Effect op kwaliteitsverbetering, krachtenbundeling en kostenbeheersing (3 K's)

Reden voor het aangaan van de Gemeenschappelijke regeling Werkplein Hart van West-Brabant was het streven naar efficiency in de bedrijfsvoering en het borgen van een kwalitatief goede dienstverlening op het terrein van werk en inkomen.

Richtlijnen kaders begroting 2022

Aanvullende financiële richtlijnen

1. De gevolgen van de besluitvorming over de ketensamenwerking worden verwerkt in de begroting.

2. Voor de gezamenlijke activiteiten met de WVS-Groep en de ISD Brabantse Wal, zorgt Werkplein HvWB er voor dat wat daarover in haar begroting is opgenomen aansluit bij de begrotingen van de WVS-Groep en de ISD Brabantse Wal. De drie begrotingen zijn de basis voor de ketenbegroting.
3. Het Werkplein HvWB maakt een onderbouwde meerjarige prognose van het aantal bijstandsontvangers.
4. Het Werkplein HvWB neemt in de bijlagen van de begroting een overzicht op met het verloop van de vaste en tijdelijke formatie sinds 2015. Hieruit blijkt welke mutaties er sinds 2015 in de formatie zijn doorgevoerd en met welke reden en de besluitvorming hierover.
5. Het Werkplein HvWB verschaft in de diverse P&C-documenten inzicht in de stand van de vorderingen en de voorziening dubieuze debiteuren.
6. Het Werkplein HvWB biedt inzicht in de mogelijkheden om de kosten voor de bedrijfsvoering terug te brengen tot het noodzakelijke minimum. Hierin zijn ook de synergievoordelen door het samenvoegen van bedrijfsvoeringstaken binnen de ketensamenwerking opgenomen.

Beleidsmatige richtlijnen

1. Het Werkplein HvWB stelt een begroting voor het jaar 2022 op waarin de ambities van de deelnemende gemeenten tot het duurzaam beperken van het aantal uitkeringsgerechtigden en -lasten tot uitdrukking komt.
2. Het Werkplein HvWB gaat voorafgaand aan het opstellen van de begroting 2022 met de deelnemende gemeenten in gesprek over de concrete ambities van de gemeenten voor 2022 op het terrein van werk, inkomensondersteuning en inburgering.
3. Het Werkplein HvWB stelt een begroting op waarin de ambities van de deelnemende gemeenten met betrekking tot de klantbenadering tot uitdrukking komt.
4. De begroting 2022 bevat een duidelijke onderbouwing van de manier waarop het Werkplein HvWB de hiervoor genoemde (1 t/m 3) ambities gaat realiseren. Het Werkplein brengt daar ook de kosten in beeld. In de onderbouwing is per doelgroep een ambitie en strategie benoemd inclusief de kosten, zodat de effectiviteit van de ingezette middelen achteraf kan worden gemeten. Daarnaast is de onderbouwing tot stand gekomen in afstemming met de WVS-Groep. Aantallen over het in te zetten instrumentarium zijn realistisch, afgestemd en afgesproken met de WVS-groep. Ook de gebruikte terminologie is op elkaar afgestemd.
5. Wanneer er sprake is van een overschrijding van de BUIG-budgetten in 2022 dan moet de onderbouwing concrete maatregelen bevatten die voldoende zijn om aanspraak te kunnen maken op een uitkering van de vangnetregeling.
6. In de begroting 2022 zijn maatregelen opgenomen om de financiële gevolgen van de coronacrisis (gedeeltelijk) op te vangen.
7. De begroting 2022 van het Werkplein HvWB is opgesteld overeenkomstig het gedachtegoed van de integrale ketensamenwerking met de WVS-Groep. Het Werkplein HvWB en de WVS-Groep moeten hun activiteiten en inspanningen op elkaar afstemmen. Het resultaat van de organisaties samen moet optimaal zijn. Dit moet tot uitdrukking te komen in een integrale

ketenbegroting.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	2.352.000	2.566.000

Resultaat	2020	2021
Resultaat		

Vermogen	01-01-2021	31-12-2021
eigen vermogen	0	0
vreemd vermogen	7.449.000	9.521.000

Gemeenschappelijke Regeling voor Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt Crisiszorg West-Brabant

Vestigingsplaats

Breda

Beoogd effect

Goede samenwerkingsafspraken op het brede terrein van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Beleidsvoornemens

Samen met 16 regiogemeenten dezelfde inzet en kwaliteit leveren op het moment dat de veiligheid van burgers in het geding is.

Risico's

Op basis van de begroting zijn er geen substantiële risico's te benoemen.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	-	340.000

Gemeenschappelijke Regeling Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen

Vestigingsplaats

Breda

Beoogd effect

Eeuwigdurende nazorgverplichting ten aanzien van de (gesloten) Afvalstoffenberging Bavel-Dorst en de Regionale Stortplaats Zevenbergen.

Beleidsvoornemens

Behartigen van zaken en activiteiten gericht op de eeuwigdurende nazorgverplichtingen van de 10 deelnemende gemeenten ten aanzien van de Afvalstoffenberging Bavel-Dorst en de Regionale Stortplaats Zevenbergen.

Risico's

Tot 2023 betalen de deelnemende gemeenten een gelijkblijvende bijdrage. In de periode 2019-2024 loopt een onderzoek naar de overdracht van de stortplaats Zevenbergen naar de provincie Noord-Brabant. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek, wordt bekeken op welke wijze de overdracht kan plaatsvinden en hoeveel dit kost.

In 2021 maakt de beheerder van stortplaats Bavel/Dorst, Sweco een herberekening van het benodigd doelvermogen op basis van de op dat moment geldende uitgangspunten. Hieruit volgt een nieuwe bijdrage aan de regeling voor de jaren vanaf 2023. Op basis van de huidige uitgangspunten in het model zal de bijdrage voor de jaren daarna fors stijgen voor de deelnemende gemeenten, tenzij de levensduur van de afdeklaag kan worden verlengd.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	62.000	62.000

Resultaat	2020	2021
Resultaat	-112.000	-68.000

Vermogen	01-01-2021	31-12-2021
eigen vermogen	1.116.000	1.047.000
vreemd vermogen	25.999.000	26.250.000

Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

Vestigingsplaats

Tilburg

Beoogd effect

Een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving voor de regio.

Beleidsvoornemens

Het professioneel en efficiënt uitvoeren van milieutaken van de deelnemers en het nakomen van contractuele verplichtingen die zijn aangegaan met de deelnemers. Het verbeteren van de uitvoering van de taken. De OMWB streeft naar een uniforme wijze van uitvoering van de wettelijke basistaken. In december 2017 heeft het Algemeen Bestuur de zogenaamde Midden-West-Brabantse norm (MWB-norm) voor het uitvoeringsniveau vastgesteld. Deze norm is vertaald naar de deelnemersbijdrage begroting 2021.

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2022 in werking. De Omgevingswet zorgt voor een ingrijpende stelselherziening van regelgeving in het fysieke domein. In 2021 bereidt de OMWB zich met de deelnemers hierop voor.

Risico's

1. Inhuur versus vast personeel: € 200.000
2. Transitie organisatie: € 250.000
3. Problematiek arbeidsmarkt: € 525.000
4. Covid-19: € 500.000

Het zijn gewogen risico's (voor nadere toelichting, zie pagina 16 van de begroting 2021 OMWB).

Effect op kwaliteitsverbetering, krachtenbundeling en kostenbeheersing (3 K's)

Dit samenwerkingsverband is een wettelijke verplichting waar gemeente Etten-Leur kritisch naar blijft kijken. Theoretisch is efficiency in de bedrijfsvoering mogelijk, echter op dit moment wordt de besparingsdoelstelling niet behaald. Het samenwerkingsverband is nog jong. Op termijn mogen positieve effecten op de 3 K's wel worden verwacht. Op dit moment is de gemeente Etten-Leur - hoewel verbeteringen zichtbaar zijn - nog niet tevreden en volgt zij de OMWB nauwlettend.

Het Dagelijks Bestuur gaf de directeur opdracht een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden om tot kosteneffectiviteit en efficiëntievoordeel te komen, en het bestuur hierover in het eerste kwartaal van 2021 te rapporteren. Dit naar aanleiding van ingebrachte zienswijzen op de concept-begroting 2021.

Richtlijnen kaders begroting 2022

Aanvullende financiële richtlijn

Richtlijn 4 van de algemene financiële richtlijnen komt voor OMWB als volgt te luiden:

De begroting 2022 dient te worden opgesteld op basis van een gemeentelijke bijdrage op basis van het begrotingsjaar 2021 en aangepast voor de Omgevingswet en het efficiencyonderzoek. De bijdrage voor 2022 mag niet hoger zijn dan die voor 2021. Voor de meerjarenbegroting 2022-2025 dient deze bijdrage voorlopig als uitgangspunt genomen te worden.

Beleidsmatige richtlijnen begroting 2022

1. De begroting 2022 moet rekening houdend met de gevolgen van de Omgevingswet worden opgesteld. Dit betekent concreet dat de organisatorische, financiële en beleidsmatige gevolgen van de Omgevingswet vertaald worden in de begroting. De gevolgen mogen niet leiden tot een verhoging van de deelnemersbijdrage, mogelijk wel tot een verschuiving. De resultaten van het toegezegde efficiencyonderzoek (eind 2020/begin 2021) worden concreet (herleidbaar) in de begroting 2022 opgenomen. Efficiënter werken leidt tot een lagere deelnemersbijdrage.
2. De deelnemersbijdrage voor Programma 1 (verplichte basistaken) in 2022 moet gebaseerd zijn op de nieuwe verplichte basistaken volgens de Omgevingswet en het efficiencyonderzoek.
3. Breng in de begroting de gevolgen van de “warme” overdracht bodemtaken van provincie naar gemeenten voor zowel de omgevingsdienst als deelnemers(bijdrage) in beeld.
4. Hanteer bij het opstellen van de begroting het principe nieuwe werkzaamheden voor oud. Kijk eveneens kritisch naar bestaande werkzaamheden en evalueer deze tijdig (nut en noodzaak).
5. Hanteer bij het opstellen van de begroting de voorwaarden uit de vastgestelde Nota verbonden partijen West-Brabant.
6. Neem de resultaten uit de evaluatie van de MWB-norm (inclusief financieringssysteem) mee in de begroting 2022.
7. Geef in de begroting een meerjarenprognose (doorkijk vier jaar) van de omvang en aard van de te verwachten werkzaamheden in relatie tot toekomstige ontwikkelingen en hoe de organisatie hier op denkt in te spelen; hierbij dient ten minste te worden ingegaan op de gevolgen van de Omgevingswet, de bezuinigingen bij veel gemeenten en de dienstverlening.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	427.000	406.000

Resultaat	2020	2021
Resultaat	0	0

Vermogen	01-01-2021	31-12-2021
eigen vermogen	1.843.000	1.822.000
vreemd vermogen	3.955.000	3.955.000

Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst West Brabant (GGD)

Vestigingsplaats

Breda

Beoogd effect

Gezonde burgers die vanuit eigen kracht een bijdrage leveren aan de maatschappij.

Beleidsvoornemens

De ambities van de GGD zijn:

- bijzondere aandacht voor sociaal-medische crisistaken;
- verdere stappen zetten voor een gezonde en veilige leefomgeving;
- preventie verbreden en verdiepen (zowel qua gedragsverandering als in de vorm van vaccinaties);
- gezondheidskansen voor iedereen (speciaal gericht op kwetsbare groepen);
- een moderne, eigentijdse dienstverlening;
- versterking van de 'driehoek' onderzoek-beleid-praktijk.

Risico's

1. Doorvoering van de flexibilisering (verkleinen basistakenpakket) en meer plustaken (facultatieve taken) kan leiden tot ongedekte vaste kosten bij de GGD.
2. Aard en omvang van ontwikkelingen van buitenaf nemen dusdanig toe dat de structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage per 2021 onvoldoende is.
3. De relatie tussen het verloop van de corona-pandemie en de financieringsafspraken met het Ministerie van VWS.

Effect op kwaliteitsverbetering, krachtenbundeling en kostenbeheersing (3 K's)

Dit samenwerkingsverband is een wettelijk verplichting op basis van de Wet publieke gezondheid. Het is onze plicht om deze instelling, samen met 15 andere gemeenten, in stand te houden. De gedachte achter dit samenwerkingsverband is wel dat het bundelen van krachten in één organisatie leidt tot kwaliteitsverbetering en kostenbeheersing. Omdat dit is ingevoerd vanuit een wettelijke verplichting is niet concreet te maken wat dit aan (financiële) besparingen oplevert. Stelling is wel dat als individuele gemeenten deze taken zelf moeten uitvoeren, dit niet efficiënt en effectief zou zijn. Er is echter geen realistische vergelijking te maken waarmee besparingen in exacte bedragen kunnen worden aangetoond.

Richtlijnen kaders begroting 2022

Aanvullende financiële richtlijn

Door de coronacrisis heeft de GGD momenteel te maken met een verdubbeling van de taken en van de omvang van de organisatie. Naast waardering voor de wijze waarop invulling gegeven

wordt aan deze omvangrijke werkzaamheden dient voldoende ruimte gegeven te worden om deze taken uit te kunnen voeren. Uitgangspunt is dat dit alles geschiedt binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde extra middelen.

Beleidsmatige richtlijnen

1. De GGD voert in West-Brabant de in de Wet Publieke gezondheid aan de gemeenten opgedragen taken uit. Dat gaat ook over taken die vallen onder de Jeugdwet, Omgevingswet en de wet op de Veiligheidsregio's. De GGD blijft alert op de rol die zij in ketenaanpakken heeft, waarbij passende aansluiting op het lokale beleid leidend is. Voor kwetsbare inwoners die onvoldoende regie kunnen voeren levert de GGD in afstemming met ketenpartners de benodigde bijdrage aan een adequaat vangnet.
2. De 3 in de 'Agenda van de Toekomst' opgenomen (hoofd)ambities zijn leidend voor de opstelling van de Begroting 2022. De GGD zorgt er tevens voor dat in deze begroting:
 - a. De in overleg met gemeenten aangescherpte prestatie-indicatoren zijn opgenomen, om beter zicht te verkrijgen in de te behalen resultaten.
 - b. Een overzicht is opgenomen met een uitsplitsing van de kosten van de basistaken en de kosten van de aanvullende ambities die de GGD bovenop deze taken uitvoert.
 - c. Aangegeven wordt welke taak/taken – op basis van de in 2021 uitgevoerde verkenning – mogelijk uit het basistakenpakket gehaald kunnen worden en in volgende jaren als plusproduct kunnen worden ingekocht.
3. Eén van de ambities van de GGD is de verdere uitbouw en versterking van de preventieve taken. Belangrijk onderdeel hiervan is het regionaal en lokaal invulling geven aan het Nationale Preventieakkoord; dit via het maken van onderbouwde keuzes in maatregelen. In goede samenwerking met gemeenten en lokale ketenaanpakken bouwt de GGD voort aan maatregelen die inwoners stimuleren "de gezonde keuze te maken".
4. Voor de 'Modernisering van de GGD-dienstverlening' heeft het Algemeen bestuur ingestemd met de vorming van een bestemmingsreserve van € 300.000 (vanuit het positief resultaat 2019). In de begroting 2022 is een beschrijving opgenomen van deze moderniseringsslag en de effecten hiervan plus inzicht in het verloop van deze reserve.
5. De coronacrisis heeft ongetwijfeld een effect gehad op de reguliere taken van de GGD. Graag zien wij aangegeven wat de gevolgen zijn op het gebied van het verlies in reguliere wettelijke gezondheidstaken.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	1.677.000	1.723.000

Resultaat	2020	2021
Resultaat	0	0

Vermogen	01-01-2021	31-12-2021
eigen vermogen	4.469.000	4.550.000
vreemd vermogen	10.500.000	10.500.000

Gemeenschappelijke Regeling Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)

Vestigingsplaats

Tilburg

Beoogd effect

Kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg die binnen de wettelijke aanrijtijden ter plaatse is.

Beleidsvoornemens

Het leveren van kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg die binnen de wettelijke aanrijtijden ter plaatse is en binnen de budgettaire kaders wordt gerealiseerd. Het behouden van de ambulancevoorziening.

Risico's

Op basis van de begroting zijn er geen substantiële risico's te benoemen.

Richtlijnen kaders begroting 2022

Aanvullende financiële richtlijnen

Richtlijn 3 en 4 van de algemene financiële richtlijnen gelden niet voor de RAV. De zorgverzekeraars betalen de RAV, de gemeentelijke bijdrage is al jaren € 0,00. Financiële richtlijnen over CAO, indexatie of gelijkblijvende gemeentelijke bijdrage zijn daarom niet van toepassing.

Beleidsmatige richtlijnen

1. De RAV waarborgt onder de nieuwe wet ambulancezorg de kwaliteit en continuïteit van de ambulancezorg in heel haar werkgebied. De ambulancezorg dient blijvend te worden uitgevoerd zonder gemeentelijke financiële bijdragen.
2. De RAV informeert de gemeenten tijdig en volledig over de wijze waarop zij de ambulancezorg onder de nieuwe wet uit gaat voeren.
3. Het Algemeen Bestuur heeft de definitieve besluitvorming over de meest geschikte rechtsvorm voor de RAV uitgesteld totdat er duidelijkheid is over de nieuwe ordening van de ambulancezorg. De RAV informeert de gemeenten over de mogelijkheden om over te gaan naar de meest geschikte rechtsvorm. De overgang mag voor gemeenten niet leiden tot nadelige (financiële) gevolgen.
4. De RAV monitort de kwaliteit van ambulancezorg aan de hand van het landelijke kwaliteitskader en neemt de al beschikbare indicatoren uit dit kader op in de begroting. De responstijden A1 en A2 maken hier onderdeel van uit:
 - responstijd A1 (melding-aankomst meer dan 15 minuten) 5,5%;
 - responstijd A2 (melding-aankomst meer dan 30 minuten) 5% .

5. De RAV besteedt extra aandacht aan gemeenten waar de overschrijding van A1 ritten, op basis van de jaarstukken en cijfers over 2018, hoger ligt dan 12,5%. Aandacht in de vorm van paraatheiduitbreiding en/of verbeterde spreiding maar ook in de vorm van ondersteuning bij het inrichten van AED netwerken met de geadviseerde 6-minutenzones in deze gemeenten.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Begroting	0	0

Resultaat	2020	2021
Resultaat	0	0

Vermogen	01-01-2021	31-12-2021
eigen vermogen	13.749.000	13.708.000
vreemd vermogen	23.696.000	27.096.000

N.V. Brabant Water

Vestigingsplaats

Den Bosch

Beoogd effect

Winnen, zuiveren en distribueren van water voor huishoudens en bedrijfsleven.

Beleidsvoornemens

Water leveren uit de beste bronnen. Deze waterlevering voor de toekomst veilig stellen door goed te zorgen voor de waterwingebieden. Producten en diensten aanbieden op een hoog niveau. Klantgericht, kostenbewust, met moderne techniek en actieve zorg voor de omgeving.

Risico's

Op basis van de begroting zijn er geen substantiële risico's te benoemen.

Bijdrage gemeente	2020	2021
Aantal aandelen	55.211	55.211

Grondbeleid & Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Plus

Algemene ontwikkelingen

In deze paragraaf geven wij naast de verplichte toelichting op het grondbeleid, ook een toelichting op de onderdelen van het Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Plus die opgaan in het uitvoeringsprogramma Omgevingsvisie. Naast de algemene ontwikkelingen lichten we ook de projecten binnen de Structuurvisie Plus toe. Na deze toelichting benoemen we de risico's.

De Structuurvisie Plus 2020 geeft een beeld van de veranderingen in het bestaand stedelijk gebied en van de toekomstige uitbreiding daarvan tot 2020. Sommige projecten lopen door na deze datum en nemen we daarom op in het uitvoeringsprogramma Omgevingsvisie. Voor alle projecten maakten we een planning en een berekening van kosten en inkomsten (het uitvoeringsprogramma). Elk jaar informeren we de gemeenteraad bij de jaarrekening over de stand van zaken.

Ontwikkelingen tweede bestuursrapportage 2020

De ontwikkelingen in de grondexploitaties namen we op in afzonderlijke exploitatieopzetten. De gemeenteraad stelt deze exploitatieopzetten vast.

Wonen

In 2017 stelde de provincie nieuwe prognoses voor de bevolkingsontwikkelingen en woningbehoefte vast. Daaruit bleek dat Etten-Leur tot 2027 ongeveer 2.700 woningen mag bouwen. In de periode tot 2022 verwachten we 800 woningen op te leveren. Naast de afbouw van de wijk De Streek vindt dit plaats op het voormalige GGZ terrein (plan Van Bergenpark) en op diverse binnenstedelijke locaties. In 2019 is het woningbouwprogramma opnieuw vastgesteld. De wijzigingen voerden we door in de begroting.

In september 2020 presenteert de provincie nieuwe cijfers voor de bevolkingsontwikkeling en woningbehoefte. De verwachting is dat de vraag naar nieuwe (vooral kleinere) woningen groter is dan volgens de huidige prognose. Bij de begroting 2022 komen we daarop terug.

Een gedetailleerd overzicht van het woningbouwprogramma per 1 januari 2021 leest u hier.

Woningbouw 2021-2025 in m²

verkopen woningbouw in m²	Prognose					
gemeentelijke locaties	2021	2022	2023	2024	> 2024	Totaal
Schoenmakershoek-Oost		9.000				9.000
Haansberg-Oost		14.550	12.000	13.950		40.500
4-Heemskinderen	2.800					2.800
Wipakker	7.000					7.000
Uitleglocatie			20.250	20.250	40.500	81.000
Meeuwisdijk					12.500	12.500
Nobelaer		5.950				5.950
Totaal	9.800	29.500	32.250	34.200	53.000	158.750

Woningbouw 2021-2025 in aantallen

oplevering woningbouw in aantallen gemeentelijke locaties	Prognose					Totaal
	2021	2022	2023	2024	> 2024	
Schoenmakershoek-Oost		24				24
De Streek	51	50				101
Haansberg-Oost			34	23	27	84
Spoorzone / Juvenaat		120				120
Nobelaer			30	66		96
't Carillon	17					17
Kompas		43				43
4-Heemskinderen		14				14
Wipakker		25				25
Uitleglocatie				83	149	232
Meeuwisdijk					10	10
Vosdonk-Munnikenhei	2	3	2	2		9
Totaal	70	279	66	174	186	775

oplevering woningbouw in aantallen locaties derden	Prognose					Totaal
	2021	2022	2023	2024	> 2024	
Stationsplein 45		15				15
Withof	80					80
Couperuslaan		40	60			100
Van 't Hoffstraat		70				70
Stationsplein De Vier Leeuwen	75					75
Van Bergenpark	45	56	100			201
Kloostervelden		60	65			125
Bisschopsmolenstraat (De Been)		14				14
Markt 40-42	6					6
Spoorlaan 19					36	36
Concordialaan (winkelstrip)					15	15
Individuele plannen	7					7
Totaal	213	255	225	0	51	744
Totaal aantal woningen	283	534	291	174	237	1.519

Werken

Bedrijventerreinen

In regionaal verband maakten we met de provincie afspraken over de bedrijventerreinen. Hergebruik heeft de hoogste prioriteit. De gemeente volgt daarbij de regionale afspraken met de provincie over de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen. Zolang we via herontwikkeling van bestaand bedrijventerrein aan de vraag kunnen voldoen, hoeven we niet over te gaan tot de aanleg van nieuw bedrijventerrein. Op regionaal niveau worden nieuwe afspraken gemaakt over vraag en aanbod. De resultaten nemen we mee in het onderzoek naar toekomstige nieuwe bedrijventerreinlocaties.

Voorraad bedrijventerreinen

Een overzicht van de totale voorraad aan bedrijfskavels bij het Grondbedrijf leest u in het overzicht 'Uitgifte bedrijventerreinen, kantoorlocaties en detailhandel 2021-2025'. Wanneer we de voorraad bedrijfskavels afzetten tegen de prognose, dan blijkt dat de bestaande voorraad voor kleinschalige bedrijvigheid tot 2026 voldoende is. Grootschalige bedrijven (meer dan een hectare) kunnen we niet meer onderbrengen. Behalve de gemeente hebben ook anderen een beperkt aantal bedrijfskavels in de verkoop. We blijven attent op mogelijkheden om op het bestaande

bedrijventerrein (strategisch gelegen) gronden te verwerven die we na herstructurering weer in de markt kunnen zetten.

Detailhandel

Bij detailhandel ligt het accent op het Winkelhart en wijk- en buurtcentra. Samen met vastgoedeigenaren en ondernemers kijken we naar de positie van het Winkelhart en andere centra. We werken aan concrete maatregelen om de leegstand aan te pakken. Ook bestaat de noodzaak om het totale winkelaanbod terug te brengen. In de Omgevingsvisie komen we met voorstellen.

Kantoren

Op dit moment zijn er geen locaties meer beschikbaar voor groei in de zakelijke dienstverlening. In regionaal verband zijn afspraken gemaakt om zelfs daar waar mogelijk het volume te laten krimpen.

Bedrijventerreinen 2021-2025

bedrijventerreinen in m ²	Prognose					Totaal
	2021	2022	2023	2024	> 2024	
Vosdonk-Zuid						
Kavel + woning	2.400	3.600	2.600	2.100		10.700
bedrijfsgrond	8.190					8.190
Verspreide bedrijfskavels						
Attelaken	2.700					2.700
Vosdonk-West	2.280					2.280
Vosdonk-Noord						
Oude Kerkstraat		15.750	15.750	15.750	31.500	78.750
Totaal	15.570	19.350	18.350	17.850	31.500	102.620

Sport, educatie en cultuur

Cultuur

De bouw van het cultureel centrum op het terrein van het oude zwembad De Banakker is inmiddels gestart. De kosten van rente en afschrijving die aan de investering voor de nieuwbouw en inrichting van het omliggende openbaar gebied verbonden zijn, nemen we op in de meerjarenbegroting.

Landelijk gebied

Tot 2028 werken we nauw samen met het waterschap om natte ecologische verbindingzones te realiseren. De totaalopgave is ongeveer 30 km. Daarvan moeten we nog ongeveer 15 km aanleggen. Voor de waterveiligheid van het noordelijk buitengebied, spraken we met het waterschap af de plannen weer op te pakken. Voor Etten-Leur Zuid (het gebied ten zuiden van de rijksweg) maakt het waterschap een analyse van de kansen voor grondverwerving voor de resterende trajecten. In zijn algemeenheid volgen het waterschap en de gemeente de kansen voor grondverwerving langs ecologische verbindingzones steeds nauwlettend. Voor de verwervingen tot 2028 zijn middelen beschikbaar uit de Reserve Compenserend Groen van het Grondbedrijf.

Uitvoeringsprogramma structuurvisie

LANDELIJK GEBIED	status	oplevering	exploitant	
Ecologische verbindingzone	in uitvoering	2028	gemeente & waterschap	€ 350.000

Risico's

De financiële bedrijfsvoering van het grondbedrijf is zo opgezet dat we risico's in principe opvangen zonder dat we een beroep doen op de algemene dienst van de gemeente. In de tabel geven we aan:

- het actuele risicoprofiel van de grondexploitaties;
- het noodzakelijke weerstandsvermogen op basis van de risicoberekening;
- de verwachte exploitatieresultaten;
- het aantal m² grond dat in eigendom is.

(bedragen x € 1.000)	risicoprofiel 1-1-2021	Bruto benodigd weerstandsvermogen	Prognose resultaat	voorraad gronden m ²
Grondexploitaties	26.080	9.130	3.140	534.200

Een gedetailleerd overzicht van de grondexploitatie risico's leest u hier. Daarin staat ook een totale berekening van het weerstandsvermogen dat nodig is. Uit dit overzicht blijkt dat de 'Reserve exploitatie risico's' toereikend is.

Risico's grondexploitatie per 1 januari 2021

Woningbouwlocaties	boekwaarde	Risico	Prognose resultaat	m ²
Schoenmakershoek-Oost	4.630.000	5.000.000	-2.400.000	9.000
Spoorzone Juvenaat	-750.000	750.000	20.000	0
De Streek	-4.700.000	3.000.000	910.000	0
Nobelaer	1.700.000	700.000	220.000	6.000
Haansberg-Oost	4.330.000	4.330.000	1.260.000	40.500
't Carillon	-480.000	300.000	180.000	0
Kompas	-240.000	290.000	-50.000	0
4-Heemskinderen	170.000	330.000	40.000	0
Woningbouwlocaties	4.660.000	14.700.000	180.000	55.500
Bedrijventerreinen				
Vosdonk-Zuid	1.350.000	1.000.000	725.000	18.900
Vosdonk Noord	120.000	11.000.000	-100.000	78.700
Verspreide bedrijfskavels	750.000	50.000	-350.000	5.000
Bedrijventerreinen	2.220.000	12.050.000	275.000	102.600
Kantoorlocaties				
Totaal	6.880.000	26.750.000	455.000	158.100

Materiële vaste activa	boekwaarde	Risico	Prognose resultaat	m²
Hoge Haansberg	610.000	60.000	610.000	130.750
Hoge Haansberg	1.675.000	775.000	1.675.000	162.575
Hilsebaan	70.000	10.000	70.000	11.925
Groene Wig	225.000	25.000	225.000	48.400
Groene Wig	105.000	10.000	105.000	22.450
Totaal	2.685.000	880.000	2.685.000	376.100

Panden	boekwaarde	Risico	OZB of taxatiewaarde	m²
Hoevenseweg 34	600.000	60.000	600.000	12.950
Totaal	600.000	60.000	600.000	12.950

Totaal exploitatiegebieden	10.165.000	27.690.000	534.200
-----------------------------------	-------------------	-------------------	----------------

Totalen	boekwaarde	Risico
Woningbouwlocaties	4.660.000	14.700.000
Bedrijventerreinen	2.220.000	12.050.000
	6.880.000	26.750.000
Kantoorlocaties	0	0
Materiële vaste activa	2.685.000	880.000
Panden	600.000	60.000
Maximaal risico	10.165.000	27.690.000

Minimale waarde en voorzieningen	Minimale waarde	Voorzieningen exploitatie tekorten
Woningbouwlocaties	555.000	2.455.000
Bedrijventerreinen	5.130.000	450.000
	5.685.000	2.905.000
Kantoorlocaties		
Materiële vaste activa	2.685.000	
Panden	600.000	
Minimale waarde en voorzieningen	8.970.000	2.905.000

Berekening reëel risico:		
Boekwaarde	10.165.000	
Risico	27.690.000	
Planschade risico afgesloten complexen	100.000	
Maximaal risico		37.955.000
Minimale waarde gronden en panden	8.970.000	
Voorziening exploitatie tekorten	2.905.000	
Minimale waarde en voorzieningen		-11.875.000
Gecorrigeerd risico		26.080.000
Reëel risico	35%	9.130.000

	Prognose resultaat	voorraad gronden m²
Woningbouwlocaties	180.000	55.500
Bedrijventerreinen	275.000	102.600
	455.000	158.100
Kantoorlocaties	0	0
Verspreide percelen	2.685.000	376.100
Totaal	3.140.000	534.200

Investeringsen

Omschrijving

In deze paragraaf geven we inzicht in het beleid en de ontwikkelingen van de investeringen.

Om de gewenste maatschappelijke effecten binnen de programma's te realiseren zijn investeringen nodig.

Tweede bestuursrapportage 2020

In de tweede bestuursrapportage 2020 stellen we de volgende wijzigingen voor:

Investeringsen 2020 (bedragen x € 1.000)	Verhoging (+) Verlaging (-)	Nieuw kredietbedrag
Mobile devices	100	142
Totaal wijzigingen investeringen 2020	100	

Mobile devices

Om informatie te delen, samen te werken en tijd- en plaatsafhankelijk te werken, zetten we mobiele apparatuur in. Hiervoor is in het Investeringsplan jaarlijks een bedrag beschikbaar gesteld van € 50.000. De apparatuur vervangen we echter niet gelijkmatig over drie jaar maar vervangen we voor het grootste deel in 2020. In het Investeringsplan nemen we vervolgens eens per drie jaar een bedrag van € 150.000 op (per saldo is er geen verschil).

Investeringsen 2020

In 2020 was € 44 miljoen voor investeringen beschikbaar. We verwachten hiervan in 2020 ongeveer € 13 miljoen uit te geven, zodat er eind 2020 nog € 31 miljoen over is.

investeringsen (bedragen x € 1.000)	nog beschikbaar
Nieuwe Nobelaer	13.600
Vervanging riolering (met name VGRP)	12.600
Herontwikkeling Stationsomgeving	1.400
Investeringsen openbaar gebied	2.100
Overige investeringen	1.300
	31.000

Een groot gedeelte van deze investeringen heeft een lange doorlooptijd. We geven dat geld pas in 2021 en later uit.

In onze financiële verordening staan de afschrijvingstermijnen voor investeringen. Die termijnen gebruiken we bij het opstellen van het Investeringsplan 2021-2024.

Investeringsplan 2021-2024

Naast de investeringen die vanuit 2020 nog doorlopen (zie investeringen 2020) zijn er ook nieuwe investeringen nodig. Welke dat zijn treft u hieronder aan.

Investerings programma 0 Bestuur en ondersteuning (bedragen x € 1.000)	Afschr. termijn	2021	2022	2023	2024
Vervanging audiovisuele apparatuur	10 jaar	-	-	100	-
Projecten informatie en automatisering	5 jaar	75	75	75	75
Vervanging I-pads gemeenteraad	4 jaar	-	33	-	-
Vervanging digi-tables + beeldschermen in hal en KCC	5 jaar	-	25	-	-
Vervanging klantbegeleidingssysteem (zuil in de hal)	5 jaar	-	40	-	-
Vervanging materiaal verkiezingen	10 jaar	-	25	-	-
Vervanging mobile devices	3 jaar	-	-	150	-
Vervanging wagenpark (diverse wagens).	8 of 10 jaar	449	245	25	465
Tachymeter	5 jaar	-	43	-	-
Vervanging hardware werkplek en servers	5 jaar	-	-	-	850
Totaal programma 0		524	486	350	1.390

Investerings programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat (bedragen x € 1.000)	Afschr. termijn	2021	2022	2023	2024
Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP)	25 jaar	100	100	100	100
N640 (rotonde, aansluiting, VRI's)	40 jaar	700	-	-	-
N389 (wegvakken theorie)	40 jaar	250	-	-	-
Leurse Haven, zwaairom	40 jaar	28	28	28	28
'de Vaart' oeverbescherming	40 jaar	175	175	175	175
Openbare ruimte	40 jaar	2.452	2.452	2.452	2.452
Openbare verlichting	20 jaar	210	210	210	210
Vervanging gladheidmaterieel	15 jaar	-	250	-	-
Aanpassing kruising Lichttorenhoofd-Vijfhuizenweg	40 jaar	-	-	450	-
Totaal programma 2		3.915	3.215	3.415	2.965

Investerings programma 5 Sport, cultuur en recreatie (bedragen x € 1.000)	Afschr. termijn	2021	2022	2023	2024
Westpolderplas	40 jaar	-	-	150	-
Speeltoestellen	10 jaar	137	-	40	-
Totaal programma 5		137	0	190	0

Investerings programma 7 Volksgezondheid en Milieu (bedragen x € 1.000)	Afschr. termijn	2021	2022	2023	2024
4 vrachtwagens en stalling afvalinzameling	8 of 25 jaar	1.374	-	-	-
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP)	40 jaar	2.656	2.441	2.134	2.067
Totaal programma 7		4.030	2.441	2.134	2.067

Toelichtingen Investeringsplan 2021-2024

Investering	Omschrijving / toelichting
Vervanging audiovisuele apparatuur	Apparatuur bestuurs- en vergadercentrum is naar verwachting in 2023 aan vervanging toe.
Projecten informatie en automatisering	Investeringsplan voor de invulling van informatiebehoefte en ICT-projecten.
Vervanging I-pads gemeenteraad	Iedere 4 jaar vervangen we de I-pads van de gemeenteraad. Loopt gelijk met de raadsperiode.
Vervanging digi-tables + beeldschermen in hal en KCC	De vervanging van digi-tafels en beeldschermen in de publiekshal. Deze vervanging is afhankelijk van de verdere ontwikkeling van de publiekshal.
Vervanging klantbegeleidingssysteem (zuil in de hal)	De vervanging van het klantbegeleidingssysteem (zuil in publiekshal). Deze vervanging is afhankelijk van de verdere ontwikkeling van de publiekshal.
Vervanging materiaal verkiezingen	Vervanging van diverse materialen voor verkiezingen zoals hokjes, bewegwijzering en koffers.
Vervanging mobile devices	Om informatie te delen, samen te werken en tijds- en plaatsafhankelijk te werken zetten we mobiele apparatuur in.
Vervanging wagenpark (diverse wagens).	Vervanging van een deel van het wagenpark. Vervanging wordt zoveel mogelijk geclusterd in aanschaf van hetzelfde type voertuig, om inkoopvoordeel te behalen.
Tachymeter	Om landmetingen uit te voeren is een nieuwe tachymeter nodig.
Vervanging hardware werkplek en servers	In 2024 dient de hardware van de werkplekken en servers vervangen te worden.
Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP)	Het GVVP is onderdeel van de omgevingsvisie. Voor de uitvoering investeren we van 2021 tot en met 2024 jaarlijks € 100.000.
N640 (rotonde, aansluiting, VRI's)	De provincie voert groot onderhoud aan de N640 uit en kijkt ook waar eventueel verkeerskundige verbeteringen nodig zijn. Een rotonde op de kruising N640/Hoeveneseweg is zo'n verbetering. Ook worden er bij een aantal kruisingen extra opstelstroken aangebracht en waar nodig de verkeersregelininstallatie (VRI's) vervangen. Van de aanleg van de rotonde, de (aanpassingen aan) andere kruisingen en vervanging van de VRI betaald de gemeente 50%. We ontvangen hiervoor nog een financiële doorrekening van de provincie.
N389 (wegvakentheorie)	De provincie voert groot onderhoud aan de N389 uit en kijkt ook waar eventueel verkeerskundige verbeteringen nodig zijn. Een rotonde op de kruising N389/Zevenbergseweg is zo'n verbetering. De gemeente betaalt 33% van de aanlegkosten. Er zijn nog geen concrete bedragen met de provincie afgesproken.
Leurse Haven, zwaaiikom	De oeverbescherming van de Leurse Haven is aan vervanging toe. De vervanging vindt plaats in verschillende fases.
'de Vaart' oeverbescherming	De oeverbescherming van de Leurse Haven is aan vervanging toe. De vervanging vindt plaats in verschillende fases.
Openbare ruimte	Investeringsplan Beheren op Niveau. Vanaf 2019 onderdeel van het investeringsplan naar aanleiding van het deels opheffen van de voorziening Beheren op Niveau. Investeringsbedrag stellen we naar boven bij doordat de oorspronkelijk aangenomen verhouding tussen het investeringsplan (IP) en de voorziening (33% IP en 67% voorziening) is gewijzigd naar 45% IP en 55% voorziening.
Openbare verlichting	(Vervangings)investeringsplan openbare verlichting.
Vervanging gladheidmaterieel	Het gladheidmaterieel (zoutstrooiers, rolbezems, sneeuwpluogen en zoutmenginstallatie) is aan vervanging toe. Het materieel is versleten. Om de gladheidbestrijding binnen de gemeente uit te voeren is vervanging noodzakelijk.
Aanpassing kruising Lichttorenhoofd-Vijfhuizenweg	Aanpassing kruispunt Lichttorenhoofd-Vijfhuizenweg voor een betere doorstroming.
Westpolderplas	Investeringsplan Westpolderplas.
Speeltoestellen	(Vervangings)investeringsplan speeltoestellen.
4 vrachtwagens en stalling afvalinzameling	Aanschaf vrachtwagens afvalinzameling (samenwerking gemeente Breda) en uitbreiding stalling.
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP)	Reguliere vervanging en renovatie van het hoofdriool, gemalen en mini-gemalen, conform het rioleringsbeheerplan 2019-2023.

Subsidies

Begroting 2021

Hieronder leest u per programma de gereserveerde bedragen voor subsidieverlening:

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2021	2022	2023	2024
0. Bestuur en ondersteuning	0	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	4	4	4	4
5. Sport, cultuur en recreatie	3.443	3.403	3.303	3.303
6. Sociaal domein	2.558	2.551	2.554	2.557
7. Volksgezondheid en milieu	43	43	43	43
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	2	2	2	2
Totaal	6.050	6.003	5.905	5.908

Financieel

Algemeen

Bij de programma's beschrijven we de beleidsvoornemens en de financiële middelen die daarbij horen. Deze begroting bevat ook een financieel deel. In dit onderdeel lichten we deze financiële begroting toe. In het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) zijn hiervoor eisen gesteld. Verder geven we inzicht in de financiële positie (balans) van de gemeente. Aan de hand van de meerjarenraming geven we inzicht in de uitgangspunten en het verloop van het meerjarig begrotingssaldo.

Wat zijn de kosten en opbrengsten per programma?

In dit onderdeel presenteren we de inkomsten en uitgaven per programma voor de begroting 2021.

Totaal overzicht per programma

Het totaaloverzicht hieronder geeft inzicht in de lasten en baten per programma voor de begroting 2021. Ook geeft het inzicht in het saldo van de algemene dekkingsmiddelen, de raming van de post onvoorzien, de mutaties in de reserves en de incidentele lasten en baten. Deze gegevens staan naast de jaarrekeningcijfers 2019 en de gewijzigde begrotingscijfers 2020 na tweede bestuursrapportage 2020. De verschillende onderdelen van dit totaaloverzicht lichten we verder toe.

Programma (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2019			Gewijzigde begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0. Bestuur en Ondersteuning	4.504	1.712	-2.793	3.599	1.165	-2.434	2.875	1.740	-1.134
1. Veiligheid	3.499	117	-3.382	3.573	29	-3.544	3.647	9	-3.638
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	6.305	2.583	-3.723	7.645	2.817	-4.828	7.261	2.987	-4.273
3. Economie	364	287	-76	501	205	-296	355	174	-181
4. Onderwijs	6.644	1.121	-5.523	7.113	1.275	-5.839	7.395	1.913	-5.483
5. Sport, Cultuur en Recreatie	10.692	2.022	-8.670	11.078	1.659	-9.419	10.557	1.497	-9.059
6. Sociaal Domein	49.579	11.268	-38.311	57.211	17.549	-39.662	51.132	12.094	-39.038
7. Volksgezondheid en Milieu	10.893	9.290	-1.603	13.562	12.956	-605	13.354	12.893	-461
8. Volkshuisvesting*	14.990	13.174	-1.816	5.144	5.076	-68	10.803	9.933	-870
Subtotaal programma's	107.471	41.573	-65.897	109.426	42.730	-66.695	107.378	43.241	-64.137
Algemene dekkingsmiddelen:									
Lokale heffingen	-	8.436	8.436	-	8.911	8.911	-	9.033	9.033
Uitkering Gemeentefonds	-	64.821	64.821	-	69.081	69.081	-	68.825	68.825
Dividenden	-	28	28	-	12	12	-	12	12
Saldo financieringsfunctie	1.315	88	-1.227	1.188	51	-1.136	1.203	93	-1.110
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	1.315	73.373	72.058	1.188	78.056	76.868	1.203	77.963	76.759
Overhead	14.111	3.086	-11.025	13.872	2.997	-10.875	14.641	2.859	-11.781
Vennootschapsbelasting	-201	-	201	68	-	-68	-	-	-
Post onvoorzien	-	-	-	-	-	-	250	-	-250
Totaal saldo van baten en lasten	122.697	118.032	-4.664	124.553	123.783	-770	123.472	124.062	591
Toevoeging en onttrekkingen reserves	4.971	5.992	1.021	2.781	3.055	274	2.602	2.571	-30
Resultaat	127.668	124.024	-3.643	127.333	126.837	-496	126.073	126.634	560
Incidentele lasten en baten	6.479	6.507	28	9.797	8.900	-897	2.496	1.853	-643
Resultaat structureel	121.189	117.517	-3.671	117.536	117.937	401	123.577	124.781	1.203

*Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Lokale heffingen

Lokale heffingen bestaan uit de verschillende belastingen die de gemeente Etten-Leur doorrekent aan de inwoners. Het gaat dan om belastingen waar geen specifieke prestatie van de gemeente tegenover staat. Voor de onroerendezaakbelasting (OZB) gaan we uit van de actuele woningprognoses en een verhoging van 1,4%. De hondenbelasting en de precariobelasting zijn verhoogd met 1,4%.

(bedragen x € 1.000)	Gewijzigde		
	Rekening 2019	begroting 2020	Begroting 2021
Onroerendezaakbelasting	8.160	8.652	8.750
Hondenbelasting	231	234	237
Precariobelasting	44	26	46
Totaal lokale heffingen	8.436	8.911	9.033

Uitkering Gemeentefonds

Alle gemeenten ontvangen geld van het Rijk om hun taken uit te voeren. We noemen dat de uitkering Gemeentefonds. Deze uitkering mogen we overal voor inzetten. De raming voor de uitkering Gemeentefonds baseren we op de septembercirculaire 2020.

In de tabel leest u welk bedrag we kregen in 2019 en 2020 en welk bedrag we verwachten te krijgen in 2021.

(bedragen x € 1.000)	Gewijzigde		
	Rekening 2019	begroting 2020	Begroting 2021
Uitkering gemeentefonds	64.821	69.081	68.825

Dividenden

De gemeente is aandeelhouder van de Bank Nederlandse Gemeenten. Jaarlijks ontvangt de gemeente een dividend. Standaard gaan we uit van een dividend van € 12.000. Afhankelijk van de resultaten van de BNG valt dit bedrag hoger of lager uit.

(bedragen x € 1.000)	Gewijzigde		
	Rekening 2019	begroting 2020	Begroting 2021
Bank Nederlandse Gemeenten	28	12	12

Financieringsfunctie

Onder het saldo van de financieringsfunctie verstaan we het verschil tussen de te betalen en te ontvangen rente.

(bedragen x € 1.000)	Gewijzigde		
	Rekening 2019	begroting 2020	Begroting 2021
Rentelasten	1.315	1.188	1.203
Rentebaten	88	51	93
Saldo financieringsfunctie	-1.227	-1.136	-1.110

In 2021 is dit saldo naar verwachting € 1.110.000 (te betalen).

Overhead

Gemeenten zijn verplicht de overhead centraal in de begroting op te nemen. Overhead is gedefinieerd als: *alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.*

Op hoofdlijnen betreft dit de volgende kosten:

- huisvesting en facilitaire zaken (inclusief beveiliging);
- leidinggevenden primair proces;
- financiën, Toezicht en Controle gericht op eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- inkoop (inclusief aanbesteding en contractmanagement);
- interne en externe communicatie;

- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning (exclusief griffie);
- informatievoorziening en automatisering;
- documentatie informatievoorziening;
- managementondersteuning primair proces.

Inkomsten worden in mindering gebracht op de overhead.

	Rekening 2019	Gewijzigde begroting 2020	Begroting 2021
Opbouw overhead			
Totale overheadkosten	15.048	14.744	16.035
Totale overheadinkomsten (met name dienstverlening RWB, Werkplein en Zundert)	3.086	2.997	2.859
Totale overhead	11.962	11.747	13.176
Toerekening aan investeringen, Grondexploitaties en voorzieningen	936	872	1.395
Netto saldo overhead	11.025	10.875	11.781

De totale overhead bedraagt € 13,2 miljoen. Op dit bedrag brengen we € 1,4 miljoen in mindering. Deze kosten rekenen we toe aan investeringen, grondexploitaties en voorzieningen.

Het bedrag aan overhead dat we in de begroting opnemen is € 11,8 miljoen.

Toerekening aan tarieven

Omdat de overhead nu op één centrale plaats in de begroting is opgenomen moeten we de overhead buiten de administratie om (extracomptabel) aan de tarieven toerekenen. Deze toerekening doen we op basis van personeelslasten.

Het overhead percentage berekenen we door de overheadkosten te delen door de personeelslasten. Dit percentage bedraagt 90%. Dit betekent dat we bij het opstellen van de tarieven voor elke euro personeelslast op het taakveld we er 90 cent overhead bij opnemen.

Stijging

Het overheadpercentage was in 2020 76% en stijgt dus. We constateerden dat de berekening in 2020 onjuist was en eigenlijk 85% had moeten zijn. Deze berekening herstellen we nu.

Vennootschapsbelasting

Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (vpb). De gemeente voerde uitvoerig overleg met de Belastingdienst. Inmiddels bereikten we overeenstemming over de vpb-kwalificatie van het grondbedrijf en de verwerking van afval. De afspraken over het grondbedrijf leggen we op korte termijn vast door ondertekening van een vaststellingsovereenkomst met de Belastingdienst.

We dienden de aangiften over 2016 en 2017 in. Na ondertekening van de vaststellingsovereenkomst passen we deze aangiften aan.

De aangifte vennootschapsbelasting over 2018 volgt binnenkort. We verwachten dat we over de periode 2016 tot en met 2019 geen vennootschapsbelasting verschuldigd zijn.

Post onvoorzien

In de begroting 2021 nemen we voor de post onvoorzien € 250.000 op.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Gewijzigde		
	Rekening 2019	begroting 2020	Begroting 2021
Onvoorzien	0	0	250

Hoe ziet de balans er in 2021 uit?

We geven inzicht in de financiële positie van de gemeente aan de hand van de geprognosticeerde balans 2021, het EMU-saldo en de reserves en voorzieningen. De financiële positie geeft een beeld van hoe financieel gezond de gemeente is.

Geprognosticeerde balans 2021

In onderstaande tabel geven we op basis van de begroting de (vereenvoudigde) balans voor 2021 en de meerjarenraming weer.

(bedragen x € 1.000)	Prognose 1-1-2021	Prognose 31-12-2021	Prognose 31-12-2022	Prognose 31-12-2023	Prognose 31-12-2024
Materiële vaste activa	129.300	146.100	145.000	141.200	135.200
Financiële vaste activa	2.500	2.200	1.900	1.600	1.200
Vlottende activa	4.800	19.100	12.600	6.600	6.600
Overig	pm	pm	pm	pm	pm
Totaal activa	136.600	167.400	159.500	149.400	143.000
Vaste passiva (reserves)	33.400	33.600	33.100	33.600	34.200
Voorzieningen	33.200	27.500	23.500	17.800	16.300
Schulden	70.000	106.300	102.900	98.000	92.500
Langlopende schulden (huidige leningportefeuille)	67.500	60.000	52.000	43.000	32.000
Langlopende schulden (nieuwe financiering)	-	36.300	40.900	45.000	50.500
Kortlopende schulden (nieuwe financiering)	2.500	10.000	10.000	10.000	10.000
Overig	pm	pm	pm	pm	pm
Totaal passiva	136.600	167.400	159.500	149.400	143.000

Activa

Vaste activa

Door investeringen in (met name) de Nieuwe Nobelaer en riolering neemt de boekwaarde van vaste activa in 2021 toe.

Vlottende activa

Het grootste gedeelte van de vlottende activa zijn de grondvoorraden van het grondbedrijf. In 2021 neemt de boekwaarde nog toe. Daarna verwachten we een afname door grondverkoop.

Materiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2021	Investering 2021	Deinvestering 2021	Rente 2021	Afschrijving 2021	Boekwaarde 31-12-2021
500110 Stads Kantoor	10.543	0	0	105	509	10.034
500111 Bestuurs- en vergadercentrum	147	0	0	1	7	140
500150 Personeelskosten algemeen	125	0	0	1	15	110
500181 ICT Werkplek	257	0	0	3	85	171
500311 Financiën	21	85	0	0	10	95
500322 Informatie (overhead)	543	53	0	5	147	449
500441 Samenleving Facilitaire Diensten	69	49	0	1	14	104
500611 Beheer Civiel	18	0	0	0	4	14
500631 Buitendienst	0	0	0	0	0	0
510242 Gemeentewerf	923	0	0	9	56	866
510602 Werkbussen	275	0	0	3	63	211
510603 Vrachtwagens	0	0	0	0	0	0
510605 Veegmachines	42	0	0	0	42	0
510609 Tractoren	188	0	0	2	24	164
600100 Raad	9	0	0	0	5	5

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde Investerings		Deinvestering		Rente	Afschrijving	Boekwaarde
	1-1-2021	2021	2021	2021	2021	2021 31-12-2021	
600210 Bestuursondersteuning B&W	31	0	0	0	4	26	
600216 Ambitie dienstverlening	222	249	0	2	82	389	
600300 Huwelijken	24	0	0	0	7	16	
600341 Landmeten	0	0	0	0	0	0	
612002 Preparatie	1.388	0	0	14	96	1.291	
614003 Sociale veiligheid	14	0	0	0	4	11	
621001 Klein onderhoud verhardingen	9.964	2.728	0	100	251	12.441	
621003 Gladheidbestrijding	110	0	0	1	29	80	
621020 Verkeersbeleid	416	150	0	4	18	548	
621031 Beheer openbare verlichting	594	0	0	6	42	552	
621401 Straatparkeren	1.235	0	0	12	105	1.130	
621402 Parkeergarage	11.049	0	0	110	341	10.707	
624000 Sloten en waterlopen	28	0	0	0	1	27	
634100 Verhuur/verpachting grond	50	0	0	1	0	50	
642101 Huisvesting BBO	43.955	0	0	440	1.524	42.431	
643101 Huisvesting BSO	0	0	0	0	0	0	
6520001 Nieuwe zwembad De Banakker	9.141	0	0	92	201	8.940	
6530001 Nieuwe Nobelaer	6.935	10.000	0	69	0	16.935	
653002 Tennisbanen	200	0	0	2	0	200	
653011 Gymlokalen	0	0	0	0	0	0	
653100 Lage Banken sportterreinen	3.937	0	0	39	125	3.811	
653101 Hoge Neerstraat sportterreinen	1.144	0	0	11	89	1.056	
653102 De Streek sportpark	1.568	0	0	16	121	1.447	
653103 Sportpark Trivium	410	0	0	4	26	384	
654111 Gemeentelijke monumenten	305	0	0	3	32	273	
656000 Plantsoenen	4	0	0	0	0	4	
656001 Hondenuitlaatvoorzieningen	57	0	0	1	8	49	
656021 Westpolderplas	14	0	0	0	2	12	
656023 Volkstuinen	184	0	0	2	14	170	
658010 Speelvoorzieningen	44	38	0	0	8	74	
666200 Maatwerkvoorz. Natura immaterieel WMO	0	0	0	0	0	0	
667040 Huisvesting ouderenwerk	0	0	0	0	0	0	
667050 Huisvesting soc. cult. activiteiten	277	0	0	3	27	249	
667060 Huisvesting Jeugd- en jongerenwerk	142	99	0	1	129	112	
672111 Glasinzameling	0	0	0	0	0	0	
672113 Textiel	0	0	0	0	0	0	
672116 Kunststof	64	0	0	1	8	56	
672117 Huisvuil restafval	1.606	0	0	16	130	1.476	
672120 Milieustraat	2.343	0	0	23	67	2.275	
672121 Compostering	41	0	0	0	4	38	
672201 Pompgemalen/bergbezinkbassins	14	0	0	0	5	9	
672202 Drukriolering	40	0	0	0	5	36	
672203 Riolering algemeen	17.951	8.853	0	180	1.008	25.797	
672409 Beheer begraafplaatsen	456	0	0	5	5	451	
681001 Planologie, project 3551 opstellen Omgevingsvisie	50	0	0	1	10	40	
692204 Dienstverlening RWB	0	0	0	0	0	0	
692208 Dienstverlening Hart van West-Brabant	143	0	0	1	29	114	
	129.309	22.304	0	1.294	5.541	146.072	

Financiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde		Vermeerdering		Vermindering	Boekwaarde		Rente
	1-1-2021	2021	2021	2021	2021	31-12-2021	2021	2021
691305 Aandelen in rechtspersonen	222	0	0	0	222	2		
691410 Geldleningen en uitzettingen > 1 jaar	2.320	8	331	1.989	34			
Eindtotaal	2.542	8	331	2.210	36			

Passiva

Vaste passiva

Onder de vaste passiva vallen alle reserves. We verwachten dat de reserves in de komende jaren nagenoeg op hetzelfde niveau blijven. Hierbij houden we geen rekening met een positief of negatief rekeningresultaat. Een overzicht van mutaties in de reserves leest u hier.

Voorzieningen

De voorzieningen dalen elk jaar. Dit wordt onder andere veroorzaakt door bestedingen van de onderhoudsvoorzieningen. Een overzicht van mutaties in de voorzieningen leest u hier.

Langlopende en kortlopende schulden

Om de investeringen te financieren zetten we eerst de eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) in. Het geld wat we dan tekort komen lenen we.

Hoeveel we precies moeten lenen is erg afhankelijk van de "snelheid" waarmee investeringen en grondexploitaties gerealiseerd worden.

In 2021 verwachten we dat externe financiering (leningen) nodig is. De financieringsstrategie lichten we toe in de paragraaf Financiering. Een overzicht van de opgenomen geldleningen nemen we daar ook op.

EMU-saldo

Het EMU-saldo (Economische en Monetaire Unie) is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip. Het kan worden omschreven als het verschil tussen de inkomsten en uitgaven van de overheid (collectieve sector).

Het EMU-saldo van een gemeente kan in de jaren sterk fluctueren. Hierbij dient bijvoorbeeld gedacht te worden aan investeringsuitgaven in een bepaald jaar (uitgaven) of grondverkoop (inkomsten).

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) nemen we in de begroting een berekening van het EMU-saldo op over het vorige begrotingsjaar, het begrotingsjaar en het jaar volgend op het begrotingsjaar. Het EMU-saldo van de gemeente Etten-Leur ziet er in de begroting 2021 als volgt uit:

<i>(bedragen x € 1.000.000)</i>	2020	2021	2022
EMU-saldo	-21,0	-19,0	1,0

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt verwachten we voor het komende jaar een tekort op het EMU-saldo. Dit tekort wordt onder andere veroorzaakt door de geplande investeringen in 2021.

Reserves en voorzieningen

De uitgangspunten van de financiële positie reserves en voorzieningen uit de Kadernota 2021-2024 gebruiken we voor het opstellen van de begroting 2021.

Reserves

Het verwachte verloop van de reserves voor het begrotingsjaar 2021 is als volgt:

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Stand 1-1-2021	Toevoeging ten laste van exploitatie	Vermindering ten gunste van exploitatie	Stand 31-12-2021
Algemene reserves*	3.728	457	267	3.917
Bestemmingsreserves (dekking)	17.435	0	568	16.580
Bestemmingsreserves (overig)	1.904	0	187	1.717
Reserves Grondbedrijf	10.370	2.145	1.262	11.253
Totaal reserves	33.437	2.602	2.285	33.467

* Bij de algemene reserves is nog geen rekening gehouden met het verwacht tekort in 2020.

De belangrijkste mutaties lichten we hier toe.

We nemen ook een overzicht per reserve op met de begin- en eindstand 2021 en de begrote toevoegingen en onttrekkingen.

Reserves 2021

(bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2021	Toevoeging ten laste van exploitatie	Vermindering ten gunste van exploitatie	Vermindering ter dekking van afschrijving	Stand 31-12-2021
<i>Algemene reserves</i>					
Algemene risico reserve*	3.560	457	99	0	3.917
Rekeningsaldi	168	0	168	0	0
Totaal algemene reserves	3.728	457	267	0	3.917
<i>Bestemmingsreserves (dekking)</i>					
Dekkingsreserve kapitaallasten Onderwijs	11.336	0	568	0	10.768
Dekkingsreserve Sportvoorzieningen	6.099	0	0	286	5.812
Totaal bestemmingsreserves (dekking)	17.435	0	568	286	16.580
<i>Bestemmingsreserves (overig)</i>					
Reserve Volkshuisvesting algemeen	101	0	0	0	101
Reserve Landschapsbeheer/-beleid	413	0	50	0	363
Reserve Optimalisatie bedrijfsvoering	751	0	51	0	700
Reserve Automatisering	338	0	86	0	252
Reserve Elektronische dienstverlening	0	0	0	0	0
Reserve Beheren op niveau	300	0	0	0	300
Totaal bestemmingsreserves (overig)	1.904	0	187	0	1.717
<i>Reserves Grondbedrijf</i>					
Reserve StructuurvisiePlus	946	1.052	1.057	0	941
Reserve Compenserend groen	0	75	75	0	0
Reserve Exploitatierisico's	9.186	1.011	0	0	10.197
Reserve Cultuur	237	7	130	0	114
Totaal reserves Grondbedrijf	10.370	2.145	1.262	0	11.253
Totaal reserves Algemene Dienst en Grondbedrijf	33.437	2.602	2.285	286	33.467

* Bij de algemene reserves is nog geen rekening gehouden met het verwacht tekort in 2020.

Toelichting mutatie reserves

Algemene reserves

In 2021 voegen we € 457.000 toe aan de algemene reserves om onze financiële positie te verbeteren.

Vanaf 2022 voegen we jaarlijks € 500.000 toe.

In 2021 onttrekken we € 267.000 aan de algemene reserves. Deze onttrekkingen hebben betrekking op:

- dekking voor de aanpassing van gemeentelijke panden voor duurzaamheid en/of toegankelijkheid en bruikbaarheid voor personen met een beperking (Wmo proof maken). Dit is een bedrag van € 99.000;

- dekking voor een aantal activiteiten waarvan we de uitvoering (gedeeltelijk) overhevelen van 2020 naar 2021. Het gaat om invoering Wet inburgering en herziening van bestemmingsplannen. In totaal € 168.000.

Bestemmingsreserves (dekkingsreserves)

Deze reserves zetten we voor € 854.000 (€ 568.000 + € 286.000) in als dekking om af te schrijven op activa met economisch nut (onderwijs- en sportaccommodaties).

Bestemmingsreserves (overig)

Toevoeging

In 2021 voegen we geen bedragen toe aan de bestemmingsreserves.

Onttrekking

Voor de dekking van de kosten van automatisering (€ 86.000), een medewerker contractbeheer (€ 51.000) en verbeteren wandel- en fietspaden (€ 50.000), onttrekken we in totaal € 187.000 aan de bestemmingsreserves in 2021.

Reserves Grondbedrijf

Toevoeging

In totaal voegen we € 2.145.000 toe aan de reserves van het grondbedrijf:

- bijdrage aan de reserve compenserend groen naar rato van de grondverkoop binnen de grondexploitaties (€ 29.000)
- bijdrage aan de reserve cultuur naar rato van de grondverkoop binnen de grondexploitaties (€ 7.000)
- tussentijdse winstnemingen op diverse grondexploitaties (€ 1.052.000)
- saldoregulatie tussen reserves Grondbedrijf (€ 1.057.000)

Onttrekking

In totaal onttrekken we € 1.262.000 aan de reserves van het grondbedrijf:

- Reserve Cultuur: dekking kosten realisatie van kunstwerken en culturele elementen in de wijken (€ 50.000), verbeteren openbare ruimte (€ 50.000) en versterking lokale economische structuur (€ 30.000)
- Reserve compenserend groen: aanleg ecologische verbindingzones (€ 75.000).
- Reserve StructuurvisiePlus: saldoregulatie tussen reserves Grondbedrijf (€ 1.057.000)

Meerjarenperspectief reserves

Het verloop van de reservepositie in de komende jaren ziet u hier:

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Stand 1-1-2022	Toevoeging ten laste van exploitatie	Vermindering ten gunste van exploitatie	Stand 31-12-2022
Algemene reserves*	3.917	500	1.250	3.167
Bestemmingsreserves (dekking)	16.580	0	542	15.752
Bestemmingsreserves (overig)	1.717	0	50	1.667
Reserves Grondbedrijf	11.253	1.903	814	12.342
Totaal reserves	33.467	2.403	2.656	32.927

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Stand 1-1-2023	Toevoeging ten laste van exploitatie	Vermindering ten gunste van exploitatie	Stand 31-12-2023
Algemene reserves*	3.167	500	0	3.667
Bestemmingsreserves (dekking)	15.752	0	527	14.938
Bestemmingsreserves (overig)	1.667	0	0	1.667
Reserves Grondbedrijf	12.342	1.618	747	13.213
Totaal reserves	32.927	2.118	1.274	33.485

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Stand 1-1-2024	Toevoeging ten laste van exploitatie	Vermindering ten gunste van exploitatie	Stand 31-12-2024
Algemene reserves*	3.667	500	0	4.167
Bestemmingsreserves (dekking)	14.938	0	512	14.139
Bestemmingsreserves (overig)	1.667	0	0	1.667
Reserves Grondbedrijf	13.213	1.618	747	14.084
Totaal reserves	33.485	2.118	1.259	34.057

* Bij de algemene reserves is nog geen rekening gehouden met het verwacht tekort in 2020.

Voorzieningen

Het verwachte verloop van de voorzieningen voor het begrotingsjaar 2021 is als volgt:

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Stand 1-1-2021	Toevoeging ten laste van exploitatie	Aanwending of vrijval	Stand 31-12-2021
Onderhoudsvoorzieningen	19.006	3.009	5.818	16.197
Overige voorzieningen	11.269	1.301	3.037	9.534
Voorziening Grondbedrijf	2.898	0	1.000	1.898
Totaal voorzieningen	33.173	4.310	9.854	27.629

De belangrijkste mutaties lichten we hier toe.

We nemen ook een overzicht per voorziening op met de begin- en eindstand 2021 en de begrote toevoegingen en onttrekkingen.

Voorzieningen 2021

(bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2021	Toevoeging ten laste van exploitatie	Verhoging van afval	Vermindering door verval	Stand 31-12-2021
<i>Onderhoudsvoorzieningen</i>					
Voorziening Beheren Op Niveau	15.146	2.006	0	4.311	12.840
Voorziening Onderhoud Gebouwen	1.851	505	0	1.040	1.315
Voorziening Sportaccommodaties	1.458	308	0	415	1.351
Voorziening Inventaris gymlokalen	164	23	0	28	160
Voorziening Onderhoud nieuw zwembad	261	101	0	0	362
Voorziening Veiligheid elektrische installaties	125	67	0	24	169
Totaal onderhoudsvoorzieningen	19.006	3.009	0	5.818	16.197
<i>Overige voorzieningen</i>					
Voorziening Vervanging riolering	3.927	986	0	2.656	2.257
Voorziening Riolering	2.644	0	0	150	2.494
Voorziening Afval	72	181	0	0	253
Voorziening Dubieuze debiteuren sociale zekerheid	524	0	30	0	494
Voorziening Dubieuze debiteuren	100	50	0	50	100
Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.116	84	0	83	3.117
Voorziening Spaarovereenkomsten personeel	223	0	0	0	223
Voorziening verlof Individueel Keuzebudget	207	0	0	0	207
Voorziening Personeel	457	0	0	68	389
Voorziening claims en juridische geschillen	0	0	0	0	0
Totaal overige voorzieningen	11.269	1.301	30	3.007	9.534
<i>Voorziening Grondbedrijf</i>					
Voorziening exploitatietekorten Grondbedrijf	2.898	0	0	1.000	1.898
Totaal voorzieningen Algemene Dienst en Grondbedrijf	33.173	4.310	30	9.824	27.629

Toelichting mutatie voorzieningen

Onderhoudsvoorzieningen

- Op basis van meerjarenonderhoudsplanningen voor gebouwen, sportaccommodaties, inventaris gymlokalen, onderhoud nieuwe Banakker, veiligheid elektrische installaties en de openbare ruimte onttrekken we jaarlijks de werkelijke kosten en storten we een gemiddeld bedrag in de onderhoudsvoorzieningen.

Overige voorzieningen

- Op basis van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) 2019-2023 sparen we via het riooltarief voor toekomstige rioolvervangingsinvesteringen. Hiervoor storten we jaarlijks een bedrag in de voorziening vervanging riolering. In 2021 is dit € 986.000.
- We gebruiken deze voorziening voor de dekking van gerealiseerde rioolvervangingsinvesteringen. In 2021 gaat het om € 2.656.000.
- Aan de voorziening riolering onttrekken we € 150.000 voor de verlaging van het riooltarief.
- In de voorziening afval storten we € 181.000 voor egalisatie van het afvaltarief.

- Met het Werkplein keken we of de risico's verkleind kunnen worden en minder inzet van de voorzieningen dubieuze debiteuren mogelijk is. In 2021 verwachten we een vrijval uit de reserve van € 30.000.
- Aan pensioenen betalen we € 83.000 uit de voorziening Pensioen politieke ambtsdragers. Om de voorziening op peil te houden voegen we € 84.000 toe.
- Aan de voorziening Personeel onttrekken we € 68.000.

Voorziening Grondbedrijf

- Deze voorziening gebruiken we om het berekende negatieve resultaat op exploitaties of projecten op te vangen. In 2021 verwachten we € 1.000.000 nodig te hebben voor het verlies op Vosdonk Noord.

Meerjarenperspectief voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in de komende jaren ziet u hier:

(bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2022	Toevoeging ten laste van exploitatie	Aanwending of vrijval	Stand 31-12-2022
Onderhoudsvoorzieningen	16.197	2.896	5.142	13.951
Overige voorzieningen	9.534	1.336	2.958	7.912
Voorziening Grondbedrijf	1.898	0	0	1.898
Totaal voorzieningen	27.629	4.232	8.100	23.761

(bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2023	Toevoeging ten laste van exploitatie	Aanwending of vrijval	Stand 31-12-2023
Onderhoudsvoorzieningen	13.951	2.896	5.142	11.705
Overige voorzieningen	7.912	1.355	2.780	6.487
Voorziening Grondbedrijf	1.898	0	1.898	0
Totaal voorzieningen	23.761	4.251	9.820	18.192

(bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2024	Toevoeging ten laste van exploitatie	Aanwending of vrijval	Stand 31-12-2024
Onderhoudsvoorzieningen	11.705	2.896	5.142	9.460
Overige voorzieningen	6.487	1.356	511	7.332
Voorziening Grondbedrijf	0	0	0	0
Totaal voorzieningen	18.192	4.252	5.653	16.792

Incidentele baten en lasten per programma

Bij het opstellen van de begroting stellen we een overzicht van incidentele baten en lasten op. We doen dit om te beoordelen of er sprake is van materieel evenwicht (structurele lasten worden gedekt door structurele baten). Deze cijfers gebruikt de provincie voor hun beoordeling als toezichthouder.

In hoofdlijn zijn baten en lasten structureel als deze jaarlijks in de begroting zijn opgenomen (drie jaar of langer). Baten en lasten die korter dan drie jaar worden opgenomen, zijn in principe

incidenteel. Mutaties in de reserves zijn, op enkele uitzonderingen na, ook een incidentele last (storting in de reserve) of incidentele baat (onttrekking aan de reserve).

In de meerjarenraming namen we per programma de volgende incidentele lasten en baten op:

bedragen x € 1.000	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
<i>Incidentele lasten</i>					
0. Bestuur en ondersteuning	1.389	593	687	641	530
1. Veiligheid	-20	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	275	243	98	48	48
3. Economische zaken	107	-	-	-	-
4. Onderwijs	158	-	-	-	-
5. Sport, cultuur en recreatie	409	130	1.300	50	50
6. Sociaal domein	6.229	217	-	-	-
7. Volksgezondheid en milieu	125	-	-	-	-
8. VHROSV	1.125	1.313	1.289	1.101	1.071
Totaal incidentele lasten	9.797	2.496	3.374	1.840	1.699
<i>Incidentele baten</i>					
0. Bestuur en ondersteuning	1.736	137	-	-	-
1. Veiligheid	-	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-308	90	90	40	40
3. Economische zaken	46	30	-	-	-
4. Onderwijs	-	-	-	-	-
5. Sport, cultuur en recreatie	445	166	1.336	86	86
6. Sociaal domein	5.851	117	-	-	-
7. Volksgezondheid en milieu	-	-	-	-	-
8. VHROSV	1.130	1.313	1.289	1.101	1.071
Totaal incidentele baten	8.900	1.853	2.715	1.227	1.197
Saldo incidentele baten en lasten	897	643	659	613	502

*Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

0. Bestuur en ondersteuning

Posten groter dan € 50.000 nemen we afzonderlijk in de tabellen op. Posten kleiner dan € 50.000 voegen we samen onder "overig".

Onder de tabellen lichten we alle posten kort toe.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Contractbeheerder	51							
1. Contractbeheerder (dekking uit reserve optimalisatie bedrijfsvoering)		51						
2. Kosten automatisering	86							
2. Kosten automatisering (dekking uit reserve automatisering)		86						
3. Versterking algemene risicoreserve	457		500		500		500	
4. Post onvoorzien	250		250		250		250	
5. Onderuitputting kapitaallasten investeringen	-118		-103		-109		-220	
6. Besparing bedrijfsvoering	-200							
7. overig	67		40					
Totaal	593	137	687	0	641	0	530	0

1. Contractbeheerder

De kosten van contractbeheer dekken we uit de algemene reserve.

2. Kosten automatisering

Om in 2021 over te stappen op een nieuwe infrastructuur is een incidentele inhaalslag nodig. De kosten hiervan dekken we uit de reserve automatisering.

3. Versterking algemene risicoreserve

In 2017 t/m 2019 sloten we het jaar af met tekorten. Ook in 2020 verwachten we nog een tekort. Deze tekorten dekken we zoals gebruikelijk vanuit de algemene risicoreserve. De omvang van de reserve loopt daardoor flink terug. Voor financiële stabiliteit en flexibiliteit om onvoorziene tegenvallers op te vangen, is het belangrijk om de algemene risicoreserve aan te vullen.

4. Post onvoorzien

De post onvoorzien beschouwen we volledig als incidentele last en bedraagt per jaar € 250.000.

5. Onderuitputting kapitaallasten

Etten-Leur kent de systematiek dat voor de investeringen die we opnemen in het investeringsplan, we in het eerste jaar van de investering (wanneer deze nog niet is afgerond) geen kapitaallasten ramen. Dit heet onderuitputting kapitaallasten. We nemen de niet geraamde kapitaallasten voor 50% als incidenteel voordeel op in het overzicht incidentele lasten en baten.

6. Besparing bedrijfsvoering

Naast de structurele bezuiniging besparen we in 2021 incidenteel op opleidingen, beloningsbeleid en teambuildingsactiviteiten. Zie hiervoor ook de paragraaf Bedrijfsvoering.

7. Overig

Eén of meerdere incidentele posten kleiner dan € 50.000.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Posten groter dan € 50.000 nemen we afzonderlijk in de tabellen op. Posten kleiner dan € 50.000 voegen we samen onder "overig".

Onder de tabellen lichten we alle posten kort toe.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Project Brabants Verkeersveiligheidslabel (BVL)	48		48		48		48	
1. Project BVL (subsidie provincie)		40		40		40		40
2. Invoeringskosten parkeren vergunningshoudersgebieden	145							
3. Verbeteren wandel- en fietspaden buitengebied	50		50					
3. Verbeteren wandel- en fietspaden buitengebied (dekking reserve landschapsbeheer)		50		50				
Totaal	243	90	98	90	48	40	48	40

1. Project Brabants Verkeersveiligheidslabel (BVL)

Vanuit de provinciale subsidie Mensgerichte maatregelen van € 40.000 betalen we het voortzetten van het BVL project van € 48.000. De overige € 8.000 draagt de gemeente bij. Omdat het project en de subsidie eindig zijn, zien we deze als incidentele lasten en baten.

2. Invoeringskosten parkeren vergunninghoudsgebieden

Om de parkeerzones aan te passen aan het nieuwe parkeerbeleid is eenmalig extra geld nodig.

3. Verbeteren wandel- en fietspaden buitengebied

We verbeteren wandel- en fietspaden in buitengebied. De kosten hiervan dekken we uit de reserve Landschapsbeheer.

3. Economie

Posten groter dan € 50.000 nemen we afzonderlijk in de tabellen op. Posten kleiner dan € 50.000 voegen we samen onder "overig".

Onder de tabellen lichten we alle posten kort toe.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Overig		30						
Totaal	0	30	0	0	0	0	0	0

5. Sport, cultuur en recreatie

Posten groter dan € 50.000 nemen we afzonderlijk in de tabellen op. Posten kleiner dan € 50.000 voegen we samen onder "overig".

Onder de tabellen lichten we alle posten kort toe.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Realisatie Kunst in de wijk	50				50		50	
1. Realisatie Kunst in de wijk (dekking uit reserve cultuur)		50				50		50
2. Nieuwe Nobelaer (niet activeerbare kosten)			1.250					
2. Nieuwe Nobelaer (dekking uit algemene risicoreserve)				1.250				
3. Verbeteren openbare ruimte	50		50					
3. Verbeteren openbare ruimte (dekking uit reserve Cultuur)		50		50				
4. Overig	30	66		36		36		36
Totaal	130	166	1.300	1.336	50	86	50	86

1. Realisatie Kunst in de wijk

Voor Kunst in de wijk reserveren we € 50.000. Dit bedrag halen we uit de reserve Cultuur.

2. Nieuwe Nobelaer

De niet-activeerbare kosten van het Nieuwe Nobelaer terrein brengen we in 2022 ten laste van de algemene risicoreserve.

3. Verbeteren openbare ruimte

We verbeteren de openbare ruimte in het centrum en de wijken. Dit bedrag halen we uit de reserve Cultuur.

4. Overig

Eén of meerdere incidentele posten kleiner dan € 50.000.

6. Sociaal domein

Posten groter dan € 50.000 nemen we afzonderlijk in de tabellen op. Posten kleiner dan € 50.000 voegen we samen onder "overig".

Onder de tabellen lichten we alle posten kort toe.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Aanpassen gemeentelijk vastgoed duurzaamheid / WMO proof maken	99							
1. Aanpassen gemeentelijk vastgoed duurzaamheid / WMO proof maken (dekking uit algemene risicoreserve)		99						
2. Compensatie ziektekosten verzekering	100							
3. Overig	18	18						
Totaal	217	117	0	0	0	0	0	0

1. Aanpassen gemeentelijk vastgoed

Voor het aanpassen van gemeentelijk vastgoed voor duurzaamheid en WMO-proof maken is vanaf 2017 in totaal € 400.000 beschikbaar gesteld. In 2021 verwachten we de laatste € 99.000 daarvan uit te geven. We halen dit bedrag uit onze algemene reserve.

2. Compensatie ziektekostenverzekering

De gebruikers van de collectieve ziektekostenverzekering compenseren we in 2021 voor de gestegen kosten.

3. Overig

Eén of meerdere incidentele posten kleiner dan € 50.000.

8. Volkshuisvesting

Posten groter dan € 50.000 nemen we afzonderlijk in de tabellen op. Posten kleiner dan € 50.000 voegen we samen onder "overig".

Onder de tabellen lichten we alle posten kort toe.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Saldo lasten en baten grondexploitatie	1.088		1.214		1.026		996	
1. Stortingen en onttrekkingen aan reserves grondbedrijf		1.088		1.214		1.026		996
2. Aanleg ecologische verbindingzones	75		75		75		75	
2. Onttrekking aan reserve Compenserend Groen		75		75		75		75
3. Budget bestemmingsplannen	150							
3. Onttrekking aan algemene risicoreserve		150						
Totaal	1.313	1.313	1.289	1.289	1.101	1.101	1.071	1.071

1. Saldo lasten en baten grondexploitatie

Het resultaat binnen de grondexploitatie verrekenen we met de reserves Grondbedrijf. In de begroting en de jaarrekening verwerken we het Grondbedrijf budgetneutraal.

2. Aanleg ecologische verbindingzones

Voor de aanleg van ecologische verbindingzones reserveren we € 75.000. Dit bedrag halen we uit de reserve Compenserend Groen.

3. Budget bestemmingsplannen

In 2020 houden we € 150.000 over voor herziening bestemmingsplannen. We storten dat in de reserve. In 2021 halen we dat uit de reserve en verhogen we het budget voor herziening bestemmingsplannen.

Totaal

Recapitulatie alle programma's:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2022		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	593	137	687	0	641	0	530	0
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	243	90	98	90	48	40	48	40
Programma 3 Economie	0	30	0	0	0	0	0	0
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	130	166	1.300	1.336	50	86	50	86
Programma 6 Sociaal Domein	217	117	0	0	0	0	0	0
Programma 8 VHROSV	1.313	1.313	1.289	1.289	1.101	1.101	1.071	1.071
Totaal	2.496	1.853	3.374	2.715	1.840	1.227	1.699	1.197

*Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Verwachte structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Een overzicht van de begrote toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves leest u hier. Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves beschouwen we in principe als incidenteel. Behalve als het gaat om reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves en dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een toereikende (bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal 3 jaar met als doel het dekken van structurele lasten.

In het overzicht hierna leest u daarom de structurele mutaties in de reserves, zoals voorgeschreven in artikel 19, onder d. van het BBV.

Lasten (stortingen reserves)

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2021	2022	2023	2024
Niet van toepassing				
Totaal stortingen reserves				

Baten (onttrekkingen reserves)

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2021	2022	2023	2024
Dekkingsreserve kapitaallasten Onderwijs	568	542	527	512
Dekkingsreserve kapitaallasten Sportvoorzieningen	286	286	286	286
Totaal onttrekkingen reserves	855	829	814	799

Wat zijn de kosten en opbrengsten per taakveld?

Om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten mogelijk te maken is een vaste indeling en beschikbaarheid van gegevens noodzakelijk: de taakvelden. De geraamde baten en lasten per taakveld leest u in de volgende overzichten.

0. Bestuur en ondersteuning

0. Bestuur en ondersteuning (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
0-1 Bestuur	1.930	0	-1.930
0-2 Burgerzaken	1.959	633	-1.325
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden	17	0	-17
0-4 Overhead	14.641	2.859	-11.781
0-5 Treasury	-186	44	230
0-61 Onroerendezaakbelasting woningen	443	5.145	4.702
0-62 Onroerendezaakbelasting niet-woningen	113	3.605	3.492
0-63 Parkeerbelasting	0	1.122	1.122
0-64 Belastingen overig	39	283	244
0-7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-10	68.825	68.834
0-8 Overige baten en lasten	23	-18	-41
0-9 Vennootschapsbelasting	0	0	0
0-10 Mutaties reserves	2.602	2.571	-30
0-11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0
Totaal	21.570	85.069	63.499

1. Veiligheid

1. Veiligheid (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
1-1 Crisisbeheersing en brandweer	2.575	0	-2.575
1-2 Openbare orde en veiligheid	1.072	9	-1.063
Totaal	3.647	9	-3.638

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

2. Verkeer, vervoer en waterstaat (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
2-1 Verkeer en vervoer	5.211	1.046	-4.166
2-2 Parkeren	1.826	1.836	10
2-3 Recreatieve havens	0	0	0
2-4 Economische havens en waterwegen	200	106	-94
2-5 Openbaar vervoer	23	0	-23
Totaal	7.261	2.987	-4.273

3. Economie

3. Economie (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
3-1 Economische ontwikkeling	311	0	-311
3-2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0
3-3 Bedrijfsloket en regelingen	44	174	130
3-4 Economische promotie	0	0	0
Totaal	355	174	-181

4. Onderwijs

4. Onderwijs (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
4-1 Openbaar basisonderwijs	190	0	-190
4-2 Onderwijs huisvesting	4.042	189	-3.853
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.163	1.723	-1.440
Totaal	7.395	1.913	-5.483

5. Sport , cultuur en recreatie

5. Sport, cultuur en recreatie (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
5-1 Sportbeleid en activering	263	30	-233
5-2 Sportaccommodaties	2.846	1.203	-1.643
5-3 Cultuurpresentatie, productie en participatie	3.513	20	-3.493
5-4 Musea	223	18	-205
5-5 Cultureel erfgoed	126	0	-126
5-6 Media	27	0	-27
5-7 Openbaar groen en recreatie	3.559	227	-3.332
Totaal	10.557	1.498	-9.059

6. Sociaal domein

6. Sociaal domein (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.888	351	-4.536
6-2 Wijkteams	3.498	79	-3.419
6-3 Inkomensregelingen	15.305	11.343	-3.962
6-4 Begeleide participatie	6.497	0	-6.497
6-5 Arbeidsparticipatie	1.637	0	-1.637
6-6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3.535	320	-3.215
6-71 Maatwerkdienstverlening 18+	5.828	2	-5.827
6-72 Maatwerkdienstverlening 18-	8.507	0	-8.507
6-81 Geëscaleerde zorg 18+	512	0	-512
6-82 Geëscaleerde zorg 18-	926	0	-926
Totaal	51.132	12.094	-39.038

7. Volksgezondheid en milieu

7. Volksgezondheid en milieu (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
7-1 Volksgezondheid	1.915	0	-1.915
7-2 Riolering	3.578	4.250	673
7-3 Afval	6.110	7.735	1.625
7-4 Milieubeheer	1.632	815	-817
7-5 Begraafplaatsen	118	92	-26
Totaal	13.354	12.893	-461

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
8-1 Ruimtelijke ordening	1.583	121	-1.462
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	7.963	8.976	1.013
8-3 Wonen en bouwen	1.256	899	-357
Totaal	10.803	9.997	-806

Totaal

Totaal Taakveld (<i>bedragen x € 1.000</i>)	Lasten	Baten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning	21.570	85.069	63.499
1. Veiligheid	3.647	9	-3.638
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	7.261	2.987	-4.273
3. Economische zaken	355	174	-181
4. Onderwijs	7.395	1.913	-5.483
5. Sport, cultuur en recreatie	10.557	1.498	-9.059
6. Sociaal domein	51.132	12.094	-39.038
7. Volksgezondheid en milieu	13.354	12.893	-461
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	10.803	9.997	-806
Totaal	126.073	126.634	560

Wat zijn de financiële ontwikkelingen in de komende jaren?

De begroting gaat voornamelijk over het jaar 2021. Maar we geven in de begroting ook inzicht in de drie jaren volgend op het begrotingsjaar. De uitgangspunten die we daarvoor gebruiken leest u hier. In één tabel ziet u het beeld van de meerjarenraming 2021-2024.

De verwachte kosten en opbrengsten voor de jaren 2021 tot en met 2024 zien er op basis van de vastgestelde uitgangspunten als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	Raming 2021			Raming 2022			Raming 2023			Raming 2024		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0. Bestuur en Ondersteuning	18.968	82.498	63.530	18.696	83.214	64.518	18.435	83.894	65.459	18.915	85.680	66.765
1. Veiligheid	3.647	9	-3.638	3.731	10	-3.722	3.807	11	-3.796	3.890	11	-3.879
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	7.261	2.987	-4.273	6.841	2.595	-4.246	7.003	2.603	-4.401	7.039	2.604	-4.434
3. Economie	355	174	-181	347	289	-57	352	292	-60	357	295	-62
4. Onderwijs	7.395	1.913	-5.483	7.324	1.915	-5.409	6.447	1.037	-5.409	6.448	1.040	-5.408
5. Sport, Cultuur en Recreatie	10.557	1.498	-9.059	12.405	2.548	-9.857	11.023	2.666	-8.357	11.099	2.783	-8.315
6. Sociaal Domein	51.132	12.094	-39.038	51.314	12.053	-39.260	51.826	12.058	-39.768	52.286	12.062	-40.224
7. Volksgezondheid en Milieu	13.354	12.893	-461	13.119	12.656	-462	13.334	12.958	-376	13.544	13.122	-422
8. Volkshuisvesting*	10.803	9.997	-806	14.886	14.161	-725	15.509	14.611	-898	13.660	12.729	-931
Totaal saldo van baten en lasten	123.472	124.062	591	128.662	129.441	779	127.735	130.129	2.394	127.237	130.328	3.090
Toevoeging en onttrekkingen reserves	2.602	2.571	-30	2.403	2.943	540	2.118	1.561	-557	2.118	1.546	-572
Resultaat	126.073	126.634	560	131.065	132.384	1.319	129.853	131.690	1.837	129.355	131.873	2.518
Incidentele lasten en baten	2.496	1.853	-643	3.374	2.715	-659	1.840	1.227	-613	1.699	1.197	-502
Resultaat structureel	123.577	124.781	1.203	127.691	129.669	1.978	128.013	130.463	2.450	127.656	130.676	3.020

*Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Uitgangspunten voor de jaren 2021-2024

Inwoner- en woningaantallen

De actuele cijfers baseren we op de prognoses van de eigen organisatie op basis van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Aangezien de definitie van een woning(eenheid) voor de verschillende onderdelen binnen de begroting verschillend is, geven we ook de mutatie van de woningaantallen als kader mee.

	woningen	toename	inwoners	toename
2019	18.967	101	43.780	106
2020	19.068	175	43.886	228
2021	19.243	361	44.114	469
2022	19.604	350	44.583	455
2023	19.954	250	45.038	325
2024	20.204	126	45.363	126
2025	20.330	126	45.489	126
2026	20.456	126	45.615	126
2027	20.582	126	45.741	126
2028	20.708	126	45.867	126
2029	20.834		45.993	

Kosten

Personeelskosten

De huidige CAO heeft een looptijd tot 1 januari 2021. Voor de volgende jaren baseren we ons op de door het Centraal Planbureau (CPB) gepubliceerde cijfers van de 'prijs overheidconsumptie, beloning werknemers'. Op basis van deze aannames ziet de indexering van de totale personeelslasten er als volgt uit:

	2021	2022	2023	2024
CAO ontwikkelingen	2,60%	1,90%	1,90%	2,00%

De CAO ontwikkelingen namen we op in de paragraaf bedrijfsvoering.

Kosten derden

Voor de kosten derden zoals inhuur personeel, energie, duurzame zaken en overige goederen en diensten gelden de volgende indexeringspercentages:

	2021	2022	2023	2024
Inhuur personeel	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%
Duurzame zaken	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%
Overige goederen en diensten	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%

Deze percentages baseren we op de door het CPB gepubliceerde cijfers van de 'prijs netto materiële overheidsconsumptie'.

Opbrengsten

Voor de gemeentelijke opbrengsten rekenen we in de begroting met de verhogingen die we in de kadernota 2021-2024 aangaven.

Onroerendezaakbelasting

	2021	2022	2023	2024
Onroerendezaakbelasting (OZB)	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%
Hondenbelasting	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%
Precariobelasting	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%

Bij de vaststelling van de begroting stellen we ook de leges en tarieven voor 2021 vast.

Rechten en heffingen

	2021	2022	2023	2024
Leges	2,60%	1,90%	1,90%	2,00%
Huren en pachten	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%
Overige inkomsten	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%

Post onvoorzien

In de meerjarenraming 2021-2024 nemen we de post onvoorzien op:

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2021	2022	2023	2024
Onvoorzien	250	250	250	250

Besluitvorming

Besluitvorming

Besluitvorming

Op 12 november 2020 stelde de gemeenteraad de begroting 2021 vast. We pasten de website hierop aan.

De raad besloot:

1. Kennis te nemen van de 2e bestuursrapportage 2020 welke is opgenomen in de begroting 2020.
2. In te stemmen met de in de 2e bestuursrapportage 2020 opgenomen wijzigingen in de kredieten (zie paragraaf investeringen).
3. In te stemmen met de opgenomen besparingen zoals opgenomen in "Overzicht besparingen" en "Toelichting besparingen" met in acht name van de aanpassingen hierop zoals verwoord in de brief van 11 november 2020, inclusief de gevolgen daarvan voor de tarieven en leges die in december 2020 worden vastgesteld.
4. De 4e begrotingswijziging 2020, behorende bij de 2e bestuursrapportage 2020, vast te stellen.
5. Tot en met 2022 af te wijken van de financiële verordening en de minimale periode van toereikendheid van de onderhoudsvoorzieningen aan te passen van tien jaar naar vier jaar.
6. In te stemmen met de volgende onttrekkingen uit de reserves:
 - € 50.000 vanuit de reserve Landschapsbeheer in 2021 en 2022 voor onderhoud van wandel- en fietspaden in het buitengebied;
 - € 30.000 vanuit de reserve Cultuur in 2021 voor economische ontwikkeling;
 - € 50.000 vanuit de reserve Cultuur in 2021 en 2022 voor het aantrekkelijk houden van het centrum en de wijken.
7. De programmabegroting 2021 op basis van voorgaande beslispunten vast te stellen met in acht name van:
 - de aanpassingen hierop zoals verwoord in de brief van 11 november 2020 zoals weergegeven in aangehecht overzicht;
 - de toezegging die is gedaan om de onderhoudsvergoeding voor de verenigingen in 2021 in stand te houden zoals weergegeven in aangehecht overzicht;

- de aanpassing zoals verwoord in het in de aanhef van dit besluit genoemde amendement.

8. Het investeringsplan 2021-2024 vast te stellen en alle investeringskredieten voor 2021 beschikbaar te stellen.

9. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2022-2024 in de begroting.

Het raadsbesluit leest u hier.

Het amendement op de begroting leest u hier.

Contact en privacy

Contact

Contact

Heeft u vragen over de begroting, neemt u dan contact op met de medewerkers van team Financiën. Zij helpen u graag!

Team Financiën is via e-mail bereikbaar op: financien@etten-leur.nl

Privacybeleid

Hier leest u meer over het privacybeleid van de gemeente Etten-Leur.